DESCRIPTIVE CATALOGUE

OF

THE HEBREW MSS. OF THE MONTEFIORE LIBRARY

COMPILED BY

HARTWIG HIRSCHFELD, PH.D.

London

MACMILLAN AND CO., LIMITED

NEW YORK: THE MACMILLAN COMPANY

1904

L
6621
L78H4

Price Five Shillings net

Digitized by the Internet Archive
in 2007 with funding from
Microsoft Corporation

DESCRIPTIVE CATALOGUE

OF

THE HEBREW MSS. OF THE MONTEFIORE LIBRARY

COMPILED BY

HARTWIG HIRSCHFELD, PH.D.

London

MACMILLAN AND CO., LIMITED

NEW YORK: THE MACMILLAN COMPANY

1904

Z
6621
L78H4

(Reprinted from the JEWISH QUARTERLY REVIEW.)

DEDICATED TO THE MEMORY

OF

ASHER I. MYERS

LATE CHAIRMAN OF THE LIBRARY COMMITTEE OF
JEWS' COLLEGE, LONDON

PREFACE

THE collection of Hebrew MSS. described in this volume consists of the following four groups:—

1. The old stock containing MSS. collected, during the lifetime of Sir Moses Montefiore, by the late Dr. Louis Loewe, first Principal of the Montefiore College at Ramsgate.

2. MSS. from the Zunz Library (see Index of Owners).

3. The Halberstam Collection, comprising 412 MSS. (marked H. in this Catalogue).

4. Later purchases.

The entire collection contains 481 volumes.

The groups Nos. 2 to 4 were purchased by the Rev. Dr. M. Gaster for the Montefiore College. In the year 1899, the bulk of the Montefiore Library and the MSS., with the exception of about *sixty*, were removed to Jews' College, London. These are, however, also included in the Catalogue.

A catalogue of the group No. 3 was published in Hebrew by its late owner under the title קהלת שלמה, Vienna, 1890. This catalogue, however, only contains 411 numbers. There was no intention of completely superseding this work by the present one, as it furnishes many literary references which it was both unnecessary and impractical to repeat. Its author, however, frequently omitted to mention all the items in compound volumes, and the leaf numberings of former owners, in many cases quite unreliable, were allowed to remain. In consequence of this

there are great discrepancies between the number of *folia* in Halberstam's Catalogue, and those given in this volume.

Descriptions of single MSS. and smaller groups have appeared in Geiger's *Wissenschaftliche Zeitschrift für jüdische Theologie*, vol. v (Luzatto), and the *Magazin für die Wissenschaft des Judenthums*, vols. viii and x (Steinschneider and Berliner) as well as in the *Hebräische Bibliographie*.

I thought it a useful addition to indicate in the Index of Authors the approximate dates of their lives. Unfortunately this was not ascertainable in all cases, as many letters especially were undated.

In conclusion, I have to express my heartiest thanks to Messrs. Claude G. Montefiore and Israel Abrahams, to whose solicitude it is due that this Catalogue was committed to press, and to Dr. Michael Friedländer, Principal of Jews' College, who assisted me in reading the proofs.

H. HIRSCHFELD.

LONDON, *March*, 1903.

TABLE OF CONTENTS

CONCORDANCE of old numbers (Press-marks) and numbers of this Catalogue.

BIBLE :—

Text. Nos. 1-6, 202, 232, 259 (Apocr.).

Translations. Nos. 2, 3, 7.

Commentaries and Glosses. Nos. 2, 5, 6, 10-25, 27-59, 130, 231, 279, 297, 323, 324, 330, 431, 448, 474, 479, 481, 485, 504, 562.

Masōrah. Nos. 18, 26, 130, 413.

Midrāsh. Nos. 8, 9, 431.

Homilies. Nos. 14, 17, 30, 35-7, 60-2, 259, 279, 325, 451, 471, 483, 485, 496, 505, 506, 508-11, 520, 523, 525, 526, 559, 565, 566, 570, 573.

TALMUD AND HALAKHAH. Nos. 14, 27, 32, 53, 62-189, 213, 217, 227, 234, 237, 247, 249, 297, 413, 431, 451, 461, 462, 474, 479, 483-5, 518.

Responsa. Nos. 97-106, 115-7, 124, 130, 136, 144, 148, 152, 325, 337, 450, 480, 482, 485, 487, 492.

LITURGY. Nos. 50, 100, 104, 129, 190-263, 297, 301, 413, 431, 446, 479, 482, 484, 485, 492, 493, 558, 571.

PHILOSOPHY. Nos. 32, 124, 129, 130, 247, 249, 250, 256, 264-311, 413, 417, 431, 433, 479, 483, 484, 486, 487, 489, 493, 497, 504.

QABBALAH. Nos. 13, 124, 130, 253, 256, 260, 279, 312-61, 426, 479, 483, 486, 487.

POETRY. Nos. 17, 35, 94, 124, 130, 157, 171, 181, 182, 233, 239, 247, 249, 250, 252, 259, 279, 325, 343, 362-403, 406, 413, 431, 446, 466, 479, 481, 483, 488-90, 493-6, 504, 511, 520, 521, 522, 524, 563, 581.

GRAMMAR. Nos. 44, 130, 217, 294, 404-14, 418, 462, 479, 484, 493, 495.

LEXICOGRAPHY. Nos. 279, 415-9.

LETTERS AND DOCUMENTS. Nos. 35, 94, 100, 111, 112, 114, 119, 124, 128, 130, 173-83, 239, 249, 297, 305, 367, 371, 446, 460-71, 479, 481, 483, 486, 493, 574, 580.

HISTORY. Nos. 59, 90, 94, 119, 124, 130, 343, 451, 472-9, 489, 491, 492, 499, 507, 511-5, 517, 519, 520, 527, 528-57, 560, 561, 567-9, 578.

TALES AND FABLES. Nos. 500-2.

MATHEMATICS AND ASTRONOMY. Nos. 53, 94, 130, 294, 416, 419-34, 484.

Calendar. Nos. 53, 217, 218, 226.

MAGIC AND ASTROLOGY. Nos. 426, 431, 435-8.

SCIENCE. Nos. 430, 433, 434.

MEDICINE. Nos. 247, 273, 344, 439-45, 468, 497.

POLEMICS. Nos. 372, 446-59, 489, 490, 494, 498, 505.

QARAITES. No. 490.

CATALOGUES. Nos. 516, 517.

QORAN. No. 579.

CONCORDANCE OF NUMBERS

<i>Old No.</i>	<i>Cat. No.</i>	<i>Old No.</i>	<i>Cat. No.</i>	<i>Old No.</i>	<i>Cat. No.</i>	<i>Old No.</i>	<i>Cat. No.</i>	<i>Old No.</i>	<i>Cat. No.</i>
1 . .	269	35 . .	221	69 . .	217	103 . .	230	137 . .	12
2 . .	405	36 . .	353	70 . .	209	104 . .	488	138 . .	264
3 . .	289	37 . .	338	71 . .	261	105 . .	291	139 . .	267
4 . .	281	38 . .	435	72 . .	412	106 . .	69	140 . .	462
5 . .	117	39 . .	357	73 . .	82	107 . .	106	141 . .	449
6 . .	107	40 . .	471	74 . .	77	108 . .	105	142 . .	211
7 . .	72	41 . .	332	75 . .	318	109 . .	100	143 . .	13
8 . .	316	42 . .	337	76 . .	55	110 . .	422	144 . .	149
9 . .	113	43 . .	339	77 . .	54	111 . .	47	145 . .	301
10 . .	110	44 . .	347	78 . .	346	112 . .	476	146 . .	256
11 . .	14	45 . .	456	79 . .	109	113 . .	500	147 . .	262
12 . .	327	46 . .	42	80 . .	48	114 . .	145	148 . .	439
13 . .	334	47 . .	350	81 . .	433	115 . .	134	149 . .	123
14 . .	348	48 . .	129	82 . .	250	116 . .	7	150 . .	126
15 . .	10	49 . .	130	83 . .	323	117 . .	266	151 . .	222
16 . .	99	50 . .	501	84 . .	376	118 . .	370	152 . .	497
17 . .	39	51 . .	75	85 . .	308	119 . .	377	153 . .	133
18 . .	360	52 . .	131	86 . .	506	120 . .	155	154 . .	461
19 . .	358	53 . .	487	87 . .	80	121 . .	263	155 . .	212
20 . .	300	54 . .	314	88 . .	46	122 . .	319	156 . .	463
21 . .	336	55 . .	81	89 . .	459	123 . .	317	157 . .	410
22 . .	342	56 . .	103	90 . .	415	124 . .	409	158 . .	416
23 . .	345	57 . .	248	91 . .	122	125 . .	187	159 . .	19
24 . .	331	58 . .	65	92 . .	9	126 . .	419	160 . .	286
25 . .	321	59 . .	111	93 . .	43	127 . .	425	161 . .	275
26 . .	430	60 . .	208	94 . .	285	128 . .	322	162 . .	125
27 . .	361	61 . .	213	95 . .	142	129 . .	503	163 . .	458
28 . .	478	62 . .	195	96 . .	67	130 . .	97	164 . .	66
29 . .	253	63 . .	196	97 . .	455	131 . .	325	165 . .	315
30 . .	60	64 . .	207	98 . .	68	132 . .	445	166 . .	61
31 . .	482	65 . .	118	99 . .	84	133 . .	294	167 . .	276
32 . .	469	66 . .	91	100 . .	159	134 . .	423	168 . .	153
33 . .	257	67 . .	201	101 . .	156	135 . .	70	169 . .	24
34 . .	349	68 . .	203	102 . .	408	136 . .	116	170 . .	101

CONCORDANCE OF NUMBERS

Old No.	Cat. No.	Old No.	Cat. No.	Old No.	Cat. No.	Old No.	Cat. No.	Old No.	Cat. No.
171 . . 420		216 . . 45		261 . . 194		306 . . 382		351 . . 40	
172 . . 457		217 . . 94		262 . . 517		307 . . 504		352 . . 34	
173 . . 20		218 . . 50		263 . . 259		308 . . 495		353 . . 220	
174 . . 313		219 . . 279		264 . . 78		309 . . 137		354 . . 236	
175 . . 139		220 . . 303		265 . . 76		310 . . 519		355 . . 234	
176 . . 146		221 . . 258		266 . . 148		311 . . 83		356 . . 102	
177 . . 372		222 . . 274		267 . . 235		312 . . 85		357 . . 204	
178 . . 366		223 . . 156		268 . . 364		313 . . 379		358 . . 238	
179 . . 98		224 . . 214		269 . . 185		314 . . 448		359 . . 202	
180 . . 406		225 . . 215		270 . . 138		315 . . 86		360 . . 251	
181 . . 407		226 . . 216		271 . . 161		316 . . 404		361 . . 305	
182 . . 135		227 . . 479		272 . . 163		317 . . 249		362 . . 287	
183 . . 432		228 . . 480		273 . . 162		318 . . 362		363 . . 240	
184 . . 92		229 . . 413		274 . . 164		319 . . 494		364 . . 389	
185 . . 486		230 . . 493		275 . . 165		320 . . 306		365 . . 245	
186 . . 200		231 . . 367		276 . . 166		321 . . 429		366 . . 150	
187 . . 283		232 . . 104		277 . . 167		322 . . 368		367 . . 491	
188 . . 431		233 . . 489		278 . . 168		323 . . 90		368 . . 233	
189 . . 114		234 . . 454		279 . . 169		324 . . 453		369 . . 442	
190 . . 450		235 . . 324		280 . . 170		325 . . 74		370 . . 244	
191 . . 284		236 . . 127		281 . . 171		326 . . 63		371 . . 466	
192 . . 447		237 . . 128		282 . . 172		327 . . 95		372 . . 474	
193 . . 288		238 . . 206		283 . . 173		328 . . 93		373 . . 365	
194 . . 271		239 . . 115		284 . . 174		329 . . 22		374 . . 388	
195 . . 49		240 . . 89		285 . . 175		330 . . 23		375 . . 381	
196 . . 465		241 . . 426		286 . . 176		331 . . 35		376 . . 452	
197 . . 351		242 . . 363		287 . . 178		332 . . 152		377 . . 302	
198 . . 6		243 . . 371		288 . . 481		333 . . 249		378 . . 492	
199 . . 386		244 . . 424		289 . . 179		334 . . 505		379 . . 192	
200 . . 124		245 . . 485		290 . . 56		335 . . 320		380 . . 224	
201 . . 28		246 . . 451		291 . . 57		336 . . 79		381 . . 255	
202 . . 132		247 . . 343		292 . . 180		337 . . 16		382 . . 32	
203 . . 387		248 . . 151		293 . . 181		338 . . 446		383 . . 5	
204 . . 71		249 . . 475		294 . . 182		339 . . 335		384 . . 246	
205 . . 297		250 . . 434		295 . . 183		340 . . 369		385 . . 191	
206 . . 373		251 . . 329		296 . . 184		341 . . 472		386 . . 21	
207 . . 293		252 . . 73		297 . . 160		342 . . 158		387 . . 498	
208 . . 254		253 . . 440		298 . . 188		343 . . 421		388 . . 354	
209 . . 38		254 . . 147		299 . . 58		344 . . 88		389 . . 51	
210 . . 37		255 . . 19		300 . . 186		345 . . 108		390 . . 464	
211 . . 53		256 . . 62		301 . . 477		346 . . 64		391 . . 143	
212 . . 52		257 } . 112		302 . . 27		347 . . 460		392 . . 241	
213 . . 15		258 }		303 . . 41		348 . . 340		393 . . 228	
214 . . 268		259 . . 260		304 . . 304		349 . . 154		394 . . 237	
215 . . 229		260 . . 305		305 . . 312		350 . . 33		395 . . 239	

CONCORDANCE OF NUMBERS

xi

<i>Old No.</i>	<i>Cat. No.</i>	<i>Old No.</i>	<i>Cat. No.</i>	<i>Old No.</i>	<i>Cat. No.</i>	<i>Old No.</i>	<i>Cat. No.</i>	<i>Old No.</i>	<i>Cat. No.</i>
396 . .	436	434 . .	490	472 . .	521	510 }	I	547 . .	575
397 . .	383	435 . .	437	473 . .	524	511 }		548 . .	576
398 . .	309	436 . .	17	474 . .	518	512 . .	417	549 . .	577
399 . .	473	437 . .	189	475 . .	558	513 . .	418	550 . .	528
400 . .	378	438 . .	295	476 . .	393	514 . .	218	551 . .	529
401 . .	380	439 . .	227	477 . .	509	515 . .	121	552 . .	530
402 . .	252	440 . .	352	478 . .	526	516 . .	36	553 . .	531
403 . .	511	441 . .	231	479 . .	395	517 . .	26	554 . .	532
404 . .	468	442 . .	273	480 . .	559	518 . .	140	555 . .	533
405 . .	330	443 . .	232	481 . .	391	519 . .	344	556 . .	534
406 . .	441	444 . .	197	482 . .	560	520 . .	87	557 . .	535
407 . .	444	445 . .	198	483 . .	392	521 . .	141	558 . .	536
408 . .	265	446 . .	199	484 . .	398	522 . .	502	559 . .	537
409 . .	278	447 . .	190	485 . .	390	523 . .	277	560 . .	538
410 . .	96	448 . .	484	486 . .	394	524 . .	443	561 . .	539
411 . .	282	449 . .	226	487 . .	515	525 . .	298	562 . .	540
412 . .	177	450 . .	120	488 . .	499	526 . .	567	563 . .	541
413 . .	270	451 . .	507	489 . .	403	527 . .	307	564 . .	542
414 . .	210	452 . .	341	490 . .	400	528 . .	414	565 . .	543
415 . .	29	453 . .	59	491 . .	402	529 . .	578	566 . .	544
416 . .	428	454 . .	31	492 . .	144	530 . .	385	567 . .	545
417 . .	356	455 . .	311	493 . .	399	531 . .	520	568 . .	546
418 . .	512	456 . .	467	494 . .	375	532 . .	299	569 . .	547
419 . .	484	457 . .	384	495 . .	561	533 . .	568	570 . .	548
420 . .	272	458 . .	470	496 . .	374	534 . .	562	571 . .	549
421 . .	427	459 . .	355	497 . .	569	535 . .	563 572	572 . .	550
422 . .	242	460 . .	411	498 . .	527			573 . .	551
423 . .	243	461 . .	18	499 . .	328	536 . .	564	574 . .	552
424 . .	496	462 . .	44	500 . .	514	537 . .	565	575 . .	553
425 . .	326	463 . .	359	501 . .	219	538 . .	510	576 . .	554
426 . .	292	464 . .	310	502 }	2	539 . .	513	577 . .	555
427 . .	136	465 . .	290	503 }		540 . .	570	578 . .	556
428 . .	516	466 . .	223	504 . .	25	541 . .	571	579 . .	557
429 . .	280	467 . .	522	505 . .	8	542 . .	401	580 . .	30
430 . .	193	468 . .	396	506 . .	11	543 . .	573	581 . .	225
431 . .	296	469 . .	397	507 . .	579	544 . .	508		
432 . .	438	470 . .	523	508 . .	3	545 . .	580		
433 . .	333	471 . .	525	509 . .	4	546 . .	574		

ABBREVIATIONS

H. = Halberstam.

HC. = Halberstam קהל שלמה (see Preface).

SCat. or SBodl. = Steinschneider, *Catal. libr. Hebr. Bibl. Bodl.*

SU. = Steinschneider, *Die Hebräischen Uebersetzungen.*

HB. = Steinschneider, *Hebräische Bibliographie.*

NCat. = Neubauer, *Catalogue of the Hebrew MSS. of the Bodleian Library.*

Mag. = *Magazin für die Wissenschaft des Judenthums.*

ADDITIONS AND CORRECTIONS

No. 20, l. 2, read הורחזו.

No. 38, l. 4, read 209.

No. 55, l. 5, read מל[ש]נו.

No. 93, l. 3, read 328.

No. 105, read David b. Abi.

No. 116 (p. 29, l. 4), read שרקי.

No. 120, l. 4, strike out H.

No. 142, 5, read פיראה.

No. 159, Author, Josef b. Aqnin (see Steinschneider, *Arab. Lit.*, p. 230).

No. 185, l. 3, read רייאנה.

No. 218, l. 12, read Carretto.

Page 109, l. 14 from bottom, read ונשנעורחי.

Page 114, l. 4 from bottom, read העשירלי.

No. 429, read Josef b. Judah.

No. 454, Author, Jonah Rapsa of Casale (according to Dr. S. Krauss).

No. 467, read No. 456 (at end).

No. 483, l. 16, read 1823.

No. 515, read חסר.

I.

BIBLE, TARGUM, MIDRASH, AND COMMENTARIES.

BIBLE.

1. Old Testament in two volumes: 1. Pentateuch (ff. 1-100). The divisions of the weekly portions and Haftārōth are marked on the margin by a later hand. 2. Prophets (ff. 101-286) in the usual order. 3. Hagiographa (fol. 287): Chronicles, Psalms, Job, Proverbs, Ruth, Canticles, Ecclesiastes, Lamentations, Esther, Daniel, Ezra, Nehemiah. Ff. 289-292 are misplaced, to which attention is called in the marginal note: כשמגיע לכאן יפתח ורקה מעד שמאל והוא מוצא. At the end, index of Haftārōth.

Colophon (different hand): חזק ונתחזק ארבעה ועשרים פשוט עם: נביאים וכתובים וכל מי שימצא בו טעות ידון אותו לכף זכות אבל הוא מתוקן כספר תורה התם עליו אין להוסיף וראוי לסמוך עליו כל קהלת ישראל תורת אמת היתה בפהו ועולה לא נמצא בשפתיו סעדיה בן יוסף.

Written by Ṣālih b. Josef b. Sa'adyāh (fol. 286), fourteenth or fifteenth century, and distinguished by great correctness.

Vellum, Orient. squ. char. with vowel-points, accents and Rāfēhs; 3 coll., 4to, I, ff. 192; II, ff. 193-398 [Nos. 510, 511].

2. Pentateuch in two volumes. On the margin Onqelos and Sa'adyāh's Arabic version written in alternate verses. On the fly-leaf of Vol. II some calendar rules.

Owners: Yahyā b. Aaron and שאלם b. Aaron, Samuel . . . סירי (?).

Text large Yemenian squ. char., the rest curs. char., fol. I (Gen. and Exod.), ff. 133; II (Lev. to Deut.), ff. 132 [Nos. 502, 503].

3. Genesis and Exodus (ending xxiv. 2) with Onqelos and Sa'adyāh's Arabic version written after each verse. Ff. 1, 2, 88, 89, 156-159 are written by a later hand and lack the Arabic version. Fol. 103 missing (Gen. xlv. עמים 10 to ver. 27 לראות), but replaced by a leaf written in a different hand (from נצטרק to ver. 29 incl.). On the margin corrections and short notes.

Large Yemenian squ. char. with superlinear vowel-points, the later leaves with Tiberian vowel-points, fol., ff. 159 [No. 508].

4. Genesis (beginning i. 16), Exodus, Leviticus (ending ii. 3 (לאהרן)). On the upper and lower margins parallel passages are quoted. The writing is in many places partially effaced.

Vellum, large squ. char., with vowel-points and accents. Rāfēhs and ה lene marked by a horizontal line above; 2 coll., 4to, ff. 89. Oriental binding [No. 509].

5. Psalms with Rashi.

Vellum, German char., small 4to, ff. 96 [H. No. 383].

6. Job with an anonymous Commentary. The author is supposed to have been a Provençal Rabbi (see Neubauer, *Rabbins français*, p. 553). Some of the last leaves are damaged.

Written by Israel b. Abraham, 1394 (*Berliner Mag.*, VIII, p. 114, erroneously 1434).

Vellum and paper, French Rabb. char., 4to, ff. 97 [H. No. 198].

TARGUM, MIDRASH.

7. Targum to Prophets, Psalms, Job, and Proverbs, beginning 1 Sam. v. 11. After fol. 5 lacuna (ch. xiii. 2—xiv. 16), another after fol. 19 (ch. xxvi. 25—xxviii. 16). The MS. ends Prov. xxxi. 25 (לבישה). See the remarks on this MS. by S. D. Luzatto in Geiger's *Wissenschaftl. Zeitschr.*, V, 132 sqq.

Written for David b. Nissim Hārōfē b. Vivas (ביבש), and finished 1 Schebat, 5247 (Dec. 26, 1486).

Large Orient. squ. char., fol., ff. 342. The beginning damaged [H. 116].

8. מדרש הנדול [ה] on Leviticus and Numbers, beginning and end missing. Fol. 146^v a notice in Arabic (dated Monday, 16 Tammūz, 1909 (1598)) by Suleimān b. David b. Musā Al Damāri to the effect that the MS. had been pawned. Marginal notes in Hebrew and Arabic.

Written by David b. מעורר Al Qisī, and finished 3 Tishri, 1906 (Sept. 17, 1594).

Yemen. Rabb. char., fol., ff. 246 [No. 505].

9. Midrash on the Old Testament in the style of Yalqut. The beginning is missing. A rough survey of the contents of this work has been given by S. D. Luzatto in *כרם חמד*, vol. VII, p. 215 sqq. A note on the fly-leaf, by a later hand, describes the MS. erroneously as מדרש חדש.

Owner: Josef b. Zikri.

Span. Rabb. char., fol., ff. 256 [H. No. 92].

BIBLE COMMENTARIES.

10. Abraham b. Ezra's Commentary on the Pentateuch, with marginal notes, the latter taken from the Supercommentaries of Moses [b. Judah] of the family Ne'ārim (מן הנערים), Josef Kaspi, [Samuel] Mōtōt, and the author of אבות נפש. Beginning and end missing.

Censor: Laurentius Franguellus.

Vellum [ff. 1-20 paper, and written by a later hand], Span. Rabb. char., 4to, ff. 252 [H. No. 15].

11. Fragment of Abraham b. Ezra's Commentary on Gen. xxiv. 16 to Exod. xxiii. 16.

Orient. Rabb. char., fol., ff. 52 [No. 506].

12. Jacob b. Ashēr's Commentary on the Pentateuch, fuller than the printed edition, with Glosses by R. קלמן. Pasted over the inside of one of the covers is a vellum leaf bearing Rashi's Commentary on Menāḥōth, fol. 41^v (l. 21) to 42^v (בפר' קמא דסוכה).

Written by Isaac b. Josef of Portugal, in the province of Aveiro (אבירה), commenced in Jerusalem, and finished in Safed, Sunday, 7 Tebeth, 5149 (Dec. 6, 1388).

Owners: Isaac Jeqūtiel b. Mordecai called קפאן Kelheim, Baruch b. Josef Naftāli Kohen.

Franco-German Rabb. char., ff. 1, 23, 27, 293 (the last named to replace fol. 292, which is damaged), Ital. curs. char., fol., ff. 293 [H. No. 137].

13. 1. כתר שם טוב, Abraham of Cologne's Cabbalistic treatise on the Tetragram (printed). On fly-leaf the Ten Sefirōth.

2. Fol. 12. Naḥmanides' short Commentary on the Pentateuch. The greater part of the introduction is missing. After fol. 50 lacuna (Exod. xv. 18 to xvi. 6 towards the end).

3. Fol. 123. Shēm Tōb [b. Abraham b. Joshua b. Saul b. Moses b. David b. Abraham] b. Gaon's Cabbalistical treatise כתר שם טוב (printed). End wanting.

Censors: Clemente Carretto, 1623 (ff. 11^v and 130); Clemente Renatto.

Owner: Gabriello Cesaro.

No. 1, Ital. curs. char.; Nos. 2 and 3, Span. Rabb. char., 4to, ff. 130 [H. No. 143].

14. 1. Meir Arāmā's Philosophical Commentary on the Pentateuch.

2. Fol. 33. Commentary on Isaiah and Jeremiah (printed under the title אוריים ותומים) by the same, but with variations from the existing edition.

3. Fol. 137. Commentary on the fourteen פתיחות to the Agadic interpretation of Esther in Tr. Megillah, ff. 10-11 (by Sol. Al Qabīṣ; cf. *Mag.*, VIII, p. 115).

4. Fol. 147. A similar work by Levi b. Ḥabīb, but almost entirely illegible.

5. Fol. 151. Homily by Ashēr b. Jeḥiel against the detractors of the Law.

6. Fol. 161. Headed פ' המאמר להרמב"ם ולה"ה, Glosses on various passages in the Talmud and Midrash.

7. Fol. 180. Glosses on Lamentations (i. 1-9) by Judah Nathan Provençal.

Censors: Fra Luigi, 1600; Clemente Carretto, 1623 (ff. 136, 182).

Ff. 1-32 and 147-186 Orient. curs. char., ff. 33-146 Span. curs. char., 4to, ff. 182 [H. No. 11].

15. Commentary on the Pentateuch, compiled from the Commentaries of Abraham b. Ezra and Levi b. Gerson by Daniel b. Solomon Hārōfe. The compiler (מקצרו ואונרו) styles himself also תלמיד הרופאים. The work begins with what seems to be the compiler's preface, but the first few lines are pasted over. The two commentaries are divided into parts comprising single verses, or groups which follow each other alternately. Fol. 50, a long quotation from Menahem Recanati's *טעמי מצות*. Fol. 56, between the portions חיי שרה and ואלה תולדות, are inserted Ibn Ezra's explanations of Exod. i. 4, 9, 11, 14 (as far as *החכם בעיניו*), 16 (beginning *ומלח וחייה*), 19 (beginning *ובא היוד*); ii. 2 (beginning *ורע כי הנון*), parts of vv. 3, 4, 7, 8, 9; iii. 2 (בוער), 11 (as far as *נחשתך*), 14 with the note on the Tetragram, all of which are omitted in their proper places. Fol. 59^v follows the other recension of the same note beginning *בגרסא האחרת ואמרו לי מה שמו הנה נא הואלתי* מעט להאריך כי ליסוד מוסד אני צריך כל יש עצם וצורה ונבול העצם, but the end is missing. Ff. 133, 134, fragment of a commentary on Exod. xxi. 1-35. Fol. 294^v, on the margin a quotation headed חבלי משיח. The compiler not only adds many marginal notes on his own behalf, but also frequently refers to Ibn Ezra's grammatical works, Maimūni's *Moreh*, and the Eight Chapters, Ibn Janāḥ, *Qamḥi*, and mentions Galenus, Avicenna and Immanuel. Fol. 355^v, some Glosses on the *Moreh*, Book II (beginning), and abstracts from the *Arūkh*, all by the same compiler (cf. *Mag.*, VIII, p. 113, X, p. 101). The work is in autograph, and was finished in Belmonte (בהר נאה), in the 'environs of Fano,' in Ellul, 5208 (1448).

Owners: Judah Leb b. Tobias, Pereš b. Tobias, and Hisdai b. Moses (fol. 3).

Franco-German curs. char., 4to, ff. 361 [H. No. 213].

16. *לקט שמואל*, Commentary on the Pentateuch by Samuel Warburg b. Jacob מנצפך of Hamburg, finished in 'Munsterland,' 1783. At the end an acrostic on the name מנצפך שמואל. On fol. 180 the German name of the author.

Owner: Lazarus Emanuel in Amsterdam.

German Rabb. char., 4to, ff. 180 [H. No. 337].

17. 1. *a. עין חיים*, Commentary on the legislative portions of the Pentateuch by Moses . . . in Florence. The author states that this work is a supplement to another of his, styled *מעין ננים* (fol. 7), and which he frequently quotes. The name Moses occurs both in the preface and the concluding poem.

b. Fol. 55^v, *דרשית*, by the same author. The first is headed *משה בענין מחלוקת הר"ם במו"ל והר"ם ב"ן בענין הקרבנות*; fol. 61^v, On the plague in Florence; fol. 71^v, On an earthquake which

took place in the Florentine district; fol. 75^v, בפירנצי רבור כאשר; fol. 92^v, On the death of his brother Abigedōr in Florence.

2. Fol. 102. Various poems; fol. 104^v, הנפלת השחר לאברהם בן, עזרה.

The work No. 1, which is evidently the author's autograph, was wrongly ascribed by a later owner to Abraham b. Shēm Tōb Bibago. Another owner was a certain Shabbethai.

Owner: Zunz (No. 4).

Vellum, No. 1, Ital. Rabb. char., fifteenth century; No. 2, later curs. char., 4to, ff. 105 [No. 436].

18. Masoretic and exegetical Glosses on the Pentateuch and the Earlier Prophets; Al Shēkh quoted fol. 45^v. The beginning is missing.

Ital. curs. char., 4to, ff. 53 [No. 461].

19. Stray Glosses on passages of the Pentateuch.

Ital. curs. char., 4to, ff. 8 [H. No. 159].

20. Nissim b. Reuben's Commentary on Genesis, beginning בראשית ברא מבואר נגלה שיסוד תורתנו אשר עליו ארניה הטבעי הוא אמונת החדוש כי מי שיאמין בקדמות העולם על דרך אשר יאמינהו גדול הפילוסופים וכבר נתבאר Introduction ends מדברי ר' יצחק שאין כוונת התורה להעמידנו על חכמות הנמצאות כמו שחשבו המתפתים בעצמם ללא דבר הנמשכים אחר היוני ch. xxiii. 17 תמו פרשיות רביני נסים. The author quotes Rashi, Ibn Ezra, Maimūni and Nahmanides; Levi b. Gershōn is once mentioned on the margin. From the notice on the margin, fol. 10, זה הספר של כתיבת יד של הר"ן וצלה"ה וקנייתו אני סעדיא הלוי 20-בלבנים, the MS. appears to be the author's autograph. The name of another owner is erased, but the notice in question seems to have been written by משה שני[אור]. Another owner's notice on fol. 1 in the same hand gives the name Solomon שניאור (as also on the cover). Next to it appears in square characters the name Solomon of Dubno.

Splendid large Orient. Rabb. char., large 4to, ff. 87 [H. No. 173].

21. Fragment of a work containing Glosses on Exodus. The following names are quoted: Eliezer b. Nathan [הראב"ן], R. Hananēl [ר"ח], Isaac אור זרוע [ריא"ן], Jacob b. Ashēr, Judāh Hāsīd, Nahmanides, Samson b. Abraham, הרא"ה, מורי אחי הר"ם ש', מהר"א.

Vellum, German Rabb. char., 4to, ff. 8 [H. No. 386].

22. Levi b. Gershōn's Commentary on Leviticus.

Owner's notice at the head of fol. 1 destroyed by worms.

Franco-German curs. char., 4to, ff. 147 [H. No. 329].

23. Continuation of above on Numbers and Deuteronomy.

Owners: Jacob and Solomon, sons of Abraham Kōhēn; of a second notice in Italian written underneath only the name Caesar and the year 1599 are legible.

Franco-German curs. char., 4to, ff. 197 [H. No. 330].

24. Anonymous Commentary on Numbers, chiefly based on Rashi and Ibn Ezra, who are occasionally mentioned by name. In many cases, however, the borrowed passages are reproduced with slight alterations, and without reference to their authors. Beside these Onqelos is quoted, also Moses hak-Kohen [Chiqatilla?], Nahmanides, the בעל החנוך, and the author's father whose name is not disclosed. The author also often discusses grammatical questions.

Owner: Elhānān, of Portaleone [משער אריה] b. Menahem (cf. *HB.*, XX, 47).

Ital. curs. char., but frequently illegible on account of water stains, small fol., ff. 93 [H. No. 169].

25. Fragment of a Commentary on the Pentateuch, beginning Gen. iv, ending xxxvii. 21 (וישמע ראובן). Each portion is introduced by a short poem headed מרשות.

Yemen. squ. char., fol., ff. 89 [No. 504].

26. Notes on the Massōras to the Pentateuch.

Modern curs. char., 4to, ff. 74 [No. 517].

27. 1. David Qamhi's Commentary on the Haftārōth (printed).

2. Fol. 56. Commentary on Tr. Sabbath ch. xiv. (שמונה שרצים), based chiefly on Rashi. Continued fol. 67.

3. Fol. 57. Hebrew Translation of the Aramaic portions of Daniel (cf. *Mag.*, *ibid.*, p. 114).

No. 2 vellum, the rest paper, Ital. Rabb. char., 4to, ff. 67 [H. No. 302].

28. Anonymous Commentary on the Haftārōth. Modern copy by Calman Lieben.

German curs. char., large 4to, ff. 32 [H. No. 201].

29. Copy of the Editio Princeps of Levi b. Gershōn's Commentary on the Pentateuch with copious marginal notes. At the end extracts from S'forno's Commentary on Genesis.

Censor: Domenico Ierosolimitano, 1610.

Owners: Maṣliāh מנולה (?); Mordecai Samuel Ghironi di Padua.

The notes in Ital. curs. char., fol., ff. 425 [No. 415].

30. ספר אמרות טהורות, Homiletic Commentary on the Pentateuch by Judah Leb b. Simon, written 1659 (author's autograph).

German curs. char., 8vo, ff. 216 [No. 580].

31. Fragment of a homiletic Commentary on Genesis (xxxv to xxxvii) in Arabic.

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 25 [H. No. 454].

32. 1. Rashi's Commentary on the Earlier Prophets, beginning Josh. iii. 4. Some additional Glosses on Josh. xii. 12-20 are inserted after the heading of שופטים. Marginal notes indicate the portions used as Haftārōth.

2. Fol. 82. Commentary on Pirqē Abōth (ch. I-V) attributed to Rashi (printed).

3. Fol. 97. ספר מבחר הפנינים, beginning and end missing.

Owner: Isaac Shabbethai מהוקנים (fol. 97^v, cf. Berliner, *Gesch. d. Juden in Rom*, II, p. 23).

Span. Rabb. char., 4to, ff. 114 [H. No. 382].

33. 1. Abraham b. Ezra's Commentary on Isaiah.

2. Fol. Nahmanides' Commentary on Isaiah lii. 13 (הנה ישכיל עברי).

Vellum, Franco-German char., 4to, ff. 76 [H. No. 350].

34. Abraham b. Ezra's Commentary on the Minor Prophets with variations from the printed text. At end: ואני יוסף בר יעקב ממורויל העתקתי ממכתב יד המחבר גם הוספתי קצת פרוש על לשונו כאשר הוא פרש לי בעת חבורו רק בעבור שהוא פרושי סמנתי הטורים הנוספים בשתי נקודות בראש הטור ובסופו ובכל מקום שימצאו השתי נקודות בין מלה [ו] מלה. Cf. Friedländer, *Essays*, p. 209.

Censor: Domenico Irosolimitano, 1590.

Vellum, Franco-German Rabb. char., 4to, ff. 55 [H. No. 352].

35. 1. *a.* Obadyah Sforno's Commentary on the Psalms. The introduction is preceded by a letter to the author's brother Hananēl; *b.* fol. 74^v. Remark by the same author on the אורים ותומים; *c.* fol. 75. התחלת ס' קהלת, and letter to King Henry (II) of France; *d.* fol. 75, letter to Hananēl accompanying the author's Commentary on Job; *e.* fol. 75^v, on dreams; *f.* fol. 77, Gloss on מעביר ראשון ראשון; *g.* fol. 77^v, short poem printed in Halberstam's Catalogue, p. 59; *h.* fol. 78, Homilies.

2. Fol. 82. Commentaries on Jonah, Habakkuk (fol. 83^v), and Zechariah (fol. 85).

Owner: Jacob טראבוטי.

Ital. curs. char., 4to, ff. 88 [H. No. 331].

36. 1. Anonymous Commentary on the Psalms, based on Moses Al Shēkh's Commentary. The preface is written twice, once on a loose sheet.

2. Fol. 109. Commentary on Canticles, by the same author.

3. Fol. 117^v. Commentary on Pentateuch.

4. Fol. 186. Glosses and homilies.

German curs. char., eighteenth century, 4to, ff. 200 [No. 516].

37. Homiletic philosophical Commentary on the Psalms (according to Halberstam) by Joshua b. Sho'eib. The first sixteen folios are missing, the MS. begins with the end of Ps. vii and ends Ps. xxxvii. 17. The author mentions Rashi, Ibn Ezra, Maimūni and Levi b. Gershōn. Fol. 133^v (Ps. xxx) on the margin לנפטר דרוש.

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 192 [H. No. 210].

38. Levi b. Gershōn's Commentary on Psalms, finished 3 Iyyār, 5098 (April 23, 1338). The text verses with vowel-points, accents and Rāfēhs.

Vellum, German Rabb. char., 4to, ff. 96 [H. No. 289].

39. 1. Allegorical Commentary on Canticles, by Moses b. Isaac Halayo (cf. *HB.*, X, p. 97). Fol. 1^v ספר הבהיר quoted.

2. Allegorical Commentary on Ruth, by the same, beginning נאם משה בר יצחק חלאיו כל אהביו ישליו.

Span. square char., 4to, ff. 106 [H. No. 17].

40. Abraham b. Ezra's Commentaries on Ruth, Ecclesiastes, Canticles, Lamentations, and Esther.

Vellum, Franco-German Rabb., 4to, ff. 55 [H. No. 351].

41. *a.* Commentary on Ruth; the author mentions Rashi, Ibn Ezra, and Qamhi. *b.* Fol. 12^v, Commentary on Canticles according to Rashi, with abstracts from R. Tobiah's explanations. *c.* Fol. 25, Commentary on Lamentations according to Rashi and Qamhi. Fol. 31, the author quotes a second version of Rashi's explanation of iv. 6 and concludes משה ז"ל מרומי שאמרה משום רבינו סעדיה ז"ל (see *HB.*, XXI, p. 30, and VII). *d.* Fol. 33^v, abstracts from the Midrash Ēkhā.

Franco-German curs. char., 4to, ff. 38 [H. No. 303].

42. ששן ושמוחה ד. Commentary on Esther by R. Baḥyā finished 8 Nisan, 5471 (March 28, 1711).

German curs. char., 4to, ff. 19 [H. No. 46].

43. Commentary on Esther by R. Zechariah [b. Sarūq]. The preface begins לפי שהדברים הצריכים לכל מחבר חבור מה הם שלשה הא' חכמה הב' ספרים הג' ישוב הדעת עם השמחה.

Written by מישראל, who finished his work Sivān, 5345 (May, 1585).

Large Span. Rabb. char., 4to, ff. 16 [H. No. 93].

44. 1. אלה דברי הברית. Supercommentary to Rashi's Commentary on the Pentateuch by a pupil of R. Abraham Hayyim Rodriguez, written 1726.

2. Fol. 71. Similar work written at Leghorn in the same year, beginning נח, ends אחרי מות.

3. Fol. 80. Fragment of an encyclopedical work, chiefly of grammatical character.

Nos. 1 and 2 Span. Rabb. char., No. 3 inverted, larger Span. Rabb. char., 12mo, ff. 104 [No. 462].

45. ס' נופת צופים. Supercommentary on Rashi on the Pentateuch by Eliezer Sopino.

Written by Isaiah b. Jacob of מסראן, and finished Sunday, 20 Tammūz, 5245 (July 2, 1485). The name of the person on whose behalf the copy was made is blotted out.

Owner: Rafael David פאררוס (ff. 39, 47, 91).

German Rabb. char., 4to, ff. 112 [H. No. 216].

46. צפנת פענח. Shem Tōb b. Isaac Shafrūts' Supercommentary on Abraham b. Ezra's Commentary on the Pentateuch (cf. M. Friedländer, *Essays on the Writings of Abr. b. E.*, p. 226 sqq.). Fol. 133 inverted.

Finished Tuesday, 22 Tammūz, 5442 (July 28, 1682).

German curs. char., 4to, ff. 138 [H. No. 88].

47. Supercommentary on Ibn Ezra's Commentary by Moses b. Judah b. Moses הנערים (fol. 3^v), who composed his work at the age of 25 years (fol. 3^v). The preface ends with the following rhymes:—

מתקו מנפת צופים מאמריך אבן העזר
שרש אמרתם נעלם נצוין אורם לא יופזר
הנה ביאורם זה שמתיו תפארת על ראשם נזר

Written by Menahem.

Owner: Benjamin Pesaro.

Ital. curs. char., 4to, ff. 82 [H. No. 111].

48. [מגלה סתרים]. Samuel Mōtōt's Supercommentary on Abraham b. Ezra's Commentary on the Pentateuch (printed) with marginal notes.

Censors: Domenico Irosolimitano; Laurentius Franguellus, 1596; Alessandro Scipione, 1596.

Owners: Rafael אטיאש, Aaron שיצאר.

Ital. curs. char., 4to, ff. 105 [H. No. 80].

49. אבן העזר. Supercommentary on Ibn Ezra's Commentary on the Pentateuch by Judah Leon b. Moses Mosconi (see Friedländer, *Essays*, p. 214).

Writer: Solomon b. Josef זלמאטי, Tlemṣān, 1490, written on behalf of Judah כלץ. (See *Mag.*, III, p. 41 and Steinschneider, *ibid.*, p. 94.)

Owner: Samuel מוסטאקי.

Span. Rabb. char., fol., ff. 390 [H. No. 195].

50. 1. Supercommentary on Ibn Ezra's Commentary on the Pentateuch headed פירוש הנקרא בן עזרה בתורה אל החכם אשר שכתו ויברא אלהים את התנינים הגדולים ; beginning בבראשית והנה שכתו ויברא אלהים את התנינים הגדולים ; שנאמר בהם אשר שרצו המים דמשמע דמן המים נבראו. Besides older authorities such as Sa'adyah, Ibn Janāḥ and Rashi, the author quotes Samuel b. Tabbōn, David Qamḥi, and his own teachers Levi hak-Kōhen and Meir b. David. The work seems to have been written in the fourteenth century.

2. Fol. 67. Josef b. Naḥmīās' Commentary on the Abōdah כוננת. The author styles himself a pupil of R. Ashēr b. Jeḥiel, and quotes (fol. 71^v) R. Israel b. Josef.

Paper and vellum, Span. Rabb. char., 4to, ff. 82 [H. No. 218].

51. ספר כתנת פסים. Supercommentary on Ibn Ezra's Commentary on the Five Scrolls, by Solomon b. Gottlieb Stern in Rechnitz (Hungary), in five parts, each of which has a separate title, viz.: 1. דברי שלמה, on Canticles; 2. בית דוד, on Ruth; 3. ספר כריתות, on Lamentations; 4. רוח חכמה, on Ecclesiastes; 5. נדולת מרדכי, on Esther.

Modern German curs. char., 4to, ff. 60 [H. No. 389].

52. Supercommentary to Ibn Ezra's Commentary on Exod. iii. 15, by Isaac Noveira (נווירה), beginning לשון הרב ז"ל ויאמר אהיה ; ending ע"כ ראיתי לפרש בדברי הרב זכרוננו לחה"ה.

Squ. char., 4to, ff. 38 [H. No. 212].

53. 1. *a.* Calendar rules; *b.* fol. 3 עשרה תנאים התנא הושע; *c.* fol. 3^v עשרה תקנות תקן עזרא; *d.* fol. 3^v מדידת המקוה; *e.* fol. 4^v Some Rabbinical definitions; *f.* fol. 5^v כללי הנקודות; *g.* fol. 9^v חלקי המוקצה; *h.* fol. 10 תקופה דמר שמואל; *i.* fol. 12 לאוין שאין לוקין עליהם; *j.* fol. 12^v כללים מדין שניות לעריות האסורות מדרבנן; *k.* fol. 14 אלו זה סוד; *l.* fol. 16 החלוקים שבין אנשי מורה שהם אנשי בבל ובין בני א"י; *m.* fol. 16^v כללים בזכירת בגדי כהונה; *n.* fol. 17 סדר כלל המשנה; *o.* fol. 18 סימנים למלקיות; *p.* fol. 23 משלים; *q.* fol. 30 שכתב בעל שארית יוסף; *r.* fol. 37 יחוסי החכמים; *s.* fol. 40.

2. Fol. 46. Isaac Noveira's diagrams, drawings and astronomical figures.

3. Fol. 74. The same author's Supercommentary on Ibn Ezra's Commentary on Exod. iii. 15.

4. Fol. 1 (left hand). The same as No. 52, but incomplete, ending **כי לא תוכל להחל אחד אם לא יהיו עשרה**.

Owner: Solomon Bassano.

No. 1, Span. Rabb. char.; No. 2, Ital. curs. char.; No. 3, German curs. char.; No. 4, Ital. squ. char.; 4to, ff. 86 and 15 [H. No. 211].

54. Fragment of an anonymous Supercommentary to Nahmanides' Commentary on the Pentateuch, headed **על הרמב"ן ז"ל על התורה**, **על דרך התוספות ז"ל א"א בשלמא מחבמי קשטיליא ז"ל בראשית כתב רש"י ז"ל אין המקרא הזה אומר אלא דורשני כמו שדרשוהו רבותינו אמר הרב זה לפי שנראה שפי' הכתוב הוא בראשית קודם שיבראו דברים אחרים**. After fol. 32 lacuna (end of **ויצא** and nearly the whole of **וישלח**). The copyist has left several spaces blank, viz. fol. 31^v (marked **חסר**) and fol. 42^v. The MS. ends Exod. viii. 8. The Commentary is not identical with any of those mentioned in Neubauer's Catalogue, Nos. 241, 242¹, 1645². To judge from the paper and writing the MS. dates from the fifteenth century.

Span. Rabb. char., 4to, 2 coll., ff. 72 [H. No. 77].

55. Glosses on Rashi's and Nahmanides' Commentaries on the Pentateuch, beginning **פרשת בראשית א"ר יצחק לא היה צריך להתחיל** **ב' יש לדקדק בלשון רש"י באמרו לא היה צריך שמא היה נוונתו שלא היה צריך לכותבו כלל או שלא היה צריך להתחיל בכאן אלא כמו בעשרת הדברות ונראה שהרמב"ן ז"ל דיק מל[שון]נו שכוונתו שכלל לא היה צריך לכותבו במה שהקשה לו ונראה מלשון רש"י בהפך ממש" הרמב"ן במה שדיק בלשונו להתחיל משמע שבכאן לא היה צריך להתחילו אבל שיאמרו במקום אחר**.

After fol. 72 two leaves missing (end of **מטות** and beginning of **אלה הדברים**).

Span. Rabb. char., 4to, ff. 98 [H. No. 76].

56. **מירא דכיא** I, by Mordecai Samuel Ghironi; *a.* Hundred notes and comments on passages of the Bible and Talmud, fol. 77, two poems; *b.* fol. 112^v, Inscription on the tombstone of Gershōm called Rafael Hezekiah, son of Isaac Shālōm; *c.* fol. 114. Addenda to fol. 72. The preface is dated Padua, Tebeth, 5579 (Jan. 1819).

Author's autograph.

Ital. squ. and Rabb. char., many leaves worm-eaten, 8vo, ff. 114 [H. No. 290].

57. **מירא דכיא** II, begins with **הסכמות**, by Jacob David Jequ̇thiel Kohen of Jerusalem; Moses b. **סמחון** of Safed; Samuel **מאנאר**; **ירדיע מאנאר** Shēm Tōb **אמאירליין** Dayyān of Salonica; Josef, Rabbi **ארקשוב** (with seal); Samuel hak-Kohen of Tiberias; Joshua A. Shālōm, 16

Adār, 5604 (1844); Levi Naḥmiās of Hebrōn; Abraham Solomon Salmōn of Jerusalem. Fol. 10, Copy of Preface by the author's father (the original on fol. 17); Recommendation by Nathan hak-Kohen of the Crimea; David Ḥayyim דיין of Rovigo; Abraham Reggio of Gorizia; Josef מוסר of Hebrōn; Jacob Luzatto; fol. 18, author's preface. The work was finished in 1821. The last part of the volume is devoted to Addenda and Corrigenda. Inside the left-hand cover two verses of poetry.

Many blanks, 4to, ff. 94 [H. No. 291].

58. ספר הזכרונות, by Mordecai Samuel Ghironi, Notes and Comments; fol. 29^v, poems; fol. 52, *Explicatio epicriseon masorethicarum singulis libris biblicis subiectarum*, containing the numbers of verses and letters of the Biblical books; fol. 66, birth dates of various persons; fol. 66^v, prayer by Qalimāni, probably connected with the blessing to be pronounced at the completion of the sun cycle.

Author's autograph.

12mo, ff. 67 [H. No. 299].

59. Writings of Josef b. Jacob Montefiore of Pesaro in Ancona, son-in-law of Isaac al Qustantin.

1. גן פרחים. The work is preceded by various הסכמות in prose and poetry, by Isaiah Romini of Pesaro, Jehiel hak-Kōhen of Ancona, Jacob Israel of Pesaro. Then follows a series of prayers, the last of which is one of thanksgiving for having been delivered from a plot made against him on the 21st Kislev, 5499 (1738). The treatise itself is styled דרושי מסרות, and contains Agādīc Glosses on the fifty-three portions (ג'ן) of the Pentateuch. Fol. 66, a prayer; fol. 70^v, prayer by Solomon Al Qabī.

2. Fol. 71. דברי הימים, history of the author's family, concluding with a sonnet and more prayers.

3. Fol. 101. ספר קן צפור, a work similar to No. 1 on the Psalms. The preface is preceded by the original armorial bearings of the Montefiore family surrounded by three mottoes taken from the Bible. Fol. 331, a copy of Isaiah Romini's Haskāma.

The MS. is the author's autograph, No. 1 and 2 being written 1741, No. 3 in 1745. A description of the Codex is given in Dr. L. Loewe's *Diaries of Sir Moses and Lady Montefiore*, I, p. 629.

Squ. and curs. char., 4to, ff. 331 [No. 453].

60. 1. Joshua b. Shoeib's Homilies on the Pentateuch (printed). Fol. 182, note from the preface of ed. Cracow, 1573, by Samuel Böhm.

2. Fol. 331. Homilies for Passover and Pentecost; after fol. 345 lacuna; fol. 346, Fragment of a homily on New Year, after which another lacuna; fol. 348, Homilies on Succoth (cf. *Mag.*, X, p. 102).

Paper, Span. Rabb. char., 4to, ff. 352 [H. No. 30].

61. 1. Josef b. Shēm Tōb b. Shēm Tōb's עין הקורא (cf. Neub. 2052²) Homilies (incomplete).

2. Fol. 102. Sermon preached in Segovia on Sabbath ויקח קרח, 5212=June 17, 1452; fol. 112: ויהי בשנים עשרה שנה על חמשת אלפים ומאתים לחדוש העולם כשבא הפרינסיפי דון אינריק י"א בערי אנדלוס בחדש ניסן שלחו אליו קהל שינוביא שני אנשים עברים מנכבדיהם על אודות האומה אשר קמה עליהם להתעולל עלילות ברשע יום חליית משיחם לשלול שלל ולבזו בו והוא צוה אותי ללכת אל העיר ואגדת נתן לי אל שר העיר ומנהיגיה ואל הקהל שטר אמנה לנחם אותם ולדבר אל לבם ואנכי באתי אל העיר ערב שבת עיף ויגע מרוב הדרך גם כי יחם לבבי ועמדתי מרעיד ואריבה את החורים ואת גדולי העיר על אשר לא שלחו את ידם במבקשי רעתם ויהי ממחרת באשמורת הבוקר נתקבצו כל ה... בבית הכנסת הגדול וואחר קריאת התורה אקומה ואפתחה במשל פי וכן אמרתי and three more sermons preached on the Sabbaths, when the fourth and fifth of the Pirqē Abōth were read; and on Simḥath Tōrah of the same year; fol. 151^v, illegible note by a later hand.

Owner: Shabbethai Mordecai Hallevi, 1 Nisan, 1801.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 151 [H. No. 166].

62. 1. נרשאים בפרשיות. Texts for homilies on the weekly portions of the Pentateuch.

2. Fol. 4^v. Homilies.

3. Fol. 6^v. Simon b. Sēmaḥ Duran's preface to his מנן אבות.

4. Fol. 10. Homilies.

5. Fol. 17. Glosses on some paragraphs of the Pirqē Abōth.

6. Fol. 18. Hayya Gaon's observation on צריכין להודות, and similar expositions on passages in the Bible.

7. Fol. 41^v. מאמרים מרז"ל.

8. Fol. 49^v. Eleazar of Worms' Commentary on Psalms.

9. Fol. 60. Homiletic expositions of passages in the Psalms.

10. Fol. 67. Homily on Providence.

11. Fol. 69. Glosses on various topics from the Talmud, headed פירוש הגדה.

12. Fol. 79. Funeral sermon by הר"ט (cf. Steinschneider, *Mag.*, X, 102, Josef Taitazak ?) on the death of Elijah Mizraḥi, Tuesday, 23 Shebat, 5286 (Feb. 6, 1526).

13. Fol. 77^v. Homilies.

14. Fol. 92. Glosses on the Pentateuch, by Abraham b. Isaac of Constantinople (see fol. 101^v). Halberstam, *Cat.*, p. 48, reads erroneously הרשבא for דרשתיהו.

15. Fol. 117. מפתח קצת מזמורים מפי הרי' שועב שעשה מהרי"ק. נר"ו ולא מצאתי כי אם מעט ממנו (cf. *Mag.*, l. c.). Ethical observations on Ps. i to xvi (cf. *Mag.*, l. c.).

16. Fol. 120. Glosses on Psalms, headed פי' הרי"ף.

Owner: Isaac Israel הפיראמטו (fol. 39).

Span. Rabb. char., 4to, ff. 120 [H. No. 256].

II.

TALMUD AND HALAKHA.

TEXT AND COMMENTARIES.

63. Fragment of Talmud Babli, שבת, fol. 42^v, l. 4 from bottom; fol. 2, *ibid.*, 35^v, last line הואיל and beginning of ch. iii, the whole of the Mishnah being placed at the head. The MS. ends *ibid.*, fol. 37^r, l. 20, גרוף וקטום.

Vellum, Franco-German squ. char., fol., ff. 2 [H. No. 326].

64. דרך ארץ, שמוחות, סופרים, כלה, כסא כבוד. The tractates of Judah Abbās. In the last-named tractate chs. iii and iv are written as one chapter. It is also incomplete, and contains only about a third of ch. vi. After fol. 1 lacuna. With regard to the author, see Steinschneider, *J. Q. R.*, 1899, p. 333.

Owner: Ḥayyim Josef David Azulai.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 81 [H. No. 346].

65. Tōsafōth of R. Elhānan b. Isaac of דמפיר to עבודה זרה, continued, and commented upon, as stated fol. 61, by R. Judah b. Isaac of בירינא. The following names of Tōsafists are mentioned: Efraim, fol. 51^v, 66^v; Ḥayyim Kohen Sedeq, fol. 101; Isaac b. Meir נ"ר [thus being then still alive], fol. 91^v, 112^v; Jacob of Orleans, fol. 5; Jacob Tam, frequently, also a Responsum of his is reproduced, fol. 57^v, and his ספר הישר quoted, fol. 109^v; Josef b. Orleans, fol. 101; Moses b. Abraham [perhaps M. of Pontoise, see Zunz, *Zur Geschichte*, p. 74], fol. 22^v; Moses b. Moses, fol. 9; Samuel b. Meir [רשב"ם], fol. 106^v; Shemayā of Joinville, fol. 97; Solomon [the Saint?, cf. Zunz, *ibid.*, p. 37], fol. 4^v. The end is missing.

Owner: Abraham מונסון.

Vellum, large French Rabb. char., custodes ornamented with pen and ink sketches, fol., ff. 116 [H. No. 58].

66. תוספות זימא, by Judah hal-Lābān, beginning מתקינין בהן אחר תחתיו לא הוי ידעי מאי תקון הין עושין לו אלא ייחוד בעלמא שהוי מייחדין בהן אחר לכה"ג. The work is incomplete.

Paper [ff. 1, 10, 11 vellum], Span. Rabb. char., 4to, ff. 20 [H. No. 164].

67. Tōsafōth of R. Samson of Sens to עבודה זרה, ends fol. 41^v, l. 2 of the printed text, s.v. תרגומא שמואל, and is continued (in the MS.) fol. 12^v, col. 1, l. 9, s.v. בשעומדין על בסיסין, by R. Judah Sir Leon [1166–1224]. The end is missing. On ff. 1 and 2 several blank spaces.

Vellum, Franco-German Rabb. char., 2 cols., fol., ff. 16 [H. No. 96].

68. תוספי הר"אש. Additamenta to נדה by Ashēr b. Jehiel; fol. 1, several gaps left by the copyist.

Written by Nissim מוליכא b. Abraham מוליכא.

Owner: Abraham di קרש?

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 82 [H. No. 98].

69. תוספות, by the pupils of R. Pereš b. Elijah on קמא. On fol. 6^v R. Elijah is mentioned; fol. 70^v, מורי שיחיה, זה מוצא מורי שמואל ז"ל. בשיטת מוהר' שמואל ז"ל.

Owner: Isach Zaccuto.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 219 [H. No. 106].

70. Eliezer b. Jacob Nāḥūm's Commentary on זרעים, ערלה before חלה. Fol. 242, Glosses on Maimūni's Mishnē Tōrā on תרומות; fol. 255, on מעשרות; fol. 324, on Tōsiftā בכורים.

Span. curs. char., 4to, ff. 331 [H. No. 135].

71. Commentary on פסחים and מגלה by [R. David b. Levi] the author of the המכתם ס'. He quotes Abraham b. Daud, al-Fāsī, Maimūni, Solomon [b. Addereth], the העטור ס' by Isaac b. Abbā Mari, and the ההשלמה ס' of Meshullam b. Mose of Béziers (cf. Renan and Neubauer, *Écrivains juifs*, p. 129). Part I concludes with the words וזה הטעם קבלנו מפי רבינו החכם הגדול ר' שמואל בר שלמה. With marginal notes by the copyist.

Written by Moses b. Shēm Tōb b. Ḥabīb in שאטיה 5241 (1481).

Span. Rabb. char., 4to, ff. 56 [H. No. 204].

72. Isaiah de Trani's (senior) Glosses on יבמות, כתובות, גטין, נדה, קדושין.

Owners: Benjamin Pesaro, Abraham Leb b. Sarah.

Ital. curs. char., fol., ff. 172 [H. No. 7].

73. R. Gershōm Meōr Haggolāh's Commentary on תענית, copied by Rafael Nathan Neta Rabbīnowicz from Cod. Monac. 2162 (1870).

German curs. char., 8vo, ff. 10 [H. No. 252].

74. Fragments of Ashēr b. Jehiel's [הרא"ש] Commentary on *a. שבועות*, begins fol. 50^r, col. 1, l. 30 לאו, ends 51^r, col. 1, l. 23 שאוסר הרבר; fol. 2, *ibid.*, 51^v, col. 1, l. 16 אחת, ends 52^r, col. 1, l. 23 רשאי; fol. 3^r, *ibid.*, 51^r, col. 1, l. 26 אבל; fol. 3^v, *ibid.*, col. 2, l. 10 from the bottom, fuller than the printed text; fol. 4, *ibid.*, 52^r, col. 1, l. 25 לאחרים, ends *ibid.*^v, col. 1, l. 35 צריכה.

b. Fol. 5, בבא בתרא, fol. 208^r, col. 2, l. 22 from the bottom מפני, ends *ibid.*^v, col. 1, last line but one פרוע with variations; fol. 6, *ibid.*, 206^v, col. 1, l. 25 שנשבה, ends *ibid.*^v, col. 1, l. 4 שירצה; fol. 7, *ibid.*, 205^v, col. 1, l. 27 זביני; fol. 8, *ibid.*, 208^r, col. 1, l. 4 from the bottom; fol. 9, *ibid.*, 209^r, col. 2 ככתובים; fol. 10^r and *v*, *ibid.*, 207.

c. Fol. 11, סנהדרין, beginning; fol. 12, *ibid.*, 114^r, col. 1, last line but one.

d. Fol. 13, בבא בתרא, 209^r, col. 1, l. 25 דליתבעניהו; fol. 14, *ibid.*, 117^v, col. 1, l. 26 מעשה; fol. 15, *ibid.*, 119^v, 1 continued on fol. 17; fol. 16, *ibid.*, 117^r, col. 1, l. 11 from the bottom.

German Rabb. char., probably fifteenth century. Nearly all the leaves are incorrectly arranged, and should be read in the following order: 1, 3, 2, 4, 7, 6, 8, 10, 5, 13, 9, 11, 12, 16, 14, 15, 17; fol. [H. No. 325].

75. Judah b. Elā'zar hak-Kōhēn b. al-Madāri's Commentary on Al Fāsi on כתובות, ניטין, and קידושין (see *HB.*, V, p. 131 sq., rem. 6).

Franco-German Rabb. char., 4to, ff. 295 [H. No. 51].

76. Commentary on Abōth attributed to Rashi (see No. 32³).

Censor: Gio[vanni] Dom[eni]co Carretto, 1618.

German Rabb. char., 4to, ff. 13 [H. No. 265].

77. Solomon b. Addereth's Commentary on the Agadic passages of ברכות, תענית, מגילה, עבודה זרה, חולין, נדרים. The end is wanting. The MS. contains ff. קע"ד to ר"כ of an originally larger volume.

Vellum, Span. Rabb. char., 4to, ff. 97 [H. No. 74].

78. 1. Solomon b. Addereth's Commentary on Agadic passages of ברכות, תענית, מגילה, בבא בתרא, חולין, נדרים, beginning missing.

2. Fol. 11^v. Responsum on כונת התפלה.

3. Fol. 12^v. Some Cabbalistic notes and comments, end missing.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 14 [H. No. 264].

79. Anonymous Commentary on Agadic passages of the Talmud, viz. כתובות; fol. 22, נטין; fol. 34, יבמות; fol. 51^v, שוטה (*sic*); fol. 79^r, נדרים; fol. 104^v, נדה. Beginning and end are missing. The first three pages are all but illegible. A former owner, Shalōm

אפלין in Gibraltar (גיבלטאר), ascribes the work to [Samuel Sarsa] Ibn סנה, but it is not identical with the latter's מכלל יופי (see Halberst., *Cat.*, p. 60).

Vellum and paper, Span. Rabb. char., 4to, ff. 112 (autograph?) [H. No. 336].

NOVELLAE AND GLOSSES.

80. Moses Nahmanides' Novellae on בבא מציעא, end missing.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 59 [H. No. 87].

81. Nahmanides' Novellae on גטין (printed), incomplete.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 125 [H. No. 55].

82. 1. בבא בתרא, ספר עליות דרבינו יונה, by R. Jonah Gerondi.

2. Fol. 184. Novellae on סנהדרין by David בונפיל. Modern copy by Natan Neta Rabbinowicz from a MS. in the possession of Mordecai Wolf Ettinger (איטינא) of Lemberg (1862).

German curs. char., 4to, ff. 205 [H. No. 73].

83. a. Solomon b. Addereth's Novellae on בבא מציעא; b. fol. 122^v (ch. vi to the end), Novellae by Nahmanides.

Owners: Abraham Josef Solomon b. Mordecai Graziano, who bought the MS. from David מלי.

Ital. curs. char., 4to, ff. 170, much stained with water [H. No. 311].

84. Solomon b. Addereth's Novellae on נדה, fuller than the printed edition.

Written by Nissim מוליכה b. Abraham מוליכו.

Owned by the Midrash of Mordecai טאלוק.

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 89 [H. No. 99].

85. Novellae on בבא מציעא by Ashēr b. Jehiel in nine chapters (see Neub., *Cat.*, 446¹).

Censor: Fra Gir[olamo] da Durallano, 1640.

Owners: Abraham Josef Solomon Graziano (א"ש ג''), Judah Zerahya Azulai.

Ital. curs. char. (same hand as No. 83), 4to, ff. 137 [H. No. 312].

86. Jom Tōb b. Abraham's of Sevilla [הריטב"א] Novellae on בבא בתרא.

Written by Samuel b. Isaac, commenced Monday (read Tuesday), 1 Tebeth, 5379 (18 Dec. 1618), and finished Wednesday (read Thursday), 28 Ab, 5382 (4 Aug. 1622).

Owner: Hayyim Josef David Azulai.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 233 [H. No. 315]

87. **בבא מציעא, בבא קמא**. Novellae on ספר חירוש הנאונים, by Abraham Broda [ברודא]. The work was finished Sunday, 25 Nissān, 5485 (1725).

Written by Josef אפינאנ.

Maghribin Rabb. char., 4to, ff. 45 [No. 520].

88. **ספר מאמרים**, by an anonymous author, containing Novellae on מגלה; fol. 34, מועד קטן; fol. 47, סנהדרין; fol. 136, שבתועות; fol. 142, מכות; fol. 150^v, חוריות; fol. 159, שבת; fol. 220^v, ערובין; fol. 237^v, יומא; fol. 282, קדושין; fol. 220^v, סוטה; fol. 317, שקלים; fol. 321^v, יבמות; fol. 331^v, נדרים; fol. 341, נזיר; fol. 342, נדה. The majority of sections begins with a short rhymed introduction.

Censor: Domenico Ierosolimitano.

Owners: Elyākim b. Hosea Finzi, Efraim Finzi, Moses Nahmias.

German Rabb. char., 4to, ff. 347 [H. No. 344].

89. Novellae on כתובות by Don Crescas Vidal (see *HB.*, 1871, p. 45). Fol. 177, Small fragment on the same subject, beginning missing.

Owner: Jacob Roderik (רודריק, fol. 99).

Span. Rabb. char. (fol. 177 sqq. different hand), 4to, ff. 178 [H. No. 240].

90. 1. Glosses on מרדכי on ערובין, פסחים, ביצה, סוכה, מגלה, as also on the Tōsiftā and Al Fāsi.

2. Fol. 6. Samson of Chinon's ספר כריתות (printed), finished 22 Ab, 5072 (26 July, 1312). The introductory verses are missing.

3. Fol. 39^v. Chronological Tables of the Jewish Sages of the Talmudical and mediaeval epochs.

4. Fol. 47. Glosses on some passages in סנהדרין, חוריות, נדרים, by Judah b. Nathan and R. Nissim [Gerondi]; the end on fol. 62^r.

5. Fol. 59. הלכות שחיטה בקיצור.

On fol. 62^v some personal notes, one of which is dated Urbino, Monday, 5 (r. 4) Aug. 5299 (1539). There are also the names Isaac b. Josef of מונצלצי, Isaac b. Judah.

Owner: Abraham Josef Solomon Graziano (ר' א"ש ג'ר).

Ital. curs. char., Nos. 2, 4, 5 German Rabb. char., 4to, ff. 67 [H. No. 323].

91. Isaiah Hurwitz's Glosses on מרדכי on שבת, ערובין, פסחים, ביצה, סוכה, ראש השנה, תענית, מגלה. The author's name is given, fol. 105.

German curs. char., 4to, ff. 123 [H. No. 66].

92. 1. הלכות, פסקי ה"א, by Isaiah b. Elias (רי"א) the younger, containing Decisions on שבת, פסחים, ערובין, יום טוב, סוכה, נדרים, סוטה, קדושין, גטין, כתובות, יבמות, יומא, תענית, מועד קטן, מגילה, ציצת, נדה, עבודה זרה, שבועות, סנהדרין, ב' בתרא, ב' מציעא, בבא קמא, חולין, ברכות, מוזה, ספר תורה, תפלין.

2. *a.* Fol. 519^v. רביעית הנמצא השלך הוצה חיבור ר' תם ז"ל, beginning (two paragraphs on מקואות); *b.* fol. 520, ר' שלמה הוא אומר, ...; *ibid.*, חידושים מהלכות, בריש פרק ואילו טריפות שאם נטלה המרה כשרה בדיקה.

3. Fol. 521. Judah Hāsīd's Ethical Will, forty-nine paragraphs with variations from the printed editions.

Censor: Camillo Jagel, 1619 (fol. 520^v).

Vellum, German Rabb. char., fol., ff. 522 [H. No. 184].

93. Nissim b. Reuben's Novellae on Al Fāsi השנה הראש, with a short appendix; fol. 33, יומא; fol. 49, סוכה (printed).

Ital. curs. char., 4to (the first leaves slightly damaged), ff. 109 [H. No. 348].

94. 1. Novellae on Al Fāsi and R. Nissim [Gerondi] on שבת; fol. 9, הלכות חנוכה.

2. Fol. 12. *a.* Laws of the Society חונן דל, Cremona, 1591; *b.* Fol. 15. Copy of two documents found in the Great Synagogue in Cremona, Monday (*read* Tuesday), 29 Tebeth, 5332 (15 Jan. 1572), one of which had been hidden in the seat of Judah מונשיקיער, the other in the seat of the compiler of the MS.; 3. Fol. 22. Laws of the Study Society בת אל, dated Cremona, Friday, 1 Kislev, 5343 (26 Nov. 1582); *c.* Fol. 24. Some marriage regulations, dated Padua, Ellul, 5267 (1507). *d.* Communal laws, dated Venice, 28 Iyyar, 5315; *e.* Fol. 27^r. Letter by Meir b. Isaac Katzenelenbogen; *f.* Fol. 29. Ordinances by the Rabbis of Venice, Padua, Bologna (sixteen paragraphs), followed by copies of other regulations concerning the same places, as also Mantua and Ferrara. This portion of the MS. is very rich in names.

3. Fol. 53. Poem by Abraham Provinziale in vindication of a young girl who had been slandered, eighty lines.

4. *a.* Fol. 54^v. Various Notes and Comments; *b.* Fol. 58. Copy from the פנקס, Cremona, 5356 (1596), signed Aaron David Nurlingen (נורלינגן).

5. Fol. 60. A treatise on spheres and globes in four chapters, with mathematical figures. The last pages are all but illegible; ch. iv missing.

Censor: Domenico Ierosolimitano.

Owner: Judah Isaac Horea (fol. 11^v).

Ital. curs. char., 4to, ff. 71 [H. No. 217].

95. משנה מיימוניות, [Meir Kohen's] Glosses to Maimūni's *משנה תורה*, beginning missing. The MS. opens with הלכות תפלין, ch. iii. In הלכות ברכות several pages are left blank, and evidently intended for ch. v to the middle of ch. vii; fol. 11^v, הלכות מילה; fol. 12^v, הלכות שבת; fol. 24, הלכות שביעית עשור; fol. 26^v, הלכות שביעית יום טוב; fol. 30, הלכות חמץ ומצה; fol. 38, הלכות וסוכה ולולב; fol. 40, הלכות שופר; fol. 42, הלכות מאכלות אסורות (see Jellinek, קונטרס, p. 6).

Ital. Rabb. char., 4to, fol. 1 much, fol. 2 slightly damaged, ff. 45 [H. No. 327].

96. Abraham b. David's [the younger] Glosses to Maimūni's *משנה תורה*, with variations from the printed editions.

Ital. Rabb. char., 4to (the last two leaves are slightly damaged), ff. 174 [H. No. 410].

RESPONSA AND COMPENDIA.

97. Responsa by Maimonides, copied from Cod. Bodl. Neub. Cat. 2218.

German curs. char., 4to, ff. 102 [H. No. 130].

98. a. תשובות הנאונים. The beginning is missing, but is supplemented on the fly-leaf (probably) by S. D. Luzatto, who also added marginal notes indicating where the Responsa are to be found in שערי צדק, Salonica, 1792. A list of those omitted in the latter is given fol. 140 (see also Joel Müller, *Réponses faites par les célèbres Rabbins français et lorrains*, Vienna, 1881, and Id., *Responsen der Lehrer des Ostens u. Westens*, 1888).

b. Fol. 58^r, שאלות ששאל ר' שמשון את רבינו יעקב, introduced by a short poem; fol. 87^v, תשובות הרומיים אל הצרפתיים (printed, see S. D. Luzatto, בית האוצר, fol. 56 sqq.).

[Owner: S. D. Luzatto.]

Large German curs. char., fol., ff. 141 [H. No. 179].

99. תשובות הנאונים. Copy made by Jacob Musafia in איספלטרו (Espanol?) with his own additions and corrections. The edition, Lyck, 1864 (*Meqīṣē Nirdāmim*) is based on this MS.

Paper, Span. Rabb. char., 12mo, ff. 35 [H. No. 16].

100. Letters and Responsa. a. Letters by Abraham Maimūni על ספרי אביו; b. Fol. 6^v, Responsa by Solomon b. Addereth, Asher b. Jehiel, Gerson b. Judah (Meōr haggōlāh, fol. 29^v), Jacob of Corbeil (fol. 41^v), Moses Naḥmānides (fol. 61^v), Eliezer b. Joēl hal-Levi (אבי העזרי, fol. 76); c. Fol. 90. Piyyut by Josef זאק.

Owners: Judah Samuel b. Menahem Sinai of Cologne in קירי; Samson, who bought the volume from the widow of Jacob Sinai

of Cologne; Leon Colonna, son of Rabbi Manuel Sinai Colonna; Isaac Luzatto in Gorizia, 1823, student of medicine.

Vellum and paper, Franco-German Rabb. char., 4to, ff. 90 [H. No. 109].

101. Responsa. *a.* Solomon b. Addereth, R. Nissim, Samuel b. Moses, Jacob Berab; *b.* Eliezer b. Nathan אב"ן הראשה (fol. 28); *c.* Responsa from the תשב"ץ (by R. Meir of Rothenburg) with Glosses by R. Pères; *d.* Jehudah b. Meir hak-Kohen and Eliezer b. Isaac; Isaac אורבלי (ה"ב המנהל); Meir hal-Levi; R. Hayy, R. Paltavai Gaon, R. Naṭrōnai Gaon, Rashi, Jacob b. Isaac hal-Levi, R. Mattathias Gaon, Josef Sefarādi, R. Hilāi Gaon; *e.* fol. 64. Responsa by Solomon b. Simon b. Šēmaḥ. After fol. 85 lacuna, and some leaves are missing at the end.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 128 [H. No. 170].

102. 1. *a.* Responsa by Solomon b. Addereth. The beginning is missing as far as par. 312, ending par. 498 (printed).

b. Fol. 37^v. Responsa by R. Ashēr b. Jehiēl, Nos. 499 to 513.

c. Fol. 41. Responsa by Solomon b. Addereth, Nos. 514 to 910.

2. Fol. 120. Fragment of another work, of which hardly anything is legible.

No. 1, Ital. Rabb. char., from fol. 50 to end much damaged; No. 2, large Orient. Rabb. char., fol., ff. 131 [H. No. 356].

103. 1. Responsa by Solomon b. Addereth, to which are appended lists of all Responsa by S. b. A., arranged according to subjects.

2. Fol. 203. *a.* Responsa by Simon Duran (תשב"ץ), Naḥmanides, Solomon b. Addereth; *b.* Abstracts from אבן הראשה by Eliezer b. Nathan (ראב"ן), identical with the ספר הדינין (printed). Some of these abstracts (fol. 217) are headed: לקוטות מספר הדינין שקבין; *c.* fol. 221. Abstracts from קצור שאלות תלמידיו של הרשב"א ז"ל; *d.* fol. 223^v. Abstracts from the סמ"ג by Moses of Coucy; *e.* fol. 228^v. From משנה תורה and ס' ארחות חיים; *f.* fol. 229. From ספר ששה תמים; *g.* fol. 230. From ספר כל חי by Moses Hak-Kōhen b. Crispin; *h.* fol. 231. ספר האורה, by Rashi; *i.* fol. 232^v. ספר הרמזים, by Jacob b. Ashēr; *j.* fol. 246. ספר אדם, by R. Jerūhām; *k.* fol. 250^v. ספר המאור [of Maimuni]; *m.* fol. 257^v. ספר המנהיג, by Abraham b. Nathan; *n.* fol. 259^v. ס' כפתור ופרח, by Tobias b. Eliezer; *o.* fol. 263.

3. *a.* Fol. 265. More Responsa by Solomon b. Addereth; *b.* Quotation from ארחות חיים by Aaron Kohen [of Lunel]; *c.* fol. 278. From Amrām's Siddur.

4. *a.* Fol. 287. Responsa by Maimūni, of which one (fol. 288) is in Arabic (see *HB.*, XIX, p. 113); *b.* fol. 288^v. Responsa by Abraham Maimūni in Arabic (cf. *HB.*, *ibid.*); *c.* fol. 298. Various Responsa.

Various Span. Rabb. hands, 4to, ff. 313 [H. No. 56].

104. 1. Opinions and Responsa on various ritual subjects by Meier of Rothenburg and Pēreš b. Elijah. Fol. 4 contains remarks on the value of some of the coins current at that period.

2. Fol. 5. Commentary on Abōth attributed to Rashi.

3. Fol. 16. Responsa by Ḥayyim Eliezer b. Isaac, addressed to Jōnah Obadya b. Naḥmān, ending יצחק הנה בקשתי שלומך יגדל מזהר"ר [י]צ[ח]ק לכן בקוצר הם בפסקי הר' בחור אחר שהעתיק לך דברי ר' יחזקיה שטיקיל.

4. Fol. 18. Minhagim of the Community of Erfurt, containing the name Isaac b. Samuel.

5. Fol. 20. Index to a treatise on Benedictions with the texts of several of the latter.

Owner: Mordecai Samuel Ghironi, who wrote [an incomplete] table of contents on the right-hand cover.

Vellum, German Rabb. char. (Nos. 2-5 originally formed part of a different volume, in which they occupied fol. 56 sqq.), 4to, ff. 20 [H. No. 232].

105. דברי דוד. David b. Zimrā's Responsa on טור אבן העזר, fuller than the printed edition.

Owner: Samuel אלתרריף.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 202 [H. No. 108].

106. Responsa by Elijah Mizrāḥi. Marginal notes by a later hand contain directions for finding the Responsa in the printed edition (Constantinople, 18⁵⁹/₆₁), but in the MS. are *thirty-five* not to be found in the former. After fol. 172 lacuna. Ff. 176, 177 Index; ff. 178, 179, Fragment of a Responsum.

Ital. Rabb. char., ff. 173-179 two different Span. Rabb. char., fol., ff. 179 [H. No. 107].

107. Glosses to the Responsa of Ashēr b. Jehiel by an anonymous author (but ascribed by Halberstam to Solomon Loria). According to a note at the end, the text used was the printed edition, Venice (1552).

German Rabb. char., 4to, ff. 56 [H. No. 6].

108. Collection of Responsa, Glosses, Quotations, and Minhagim, containing 980 paragraphs. Beginning and end missing. The compilation was made after 1417, because this date is referred to in No. 971 (fol. 112^v). The following lists, giving the names of persons, countries and cities, and French words, are accompanied by the number of the paragraph in which they occur.

A. Persons :—

- Aaron of Epernay, 779.
 Aaron b. Jacob, 680.
 Aaron b. Josef, 405.
 Abbā Māri, 500.
 Abigedör, 918.
 Abigedör Kōhēn, 439.
 Abraham [דודי], 463.
 Abraham [א'ר] b. Alexander, 897.
 Abraham b. David, 127.
 Abraham b. Isaac, 307.
 Abudimi Gaon, 527.
 Amrām Gaon, 127.
 Ashēr b. Jehel, very often.
 Azaryah of אוקנטור, 782.
 Azriel, 285.
 Bārūkh b. Ashēr, 679.
 Bārūkh Hayyim, 239.
 Bārūkh of Mayence, 225.
 Benjamin b. Judah of Lunel, 950.
 Benjamin of Cordoba, 790.
 Berakhiel, 383.
 David hak-Kōhēn b. Moses, 884.
 Efraim, 329.
 Elāzar of Worms, 233, and often.
 Elāzar b. Jūdāh, 128, cf. 217.
 Elazār hak-Kōhēn, 200.
 Elāzar Qallir, 564.
 Eldād had-Dānī, 483.
 Eliezer, 887.
 Eliezer b. Joel hal-Levi, 136.
 Eliezer of Metz (רא'ם), 501.
 Eliezer b. Nathan, 601, &c.
 Eliezer b. Simon Qallir, 35 (see El'azar).
 Elijah haz-Zāqēn, 965.
 Elyāqim, 718.
 Ezekiēl, 362.
 Hanan'āl (ח'ר), 239, &c.
 Hayy, 468, &c.
 Hayyim, 865.
 Hayyim b. Isaac, 679.
 Hayyim Kōhēn, 107.
 Hayyim b. Moses of מונדיאן, 384, 881.
 Hayyim b. Samuel הנבון, 480.
 Hayyim of Vienna, 480.
 Hezekiah, 668.
 Isaac b. Abraham, 87.
 Isaac b. Bārūkh, 368.
 Isaac of Chion, 946.
 Isaac of Corbeil, 227, &c.
 Isaac of Duren, 402.
 Isaac of Evreux, 601.
 Isaac Al Fāsī, 144.
 Isaac Gayāth, 913.
 Isaac b. Jūdāh, called בופוש hak-Kōhēn, 384.
 [his wife Hannah, daughter of Hezekiah, 384].
 Isaac hal-Lābān, 499.
 Isaac hal-Lēvi, 403.
 Isaac b. Moses of Vienna, 308.
 Isaac Nāsi, 365.
 Isaac of Paris, 112.
 Isaac b. Pereš, 101.
 Isaac the Proselyte [הפרצלי], 737.
 Isaac b. Samuel the Elder, 528.
 Isaiah the Great, 396.
 Issachar b. Jequthiel hal-Levi, 884.
 Jacob Gaon, 128, &c.
 Jacob b. Josef Isrāēli, 980.
 Jacob b. Meir [Tam], 164, &c.
 Jacob b. Meshullām, 679.
 Jacob [Levi] of Moelln ?, 257 [sic בהר'יל].
 Jacob b. Nathan, 601.
 Jacob of Nordhausen, 795.
 Jacob of Orleans, 883.
 Jacob b. Samuel, 732.
 Jacob of Treysa, 571.
 Jehiel b. Ashēr, 236.
 Jehiel Bonjean [בויאן], 379.

- Jehiel Gaon, 128.
 Jehiel b. Josef of Paris, 123, &c.
 Jequithiel b. Meir, 679.
 Johānān in Tarbut (1417), 971.
 Jōm Tōb, 358.
 Jōnāh, 756.
 Jōnāh in אספניה, 651, &c.
 Josef of Epernay, 779.
 Josef b. Josef, 384.
 Josef לובראט, 980.
 Josef b. Meshullam, 679.
 Josef b. Moses, 469.
 Josef of קלאצון, 360.
 Jūdāh of Cologne, 872.
 Jūdāh Haggādol ראש הנהרג, 128.
 Jūdāh ha-Hāsīd, 128, &c.
 Jūdāh Kōhēn, 118.
 Jūdāh [b. Isaac] Sir Leon, 930, &c.
 Jūdāh of Mayence, 406.
 Jūdāh b. Nathan, 601.
 Jūdāh of Paris, 130.
 Jūdāh b. Qalonymos, 128, &c.
 Jūdāh b. Samson, 679.
 Mānōah hal-Lēvi, 915.
 Meir of אשפורט, 407.
 Meir b. Bārūkh, 162, and often.
 Meir of Dover, 256.
 Meir b. Efraim, 307.
 Meir צאחא [?], 92.
 Menahem of Joigny, 222.
 Menahem, called Sir Leon of אומליאן, 384.
 Menahem of London, 376, and often.
 Menahem [pupil of R. Samson], 239.
 Menahem b. Pereš, 368.
 Meshullām, 207.
 Meshullām, called מנייש, 379.
 Meshullām b. Nathan, 307.
 Michael of שעצבוש, 782.
 מניקולא, 593.
 Mordecai of יעקלין, 129.
 Sir Morel, 112.
 Moses of Coucy, 291.
 Moses of Evreux, 239, 546, &c.
 Moses b. Josef, 307.
 Moses of London, 269, &c.
 Moses b. Maimon, 245.
 Moses b. Naḥmān, 327.
 Moses of Pontoise, 583.
 Moses b. Todros, 307.
 Moses of Zürich, 683.
 Naḥshōn Gāōn, 139.
 Nathan [b. Jehiel and his brothers Daniel and Abraham], 128.
 Nathanael, 400.
 Nathanael of Chinon, 406.
 Natronai Gaon, 787.
 Nissim, 284, &c.
 Obadyāh, 472.
 Paltavi Gaon, 780.
 Pereš b. Elijah, 111, and often.
 Peter, 469.
 Qalonymos b. Shabbethai of Rome, 128.
 Sa'adyah Gaon, 127.
 Samson b. Abraham of Sens, 109, and often.
 Samson of Coucy, 915.
 Samson b. Jūdāh בר נידא, 679.
 Samuel, 458.
 Samuel of Evreux, 123.
 Samuel of Falaise, 644.
 Samuel Hāsīd, 124, &c.
 Samuel b. Isaac, 679.
 Samuel b. Jūdāh, 207.
 Samuel hal-Lēvi, 401.
 Samuel b. Meir [רשב"ם], 256, &c.
 Samuel b. Rābā, 223.
 Samuel of טיירי, 408.
 Sēmah, 450.
 Shālōm Gaon, 323.
 Shemaryāh b. Isaac, 619.
 Sherīrā Gaon, 171.
 Simḥā על קומא, 68.
 Simḥā of Speyer, 401.

Simon דיילקראשא, 782.

Simon b. Josef, 493.

Simon b. Samson, 130.

Solomon b. Addereth, 97, and often.

Solomon of Troyes [Rashi], 15; cf. 866.

Solomon of London, 708.

Solomon of Montpellier, 504.

Solomon b. Samson [שישון], 540, &c.

Tam of Chinon, 215.

Tobias [on behalf of ריב"א], 268.

Tobias of Vienna, 352.

Todros b. Moses, 307.

B. Countries and cities:—

אוקנטור, 782.

אורליש, 882.

אושטרייך, 518.

אייברא, 239, &c.

אספינה, 651.

אפרנאי, 789.

אשפורט, 407.

ביינא, 480 [ווינא].

ברגנא, 568.

גוני, 222.

גליוצא, 558.

גרמייזא, 679.

דוורי, 256.

דופיירא, 602.

דורא, 402.

דיילקראשא, 782.

דרוייש, 477.

טיירא, 408.

טרבוט, 971.

טרוייש, 114, &c.

טריישא, 571.

יעקלין, 129.

לונבראט, 980.

לונדרש, 374, and often.

מונדיאן, 881.

מונפאלייר, 504.

מיינצא, 375, and often.

נורטהוין, 795.

נורמנדיאה, 368.

נושטט, 865.

נרבנא, 307, and often.

פאריש, 112, &c.

פוייטו, 368.

פונטיזא, 583.

פלייזא, 644.

פרובנץ, 364.

קוטא, 68.

קולוניא, 444.

קוצי, 34, 291, &c.

קורביל, 599.

קינן, 406.

קלאצון, 360.

קרטוב, 789.

קרמונא, 678.

גרמייזא (read גרמייזא), 897.

רוטנבורק, 14.

ריגשבורק, 134.

ריינש, 368.

שאנץ, 239.

שפירא, 242, 679.

שעברש, 782.

C. French words:—

אטשלייר, 449.

אמליאון, 384.

אנטוטר, 505.

בוטש, 205.

ברבומא, 583.

גליוצא, 558.

הראנק, 942.

חוץ חאץ, 682.

[גרשקורין] טורטיש, 216.

לקאש, 407.

מיטאקא, 740.

נובינש, 889.

סולדי, 889.

פוורירא, 509.

פונטיזא, 593.

פורפישיר, 498.

פיזאנש, 576.

פלונבילן, 644.

פינסא, 528.

פשטייר, 444.

צינפוייל, 528.

צירייאש, 348.

קונפשטא, 654.

קורנוש, 889.

קלש, 644.

קראסייל, 644.

רושקירילן, 647.

Owner: Moïse Soave, who rewrote many passages on the margins, and added a short notice on the left-hand cover, dated April 8, 1880.

Franco-German Rabb. char., 4to, ff. 115 [H. No. 345].

109. פני יהושע. Responsa by Joshua b. Josef of Cracow (Part I, printed; see also Shabbethai Kōhen's אנשים ונבירות); ff. 56-65, Responsa by Simhā Luzatto of Venice; ff. 114-121, by R. Nathan; ff. 106-109, 140-146, 148, and 194, by Abraham of Brisk in Litewsk; ff. 228, 229, Query signed Abraham Mendel; fol. 261, Autograph letter, signed Joel; fol. 263, Another autograph letter, but the beginning is missing, ff. 283-292, Responsum by Moses b. Josef de Trani; ff. 339, 340, Index. The leaves have been numbered twice before. Headings written by a later hand indicate where many Responsa may be found in print.

German Rabb. and curs. char., fol. (ff. 223-229, 263, 283-292, 4to), ff. 340 [H. No. 79].

110. Letters and Responsa by Isaac b. Ashēr Pacifico in Venice. Autographs; fol. 104 in Italian; fol. 106, letter by Israel b. Abraham of Poland. The volume contains many autograph letters by Italian Rabbis.

Ital. curs. char., ff. 106-108, Span. Rabb. char., fol., ff. 136 [H. No. 10].

111. Responsa, letters and decisions, Vol. II of preceding No., chiefly by Isaac b. Ashēr Pacifico in Venice. *a.* Fol. 12. Italian letter signed Moïse di Lazzano in Padua; *b.* Fol. 22. Benjamin Wolf of Schidlow; *c.* Fol. 24^v. Medical certificate for Jacob Abohab by Nathaniel hal-Levi, March 19, 1727; *d.* Fol. 49. Mose b. Eliezer Hayy of Padua (cf. fol. 157); *e.* Fol. 66. David b. Samuel Aboab; *f.* Fol. 67. Query by Isaac פוראיני of Modena, Pacifico's reply being dated 1745; *g.* Fol. 80. Jacob חזק of Padua (cf. also ff. 81, 85, 89, 147, 153); *h.* Fol. 81^v. Italian letter by Isach Viva Voghero (cf. fol. 290); *i.* Fol. 106. Jacob Forti (cf. fol. 114); *k.* Fol. 119. Jacob Hayy Luzatto (cf. ff. 137, 191); *l.* Fol. 168. Query by Moses Padubano in Correggio; *m.* Fol. 171. Solomon Salmon Meir of Lemberg (לבו), dated 13 Ellul, 5418 (Sept. 11, 1658); *n.* Fol. 176. Copy of letter from the Rabbis of Corfu to those in Ancona אתרונים; *o.* Fol. 183. Letter addressed to Jacob Murpurgo; *p.* Fol. 185. Responsum by Moses Hayy Recanati; *q.* Fol. 188. Responsum by Abraham, dated Venice, 26 Ab, 5480 (Aug. 30, 1720); *r.* Fol. 206. Italian letter by Vitta Volterra (cf. fol. 214); *s.* Fol. 237. Responsum by David Quirinale; *t.* Fol. 241. Elijah גיאניאשו, 1719; *u.* Fol. 262. Isaac Hezekiah באסא; *v.* Fol. 266. Jacob Abohab; Isaac of Urbino; Efraim hak-Kohen, Ancona, 21 Sivān 5486 (June 20, 1726); *w.* Fol. 271. Jacob b. Isaac Al

Fandari; *z.* Fol. 287. David Hayyim b. Judah Moses קורילור (?); *y.* Fol. 297. Moses Al Ashqar; *z.* Fol. 304. Abraham Jona, Venice, eve of R. H. Shebāt (Jan. 1), 1813, addressed to Abraham בראר in Ferrara.

At the beginning table of contents.

Ital. curs. char. (different hands), 4to, ff. 305 [H. No. 59].

112. 1. Letters and Responsa addressed to various contemporary Rabbis by Samuel Abohāb in Verona, during the years 1646 to 1657. Author's autographs.

2. Fol. 77. Continuation of above; fol. 93, Queries on חידושי סמ"נ, dated Verona, 1600. The letters are very rich in names of Rabbinical authorities in Italy and elsewhere during the seventeenth century.

Owners: Abraham and David Abendana.

Ital. curs. and Rabb. char., 4to, ff. 166 [H. Nos. 257, 258].

113. Responsa of Jacob Israel b. Rafael Finzi of Recanate, begins with Index (ff. 1-3); fol. 94, Isaac b. Immanuel דלאטאש Provençal; *ibid.*, Moses באסולה b. Mordecai Šarfathi, proselyte in Ancona; *ibid.*, Jehuda Leon, 19 Ellul, 5309 (Sept. 12, 1549); fol. 94^v, Solomon . . . דלול; fol. 285, Isaac b. Shālom (?) צינולי. At the end one or more leaves missing. Autograph?

Paper, Ital. curs. char., fol., ff. 297 [H. No. 9].

114. Responsa and Letters by Moses b. Abraham Provenzale (מהר"ם פרווינצאלי), preceded by a dirge on his death, six strophes with a refrain: 1. על מאמר הרלב"ג מנשם בלתי שומר תמונתו שבין פירוש על (fol. 3^v) (see *Milhamōth*, VI, 2, 7); 2. על הדפסת ספרי קבלה (fol. 8^v); 3. על הקדמות המורה בתחלת חלק שני ממנו תשובה, על מי שאמר שכל הרבנים רעים וערומים (fol. 9); 4. מפרי פי איש . . . אין ספק בעקידת שפתיו של ר' שמעיה מקיראסקו; 43. (fol. 28^v) על הברלה ממוצאי שבת וי"ט; 64. (fol. 47) קדוש ה' החדש להעמיד העולם על מנינו על דרוש ימי עולם לחכם רבי עזריה מן האדומים; 65. (fol. 49) Responsum to a Query by R. זאנויל of Cremona; 66. (fol. 50) Query addressed to R. Eliezer Ashkenazi with the latter's Reply; 67. (*ibid.*^v) Responsum addressed to the same; 68. (fol. 51) Responsum addressed to R. Azaryah [de Rossi]; 69. (*ibid.*) Responsum by Leon Muscato to the same; 87. (fol. 65^v) Query by Moses b. Eliezer hal-Levi; 97. (fol. 77) Responsum by Aaron David b. Aaron Nurlingen in Cremona, to which is annexed a letter by the Rabbis of Mantua to those of Cremona, signed also by Elijah Rumili and Samuel Hezekiah Rumili; 102. (fol. 87) Query by Josef Treves; 114. (fol. 97^v) Ditto by Hezekiah Finzi; 127. (fol. 106) by Samuel Cazes; 139. (fol. 111) by Hillel of

Modena; 149. (fol. 114) by Abraham b. David Provenzale, grandson of the above mentioned; 198. (fol. 116) Query concerning a litigation between the community of Bologna and R. Solomon of Modena. Copious notes by Eliezer Provenzale, another grandson of the author.

Written by Nathaniel Shabbethai הרני in Turin, and finished 40th day of Omer, 5325 (April 27, 1565).

Ital. Rabb. char., fol., ff. 194 [H. No. 189].

115. *ספר ראבי"ה*, by Eliezer b. Joel hal-Levi (אבי העזרי), containing many Responsa, signed אבי העזרי; fol. 37^v, Responsum by Efraim b. Isaac (cf. Zunz, *G. u. L.*, p. 49). Index at beginning. (Pt. I, הלכות ברכות, printed.)

Written by Efraim b. Zebi Hirsch b. Lēb, and finished Thursday, 17 (read 16) Ellul, 5470 (1710), in פראגא.

German curs. char., fol., ff. 348 [H. No. 239].

116. Collection of Responsa, chiefly on כתובות, *a.* beg. וכתב הרב ר' שמואל תקו הלוי ז"ל בתשובה על דבר הריב"ש והמגיד ז"ל שכן כ"י באסן; *b.* Fol. 2. Jehiel ז"ל; *c.* Fol. 4. Abraham of Jerusalem; *d.* Fol. 6. Jehiel ז"ל (*sic*); *e.* Fol. 14. Josef of Trani. This Responsum is written twice, but is both times incomplete. The first copy comprises ff. 14–25 and 18, but is unfinished. The second copy comprises ff. 19 and 20, a large piece is, however, missing in the middle. Both Query and Reply mention the following names: Aaron ששון, author of *ס' תשובות*; Hananyah b. Jāqār, Josef b. Lēb in Constantinople; Joshua קאדווי; Elijah גלמירי; Isaia of Roumania, Samuel Jafe, teacher of the writer Israel b. מארג; the physician Isaac Zaccuth, and Ibn פארג; *f.* Fol. 16. Responsum in a case of אנוסה; *g.* Fol. 22. Jacob Bērāb, alluding to דמשק (מנהג) תקנת, with a note on the latter; *h.* Fol. 30. Jūdah חאמו; *i.* Fol. 32. Jacob Castro; *k.* Fol. 37. שאלה בהיות שבפנינו כ"ד חתומי מטה בא החכם כהר' אליה טוקו נר"ו ואמר שכשהיה הוא הולך לחאצל שלו בכאן אלפסקייא קראו גוי אחד חבאך (bookbinder) שדר בעליות הרבע של הכאן הנ' ובאותו הרבע היה דר שוער של הכאן הנ' ובשנתעלם כהר' יעקב לודי ברח השוער והעתיק את דירתו משם ואמר הנני החבאך הנ' להחכם כה' אליה הנ' היהודי שנתעלם בכאן הנ' אין לו קרובים שיעשו חקירה עליו והשיב לו החכם כהר' אליה הנ' הן יש לו ובקרוב יבאו פה לחקור ולדרוש עליו והשיב לו הנני הנזכר הנה רוצים להחזיר השוער שברח להיות שוער בכאן ואנחנו יודעים שהרג את היהודי שנתעלם בכאן וקבר אותו ואני יודע מקום קבורתו ואם יצטרך להוציאו מקבורתו אני אסייע להוציאו גם אמר לנו החכם כהר' אליה הנ' שכהר' מאיר נאבזון יצ"ו אמר לנו בשם הנני החבאך הנ' שהיהודי שנתעלם בכאן

הנז' הוא קבור בוואלה הקטנה שבתוך הזאן הנז' ביום רביעי שלשה ועשרים
 לחדש סיון שנת השנ"ג (June 23, 1593) ליצירה פה מצרים עד כאן קבלת
 שאלה בפני כ"ד. Responsum by Jacob Castro; *l.* Fol. 45. העדות
 חתו' בא ר' כלפיה בר יחיא שרקי נ"ע והניד בחורת עדות איך היה הוא ור'
 יעקב ממלוט שותפים בכפרים במכירת לזלז' וזולתו וכהיותם באלמנצורה אמר
 לו ר' יעקב הנז' שרוצה לילך למצרים ולעשות פורים בביתו והניח חפציו
 עם ר' כלפיה הנז' עד שיחזור אליו אחר פורים ומאותו יום לא ראה את ר'
 יעקב הנז' וכשהיה הולך ר' כלפיה בכפר נבלה אחר הפסח למכור לולו וזולתו
 לנשים אמרה לו אשה א' איה השותף שלך היהודי הארוך שהיה עמך אמר לה
 שיש לו זמן רב שלא ראה אותו ושהוא מבקש אותו אמרה לו הגויה שראתה
 אותו הרגו על שפת הנהר והכלבים אוכלים מבשרו ולקחו אותו הילדים
 והשליכוהו בנהר והיה זה היום ראשון ד' ימים לחדש סיון שנת השנ"ו
 (May 31, 1596). ליצירה פה מצרים אלעזר חאמי, זרח דמוהי, דוד ביוש
 Responsum by Jacob Castro; *m.* Fol. 54. Identical with fol. 37;
n. Fol. 62. Responsum by Abraham מונסון, followed (fol. 71^v) by
 notes with the names Jehiel Castellan (קשטלאן), Moses עמיאה (with
 reference to R. David b. Zimrā), and Abraham סאניש; *o.* Fol. 72.
 Josef Karo (three times); *p.* Fol. 80. Signed משה בן מוהר'
q. Fol. 91. Josef זכריה איש וורנן המכונה ישראל מענדל ורנן יצ'ו אשכנזי
 de Trani; *r.* Fol. 100. Josef Karo; *s.* Fol. 106. Signed א"ב א"ם ז"ל
t. Fol. 110. Josef Karo; *u.* Fol. 114. Moses Meshullam hal-Levi;
v. Fol. 115. Beginning and one or two of the next leaves missing,
 another lacuna after fol. 119; *w.* Fol. 121. Responsa on הלכות נשים
x. Fol. 131. Elijah b. Hayyim; *y.* Fol. 139. Beg.
 כתב הרב מהר"ר אליה בן. כתב מוהר"ר שמואל חיון
aa. Fol. 142. Samuel b. וילייסיר; *bb.* Fol. 143. (Query מנהג נשים
 Jacob Bērāb; *cc.* Fol. 144^v. Samuel hal-Levi b. Sa'adyāh;
dd. Fol. 147. David b. Zimrā; *ee.* Fol. 148. Isaac b. Šaddīq b. Leb;
ff. Fol. 150. Solomon Loria; *gg.* Fol. 151. Isaac of ולונא; *hh.* Fol.
 156. Josef de Trani; *ii.* Fol. 164. Beg. שאלה מנהג דמשק, Responsum
 of Simon Ashkenazi b. אשטילין (?), Dayyān in Cairo at the time of
 Mordecai b. Beṣal'el (fol. 166); *kk.* Fol. 167. Moses Al Shēkh;
ll. Fol. 168. Mordecai b. Isaac b. Qamḥi; *mm.* Fol. 173. Abbā
 Māri b. Moses b. Josef; *nn.* Fol. 176. Solomon אבסבאן; *oo.* Fol.
 180. Elijah b. Abraham Mizrāḥi; *pp.* Fol. 191. Elijah b. Hayyim;
qq. Fol. 197. Isaac Marwān b. Jacob השנירי (cf. *R. E. J.*, IV,
 p. 203), and Moses הרואג b. Nathan; *rr.* Fol. 200. Responsum on
 כתובות.

Owner: Moses b. Samuel אישאש.

Syr. Rabb. and Orient. curs. char. (different hands), end damaged,
 4to, ff. 212 [H. No. 136].

117. 1. Nathan Spiro's Glosses on **טור אורח חיים**.
 2. Fol. 59. Solomon Loria's Glosses on **טור א"ח** and **יורה דעה**.
 3. Fol. 116. Nathan Spiro's Glosses on **י"ד**.
 4. Fol. 133. Solomon Loria's Corrections to **ד' טורים**, Cremona (1558).
 5. Fol. 137. Annotations by an anonymous writer on **טור חושן משפט**.
 6. Fol. 160. Copy of **גט**, according to Solomon Loria.
 Various Rabb. hands, 4to, ff. 179 [H. No. 5].

118. 1. **ד' טורים**, Jōḥanan of Gīrōn's Glosses on the **הגהות מהרי"ג**.
 2. Fol. 19. Sundry Novellae.
 3. Fol. 21^v. **נ"ע** **מהרי"ג** של **ממש** ידו **מעותק** **מכתיבת** **ידו** **ממש** של **נ"ע** **בש"ע**.
ח[שן] **מ[שפט]** **שלו**.
 Ital. curs. char., 12mo, ff. 23 [H. No. 65].

119. 1. *a*. **רמזים**, Glosses on the **טור אבן העזר**, by I[srael] (Jacob?) Alḡāzi in alphabetical arrangement; *b*. Fol. 15. Glosses (**רמזים**) on the **טור חשן משפט**, by Isaac Kōhēn Rappoport (**מהרי"ך בעל בתי**), also in alphabetical arrangement; *c*. Fol. 40. **טור יורה דעה**; *d*. Fol. 46^v. **מי מיקרי מוחזק**; *e*. Fol. 48. **מפתחות חשן משפט**; *f*. Fol. 52. **טור אבן העזר**; *g*. Fol. 57. Alphabetical Glosses by Mordecai hal-Levi, called **המליץ**; *h*. Fol. 66^v. Short note on the **שבע** **ס' באר** concerning two Amorāim having the same name.

2. Fol. 79^v. *a*. **מליצות**, by Amrām Ammār, consisting of four short paragraphs; *b*. Fol. 81. Letter of summons found in the hands of one David Kōhēn **שולאל**, which, according to the view of the writer, originated from Sa'adyāh Al Zubeib (**אזוביב**), father of R. Nehorāi Al Zubeib. The affair to which the document refers took place in Algiers in the year 1633. The letter is written in Arabic, and is signed Amrām Ammār; *c*. Fol. 82. Synonyma by Mordecai hal-Levi (cf. above 1, *g*); *d*. Dates of the death of Rabbis of the eighteenth century, copied from the notes of Samuel Kohen Jonathan; *e*. Fol. 87. Document of **שם רע על אשתו**, dated Algiers, 1st Iyyār, 5503 (Apr. 25, 1743); Witnesses: Abraham **יאפיל**, Judah **עיילט**; David **שודראא**; Josef **בושערא**; Ibid. *v*. Medical prescriptions.

Maghribine curs. char., 4to, ff. 87 [H. No. 255].

120. **ספר ליקוטי דוד**, by David b. Rafael Meldola, Pts. III and IV. Glosses on the **טור אבן העזר** in alphabetical arrangement.
 Modern Span. Rabb. char., 4to, ff. 258 [H. No. 450].

121. Moses of Coucy's ספר מצות הגדול, agreeing with ed. Venice, 1547. The following rhymes are at the end of Part I :—

סיימתי פי' מצות לא תעשה	בעזרת אומר ועושה
אכתוב ספר מצות עשה	ובעזרת רם ומתנשא

Occasional marginal notes by a later hand. The title is missing, but mentioned in a note of sale (written on the inside of the fly-leaf) to Moses b. Nathanael b. Elijah. Witness: Solomon b. Abraham. The signature is illegible.

Writer: (name illegible) b. Palqēra; the date cannot be made out, but on the back fly-leaf the date 28 Kislev, [5]164 (Dec. 12, 1403), is written.

Owner: Menaḥem b. יואץ (?) hal-Levi b. Samson b. Meshullam b. Isaac b. מאים (?) b. Samuel b. Solomon b. Nathan b. Abraham.

Vellum, Franco-German Rabb. char., 2 cols., fol., ff. 294 [No. 515].

122. עמודי הגולה, by R. Isaac of Corbeil, fuller than the editions.

Censors: Camillo Isaac [Jagel]? 1613; Frater Renatus à Mutina (Modena), ordin., 1621.

Ital. Rabb. char., 12mo, ff. 264 [H. No. 91].

123. ספר עמודי הגולה, with a Commentary and notes. The letter of divorce is dated Monday, 28 (read 29) Tishri, 5063 (Oct. 21, 1302).

Writer: Meir b. Isaac.

Censors: Gio[vanni] Dom[en]ico Vistorini, 1609; Laurentius Franguellus.

Owner: Isaac מארלו.

German Rabb. char., 4to, ff. 211 [H. No. 149].

124. Collectanea, compiled by a certain Samuel.

1. Glosses on סמ"ג and סמ"ק by the compiler, an acrostic on whose name stands at the head of each chapter; fol. 11, three lines of poetry, each word beginning with מ, after which follow the words אמנם אמר אבי אמי; fol. 14^v, אמר . . . רפאל אהרן ישראל רבינו חיים כהן.

2. Fol. 20. Glosses on the Pentateuch, by the same, headed by a poem with double acrostic, also ending with a short poem.

3. Fol. 37^v. Various דינים.

4. Fol. 39. List of theological subjects connected with the numbers ten to three, beginning עשרה תקנות תקן עזרא.

5. Fol. 44. Poems: a. אליהו על כמהר"ר יחיאל ור"ם. זצ"ל מפיסא מאת הר' אליעזר עזריה מצולטריא ע"י הר' בעלאל מסירטיאנו (on the name ור"ם see *HB.*, V, p. 146 sq.); b. Fol. 45^v. Beg. מה ידירות.

אלו השירים אשר נעשו על תשובות *c.* Fol. 46. Headed תשובות אשר נעשו על תשובות משכנות שאלת מה זה ועל מה זה דין ה' חל יותר על אנשי מעשה ואנשי השם כאשר זאת הקינה אשר נעשתה על *d.* Fol. 48. Headed הרעה אשר מצאה את אחינו יושבי מלכות נאפולי בשנת רנ"ה (1495); *e.* Fol. 49. Moses of Rieti's poem וההיכל האולם *f.* Fol. 51^v. מעון השואלים, by the same (printed).

6. Fol. 54. Chiromancy, charms, medical prescriptions.

7. Fol. 61^v. תקנות הנט, by Isaac of Corbeil.

8. Fol. 63^v. Magic cures and prayers.

9. Fol. 64^v. Responsum by Jōhanan b. Mattathias Šarfathi.

10. Fol. 65. Responsa by Solomon b. Addereth, the first concluding ומפי ר' יהודה בן הרשב"א. Some of these Responsa do not exist in print.

11. Fol. 73^v. Responsa by Josef Ḥayyim b. Aaron [שטרשבורק], one of them (fol. 78) is addressed to R. Issāchar (see Steinschneider, *Cat. Bodl.*, 2344, 2959).

12. Fol. 78^v. Query by Jacob לט"ת, with reply by Josef Gershōn b. Solomon.

13. Fol. 79. Responsa by Moses Naḥmanides.

14. Fol. 82^v. כפר ביאת משיח, on the ten signs which are to precede the advent of the Messiah.

15. Fol. 84^v. Horoscope by Moses Bonite Provinciale, foretelling the advent of the Messiah, and beginning הנה בעשרה ימים בחדש ייוני שנת אלף תק"ד (1504) לחשבון הנוצרים בחצי יום בשני בשבת.

16. Fol. 86^v. Extracts from the זוהר, amulets and magic cures.

17. Fol. 100. Extract from Mose di León's cabbalistic work ספר הסודות.

18. Fol. 109. עשר נזרות על הנחש ועשר על האדם.

19. Ibid.^v. Chronological Tables, beginning בשנת ב' אלפים תמ"ח, and some abstracts from the Agāda.

20. Fol. 113. Commentary on Jedāyāh hap-Penīnī's בחינת עולם, preceded by a poem by the compiler.

Ital. curs. char., 4to, ff. 124 [H. No. 200].

125. ספר הסדרים. Ritual work by [the pupils of] Rashi, copied from Cod. Monac. 28⁵.

German curs. char., fol., ff. 74 [H. No. 162].

126. Part II of ספר העתים, by Judah b. Barzillai han-Nāsi of Barcelona, ch. I headed הלכות ערבי שבתות; ch. II (fol. 70^v) ה' ברכות ועונג של שבת; ch. III (fol. 86^v) הלכות קדוש ונר ושביית עבדים;

ch. IV (fol. 116^v) ה' מלאכות ואיסורי שבת. On the fly-leaf a notice in S. D. Luzatto's handwriting. Marginal notes by Moses b. Isaac חזן (see also *HCat.*, p. 19, and Steinschneider, *Bodl.*, 1298). Fol. 1 damaged, end missing.

Large Span. Rabb. char., fol., ff. 121 [H. No. 150].

127. 1. שבלי הלקט, Part I, by Zedekiah b. Abraham Anaw, with many variations from the printed editions, containing 372 paragraphs.

2. *a.* Fol. 258. Continuation of above (not yet printed), הלכות שמחות, 53 pars.; *b.* Fol. 283. הלכות מילה, 9 pars.; *c.* Fol. 291. הלכות שחיטה, 11 pars.; *d.* Fol. 295^v. הלכות טריפה, 23 pars. (see Steinschneider, *Bodl.*, col. 2770).

Owner: Judah Zerahyā Azulai, Leghorn, 1818 (שלו"ם ר"ב).

Vellum, German Rabb. char., fol., ff. 308 [H. No. 236].

128. Part II of preceding work; fol. 61^v, A reference to documents (חותמות) written in England (אינגליטרא); fol. 100, Letter sent by the Jews of Spain to the French and German Rabbis, with the reply; fol. 103^v, Query addressed to the Rabbis of Mayence; fol. 125^v, חקנת נאוני צרפת שהעתקתיה מספר הישר, *ibid.*, Responsum by R. Ḥanan'el; fol. 131^v, ספר תיקון נט של רבנא ר', fol. 63^v and 135^v, Short poems (5 ll.), the initials giving the name צדקיה; fol. 149, Responsum by Solomon of Trani to Judah b. Benjamin הרופא; fol. 164^v, Responsum by Rashi; fol. 175^v, Queries sent by the author to Meir of Rothenburg, with the latter's replies. Besides these the following authorities are quoted (Gaonim omitted): Abigedor Kōhēn Šedeq; Abraham (the author's father), Abraham b. David, Abraham b. Josef, Abraham b. Meir Kōhēn, Abraham of Pesaro, Efraim b. Isaac Eliezer חורנא Rēsh Kallāh; Eliezer b. Joel hal-Levi (ראב"ה, a quotation from his ספר אבי אסף, fol. 66^v), Eliezer b. Josef, Eliezer of Metz, Eliezer of Toul, Eliezer (*sic*) of Worms, Elyāqīm hal-Levi, Gershōm Meōr hag-Gōlah, R. Ḥanan'el, Ḥushiēl, Ibn Gayāth, Isaac of וורווא, Isaac b. Ashēr, Isaac of דונפיר, Isaac Al Fāsi, Isaac b. Judah, Isaac hal-Lāban, Isaac Levi, Isaac b. Malki Šedeq, Isaac b. Moses, Isaac b. Qalonymos, Isaac b. Samuel, Isaac Šarfāthi, Isaac b. Solomon, Isaiah of Trani the elder, Jacob b. Jāqār, Jacob of טרויש, Jacob b. Meir Tam, Jēshūa b. Hillēl, Jōm Tōb, Josef b. Isaac, טרייש in פרנא, Josef b. פלאד, Judah hal-Lēvi ש"ץ, Judah b. Meir, Judah b. Moses, Judah b. Moses of ארדלי, Judah b. Nathan, Judah b. Qalonymos, R. Kōhēn, Matthatia b. Moses, Meir b. Moses, author's (step-) brother, Meir of Rothenburg, Menaḥem Levi, Menaḥem b. Solomon b. Isaac, Moses b. Josef, Moses Kōhēn of Mayence, Moses Maimūni,

Nathan, the author's brother, Qalonymos, Samson b. Abraham, Samson b. Meir, Samuel b. Naṭronai, Šemaḥ b. Ḥayyim, Zedekiah, author's (step-)brother, Simḥa of Speyer, Simon קרייא, Solomon of טוריין, Solomon of סריי, Solomon b. Isaac (Rashi), Solomon b. Abraham b. Jehiel, Solomon b. Mašliah, Solomon b. Meir, Solomon b. Samson, Solomon Sefarādi, Solomon of Trani. That the author lived in Rome is confirmed by a remark (fol. 81^v); his brother Nathan lived 1293 in Mayence (fol. 93). In the colophon the author is called צדקיה ממשפחת העניים העניים, Steinschneider's correction (col. 2763) of Azulai's note to this effect is not justified, our codex having been in possession of Judah Zerahyah Azulai. Fol. 20, דיין תשמישי ע"ז. Many erasures made by the censors.

Writer: Solomon b. Rafael.

Censors: Fra Luigi da Bologna, 1593; Camillo Jagel, 1613; Renato da Modena, 1626; Gir[olamo] da Durallano, 1640; Giovanni Montif. Inq. da Modena.

Another owner: Abraham Joseph Solomon Graziano.

Vellum, German Rabb. char., 4to, ff. 177 [H. No. 237].

129. צדה לדרך, Vol. I, Collectanea compiled by a certain Josef [b. Azaryah?]. The short introduction is concluded by the following verses:—

צדה אברך כי בלחמה ישבע	כל איש תבונות יעמוד על סודה
יוסף אשר הכין לדרךך הלוה	ברך תברכנו ותן לו תודה
שולחן חמדות בו לכל איש ברצון	אנה אלהים לאשר לו צדה
יכין בעוד היום ויסתכל בקן	לא יהיה לעד מחוסר צידה

1. Fol. 1. Poem on the Thirteen Articles of the Creed by the compiler, ending:—

דרך ונתיב לתשועת נפשות	שלש ועשר הם יסודות למו
פנת יסוד מאמין להשיג יוצא	לזאת לעדות ביהוסף שמו

2. Ibid.^v. חיי עולם, by Jonah of Gerona (printed).

3. Fol. 5^v. *a.* כתר מלכות, by Solomon Gabirol; *b.* Piyyutim, headed (*sic*) יוסף נאקמילה לר' עקרי האמונה לר' יוסף נאקמילה, Meir b. Isaac Al Dabī; 2. אלהים לך תהלל כל נשמה; 3. שמעה ארון עולם, Solomon b. Gabirol; 4. שחר אודה לארון תבל, Abraham; *c.* תפלת. הייחוד לר' נחוניא בן הקנה.

4. Fol. 11^v. Complete prayer book, German rite.

5. *a.* Fol. 33. דינים. Annotations on the prayers and the Passover Haggādāh; *b.* Fol. 43^v. דיני קריאת התורה וסדר הפרשות של כל השנה; *c.* Fol. 47. Jōserōth, German rite, among which Azhāroth for

Passover; 1. את מועדי ה' ; 2. את חסדי ה' (not mentioned by Zunz); fol. 59^v, סלוק, for the afternoon service of the Day of Atonement, by Abraham b. Ezra, beg. אחד הוא לברו (not mentioned by Zunz).

6. Fol. 59. סדר מעשה הקרבנות ויש בו ע"ב שמות, the paragraphs being alphabetically arranged, but ending in עזריה בר יהוסף ריה נחוח, which is probably the name of the compiler.

7. Fol. 60. סדר עבודה, attributed to Abraham b. Ezra, beginning אמוני לב הבינו, not mentioned by Zunz, and not identical with the Piyyut mentioned *ibid.*, p. 568.

8. Fol. 63. *a.* סדר כל הברכות ; *b.* זמירות, many of which are not known; *c.* קינה לרב ונכבד על פטירתו, the place for the name having been left empty; *d.* Jedāyāh hap-Penīnī's *Mēm* prayer, beg. מרום ה' אלהים (printed); *e.* Prayer by Shealtiel Gracian, beg. יונה יושבה ; *f.* Two Piyyutim: 1. יה שונא דמך ; 2. יונה יושבה (Josef), but not mentioned by Zunz.

9. *a.* Fol. 72. מדרכי קטן. Glosses on מדרכי, by Samuel Schlettstadt (שליצטט, fol. 143), with an appendix containing Glosses on the סמ"ג and סמ"ק; *b.* Fol. 149^v. הלכות חלב and הלכות חרש from Asher b. Jehiel; *c.* Fol. 151. דיני צדק from אור זרוע; *d.* Fol. 151^v. סימני בכורות from Asheri.

Copious marginal notes and corrections; many passages are struck out, probably from fear of the censor.

Vellum, German Rabb. char., 4to, ff. 152 [H. No. 48].

130. צידה לדרך, Part II begins with Index to Nos. 1-3.

1. Sixty-six Responsa by Solomon b. Addereth.

2. Fol. 11. Responsa by אבי העזרי (Eliezer b. Jōel hal-Levi).

3. Fol. 15. Inquiry by Eliezer b. Judah, Qalonymos b. Gershōm, Mordecai; the reply is signed (fol. 15^v) Judāh b. Qalonymos, Moses b. Mordecai, Baruch b. Samuel. After fol. 16 there is a lacuna of forty-four leaves.

4. Fol. 17. Fragment of the ס' אמרכל (begins in Coronel's edition חמשה קונטרסים, fol. 22, l. 18, אין צריך).

5. Fol. 24. דיני נדה, according to Isaac of Dueren (printed).

6. Fol. 26. Rules of Sheḥīta.

7. Fol. 26^v. Extract from Isaac Israeli's יסוד עולם, Book IV, ch. 18.

8. Fol. 29. סדר תנאים ואמוראים.

9. Fol. 30. Responsa, *a.* by Solomon b. Addereth; *b.* Fol. 33. Rashi; *c.* *Ibid.*^v. Asher b. Jehiel; *d.* Eliezer b. Jōel (ראבי"ה) hal-Levi, Eliezer b. Judah; *e.* Gershōm to the community of טרוויש; *f.* Judah of Corbeil; fol. 42, Index of Responsa.

10. Fol. 43. Abraham b. Moses b. Maimūni's letter against the detractors of his father's works (fuller than the printed edition).

11. Fol. 44^v. Notes on Naḥmanides' Commentary on the Pentateuch (the compiler wrote erroneously הרמב"ם).

12. Fol. 45. Formula of letter of divorce, dated 9 Kislev, 5040 (Nov. 15, 1279). על נהר שינא ועל נהר אישונא.

13. Fol. 46^v. Regulations of חליצה, according to R. Peres.

14. Fol. 47. Models of various legal documents.

15. a. Fol. 48. תקנות הקהילות מאשכנז, signed by Josef b. Othniel, Jacob b. Ashēr, David b. Qalonymos, Eliezer b. Samuel, Isaac b. Meshullam hal-Levi, Judah b. Simon, Nathan b. Simon, Simḥā b. Samuel, Samson b. Efraim, Joel b. Nathan Kōhēn, Hezekia b. Reuben, Nathan b. Isaac, Mattathia b. Ruben, Eliezer haq-Qātōn b. Judah, Meir b. Samuel, Isaac b. Solomon, Meir b. Joel, Eliezer b. Simon, Jacob b. Isaac hal-Levi. אבי העזרי (cf. Steinschneider, *Cat. Bodl.*, col. 652); b. Fol. 49. שטרות.

16. Fol. 54. a. Jacob Tam's תקנה על הנשים שלא תעננה וכו' (cf. Kolbō, 116); b. תקנות, by R. Gershōm; c. Judah Hāsīd's Ethical Will.

17. Fol. 55^v. חרם of David b. Hōdāyāh, &c. (printed חמשה קונטרסים, fol. 107^v).

18. Fol. 57^v. חרם of Jacob Tam (cf. Kolbō, 117), beg. המטה.

19. Fol. 58. Poem headed ביסוד העולם בכלל קט און. המאמר (cf. Kolbō, 117), beg. המטה.

20. Fol. 58^v. Poem on ethical principles, headed מאמר החכמה, beg. משה נתן לב מדעו.

21. Fol. 63^v. Glosses on the thirteen exegetical rules.

22. Fol. 65^v. חשב"ץ (attributed to Samson b. Šādōq), headed זה הספר נקרא חשב"ץ ויסדרו תלמיד אחד לפני רבינו מאיר זצק"ל מרוטנבורק כשהיה תפוס בבית האסורים וקם רבי' פרץ זצק"ל והניח אותו ובכל מקום אשר תמצא ואיהו זהו לשונו.

23. Fol. 80^v. Observations on the use of the prepositions מש"ה וכל"ב.

24. Fol. 81. Ritual differences between the Babylonians and Palestinians (cf. Joel Müller, מנהגים).

25. Ibid.^v. List of Biblical Prophets.

26. Fol. 82. Observations on the pronunciation of vowels, rules relating to accents, and some Masoretic matter.

27. Fol. 88. Poem on the accents (ed. Halberstam, *Jeshurun*, V, 123).

28. Fol. 89. Compendium of Hebrew grammar.

29. Fol. 105^v. אילו תרעומת החכמה וטענותיה להציל נפשה ולהפך בזכותה.

30. Fol. 106. Logical, metaphysical, physical and theological definitions.

31. Fol. 104. Part III of Samuel b. Motōt's משובב נתיבות, ends fol. 18^v, last line.

32. Fol. 119. Cabbalistic permutations of the Tetragram, and other Cabbalistic observations.

33. Fol. 122. חמשה קונטרסים (כפר זה נקרא שמו עין חיים, fol. 96).

34. Fol. 126^v. Urjūza (poem) of R. Hayya Gaon (ed. Halb., *Jesh.*, VI, 150).

Vellum, German Rabb. char., 4to, ff. 130 [H. No. 49].

131. Part II of ספר ארחות חיים, by Aaron hak-Kōhēn of Lunel (Pt. I printed), now being edited by M. Schlesinger, under the auspices of the Society מקיצי נרדמים. After fol. 26, lacuna, comprising the last portion of ch. VII to the beginning of ch. IX (הלכות נרה). Title-page by Mord. Sam. Ghironi.

Vellum and paper, ff. 225 and 225^a added by a later writer, large Franco-German Rabb. char., fol., ff. 306 [H. No. 52].

132. ספר המכריע, by Isaiah of Trani (the elder) in ninety-two chapters (printed), with Index at the end.

Ital. Rabb. char., 4to (much worm-eaten); ff. 116 [H. No. 202].

133. ספר השלח, ritual treatise by Hiyya b. Solomon b. Ḥabīb, in four parts, with *four, six, ten, and four* chapters (see *NCat.*, No. 665¹).

Writer: N. N. Coronel, who copied the work from a MS. written by Meir b. Jonathan hak-Kohen in אספיליא for a certain Moses b. Shabbethai, and finished 17 Iyyār, 5069 (Apr. 28, 1309). The second copy was finished 21 Kislev, 5628 (1868).

German Rabb. char., 4to, ff. 67 (two parts) [H. No. 153].

134. ספר האסופות, ascribed to Elijah b. Isaac Carcassoni (but see H. Gross in *Mag.*, X, 64–87, and M. Gaster in *Report of Montefiore College*, 1893, p. 31 sqq., the latter giving an epitome of the contents of the MS.). Fol. 135^v sqq. Drafts of documents. The letter of divorce (fol. 142^v) is dated Wednesday, 15 Sivan, 5067 (May 17, 1307), and is written on behalf of Josef b. Simon of Worms. Witnesses: Simon b. Meir, Potifar b. Taḥath, Achselrad b. Peter (fictitious names). Fol. 170, שיערי ניקוד, abstract of Hebrew Grammar.

Owners: Isaac Rafael Finzi, Mordecai Samuel Ghironi, S. D. Luzatto.

German Rabb. char., nearly vocalized throughout, fol., 2 cols., ff. 181 [H. No. 115].

135. *a.* by Isaac [b. Meir] of Dueren on הלכות איסור והיתר, מליחה, with Glosses (printed); *b.* Fol. 23. ניהונן; *ibid.*^v. נשאל; מאת רבינו יהוד' בר יצחק; *c.* Fol. 24. סימן להפטרות, but hardly legible and unfinished.

Vellum, German Rabb. char., 4to, ff. 24 [H. No. 182].

136. *a.* [ספר מצות] Compilation of ritual rules in 526 paragraphs. The beginning is missing as far as par. 16. At the top of fol. 1, written by a later hand, the words ספר איסור והיתר are found, but they are apparently copied from fol. 73. The compiler, Moses hal-Lēvi (fol. 11^v), frequently styles himself a pupil of R. Jehīel [of Paris?], to whom he alludes in the terms מורי הנאון והקדוש ר' יהיאל ז"ל. He quotes, besides, the following authorities: Amrām, Ashēr of Lunel, Bāruch [b. Isaac of Regensburg?], Hayyim hak-Kōhēn, Elhānān, Eliezer b. Jōel [hal-Lēvi הע"זי], Eliezer of Metz, Eliezer b. Nāthān, Gershōm [Me'or hag-Golāh], Hāi Gāōn, Isaac al-Fāsi, Isaac b. Judah, Isaac b. Moses [of Vienna?], Josef Gāōn, Josef Tōb Elem, Judah b. Nāthān, Meir of Rothenburg [רה"ט], Menahem of Joigny, [Moses of Coucy] author of [מצות], הגדול, Moses Gāōn, Samson b. Abraham, Samson of Coucy, Samson of Jerusalem, Samuel, Simhā b. Solomon [זצ"ל], Solomon b. Isaac [Rashi], Tam [ר"ת] b. Josef, Tam [ר"ת] b. Nāthān and גור אריה. Fol. 27^v, col. 2, are to be found the words סיימתי של מצות עשה והמקום שזכני לכותבן יזכני להנות בו והיא לך מצות לא תעשה. French words: פרטש, רישולש, רמוזאש (38), שלשא (184), פריימ, פריימ, אישטילא, קכישטרא (224). Lacunae after ff. 2, 14, 32. The end is missing. *b.* Fol. 55 headed הלכות יום הכפורים ששמעתי מפי מורי הרב ר' יצחק שיחיה וכתבתים מבחין ואחר סיום הלכות יום הכפורים [ם] תמצא הלכות ראש השנה מבואר היטב. Above this the words are to be read. The authorities quoted in this section are: Amrām, Bāruch, Elāzar hag-Gādōl, Elāzar Qallir, Eliezer b. Jōel hal-Lēvi, Eliezer of Metz, Eliezer b. Nāthān, Elyāqīm, Gershōn (*sic*), Hananēl, Hananyāh b. Jacob b. Jāqār, Isaac, the compiler's teacher [Isaac סגן לוי], Isaac b. Ashēr hal-Lēvi [ריב"א], Isaac b. Judah, Jacob b. Jāqār, Jacob Tam, Josef Tōb Elem, Judah b. Baruch, Judah hal-Levi of Mayence, Meir [Rothenburg], Meir, the Precentor in Worms, Moses Maimūni, Moses b. Meshullām, Natrōnāi Gāōn, Qalonymos, Samuel b. Isaac, Shālōm Gāōn, Simon of פלירא, שב"ט, Solomon, Solomon b. Isaac [Rashi]. *c.* Fol. 63^v. A series of regulations of

ritual, liturgical and communal character, headed אהל תקנת קהלות, ending מי שיעבור מאילו תקנות יהא בנידוי כל הקהלות ואם ישב במדרו חדש ימים מותר למסור ממונו למלך וכל השומר תקנתינו יתברך מפי מלך הכבוד. Appended are the following signatures: David b. Qalonymos, Josef b. Othniel ראש הלבנון, Jacob b. Ashēr hal-Lēvi, Elāzar b. Judah haq-Qātōn, אב"י העו"ר, Simhā b. Samuel, Elāzar b. Samuel, Nāthān b. Samson, Bāruch b. Samuel, Jōel b. Nāthān hak-Kōhēn, Nāthān b. Isaac, Hezekiah b. Reuben, Mattathias b. Reuben, Isaac b. Solomon hak-Kōhēn, Meir b. Samuel, Meir b. Jōel hak-Kōhēn, Simeon b. Ephraim, Elāzar b. Samson, Josef b. Judah, Jacob b. Rabbēnu Isaac hal-Lēvi. *d.* Fol. 62^v. אתחיל מנהגים של כל השנה. רבנו אלעזר הקליר, fol. 66^v, col. 2, והנה אתחיל בדבר שאינן שמחים בו (see Zunz, *Literaturgesch.*, p. 51); fol. 70^v, Responsum by Isaac b. Judah. *e.* Fol. 72. חשובה מנאוני נרבונוא signed by Todros b. Moses, Abraham b. Isaac, Moses b. Josef, Meshullām b. Nāthān, Meir b. Josef, Moses b. Todros שלישי. *f.* Fol. 73. Compilation of דינים in thirty-two chapters, headed זה איסור והיתר העתקתי מפי מורי הרב ר' יצחק בן ר' מאיר, preceded by Table of Contents (fol. 72^v); fol. 74, compiler's remark והרבה היה לו להאריך למורי ר' יצחק אלא שהפצרנו בו וכתב לנו בקוצר; fol. 77^v, Responsum by Jacob Tam to his grandson Isaac, ending עד כאן השיב רבי יעקב לרבי יצחק נכדו; fol. 78^r, Nathanāel of Chinon mentioned. The frequent references to 'my teacher R. Isaac' in *b-f* prove that all these sections were compiled by the same person. This was probably the above-mentioned Moses hal-Lēvi, who, after the departure of R. Jehiel to Palestine (1259), continued his studies in South Germany (מלכות שְׁוֹבָא, fol. 77^v, col. 2) under the said Isaac. The MS. is written throughout in the same hand, and is, to all appearance, the compiler's autograph. A later owner added marginal notes.

Owners: Samuel . . . ; Zunz (No. 28).

Vellum, Franco-German Rabb. char. French and German words vocalized, occasional pen and ink drawings on the margin; 2 coll., 4to, ff. 81 [No. 427].

137. איסור והיתר, by R. Susman (cf. *NCat.*, No. 2073³). Copied from a volume belonging to R. אבירל by Abraham b. Hezekiah hal-Lēvi, and finished Wednesday, ב'הר (12 Iyyār), 5195 (May 11, 1435).

Vellum, German curs. char., 4to, ff. 12 [H. No. 309].

138. 1. דיני שחיטה ובריקה, by Joshua Segre on ספר שר הטבחים, beginning with a sonnet. Fol. 22, Admonition addressed to Shōhetim, reminding them to be careful, and recommending the practice of R. Isaac גירן (who died in Sefāth), who, when living at

Casale, only licensed Shōhetim under the most stringent conditions. Fol. 23^v, Shōhēt's certificate given to Elhānān b. Gamaliel Foa.

2. Fol. 24. שחיטות, by Jacob Weil.

3. Fol. 34. Shōhēt's certificate given to Michael Foa by Isaac Rafael b. Elisha Michael Finzi.

Owner: Mordecai Samuel Ghirondi.

No. 1 copied by Elhānān Foa, who studied Shehīta under the author (fol. 23).

Ital. curs. char., 8vo, ff. 34 [H. No. 270].

139. 1. ספר שערים, by El'azar of Worms on בריקת הריאה, in *thirty-six* chapters.

2. Fol. 20^v. A treatise on the same subject, in which are quoted Abraham חריק, Eliezer of Bohemia, Eliezer of Metz, R. Gershōm, Hānanēl b. Hūshīēl, Isaac hal-Lābān, Jacob b. Shēsheth, Samuel b. Hofni, Samuel han-Nāgid, Solomon b. Isaac (Rashi), and the Rabbis of Narbonne. The end is defective.

German curs. char., 4to, ff. 33 [H. No. 175].

140. הלכות שחיטות ובריקות.

Owner: Bendix Marcus in Hornburg.

German curs. char., 8vo, ff. 31 [H. No. 518].

141. 1. Fragment of a work containing religious aphorisms, probably by the author of No. 2.

2. Fol. 2^v. קצור דיני שחיטה ובריקות, by Rafael Birdogo. The end is missing.

Maghribine Rabb. char., 4to, ff. 8 [No. 521].

142. 1. קצור הלכות טרפות, by Efraim Joshua Luzatto. The headings of the chapters are accompanied by the Italian translation.

2. Fol. 71. מופם מסירת מודעה של בתולה כדי שלא יוכל שום אדם לקרשה אלא מדעת אביה ואמה נעשית מן כמהרר שבתאי מהוקנים נר"ו היושב על כסא הוראה בעיר קסאלי.

3. Fol. 71^v. Drafts of שטר חליצה and שטר שדוכין.

4. Fol. 75. Abstracts from the Shulhān Arukh.

5. Fol. 76. הן אלה קצות דברי הוראה בענין טרפות שנמצא כתוב מהרב כמה"ר ר' [הודה] בריאל ר"מ דק"ק מנטובה ונעתקו מפי כמהר' מול נר"ו והם דברים ששמע מפי מנידי אמת הלא הם הרבנים של מודינא כמהר"ך סדר קצור טרפות של רבי פינחס על fly-leaf וכמהר"ך אחיו האשכנזי מעיר פדאווה.

Owners: Angelo Salvador Raffael Luzatti; Isach Florenzo di Benedetti; Lazzaro Lanzon Bachi.

Ital. curs. char., small 4to, ff. 78 [H. No. 95].

143. תפארת ישראל, Glosses on יורה דעה הלכות נדה, by Jonathan [Eibenschütz] (printed).

German curs. char., 4to, ff. 83 [H. No. 391].

144. קונטרס איפרושי מאיכורא והוא הקדמה לספר זבחי תרועה, severe criticism of the ספר זבחים שלמים [by Abraham b. Mordecai Ankwa, Leghorn, 1858; cf. *HB.*, I, p. 113] by Solomon Zarqā. The author quotes (fol. 1^v) Solomon b. Šūr's זבחי רצון; fol. 3, Responsum by Abraham hak-Kōhēn יצחקי of Tunis.

Maghrib. curs. char., 8vo, ff. 19, last leaf slightly damaged [No. 492].

145. Part II of Solomon Oliveira's שלחן טהור, Glosses on אורח חיים and משפט חיים, containing הלכות דיינות והלכות אישות, written 1686. At the end the following verses:—

תכלית צורה נראית
סוף תשלומה אומרה
אין המצוה נקראת
אלא על שם גומרה

Span. Rabb. char., 8vo, ff. 23 [H. No. 114].

146. Collection of Minhāgim [by Seligmann Bing Oppenheimer, pupil of Jacob Lēvi of Moelln מהר"ל]. The MS. is, according to Steinschneider's suggestion (see Berliner in *HB.*, IX, p. 81 sqq.), the compiler's autograph. A former owner has marked the leaves from left to right, but in the following summary the proper order is observed. *a.* פירוש השטרות on the composition of the various kinds of documents; *b.* fol. 8, some titles of books (in the compiler's possession?); *c.* fol. 9, Homily with reference to Passover (Sabbath haggādōl sermon?); *d.* fol. 10, הלכות ציצת; *e.* fol. 23, שמעתי מהר"ר, שמעון כ"ץ שאמר בשם דודו מהר"ר אנשל ס"ל שמהר"ר זלמן דונקיל ז"ל כתב אל מאורינו הגאון נאון הרר מהרר מאיר ה"נל; *f.* fol. 25, הירשי [ב] ז"ל כתב אל מאורינו הגאון נאון הרר מהרר מאיר ה"נל; *g.* fol. 40, ושמעתי מר' קלמן מורבורק; *h.* fol. 44^v, Isaac ארורא; *i.* fol. 49^v (*a*) נהגים שלא לעשות מלאכה, המפקיד אצל חבירו חבית (β), במוצאי שבת, למה כותבין מימין לשמאל (γ), כל העובר על החרם (δ), שמעתי מהר"ר אנשל ס"ל שמהר"ר זלמן דונקיל ז"ל כתב אל מאורינו הגאון נאון הרר מהרר מאיר ה"נל; *j.* fol. 50, חרם of R. Gershōm (printed), ends הועתק מכתב אשר הועתק מכתב שהועתק מכתב רבינו משה מברנאה; *k.* fol. 52, הלכות ערלה; *l.* fol. 63^v, הלכות נטע רבעי; *m.* fol. 66, ברכת וכן דעתי עם יתר רבות' הלכה למעשה בקהלת ורנקפורט; *n.* fol. 67^v, המזון מכאן כשתלמיד מובהק מזכיר רבו בלשון רבי וכן שמעתי ממוחות' מו' הנאון מהר"ר סג"ל מו' רבו כשהיה מזכיר מהר' שלמה מנימישטט אומר סדר של פסח, according to *mein Meister*); *p.* fol. 75, סדר של פסח, according to

R. Meir of Rothenburg in the following rhymes: על הנפן קירוש בומנה . במוצאי שבת יקנה'ז סימנה . ולאחריו העין שלש טעונה . וידיו ירחק ויברך כתקנה . אדמה בטיבול ברכה הזנה . ובוצע שנייה למשמרת נתונה . וירם הקערה וירון ברנה . הא לחמא דאכלו אבהתנא . ומוזג כוס שני במה נשתנה . ברכת היין ולבסוף אינה . נוטל ובוצע על הראשונה . וכורכה לתחתונה שהיא עליונה . כזית מרה בחרוסת ישקענה . מצות ומרורים כזית רעננה . לא יהיה להם זכרון עם שיהיו לאחרונה . This is followed by a Commentary with marginal notes; *q.* fol. 75^v, דין נטילת ידים; *r.* fol. 84^v, ממסכת ידים; [gap] לכתוב המשניות; *s.* fol. 109, headed מזקני מורי ורבי מן . . . ציון מנוח' כבוד, containing the agenda of the Seder nights in an acrostic on the name מאיר בן מנחם, but the three last lines are incomplete. Underneath the name אהרן ברבי נתן הלוי ציון חזק ואמין בתורה וצ"ל . . . is to be seen; *ibid.*^v, another poem on the same subject, with the acrostic ואתה אחיל לכתוב המשניות, the beginnings of the last six lines being destroyed; *t.* fol. 111, ואהדר עלה לפירוש, beginning Commentary on the preceding poem, beginning וכן יסד ר' יוסף טוב עלם, 1. 2; *u.* fol. 138, שמעתי מאדם חסיד אחד ושמו הו' קופלמן, 146^v; *v.* fol. 146^v, הלכות ראש חדש; *w.* fol. 150, מבוא ז"ל שקיבל מרבתי שהשנים היושבים מעל החזן באלמיברא; *x.* fol. 153^v, Responsum by Salman Kitzinger; *y.* a quite illegible document concerning נטילין (Gutlein), the widow of a certain R. Hayyim.

Witnesses: Jacob b. Judah ויילא . . . , Samuel b. Josef, Jehiel b. Jões, Ab, 5197 (1437).

The work is rich in German words.

Vellum, German Rabb. char., fol. and 4to, 3, 2, and 4 cols., ff. 155, of which many are injured, particularly after fol. 80 [H. No. 176].

147. ספר נידולי תרומה, by Azariah b. Efraim Figo (printed), the author's autograph, written in Piza, commenced Monday (*r.* Tuesday), 1 Tammūz, 5370 (1610).

Span. curs. char., 4to, ff. 75 [H. No. 254].

148. Collection of ritual rules, Minhāgim, and extracts from printed works and letters; *a.* fol. 97, Responsum by Moses Söfer of Frankfort [on the Main], dated 5 Tēbēth, 5518 (Dec. 16, 1758), and witnessed by Uri Phoebus (פייבש) Kōhēn; *b.* fol. 99^v, Responsum by David of לישלוא במחא אווינגון מלייאב, dated 1 Tammūz, 5522; *c.* fol. 183, Letter by Samuel שלם of Genoa, messenger from Tiberias to Carpentras, addressed to the community of Lille (לילא), and dated 14 Ab, 5517; *d.* fol. 185, Letter by David פימיני in

Tunis to David of מולייאב (see above); *e.* fol. 199, Letter by Benjamin b. Isaiah Bassano (באסאן); *f.* fol. 202, by Ashēr Selig of יארופני; *g.* fol. 205, Letter to Samuel Heilmann (הילמן) in Metz, dated לישלוא, Monday, last day of Passover¹, 5518 (May, 1758); *h.* fol. 208, Document appointing Elhānān Jesse to be Shōhēt in לישלוא, dated 25 Adār II, 5518, and signed Daniel, Moses, Josef, Michael, Israel, Judah of Beaucaire (בילקאירי), Moses Kōhēn, Elhānān Jesse, Isaac Moses, David and Jacob of מולייאב, Şemah Astruc, Abraham מונטילין, Gad of בידארידוש (?).

French Rabb. char., 24mo, ff. 1-17 missing, some other leaves are out of their places, ff. 270 [H. No. 266].

149. Minhāgim for the year, according to German rite, with calendar rules, in 141 paragraphs. At the end, table of contents. On the margin, coloured pen and ink drawings.

Owner: שמואל הדני (?), rest of colophon illegible.

Vellum, German curs. char., 4to, ff. 54 [H. No. 144].

150. 1. Ritual rules and regulations, beginning מר"ח ניסן עד אחר ר"ח אייר אין אומרים והוא רחום תשב"ץ [Samson b. Šādōq], Mahzōr Vitri, and Maimūni. Others are signed מחכים and מנהגי אשכנז. Fol. 13^r, Bāruch, precentor in מרוייש is mentioned.

2. Fol. 17. על הכל, Ritual rules by Moses b. Senior [of Evreux].

3. Fol. 31^v. Gloss on ישמעאל.

4. Fol. 35. ברוך שאמר, by Samson b. Eliezer, with many variations from the printed edition, and annotations.

5. Fol. 47. Discourse beginning רע כי יש ד' מדרגות הן בנבואה בת קול אורים רוח הקדש נבואה.

German Rabb. char., 4to, ff. 47 [H. No. 366].

151. מנידת יעקב, Regulations concerning circumcision and the prayers connected therewith, compiled on behalf of Simmel [זימל] Wolf in ... קוירש. At the end several medical instructions in [Jewish] German.

Written in Lieben (ליבנא), and finished 24 Tēbēth (Jan. 3), 1769.

Vellum, squ. char., 8vo, ff. 41 [H. No. 248].

152. 1. *a.* Fragment of a discourse on חליצה; *b.* fol. 2, Notes on the same subject according to Solomon b. Addereth and R. Peres.

2. Fol. 3. Isaac of Düren's שערי דורא, with Glosses after each chapter.

¹ Read 'one day after Passover,' as the last day fell on a Sunday.

3. a. Fol. 41, דיני הלכות טרפות לפי מנהג רומא; b. fol. 52^v, בשאלות נקור הבשר לרש"י; c. fol. 53, תשובות של ר' יצחק; d. fol. 54^v, דין שעור מקוה והכשרו; e. fol. 55, דיני טבילת כלים. This is followed by other ritual topics, in which the following authorities are quoted: Isaiah, Jonathan, Qalonymos, Isaac hal-Lābān, Samuel b. Hofni; Hanan'el, Samuel Šarfāthi, Moses of פוֹיָאָה (fol. 44^v), al-Fāsi; Samuel b. Natronāi, Efraim, Maimūni, Isaac [of Düren?], Menahem Recanati, Hayyim Kōhēn [maternal grandfather of the compiler], Judah b. Benjamin Harōfē, Eliezer hal-Lēvi, Abigedōr, Abraham b. Solomon [author of] שבלי הלקט, Abraham Abigedōr, Josef, Meir [teacher of the compiler]. Fol. 96^v illegible, end wanting.

Written by the compiler, Jehiel Ashkenazi (ff. 2 and 87).

Owner's-notice not legible.

Vellum, Franco-German curs. char., small 4to, ff. 96 [H. No. 332].

153. Compendium of Glosses, Novellae, Sermons, and Talmudical Discourses by the following: Abraham Broda, fol. 39^v; Abraham Fassel of Prague, fol. 35^v; Bezalēl, fol. 60; El'āzar of קעלין [Colin], fol. 29; Elijah Kōhēn of העבים [Höchheim? see *SCat.*, col. 928], fol. 49^v; Ezekiel Landau of Prague, ff. 25^v, 37, 40, 56; Fishel of ביאהנרו, fol. 38; Jonathan Eibenschütz, ff. 44, 55^v; Josef Liberles, fol. 3; Kaufmann Metz, fol. 55; Lämmel Eisenstadt, fol. 45^v; Meir Aryeh הארשיין [Horzitz], ff. 41, 67; Meir Barbari [*SCat.*, col. 1694 *Barbe*] of Presburg, ff. 32, 34, 38, 47; Moses Meir [מהר"ם] of בוטסלא [Bunzlau], ff. 17^v, 25, 30, 34^v, 48^v; Moses Rapp of חוי (?), fol. 42^v; Naftali, fol. 1; Salman [ולמן], fol. 39; Sandor Nemtez, Dayyān in Fürth, fol. 24; Samson of Ostropole, fol. 31^v; Weil [טיאה] of Karlsruhe, fol. 15; Wolf Austerlitz, fol. 29^v.

The compiler lived in Horzitz towards the end of the eighteenth century.

German curs. char., 4to, ff. 70 [H. No. 168].

154. 1. כה תברכו, by Immanuel b. Isaac b. Šiōn Ricchi (ריקי) on the intonation of the Blessing of the Priests, being the reply to an inquiry on the subject by Nehemiah b. Bāruch Kōhēn in Ferrara, dated 29 Ab, 5466 (1706).

2. Fol. 12. מכת בפירות, by the same [when living in Finale de Modena], on the same subject, directed against קציר בכורי, by Phineas Hayy Anaw, pupil of Isaac Lampronti, dated 22 Tammūz, 5475 (1715).

Ital. curs. char., 4to, ff. 43 [H. No. 349].

155. דינים for the year, according to Rashi's Siddur, with many Responsa by him, or with reference to the בית מדרשו של רבינו שלמה.

The compiler quotes ספר הלכות גרולות and ס' יצירה, the Minhāgim of Mayence and Lorraine (fol. 41^v), besides many other authorities.

Franco-German Rabb. char., fol. The leaves are much stained by water; ff. 79 [H. No. 120].

156. 1. Drafts of legal documents compiled by Josef Gāōn b. Abraham Gāōn חיבי [explained *HC.*, p. 40, as initials of חפץ יצחיה, numbering sixty-six. Table of contents at beginning. No. 3, כתובה according to the rite of Toledo; No. 64 incomplete; No. 65 missing. At the end טופס שליה להוליד נט מאת הבעל according to R. Pereş, dated Famagusta in Cyprus [with the year 5092 (1332) on the margin].

2. Fol. 49^v. Alphabetical Index rerum to Books XII–XIV of Maimūni's תורה משנה.

3. Fol. 54^v. סדר כתיבת הגט, Rules for writing a letter of divorce, in 174 paragraphs, with a copy of one (fol. 66), dated Regensburg, Tuesday, 10 Sivan, 5195 (June 7, 1435); fol. 69^v, ראיתי הגט שכתב, ראתי הגט שכתב, מהר"ר מחניים; fol. 70, Letter of divorce, according to Josef Kolon, dated Mestre (מייסטריי), Wednesday, 13 Tēbēth, 5229 (Dec. 28, 1469); *ibid.*^v, הרשאה, sent by Zakariah Kōhēn to the Rhine province, dated Nürnberg, Sunday, 4 (read 5) Tēbēth, 5185 (Nov. 26, 1425), ends מאינרא זלה"ה נתן מהרר נהן; fol. 71, Remark by Isaac of Ingelheim (אנגלהיימא) on behalf of his master Josef (Kolon) in Mestre; *ibid.*, Text of הרשאה, dated פרנא, also called מוינר, on the rivers וילטווא and בוטיש, Sunday, 20 Sivan, 5173 (May 21, 1413), sent by Manasse b. קרשבייא to ליבנא, daughter of Dan, and signed by the Dayyānīm Jōm Tōb b. Solomon, called Lipman מולהח, Menaḥem b. Jacob Shālem, Abigedōr b. Isaac Caro; fol. 72 sqq., other documents communicated by Isaac Ingelheim, who comments on the custom of writing letters of divorce in Candia; fol. 80, הלכות חליצה, by the same.

4. Fol. 87^v. פירוש הכתובה, by Simon b. Ṣemah, headed:—

לסופרים חק ומשפט הכתובות	אני שמעון בנו צמח אלמד
ולא ילכו כסומא בארובות	ועינים אפקחה להוליד לאור

ends:—

אל מי זאת האגרת	אם ישאלך בנך מחר
שמעון בן צמח היא נזכרת	תאמר אליו על שם

5. Fol. 107. פירוש הגט.

6. Fol. 116. נוסח הכתובה כמנהג קנדיאה. Ff. 117 sqq., Index to No. 3. The MS. is rich in names and dates besides those mentioned.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 120 [H. No. 223].

157. Samson of Chinon's ספר כריתות (printed). Fol. 60, a poem, beginning הללי וזכרי אל אל וזכרי הללי. The last section treats on the Thirteen Articles of Creed. Colophon: נשלם זה החיבור אשר חבר הרב ר' שמשון בר מורינו הר' יצחק קינו זלה"ה והכותב אותו אשר העתיק מספר מוטעה ומשובש בנחץ גדול אברהם בב"ר יהודא זלה"ה מיאקרימי.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 61 [H. No. 101].

158. 1. *a.* Commentary on the Thirteen Rules of interpreting the Law by Moses b. Mūsā (cf. *SCat.*, col. 2018), beginning כללי בללי ; מקו' כיצד ויאמר יי אל משה ואביה ירוק ירק בפניה דרכי התלמוד.

2. Fol. 37. מאמר קצר במלאכת השיר (printed with למודים, Constantinople, 1519). At the end the following verses, which are not to be found in the edition:—

בברים ושועים זרועו ידועה	תשורה לנעים ובחור ברעים
ושירי ידידות בצלצל תרועה	לבקש יסודות לרבר בחידות
ונחות ונעות ויתר תקועה	ומשקל תנועות בקוצר ידועות

Orient. Rabb. char., 8vo, (ff. 2-5 inverted), ff. 48 [H. No. 342].

159. כללי המשנה והתלמוד. Introduction to the Talmud, by Josef b. Judah b. Josef b. Jacob has-Sefarādi, in *twelve* chapters [*HC.*, p. 13, erroneously ארדשי הרימב"א].

Modern Span. Rabb. char., fol., ff. 21 [H. No. 100].

AUTOGRAPH WORKS BY MORDECAI SAMUEL GHIRONDI.

160. 1. כללי הגמרא והפוסקים, being the result of his study of Jacob Algāzi's עקב יעקב.

2. Fol. 17 (inverted). Solomon b. Verga's שבט יהודה ends, p. 5, l. 11, of Wiener's edition.

8vo, ff. 28, many blank pages [H. No. 297].

161. קבוצת כסף. Correspondence on ritual subjects with other Rabbis. Vol. I begins with הסכמות, by David Hayyim b. Abraham Samuel, dated 13 Marhesh., 5592 (1838); Josef Isserles Ashkenazi of Sefāth; (Ben Siōn Aryēh Ghirondi) the father of the author; Abraham Reggio in Gorizia (Goerz); Nāthān מראני of Sefath; fol. 9, Josef Zamiro of Jerusalem; fol. 17^v, Menahem Azariah Meir of Castelnuovo; fol. 18^v, Letters to and from Shēm Tob Amarillo in Corfu, Abraham Reggio; David Zakkuth; Mazzāl Tōb of Modena; Abraham Jonas of Venice; Elias Aaron Lattes;

Abraham of Cologne; Mordecai אשיאי of Sefāth; Isāia באסן; Elhānān Ḥananyāh Ḥayy Kōhēn of Reggio; David Yequthiel Kōhēn of Jerusalem; fol. 130, טופס מעשה בית דין in Triest, signed Abraham Ḥayy of Cologne, Abraham Reggio, Solomon Nissim of Mantua.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 132 [H. No. 271].

162. Vol. II of the same work, beginning with הסכמות by Ḥayyim Samuel Kōhēn of Tiberias, Ḥayyim פלאני of Smyrna; Josef Motro of Hebrōn, Eliezer Abulāfia of Tiberias, the diploma of סמיכה by Josef Ashkenazi of Jerusalem (fol. 5^v); and הסכמות by the author's father, Ben Šiōn Aryēh, and Abraham Salomo Salman of Jerusalem. The work itself begins, fol. 9, with the correspondence with Elias Aaron Lattes, Jacob Cazes of Mantua, Abraham Reggio, David Zakkuth, Nāthān מראני, Josef Motro. Ff. 155 sqq., an address in Italian.

4to, ff. 158 [H. No. 273].

163. Another copy of the same work, but ending § 416 (fol. 123 of preceding No.).

4to, ff. 157 [H. No. 272].

164. Vol. III of the same work begins with copies of הסכמות, by Ezekiel Eliezer Abulāfia of Tiberias, Samuel Kōhēn of Tiberias, Josef of ארקשוב in Jerusalem, Ḥayyim פלאני in Smyrna (cf. fol. 138), Abraham Reggio (fol. 16), Azariah Ḥayyim Sangrinetti of Modena (ibid.), Moses b. סמחון of Sefāth (fol. 18), Solomon Nissim of Mantua (ibid.), Hirsch חיות in Zolkiew (fol. 19). Fol. 24, Index of Responsa (see also fol. 10, but incomplete). Fol. 31, Autograph annotations on the work by Isaac חזן of Jerusalem. Fol. 82, Letter of הרשאה; fol. 109, Order of service, German rite, on a fast day; fol. 110, Prayer; fol. 153, פסק דין, by Isaac חזן; fol. 157, Letter by Samuel Kōhēn of Tiberias; fol. 182, Letter by Hirsch חיות; fol. 190^v, Abraham Reggio; ibid., Query by Menahem Mendel Mohr (מאהר) of Lemberg; fol. 193^v, Letter to Elias and Mendel Igel (איגל) in Lemberg; fol. 195, Responsum by Hirsch חיות; fol. 196^v, פסק sent by the same to Shabbethai Elhānān Treves in Triest; fol. 198^v, Letter sent to Ghirondi by Saul Kōhēn Katzenelensohn (of Wilna) in Lemberg; fol. 199, Reply by Shabbethai Elhānān Treves; fol. 202^v, Letter by David Zakkuth b. Mazzāl Tōb; fol. 208, הסכמה, by Aryēh Ascoli in Reggio; ibid.^v, פסק דין, by Hirsch חיות; fol. 212, Responsum by Abraham Reggio; ff. 215^v sqq., Responsa in Italian.

4to, ff. 233 [H. No. 274].

165. דובר שלום, vol. I, Letters and Responsa collected by Mordecai Samuel Ghirondi. Nos. 1-91.

4to, ff. 90 [H. No. 275].

166. The same, vol. II. Nos. 92-309.
4to, ff. 197 [H. No. 276].
167. The same, vol. III. Nos. 310-457.
4to, ff. 125 [H. No. 277].
168. The same, vol. IV. Nos. 458-711.
4to, ff. 197 [H. No. 278].
169. The same, vol. V. Nos. 712-942.
4to, ff. 117 [H. No. 279].
170. The same, vol. VI. Nos. 943-1339.
4to, ff. 197 [H. No. 280].
171. The same, vol. VII. Nos. 1340-1698. Fol. 50, Elegy on the death of Abraham Reggio.
4to, ff. 56 [H. No. 281].
172. The same, vol. VIII. Nos. 1699-1800.
4to, ff. 67 [H. No. 282].
173. The same, vol. IX. Letter by Ezekiel Eliezer Abulāfia of Tiberias; fol. 8, Correspondence with Abraham Reggio; fol. 18, Letter by Isaac Luzatto of Padua; fol. 20, Correspondence with Abraham Reggio; fol. 21, Letter by Saul Formigini of Triest; fol. 24^v, Letter by Nāthān מראני of Sefāth (written in Triest).
4to, ff. 34 [H. No. 283].
174. The same, vol. X. Penitential prayer; fol. 2, Correspondence with Jacob בורק of Lemberg; fol. 5, Correspondence with Jacob Reifmann in Schebrzyn (Poland); fol. 8, Correspondence with Samuel Leb Goldenberg; fol. 20^v, Correspondence with Hirsch Chaies (חיית) in Zolkiew; fol. 23, Letter to Rafael Segre in Triest.
4to, ff. 29 [H. No. 284].
175. The same, vol. XI. Pasted on to the right-hand cover a letter by Jacob Cazes; fol. 2, Reply by Gedalyah Cazes.
4to, ff. 45 [H. No. 285].
176. The same, vol. XII. הסכמה, by Samuel Pardo in Verona and Aryeh Ascoli in Reggio; fol. 2, Letter to Jacob Cazes in Mantua; *ibid.*^v, Letter to Hananēl Nepi in Cinto; fol. 3, Letter to Elias Aaron Lattes in Venice; *ibid.*, Reply by Abraham Reggio in Gorizia; fol. 4, Reply by Elias Aaron Lattes of Venice, dated eve of New Year, 5594 (1834); Letter by the author's uncle, Isaac Ghirondi in Triest, dated 7 Marḥesh., 5594, followed by reply; fol. 8, Letter to Josef דורפליס in Gorizia, 6 Kislev; *ibid.*, Letter to Phineas דורפליס; *ibid.*^v, Letter to Isaac Reggio in Gorizia; fol. 10, Letter by Abraham Reggio to Ghirondi's wife on the occasion of the

birth of a son; fol. 12^v, Reply by Phineas and Josef דורפליס; *ibid.*, Reply by Solomon Rappoport of Lemberg; fol. 50, Tombstone inscription for Solomon David of Lugo.

4to, ff. 50 [H. No. 286].

177. Index to the preceding work.

4to, ff. 44 [H. No. 412].

178. זכרון מרדכי, Responsa, decisions, &c.; fol. 17, Letter by Isaia Romanin in Pesaro to the brothers Mordecai and Isaac Ghirondi, dated middle days of Sukkōth, 5520 (1759); fol. 30, חקירות שונות על דרך פרדס (March 9), 5598 (1838).

4to, ff. 69 [H. No. 287].

179. *a.* לקוטי הסמים, Supplement to the same author's לקוטי שושנים; *b.* fol. 47, Letter by Joshua b. Šiōn Segre to Azriel Jōel; *c.* fol. 48, Responsa; *d.* fol. 62, Queries sent to Ghirondi by a certain Samuel, and dated Tuesday, 2 Adar II, 5584 (1824); *e.* fol. 71, Prayer for the soul of Meir, son of שרלי חנה, and pupil of Jacob חזק; *f.* fol. 73, Homily in Italian on Esther ix. 4; *g.* fol. 75, Note on Ps. xxii; *h.* fol. 76, Chips from the Agāda; *i.* fol. 81, Note on Midrāsh B'reshith Rabbā on Gen. xviii. 5 (וסערו); *k.* fol. 93, Minhāgim, copy of a letter, prayer for Ghirondi's mother-in-law and several aphorisms by R. Abraham of ראודעל.

A leaf pasted on the left-hand cover bears the date 3 Tishri, 5580 (1819); underneath are the dates of the death of Moses Ḥayyim Luzatto, 26 Iyyār; of Shabbathai Aaron Ḥayyim מריני, 3 Adār; of Isaac Finzi (ר'יף), who was twenty-seven years Rabbi of Padua, 19 Tishri.

Various Ital. squ. and curs. charr., 4to, several fasciculi in 8vo and 16mo; ff. 100 [H. No. 289].

180. ספר לקוטי שושנים, containing Responsa, poems, abstracts, notes, and comments.

4to, ff. 196 [H. No. 292].

181. לקוטי שושנים, vol. II. Fol. 24, Abstract from קונטרס ימין, by Menahem Azaryah of Fano (printed); fol. 32^v, Quotation from Josef b. Joshua's Chronicles; fol. 51, Autograph letter by David of Modena (Hebrew and Italian); fol. 66^v (towards the end of the volume), Italian sonnet; fol. 67^v, Pen and ink sketch of the Temple in Jerusalem; at the end a small fascicule of רינים.

Author's pedigree at the beginning.

Ital. Rabb. char., fol., ff. 72 [H. No. 293].

182. לקוטי שושנים, Supplement to the same author's לקוטי שושנים, with abstracts from the writings of Samuel Archevolti, Abraham פונטניאלה and Leon of Modena; fol. 22^v, Poem by Samuel Archevolti

on Josef Karo; fol. 34, Poem in eight strophes by Isaac Ḥayyim פרוסולוני in praise of the Talmud (printed in קול ענב by Abraham Bāruch Piperno, Leghorn, 1846, fol. 51); fol. 41, Abstracts from Ḥayyim Kōhēn's טור פטרדה (printed Leghorn, 1655); fol. 51, Samuel b. Moses Dlugotsch's preface to his אגודת שמואל (printed); fol. 53, Rhymed riddle; fol. 51^v, Hebrew translation of Sūra I of the Qoran; fol. 57^v, Preface of Don Josef Nāsi's (read David) הוראת בעל דין.

Ital. char., 4to, ff. 62 [H. No. 294].

183. סדר הנגט על ידי שליח קבלה, Proceedings of divorce, as arranged by Mordecai Samuel Ghironi, Padua, 12 Kislev, 1836; fol. 32, Letters by Abraham Reggio of Gorizia, Moses b. Samḥūn of Sefath and Samuel דיריע Majār; fol. 34, Italian letter by S. Nessim. Another letter in Italian is pasted on the left-hand cover (dated May 24, 1837).

4to, ff. 46 [H. No. 295].

184. 1. Another copy of the same.

2. Fol. 35, סדר חליצה, by the same author.

4to, ff. 53 [H. No. 296].

185. דיני שחיטה on ספר הלכות פסוקות חלק ראשון, begins with copies of הסכמות, by Menaḥem Azariah of Castelnovo, dated Padua, 13 Adār, 5581 (1821), and David Ḥayyim ריאיבה, 1822. Shōḥēṭ's prayer, by Moses Ḥayyim Luzatto.

Ital. Rabb. char., 8vo, ff. 40 [H. No. 269].

186. הלכות פסוקות, another copy of the preceding No.

Ital. squ. char., 12mo, ff. 31 [H. No. 300].

187. מילים רבנן מחלמוד ירושלמי, Sayings and sentences collected from the Talmud of Jerusalem by Mordecai Samuel Ghironi.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 25 [H. No. 125].

188. Rabbinical diplomas during the years 1816, 1826, 1828.

Ital. squ. char., 12mo, ff. 34 [H. No. 298].

QARAITE.

189. 1. ספר אפרין עשה, by Solomon Jedidiah Troki, in two parts. The introductory poem is printed in Kraft and Deutsch's *Catalogue of the Hebrew MSS. of the Vienna Library*.

2. Fol. 50. לחם שערים, by the same author, being a controversy between a Qaraite and a Rabbanite.

The writing of this MS. was finished Friday, 25 Tammūz, 5570 (1810), by Joshua b. Josef b. David in Troki.

Cursive char., 4to, ff. 82 [No. 437].

III.

LITURGY.

190. Maḥzōr, rite of Algiers.

A. New Year: *a.* First day, Shaḥarīth, 1. מרומם על ברכה נם (Sa'adyāh) אלי פתח לי שערי צדק. 2. תהלה; 3. אל חי ורם יגדל ויתנשא; 4. (מראפה) שעה ידיר לך שעה (Moses al-Ashqar); 5. מחול חובי; 6. שמע קולי; 7. לך אלי תשוקתי; 8. אלהי נגדך; 9. אדון הכל וכל; 10. חשתי ולא; 11. בת אהובה; 12. אלהי עוז תהלתי; 13. יי יום לך; 14. שחר קמתי; 15. מרעיד פני צור; 16. שחר להודות; 17. התמהמהתי; 18. פנה אלי וכבוש; 19. אני קמתי הדל; 20. אעירה שחר; 21. ברואי מעלה (recension of the Spanish rite); 22. יגדל (with a Commentary on the Thirteen Articles of the Creed); 23. אלהי; 24. אשא דעי; 25. סמר נבי; 26. אקום אשורר (fol. 34); 27. יידי עלין; 28. (מחרך) רעה בשבטך; 29. אל תדינני; 30. ירצה צור; 31. אתה כוננת; 32. אלתי מעשיו; 33. ידי רשים; 34. שני ימים; 35. לבית ישראל; 36. מנדל עוז; 37. יחזו מנימו; 38. יי בקול שופר; 39. אדירי ישורון; 40. יעלו לאלף; 41. למשפט כונן; 42. קול שופר הדרור (Mūsāf). *b.* Second day, Shaḥarīth, 1. נגדך; 2. יה שמך; 3. יראיך עורכי הגיון; 4. (מחרך) מי יתנני; 5. שואף כמו עבד; 6. אב המון גוים; 7. יחיד אלהי; 8. וארץ אתנפל; 9. שב מן הפסילים; 10. יי אלהיכם; 11. איתן אוהביך; 12. און צורי; 13. יום לריב תעמוד; 14. יחיה צבאיו; 15. אהוב מבטן; 16. עת שערי רצון; 17. מציאתי (shorter recension); 18. אל ארץ העזובה; 19. לך יאתה; 20. מלאכי צבא; 21. כתוב בשם החכם השלם הרופא כהר"ר יעקב בר [אברהם] נאבישון (notice on Abraham of Tilmisān (author of a Qerōbāh for the Day of Atonement), whose grandfather R. Israel haq-Qādōsh was burnt in Toledo together with R. Judah b. Ashēr [b. Jehīel]. This is followed by a notice on the four sons of Ashēr b. Jehīel, and in particular on an incident in the life of Baḥyā, author of the Commentary on the Pentateuch. Ibid.^v Several small poems by Jacob נאבישון).

B. (fol. 84) Fast of Gedalyāh: 1. יוקם דם עבדיך; 2. יי חוקי (רהוטה); 3. חטאנו וארבנו בצדיה; 4. ארחומך.

C. (fol. 88) Day of Atonement: *a.* Night, 1. אילים; 2. ברכי אצולה; 3. שמר; 4. משתחווים להדרת קדש; 5. בליל עשור להתכפר; 6. מדרך פשעם; 7. סלח; 8. מציאותו ואחרותו (Shaharīth); 9. אשמינו תבלע; 10. עלי; 11. אסירי עונות; 12. אלהי כל עוד; 13. אשם ווע; 14. רשעתי; 15. התעוררו.

אמרים; 10. אחלה פניך; 9. אסירי תקותם; 8. אעמוד במשמר; 7. תמהים; אלה פקר; 13. מדמי הלבבות; 12. מארץ שפלנו; 11. עמכם קחו; את; 17. תם אהל צדק; 16. מרפא יהיה; 15. חרדים לבית תפלתם; 14. שמו לעד נרומם; 20. מרום וקדוש; 19. החרשים שמעו; 18. חטאי נכח מבורך זה; 24. אמצה ממנו; 23. שופט כל הארץ; 22. כל מעשה יה; 21. יוספים שנית; 2. אלהים למשפט; 1. c. *Mūsāf*, יה איום; 25. היום; מקשיב מענה; 6. נאור מקור חיים; 5. אילת אהבים; 4. משמים עינימו; 3. ישן אל; 10. אנא אדון עולם; 9. ימי האדם צבא; 8. תמהים מחובם; 7. Moses b. Ezra (רשות) אערוך מדברי; 12. אתה אלה אלהים; 11. תרדם; 13. *Abōdāh*, not mentioned by Zunz); 14. ישראל; 13. אנחשי לב; 1. d. *Minhāh*, אתה אמרת; 16. אומר אני; 15. עבדיך מושבי; 5. שוכני בתי חומר; 4. אתיתי מחתן; 3. מפרי שפתיו; 2. כארי; יה אשר אשפוך לפניו; 8. אדיר אשר עולם; 7. היום יודע; 6. עול; כחנבים נחשבו; 2. אדון היושב; 1. e. *Ne'ilāh*, קראתי מצדה; 9. עת שערי רצון; 6. אלי הצדק; 5. ענק בחמלתו; 4. בבכי יונת אלם; 3. המבריל; 10. אל נורא עלילה; 9. בגשף קדמתי; 8. אדירי ישורון; 7. f. *Arbith*, 1. דלינו יה מחטאה; 2. יום זכרון תרועה; g. Following Morning, 1. אל ארץ העזובה; 3. שם אל קמתי; 2. מלכי עולם בורא; 1. יהיה בעלות *Viddūy* Isaac b. Israel's. At the end זכור נא אלהינו. השחר.

Owner: Zunz (No. 36).

Large Maghribine Rabb. char., 4to, ff. 186 [No. 447].

191. *Maḥzōr*, rite of Algiers, New Year and Day of Atonement. It begins fol. 7, whilst the first six leaves are covered with additional *Piyyūtim*, the prayer על חטא, and some directions for the service of the Day of Atonement.

Written by Jacob Ḥajjāj, and finished Sunday, 22 Ellul, 5501 (1741).

Large Maghribine squ. and Rabb. char., ff. 1-6 by a later hand, 4to, ff. 93 [H. No. 385].

192. *Maḥzōr*, rite of Algiers: 1. יונה בצלמון (Isaac hal-Lēvi); 2. יענה עור; 3. יוסיף לקנות (Isaac); fol. 64, *Haftārōth* for Pass-over with Aramaic Targum; fol. 64^v, Arabic *Midrāsh* on the Decalogue, pseudonymously attributed to Sa'ādyāh (printed); fol. 157, *Habdālah* in Hebrew and Arabic (see *J. Q. R.*, VII, p. 418 sqq.).

Maghribine Rabb. char., 4to, ff. 182 [H. No. 379].

193. *Maḥzōr*, rite of Algiers and Tunis, for New Year and the Day of Atonement, arranged by Judah Aryeh Peres (printed Amsterdam, 1738). The preface is preceded by הסכמות,

Large Span. Rabb. char., 4to, ff. 274 [No. 430].

Vellum, Franco-German Rabb. char.; ff. 134^v, Span. Rabb. char.,
8vo, ff. 134 [H. No. 261].

195. Maḥzōr, rite of Corfu: *a.* Sabbath and New Moon, 1. אהלל ; 2. מה מתקו טעמי שבת ; 3. (רשות לנשמת) שירו לאל נבוני ; 4. אמת אומנתי לעמושים ; 5. לאל מעשהו ; 6. *Ḥanukkāh*, 1. כל הנשמה ; 2. (מי כמוך, beg.) ; 3. אוכור מעללי יה ; 4. איום מבראשית ; 5. כמוך שבת וחנכה ; 6. (לנשמת) ; 7. *Sheqālīm*, 1. אתה ידעת ; 2. אומר בשיר ; 3. עדתו לאל מיחלת ; 4. אל אלהי הצבאות ; 5. זכר פורים לא יעבור ; 6. (פתיחה לנשמת) שיר אהבה חדש ; 7. (פתיחה לנשמת) זכור את ; 8. יום בהמן אף אל חרה ; 9. כל עצמותי ; 10. קומה ; 11. אנני בפושטו ; 12. ויהי בימי מלך אחשורוש ; 13. אומר אשר עשה אום אשר ; 14. (רשות) אורחות החקות ; 15. *Pārāh*, 1. (מי כמוך, beg.) ; 2. אל עליון למען חסדיך ; 3. אברך לאל ; 4. בכך רבוקה ; 5. (לנשמת) שמך אלי ; 6. *Haḥōdesh*, 1. שומר עמך ; 2. (מי כמוך, beg.) ; 3. אחלה בורא ; 4. זה החדש ; 5. שוקיו עמודי שש ; 6. (לנשמת) שיש נות ישר ; 7. (רשות) כך גורו רבותינו ; 8. *Minḥāh* ; 9. את מועדי יי ; 10. שבויה עניה ; 11. *Passover Arbith*, 1. ל"ש אותו אל חצה ; 2. טכסו ; 3. הוא זה הלילה ; 4. שורש ; 5. *First day, Shaḥarīth* ; 6. עושה פלא ; 7. *to* זולת ויצר ; 8. (רשות) בנו ישי ; 9. *Mūsāf* ; 10. בדרעתו אביע ; 11. *Second day* ; 12. טל חן ; 13. נאור אור לי ; 14. (רשות) יעירוני ימי קרם ; 15. *beg.* ; 16. אחית יום ; 17. גן געול ; 18. (סלוק) צאינה וראינה ; 19. *S. Ḥōl Ham.* ; 20. (sic) בא ונעחנוך ; 21. חסין יה ; 22. *beg.* ; 23. אצלתיך ; 24. (סלוק) ישנה ; 25. *Seventh night* ; 26. *Shaḥarīth* ; 27. יה שלח אורה ; 28. (רשות) יהודה אל צבי ; 29. (רשות) וחתן להם מרים ; 30. *beg.* ; 31. *Eighth day* ; 32. (סלוק) וברוב גאונך ; 33. אלף ; 34. *beg.* ; 35. *Sabbath before Pentecost*, 1. (רשות) מאין סוב חוצבה ; 2. (מי כמוך, beg.) ; 3. *Minḥāh* ; 4. אל עיר גבורים ; 5. אמונת עתים ; 6. אל מסתתר ; 7. אל נגלה ; 8. *Pentecost Arbith*, 1. אורחות ; 2. *Shaḥarīth* ; 3. יום מעמד סיני ; 4. אילת אהבים ; 5. אורח חיים ; 6. (מי כמוך, beg.) ; 7. (מי כמוך, beg.) ; 8. *Second day* ; 9. (מי כמוך, beg.) ; 10. *Second day* ; 11. (מי כמוך, beg.) ; 12. *Second day* ; 13. (מי כמוך, beg.) ; 14. *Juda Hallēvi* ; 15. (מי כמוך, beg.) ; 16. *Another beg.*

Squ. char. with vowel-points, 4to, ff. 107 [H. No. 62].

196. *Maḥzōr*, rite of Corfu (*continued*), New Year and Day of Atonement: *a.* New Year, Arbith, 1. אמוני נבונים; Shaḥarīth, 2. לא ישן נשמת, after רשות) שופט כל הארץ. 3. אלהי אל תדינני; the passage: המפיל ונושא המוריד ומעלה נורא תהלות עושה פלא והבוחר בעמו יחיד בעולמו בשבעים שמות יתהללו בו שמו גדול ונורא הנזכר בקדושה וטהרה משמעותו נוצצים ומתבהלים במורא אבן מפוצץ נהר מיבש ימים משביח סערה מדמים סרק מפריא שונא משבית נחש משלים עקרה מוליד האש מכבה מחזיק מרובה חוצב שלהבת קשורה בנחלת והמעורר וגו'; מלך אזור נבורה. 6. (רשות לקדיש) ירי רשים. 5. עמדי יחידתי. 4. ברכי. 10. מלך אמין ואיום. 9. כבודו איהל. 8. (סלוק) מלך עתיק ימים. 7. קול. 13. זרע בחירי. 12. היכל יי ומקדש הדומה. 11. *Juda Hall*. אצולה המלך יי רום ותחת. 15. עת שערי רצון. 14. (second day) יעקב יקרא יה שמך. 18. יי יום לך אערוך. 17. Second day, יי בקול שופר. 16. (פזמון) לך אלי. 2. שמע קולי. 1. *b.* Day of Atonement, Evening, הנשמה לך. 5. אנא יי רחמך Selihōth. 4. מי אל כמון אדיר המלוכה. 3. אנא. 8. משתחוים להדרת קדש. 7. שטר עלי. 6. *Abr. b. Ezra*. (פזמון) לב ונפש נשפוך כמים. 11. ירצה עם אביון. 10. כפר לעמך. 9. בקראנו אלהי אם. 15. למתודה. 14. איכבה אפצה פה. 13. אתודה. 12. (ודוי) אל. 19. יעירוני רעיוני. 18. מה לקוני. 17. קמתי לילה. 16. מעלתי יי. 22. Shaḥarīth, אשא אישון. 21. אל בית המלך. 20. אלהים דברתי קדש. 26. או ביום כפור. 25. שנאים. 24. (רשות) שחר קמתי. 23. ננרך Shēm (ודוי) רש"ע בראותי בחורותי. 28. אלהי קדושי. 27. אדיר בעליתו יום. 31. שושן עמק. 30. (קרובץ) אקוד אשתחווה. 29. (ארדוטיאל *Tōb b. Arduṭiāl*). אשא רעי. 34. צפה בבת תמותה. 33. אנוש מה זכה. 32. מימים הוחם אשך אימתך. 37. אל תזכור לנו עונותינו. 36. אין ערוך אליך. 35. מי. 41. אמרו לאלהים. 40. מעשה אלהינו. 39. אל שת מאז מעונו. 38. ארך. 45. אל אמונה אתה. 44. אל אלהינו. 43. לך יי הנדולה. 42. כמון; אנחנו החומר. 48. אך אומרים לפניך. 47. לאוהב צדקות. 46. אפים אמיצי. 51. בקצף אם אשמנו סקרת. 50. המכירים את המון רחמך. 49. (סליחה) את יי בהמצאו. 53. (סלוק) מי ערוך אליך. 52. שחקים. 54. אשר לו ים וחרבה. 56. אקרא לאל בצר לי. 55. באשמורת הבוקר מלך דר במעונים. 60. יחידת עקבך. 59. יוצר הרים. 58. אליכם אישים אקרא למענך אלהי. Selihōth Sefarād. 62. מנעי יחידה רוע פעלך. 61. (ודוי) יום צעקי. 65. (Isaac b. Gayāth) יום צרו צעדי. 64. יענה כבוד אבות. 63. מרום וקדוש שעה. 67. *Mūsāf*, *Mose b. Ezra*. 66. אדרת תלבושת *Abōdāh* (Solomon b. Gabirol); Selihōth, 69. אספו; יערב חין ערבי. 72. אני אהובה הייתי. 71. יוספים שנית. 70. אישים אל בית המלך. 76. שוכני בתי חומר. 75. מפני כבוד עוני. 74. שחרנוך. 73. (Abr. b. Ezra); אבדתי דרך כסוטה. 77. (R. Isaiah); 78. במרומי ארץ;

Owner: מאלקי, 1782.

201. Mahzōr, Franco-German rite, beginning missing.

II. Day of Atonement, Mūsāf, (Fol. 147) 1. ארעד ואפחד. 2. Fol. 155. אור נוגה עטיית מעילו. 3. Fol. 168v. אתן תהלה. 4. Abōdāh. 5. אלה כוננת עולם ברוב חסד ובו יתנהג.

B. Fol. 187. *a.* New Year, Evening, first night, 1. אמוני נבונים; 2. מלך אמין; Second night, 4. מלך אמין; 3. מלך אדיר; הריעו לפני מלככם; Morning, (Fol. 189) 1. מלך טוב וסלה; 6. מלך תראה הודך; 5. קמתי לסלודך; אז מאז בכל מפעל תכנת; 3. מסוד מעוקי שיתים; 2. מאפיד ישועה; 6. אחננה במו פי; 5. האומרים אחד אלהינו; 4. ששתי וראה; 9. ושבת יורון קול; 8. עולם אדיר; 10. חמים דעים; 11. איום תמים דעים; after fol. 199 lacuna. *b.* Day of Atonement, beginning missing, 1. אתנו עדיך; 3. אנוש מה יוכה; 2. אל תירא יעקב; 11. העתר נורא; 12. איתן הכיר (Minḥāh); עד לא נכון כסאך; 10. האומר עצתי; 16. וחיות בווערות; 15. כי מכונן; 14. מיכאל וגבריאל; 13. פתח שערי; 19. אנה פנה; 18. אהבתי מעון בית (Ne'ilāh); 17. כי לך; 20. אלהי הרוחות; 1. Sukkōth, Simḥath Tōrāh, c. אשר בנלל אבות; 4. מקדים וראש; 3. מושך חסד; &c.; 5. אויימתי בחיל; First day, 8. יי כל מעייני יעטה; 7. ידידי אל; &c.; 6. גדול פלל; 12. נשא ארנן; 11. אור נכון; 10. אמנם פי (סלוך); 9. ישבחונו; 15. אוכיר בפחד; 14. אשמעה; 13. אתן רוממות; 3. רוכב ענני כבוד; 2. איומתך; 1. Second evening, Shem. Ašereth evening, 8. יספת; 11. אתן צדק לפעלי; 10. דברו לאלף; 9. אלפים דבר; 4. למענך אל חי; 2. למען אהבת קדומים; 1. Hōshānōth, b. אהבה ארץ; 7. נצורה; 6. בה' השליך עליך יהב; 5. בהושעת אלים; 4. אנה און שועת; 3. למען אדם אשר בכף; 9. כהו' יהודה ואפרים; 8. אמוני ארץ; 7. נוצרה; 13. אביר ישראל; 12. למען אב; 11. אלהי אברהם; 10. נוצר; 16. אנה אנקת; 16. כהוש' ישע לוברון; 15. למען יוסף; 14. עומה אורות; 17. הושיענו; 20. אנה און תאיבי; 19. תענה אמונים; 18. אל נא תעינו; 17. מעונו.

B was probably an independent volume. Piyyūtim numbered by a later hand.

Vellum, the leaves after fol. 235 are more or less damaged. Franco-German squ. char., 4to, ff. 334 [H. No. 67].

202. Maḥzōr, Franco-German rite, begins with the evening service of the Day of Atonement; fol. 114^v, אתן תהלה; fol. 115, Abōdāh אתה כוננת עולם ברוב חסד, belonging to a different volume and incomplete; fol. 118, Jōserōth for Sabbath of Ḥanukkāh I; fol. 214, beginning of Part II, but missing as far as the end of חפלת נשם; fol. 227, Sukkōth, the end is wanting. On the lower margin (fol. 114 sqq.) Ecclesiastes iii. 13—vii. 14, as well as additions and notes by a later writer.

Vellum, fol. 115, paper, large squ. char., vowel-points, custodes only at the end of each quire, and ornamented with pen and ink drawings; ff. 9–13 in a wrong place, 4to, ff. 242 [H. No. 359].

203. Maḥzōr, rite of Montpellier (cf. Zunz, *Ritus*, p. 46 sq.).

I. Sabbath of Ḥanukkāh, 1. שדי איומתך מחכה (J. Hall.); 2. (אופן) חסדי; 3. (יוצר) אזכרה שש חנכות; 4. (רשות) האר פני חסד עלי בנין; 5. (מאורה) ימי נסים נגדך שים; 6. אמרות אל טהורות; 7. (אהבה) יודעי הפיצוני ימי עניי (Isaac b. Gayāth); 8. (זולת) אזי בקום הצר לבלע עם זו הואל; 9. (סלוק) חנכות הראשונות; 10. כמה גדרת בעדי; 11. (נאולה) אם קמי לחרדתי.

II. Fol. 7^v. זולת לפרשת שקלים (Isaac b. Gayāth): 1. ירך תחיש; 2. (אלכרונו) (פזמון) ירך צוה אז מענה; 3. (מנן) יונה בצלמון; 4. (פזמון) יוסף לקנות; 5. (מחיה) ירך נשאת; 6. (פזמון) זכור יה; 7. (מחיה) ירכיף חסדך; 8. (פזמון) ירכיף חסדך; 9. (מחיה) ירכיף חסדך; 10. (פזמון) ירכיף חסדך; 11. (מחיה) ירכיף חסדך; 12. (פזמון) ירכיף חסדך.

III. Fol. 13^v. רשות לפרשת זכור (Isaac b. Zerahyāh Hall.): 1. (מחרך) תרומה הרמנו; 2. דורשי ומצילי; 3. אסיר משנאיו קוה; 4. Isaac (קדיש) גדול אל באדמה; 5. נשמת ידועי חליים Jehūdāh; 6. J. Hall. (מאורה) איומה נאוה; 7. (יוצר) אנני הנותן רוזנים משחק; 8. (זולת) אנני בהתנכלו; 9. (אהבה) ישרה מעגלי (Levi); 10. (פזמון) יעץ הצר; 11. (מנן) את מלחמות יי; 12. (מחיה) מכנף הארץ; 13. (אלכרונו) ירים הוד המוניו; 14. (פזמון) יאמר נא ישראל; 15. (מחיה) לוכד חכמים; 16. (פזמון) יאמר נא ישראל; 17. (מחיה) לוכד חכמים; 18. (פזמון) יאמר נא ישראל; 19. (פזמון) יאמר נא ישראל; 20. (פזמון) יאמר נא ישראל; 21. (פזמון) יאמר נא ישראל; 22. (פזמון) יאמר נא ישראל; 23. (פזמון) יאמר נא ישראל; 24. (פזמון) יאמר נא ישראל.

IV. Fol. 28^v. זולת לפרשת פרה (Isaac b. Gayāth): 1. יסוד טעם;

(אלכרוג) בניהם רחם. 4; (פזמון) בני אל עליון. 3; (מגן) בוחן לבות. 2; (אלכרוג) יי. 7; (פזמון) בן פורת שקוייו. 6; (מחיה) בנים מבית עבדים. 5; (סלוק) (פזמון) יום לך רעיוני. 9; (משלש) בסוד אלהים. 8; ברגו רחם אל נערץ בסוד קדושים.

V. Fol. 33. אופן לפרשת החדש. 1: מחנות עליונים; 2: ימי (זולת) ימי (אלכרוג). 5; (פזמון) יה אור מסות אור. 4; (מגן) ירח למועדים. 3; חדות (פזמון) יודע דעת אלהיכם. 7; (מחיה) יצאת לישע. 6; יעקב יתר צור (פזמון) יוצק יום יום. 10; (משלש) יוסיף ירו. 9; (אלכרוג) יי יואל צפות. 8; שמש מעשהו דעת. 13; עשת ירח. 12; (סלוק) כי אתה אל עולם. 11.

VI. Fol. 39^v. a. Zerahyah Hallēvi (Zunz, *Lit. syn. P.*, p. 461): 1. אמרת יי צרופה; 2. אלו עוברין בפסח; 3. ליל שמורים, &c. c. First day, 1. יונה מעונה. Isaac b. Gayāth (cf. Zunz, l. c., p. 197); 2. ידעתוך בשם (Isaac); 3. יבש כעוצר (Jehudah); 4. יבילון עצמך. 7; נלילי ובל (Isaac); 5. אכסוף לימים (Abraham); 6. בצר פקדונך. 8; שער (Solomon b. Gabirol); 9. שפל רוח (Solomon b. Gabirol); 10. שרש בנו ישי. 11; כל הנשמה. 14; זמיר פצחי. 13; Isaac b. G.; 12. כיום ילח (מחרך) כיום ילח. 15; עמך ישראל. 17; חוגגי חג המצות. 16; (נשמת) ישראל עמך. 18; (קריש) שזופת שמש. 20; ידידים גמלתם. 19; יוצאים לאורות. 21; (יוצר) יהי הכל. 24; אל שמחת גילי. 23; שעה ניברל. 22; שיר יחודש (אופן) מידך יה כבודך. 27; ארוממך בקהל עם. 26; אביעה רננות. 25; יקרו להלל. 29; יחיד מקדם. 28; Nahmānides, cf. Zunz, l. c., p. 478; 30. מאורה. 33; יה שכינתך. 32; ישעך יוכירו. 31; יענה את מענה. 34; (אהבה) מי יתנני. 36; יום תאווה. 35; את מחזה הוד. 34; יוכרו פלאך (זולת). 41; יפה נוף. 40; רבות מיום. 39; יה למיחלים. 38; חשק לבבי. 37; יום פדותי. 44; אחר עשר מסעות. 43; יום נפלא. 42; אוי בהגלותך. 45; יה קום. 48; יום ליבשה. 47; רחמי יריר. 46; (נאולה) ימין עוזך. 49; שחקים. 51; יחיד מקים. 50; Todros, cf. Zunz, l. c., p. 345; 49. בטל. 3; (מחיה) שלח רוחך. 2; שזופת שמש. 1; (טל) d. Mūsāf. רקע (להוציא הספרים) אמון מנעוריו. 5; (פזמון) יום הפילי תחנתי. 4; אצור.

VII. Fol. 68. רשות לשבועות Isaac b. Gayāth: First day, 1. יום (מחרך) דת אלהים צלך. 4; צור לבבי. 3; ישן ולבו ער. 2; מעמד סיני (קריש) יי אלהי גדלת מאד. 7; יונה השוחרת. 6; (נשמת) יונה השוחרת. 5; (יוצר) ישוב לאחור. 10; (ברכו) שם אל הצבאות. 9; מי יוכל. 8; ים סוף וסיני. 13; (מאורה) השכל והדת. 12; (אופן) אבות קדושים. 11; (דולת) יודעי ינוני. 16; אל יגלה לעיני. 15; (אהבה) נודע בכל המון. 14; ישורון. 19; (נשמת) יחידים זרע אתני. 18; (רשות) יעירונו. 17; Second day, 20. מטיף; (אופן) ארון בעזו. 21; (קריש) אודה לאל. 22;

(מסתנאב) 13; (נשמט) אסירי עונות Moses b. Ezra; 12; אקום להודות לך (אופן) התעוררו 15; (ויצר) אלהים אל נורא J. H.; 14; ברכי אצולה (אהבה) אסירי תקותם 17; (מאורה) אעמוד במשמר 16; תמהים (רשות למנן) 20; (צרוג) אמרים עמכם קחו 19; (זולת) אחלה פניך 18; (מנן) אמונת השרש 22; (פזמון) יי רצה נא 21; אקוד ואשתחוה (כרוג) אמץ בן רצוי 25; יענה כבוד אבות 24; אחד נעלית 23; (פזמון) חרדים לבית תפלתם 27; (מחיה) אלמד ארחות אלהי 26; (פזמון) יום צעקו שבים 30; (משלש) אמון יוכח 29; (כרוג) אל ביתך 28; (תוכחה) 34; אפיל תחנתי 33; אפס גאון עד 32; שעה זכרון דתו 31; (פזמון) כל המיחלים 36; (פזמון) תקרב ותרצה 35; אין מלה בלשוני (פזמון) האל התולה 39; החרשים שמעו 38; (מסתנאב) קרבת אלהים 37; (עסתריוטא) 42; (פזמון) יי מה אדם 41; (מסתנאב) אנושים וענושים 40; (פזמון) ממרום לבן ערום 44; (פזמון) מרום וקדוש 43; את חטאי נורא אתה 47; אל אל הנורא 46; (פזמון) לקדושה) שרפים וקדושים 45; מקדש מלך 50; כח לא עצרתי 49; למשפט אמרתו 48; אלהי המשפט (פזמון) יום עירום 53; (פזמון) אדוני האדונים 52; קדשו אקדש 51; (פזמון) אמונתך רבה 56; (תוכחה) ישיני לב 55; (פזמון) נורא מכל 54; אצלצלה 60; אומרה למפיק 59; אליכם אקרא 58; (פזמון) יה איום 57; מי אל כמוך אתה אמרת 62; בטרם אמון תחלה כל תחלה 61; ברכותיך (פזמון) אל 64; (מנן) אלהים למשפטים b. Mūsāf, Mose b. Ezra; 63; (פזמון) 67; (מחיה) אילת אהבים 66; (כרוג) משמים עונימו 65; מעמדי (משלש) תמהים מחובם 69; (כרוג) מקשיב מענה 68; נאור מקור חיים אתה 73; אנא אדון עולם 72; מאוד חלתי 71; (תוכחה) ימי האדם 70; (פזמון) לקדושה) זה אל זה 75; (תוכחה) שעה קולי 74; אדון כל הנמצאות קדושתך וואל Jeh. Hall; 77; (סלוק) אלהים אל מי אמשילך 76; ישאלון רשות לסדר) 80; (פזמון) אנא אל נאור 79; אוחילה לאל 78; אבאר (פזמון) יוספים 81; אבואה ברשיון מחוללי Josef b. Abi Thaur עבודה (פזמון) כל 84; (פזמון) יעזב רשע נתיבו 83; (פזמון) יספת אלהים 82; שנית c. Minhāh, 86; אומר לאל המיוחד 86; אומללנו בנפש אנושה 85; תהלותיך (כרוג) ארנן בצל רם 89; יי נאמי יקרב אצלך 88; (מנן) אשלש תפלות 87; (סלוק) אחד לבדו 92; (פזמון) היום יודע 91; (תוכחה) נפשי אל צור 90; (פזמון) 95; (מסתנאב) אנשי אמונה נקדשו 94; (פזמון) מעלות השחר 93; מחטאתי אדאג תמיד 97; (פזמון) מושכי עול עונים 96; יה אשר אשפוך 99; (כרוג) כחנבים נחשבו d. Ne'ilāh, 98; after fol. 222 lacuna; (משלש) אלי 101; (כרוג) ענך בחמלתו 100; (מחיה) בבכי יונת אלם [Silluq] אנשי חסד 103; (תוכחה) מצעק מעלות השחר 102; הצדק (פזמון) אל 106; (פזמון) אחרית ותקוה 105; (פזמון) בנשף קדמתי 104; (סליחה) אנא בקראנו 108; (פזמון) אנא יי חתמנו 107; נורא עלילה 109; (פזמון) המבדיל 109.

Censor: Fra Luigi da Bologna, 1599.

Vellum and paper, large Franco-German Rabb. char., vowel-points, 4to, ff. 233 [H. No. 68].

204. Maḥzōr, Franco-German rite with a Commentary: *a.* Daily Prayers; fol. 77, רשות למתרגם, beg. אפילו כל נימי בפומי; fol. 77^v, מישך שדרך ועבר, fol. 80^v, חנניה מישאל ועזריה, fol. 81, ארעא רקרא; fol. 79, חנניה מישאל ועזריה, fol. 80^v, אריא ונבי טובי, fol. 82^v, אמר משה, fol. 81, (Meir ש"ץ); fol. 83^v, אמתבר בחילה, fol. 85, אמר יצחק לאברהם, fol. 84, ארקא ורקיעא, fol. 86, יוסף חקף, fol. 81^v. *b.* Fol. 81^v. Abōth with Commentary (see *Maḥzōr Vitry*, p. 461); *c.* Fol. 136. Piyyūtīm for Simḥath Tōrah, 1. יירי ערת; 2. מושך חסד; 3. מושך מקרים; *d.* Fol. 140^v. תקנות of R. Gershōm Meōr Haggōlāh; *e.* Fol. 156^v. מעריבים for the Three Festivals; *f.* Fol. 169. הלכות ר"א [שנה] ה[שנה]; *g.* Fol. 176. הלכות הלכות לולב, fol. 189^v. הלכות סוכה, fol. 181^v. The following authorities are quoted: Abraham, brother of the compiler (196), Elāzar (175), Eliezer hag-Gādōl (b. Isaac, 188^v), Hananēl of Rome (191), Isaac b. Judah (175), Isaac Lēvi of Worms (174^v sq.), Jacob b. Jāqār (174 sqq.), Josef Tōb Elem b. Samuel (172 sqq. Responsa), Judah b. Bāruch (178^v), Judah of Mayence (175), Meshullām b. Moses (175), Qalonymos b. Shabbethai (195), Solomon b. Isaac (Rashi, 172, 175, 196), Solomon b. Samson (196). [Owner: S. D. Luzatto.]

Vellum, German Rabb. char., 16mo, ff. 197 [H. No. 357].

205. Siddūr, German rite. After fol. 57 lacuna; fol. 122, Piyyūtīm for the Three Festivals; fol. 157^v, Sabbath Rōsh Hōdesh לך אלים אלפי אלפים (Ofān, not mentioned by Zunz); fol. 173^v, First Sabbath after Passover זולאת הורי מארץ ירדן (Zūlāth, not mentioned by Zunz). Fol. 206^v, Family memoranda by a former owner: his son Mattathias, born in Venice, 17 Tishri, [5]254 (Sept. 28, 1493); other sons Moses, Qalonymos, Naftāli, Judah, and several other children whose names are illegible. Fol. 207, Sundry private prayers.

Owners: Bāruch (fol. 194^v); Joēl חפץ.

Vellum, German squ. char., with vowel-points; fol. 154, many lines blotted out, 4to, ff. 207 [H. No. 260].

206. Maḥzōr, German rite, beginning missing. The volume commences Sabbath שקלים, and ends with the morning service of the second day of Pentecost. It is richly illuminated both by coloured and pen and ink sketches, but greatly damaged by damp. Many leaves are entirely or in part cut out.

Vellum, large German squ. char. in black and red ink, and vowel-points, fifteenth cent., large fol., ff. 297 [H. No. 238].

207. Maḥzōr, German rite, beginning with the Amidāh of the Day of Atonement. After fol. 27 lacuna. Marginal notes, one of which (fol. 27^v) ends מספר הרב אבינודר, and pen and ink sketches.

Vellum, German squ. char., vowel-points, large 4to, ff. 204 [H. No. 64].

208. Maḥzōr, German rite, for distinguished Sabbaths, Passover, and Pentecost. The beginning is missing. Fol. 180, Memoranda by the copyist about the birth of his sons: Qalonymos, Sabbath, 29 Ab, 5260 (July 25, 1500) in כייערויזא; Simon, 9 Ellul, 5266 (1506) in שעריוזא (sic); Jacob, 1513, likewise in כייריוזא (sic).

Colophon: לעולם יחתום אדם שמו על ספרו כדי שלא יבא שום אדם מן השוק ויערער ויאמר שלי הוא לכך חתמתי שמי עליו קלונים בר יעקב.

Vellum, German squ. char., with vowel-points, custodes at the ends of sheets, 4to, ff. 262 [H. No. 60].

209. Maḥzōr, German rite, beginning and end missing.

Vellum, German char., vowel-points, fol., ff. 228 [H. No. 70].

210. Selihōth, German-Polish rite, beginning with the penitential days, and divided into two parts. Part I (ff. 1-136) contains the ordinary Selihōth in 164 Nos. Part II (fol. 137 sqq.) פזמונים; fol. 146, עקירות; fol. 161, תחנונות, of which No. 42 is identical with No. 55; fol. 176, ודוים; fol. 180, סליחות, for the four ordinary fast days; fol. 206, חטאנו; fol. 209^v, אלה אוזרה. The fly-leaves are covered with lists of Selihōth to be read on certain days. Many marginal notes.

Owners: Luzatto (No. 102), Zunz.

Vellum, large German squ. char., but more slender towards the end of the vol., large fol., ff. 216 [No. 414].

211. Siddūr, Italian rite; fol. 8^v, סדר of Elijah Hazzāqēn; fol. 26^v, Selihōth, of which the following are not mentioned by Zunz: fol. 52, אנקתי אליך; fol. 67^v, מוילך מוני ומעלה מעלה; fol. 72, אוי לי מיום; fol. 97, אל קנא ונוקם; fol. 76, אתה חשמע מן השמים; fol. 101, פקודת עוני; fol. 103, איך נפתח לעניך; fol. 106^v, אז בעזובי; fol. 115^v, אוי לי המתענה.

Indexes on fly-leaves.

Vellum, German Rabb. char., 12mo, ff. 121 [H. No. 142].

212. Siddūr, Roman rite, for the whole year.

Vellum, small German Rabb. char., vowel-points, ff. 1-3 and 240; Italian Rabb. char., by a later hand, 16mo, ff. 244 [H. No. 155].

213. 1. Siddūr, Roman rite (see the edition, Venice, 1772):

a. Fol. 10. Common prayers. b. Fol. 55^v. Sabbath night, 1. יהודים; 2. אלהים כוננה; 3. במוצאי יום מנחה; 4. משיבא שאן ימים;

יוסף אשר מקדם. 15. אני קראתיך אל. 14. אני קראתיך כי. 13. עינינו
 יה. 19. אלהי אל תבישני. 18. אלהי אל תדיני. 17. אביון המשוע. 16.
 עליך. 23. שביה עניה. 22. אל נכספתי. 21. מוליך מוני. 20. למתי צפנת
 קרב אורך לעניה. 26. אמונים בני מאמינים. 25. שלומי עליון. 24. עינינו
 יה שמע בקולנו. 30. מי שענה. 29. אתה נגלית. 28. אתה זוכר. 27.
m. Fol. 222. 1. יה שמך ארוממך. 2. יה מלכי. 3. אל ישראל. 4. מלכי
 יה נמצא. 5. עד מתי.

The following Piyyūtīm are given in an appendix: 1. אפתח נא
 2. שפתי; 3. אחיח ומוחד; 4. אני אשמתי; 5. אני חטאתי; 6. ואזמרה
 7. האוחז ביד; 8. מקום כבודו; 9. מעשה אלהינו.

II. *Fol. 231v.* Samuel b. Tabbōn's translation of Maimūni's
 Commentary on Abōth ('Eight Chapters') as far as the middle of
 ch. v.

III. *Fol. 237.* פרק שירה. At the end: 1. יגדל. 2. Prayer when
 entering a cemetery; 3. שמך נורא; 4. אמה לא שלחך אל. At
 beginning various prayers and שבעים ושתים פסוקים.

Written by Isaac b. Eliezer hak-Kōhēn on behalf of R. Jōab
 in פירמו, and finished 2 Marḥeshwān, 5192 (Oct. 9, 1431),
fol. 227.

Owners: Moses b. Naḥmān (*fol. 1*), Shabbethai b. Mahlalēl
 פיומונו (*fol. 9*).

Vellum, German squ. and Rabb. char., vowel-points, 4to, ff. 238
 [H. No. 61].

214. Maḥzōr, Roman rite in two parts, Vol. I.

A. סדר of R. Elijah Hazzāqen, and the daily hymns of Nathanael
 of Chinon (י"ה מן הקרן, *fol. 3v*, cf. Zunz, *Syn.*, p. 363); *fol. 29*,
 תפלת היחוד by Moses b. Judah Benjamin has-Sefarādi (Zunz, *ibid.*,
 p. 517); *fol. 31v*, תפלת אליהו הנביא, beginning מערכות
 בשם ה' אלהי מעבר בר' נחמני מעבור (so) ישראל; *fol. 49v*,
 שמירה ששלח ה' משה בר' נחמני מעבור (so) ישראל; *fol. 69*,
 אלהים בישראל גדול, לברזילונא והוציא אותה ספר היצירה
 יחוד, ascribed to Eleazar of Worms (but cf. Zunz, *ibid.*,
 p. 300); *ibid.*, Another prayer attributed to Naḥmani; *fol. 73*,
 אני קראתיך אל Abraham b. Jacob (*ibid.*, p. 268), with variations
 in the refrain.

B. *Fol. 75 sqq.* Common prayers; *fol. 145v*, Habdālōth: 1. משיב
 2. במוצאי יום מנוחה (13 strophes, cf. Zunz, *ibid.*, p. 485);
 3. במוצאי (Isaac Gayāth, not mentioned by Zunz); 4. אלהים כוננה

המבדיל 7. ; מלוך על עם אשר נדהם 6. ; שיר אענה 5. ; יום קרש (both by Abraham b. Ezra ?).

C. Fol. 152. Jōserōth: *a.* Sabbath B'rēshīth, 1. אלהינו אלהים; 2. איחל בעוז נבורותיו; 3. הכל יאמירוך; 4. אהלל בצלצלי שמע; 5. אמח; 6. שיר היחוד; 7. Fol. 158. Headed *היחוד*; 8. שיר היחוד; 9. תיאמת אור בקרש; 10. *b.* New Moon, 1. תיאמת אור בקרש; 2. תיאמת אור בקרש; 3. *c.* Sabbath before Hanukkāh, 1. אודך כי אנפת; 2. אתה המאזין; 3. יתנו צדקות יה (Hanukkāh); 4. *d.* Selihōth, 1. בן אדם (Tēbēth); 2. אל תעזבני; 3. אליך ה' אקרא; 4. זכור ברית; 5. תהיינה עיניך; 6. אז בעוזבי; 7. אריה מסובכו; 8. אבותינו בשלותם; 9. יומם עינינו; 10. *e.* Sheqālim, 1. אשכול; 2. אשכול; 3. *f.* Fast of Esther, 1. שוכן עליונים; 2. אתה האל; 3. אלופי דת; 4. אבשרה; 5. אשנן; 6. אל אחד; 7. *g.* Sabbath before Purim, 1. (רשות) בוקר אור; 2. אהללך; 3. אשר הניא; 4. אום; 5. פרה אמרה קשה; 6. *h.* Pārāh, 1. פרה אמרה קשה; 2. אום; 3. אום; 4. אות זה החדש; 5. ראשון אמצת; 6. *i.* Passover, 1. או כנלגל; 2. ארוסת אמונה; 3. *j.* Haggādōl, 1. אני חומה; 2. או כנלגל; 3. ארוסת אמונה; 4. שיר אשר (2); 5. ברח דודי אל; 6. איזמה נכונה; 7. אנעים חרושי; 8. כרמי שלי; 9. אום תקיימי; 10. כבודו אמן; 11. אהל נכון; 12. נואמו; 13. על הרי; 14. אהבון; 15. אור ישע (3); 16. ברח דודי ודמה; 17. בקראעיר; 18. אחיית יום; 19. אדבר מי שרים (4); 20. ברח דודי עד; 21. אלפא ביטין (fol. 289^v); 22. ותען להם מרים; 23. אתה הארת; 24. אופל המוני; 25. *k.* Three Festivals, 1. (opening of the Ark) תאיר ננה; 2. יתרומם; 3. מי כמון; 4. (after Mūsāf) היום; 5. יישפות לנו; 6. תאמצנו.

As to the writer see next No.

Censor: Marchion (ff. 78, 95, 97^v), who signed his name opposite the erasures on the margin.

Owners: El'azar, who notifies (fol. 1) the birth of his son Jacob, 1531; Jacob Rimini, whose name is impressed in gold on the outside cover, and who is probably the writer of the notice (fol. 1) concerning the death of David of Rimini (Nov. 1672). The name Jacob is also affixed to an Italian document on the fly-leaf.

Vellum, splendid German squ. char., fifteenth century, with vowel-points. The leaves are numbered with Hebrew letters, beginning with א; 4to, ff. 311 [H. No. 224].

215. Maḥzōr, Roman rite, Vol. II (continuation of above), for the penitential season: *a.* Selihōth. *b.* Fol. 29. New Year, Night,

1. עורר ישעך; 2. טעמי עם; 3. מלך אדיר במרומים; 4. אמוני נבונים; 5. Sabbath אלהי שובה שובה c. Day of Atonement, Evening, 1. אהבת צדק; 2. יעלה; 3. יום יעלה; 4. יה אשר גאה; 5. ישראל בחירי; 6. דלתוך; 7. Shaḥarīth אקד; 8. יה שמך; 9. שחי לאל; 10. און; 11. קדוש אדיר; 12. מתני אחוז; 13. שושן עמק; 14. יום; 15. אנוש מה יזכה; 16. צפה בבת תמותה; 17. דעי; 18. אשר אימתך; 19. אל אמונה; 20. אל שם; 21. אין ערוך אליך; 22. מעשה אלהינו; 23. אמרו לאלהים; 24. אמיצי שחקים; 25. כי אמרתך; 26. אל מרום; 27. באנף; 28. המכירים; 29. אל מרום; 30. האומרים; 31. מי יערוך; 32. אל ברוב עצות; 33. יאדירוך; 34. ביום עשור; 35. איהלת; 36. שופט כל הארץ; 37. יערב חין; 38. יצו; 39. שחר קמתי; 40. בני ציון; 41. ביום הלבנת פשע; 42. ישן; 43. יה צור עולמים; 44. האל; 45. שרי קדש; 46. אלתי קדם; 47. יום שבת; 48. אביון; 49. יוסף; 50. אין לי בטחון; 51. יירדי אל; 52. יעירוני; 53. אודך; 54. תכלה ממנו; 55. איזנו; 56. מצירי; 57. שוכני בתי חומר; 58. אפסו אנשי שכל; 59. אמרתי לפושעים; 60. אדם איך ינקה; 61. לעולם יסלח; 62. אשען; 63. Mūsāf; 64. אמוין; 65. חטאתי; 66. חטאתי; 67. אות קדושיך; 68. אנא; 69. אור נוגה; 70. אשר אימתו; 71. אשר יראתך; 72. המכירים; 73. אור נוגה; 74. ביאור דברי (Abōdāh); 75. המאמירים; 76. אורת; 77. אעשה למען; 78. אוזר סלה; 79. אוזר סלה; 80. אוזר סדר עבודה; 81. את פני יי; 82. אדון אביר; 83. יום אדיר; 84. אדיר; 85. אמוני לבב (Second Abōdāh, by the same); 86. אודך בקול ערב; 87. אדר בתואר; 88. אודך פשוטה; 89. אודך פשוטה; 90. אודך פשוטה; 91. אודך פשוטה; 92. אודך פשוטה; 93. אודך פשוטה; 94. אודך פשוטה; 95. אודך פשוטה; 96. אודך פשוטה; 97. אודך פשוטה; 98. אודך פשוטה; 99. אודך פשוטה; 100. אודך פשוטה; 101. אודך פשוטה; 102. אודך פשוטה; 103. אודך פשוטה; 104. אודך פשוטה; 105. אודך פשוטה; 106. אודך פשוטה.

Fol. 1. Note of sale by Rafael b. Isaac of Faenza (probably the author of *Pijjut* 105, cf. Zunz, *Syn.*, p. 385), who sold all three volumes to Emmanuel b. Uziel of Camerino, at that time living in Florence. The document is dated Florence, Monday, 7th Tammūz, 5218 (June 19, 1458). Witnesses: Abraham, Menahem b. Isaac of פאנז. A second note mentions as owners the brothers Solomon and Elhānān, sons of Abraham of ניאנית (?), who received the volumes when the books of Emmanūel Hai of Camerino were distributed among his heirs. A third document testifies to the sale of the same volumes by Abraham b. Jōāb of ניאנית (?) to Jacob

b. Elāzar of Modena for sixteen פרחים gold (florins, cf. Zunz, *Zur Gesch.*, p. 563). A title-page written on paper by a later hand ascribes the writing erroneously to Jacob b. David Rimini. Censor's marks ff. 49, 121^v.

Ff. 217 [H. No. 225].

216. Maḥzōr, Roman rite, Part II (Vol. III) of the preceding volume.

I. *a.* Tabernacles, 1. (Evening) אַתְּלוֹנִן; 2. (Shaharīth) בֶּקֶר אַעִיר; 3. אַבְתִּיר; 4. אַאֲמִיר; 5. אַנָּה הוֹשִׁיעָה נָא; 6. אַמֶּן קִצּוֹת; 7. (Sabbath) אַת עֲמִי. *b.* Shem. Aṣereth, 1. (Evening) זֶה הַיּוֹם; 2. (Shah.) אַמֶּרַת; 3. Simḥath Tōrāh נִנְה תֵאִיר; 4. אֵל חֵי יִפְתָּח; 5. אַתְּכֶם; 6. בַּת בְּרוּרָה; 7. אִפְתָּח בְּשִׁיר; 8. אֲשֶׁרִיכֶם; 9. אֲזוּבִיר; 10. אֲזוּבִיר; 11. אֲזוּבִיר; 12. אֲזוּבִיר; 13. אֲזוּבִיר; 14. אֲזוּבִיר; 15. אֲזוּבִיר; 16. אֲזוּבִיר; 17. אֲזוּבִיר; 18. אֲזוּבִיר; 19. אֲזוּבִיר; 20. אֲזוּבִיר. *c.* Sukkōth, 1. אֲשֶׁא תַפְלָה; 2. אֲשֶׁא תַפְלָה; 3. אֲשֶׁא תַפְלָה. *d.* Fol. 72^v. Hātān, 1. אֲשֶׁא תַפְלָה; 2. אֲשֶׁא תַפְלָה; 3. אֲשֶׁא תַפְלָה.

II. Fol. 75^v. *a.* דינים on ritual matters, and drafts of legal documents; *b.* Fol. 119. Medical and calendar rules; *c.* Fol. 129. Rhymes on the arrangement of the Haftārōth, beginning ראשית; *d.* Rhymes on the weekly portions, beg. ראשית מנוחה; *e.* Fol. 133. Calendar rules by Benjamin צעיר; *b.* Abraham הרופא; *f.* Fol. 142. Tables of sun cycles by the same, the single paragraphs being headed by his name, and the words of Ps. xli. 3, and Deut. xxxiii. 11; *g.* Fol. 149. הלכות טרפות, by Judah of the family עניים; *h.* Fol. 189. Note on צומת הגדין, by Abraham b. David; *i.* Fol. 190. Extract from Solomon b. Addereth's תורת הבית, beg. בחמשי בשבת בעשרה ימים לירח אייר שנת 1190 (April 11, 1280) נחקצו כל יודעי דת ודין בקהל רומא בכנסת הבוציקי (Bozecco) ונמנו ונמרו לנהוג בענין אונא וכו'; *k.* Fol. 191. Note on a circumcision which took place in the synagogue גליקי ('Gallichi,' see Berliner, *Juden in Rom*, II, p. 24), Wednesday, 1st Tēbēth, 5084 (Nov. 30, 1323); *l.* Fol. 192. הלכות ניקור הבשר לרבינו שלמה (Rashi); *m.* Fol. 192^v. שם השערים, by Isaac of Düren.

Colophon: זה המחזור בשני חלקים הוא עזבון הגאון החסיד ממשפחת רם האלוף האמתי כמוהרר ׳ באסה מבלאניש לבניו אחריו

Vellum, 4to, ff. 214 [H. No. 226].

217. Maḥzōr, Roman rite (see fol. 37^v): *a.* Common prayers with a Commentary on the margin. *b.* Fol. 6. Commentary on the thirteen exegetical rules. *c.* Fol. 20^v. Commentary on the thirteen [divine] attributes by R. Jacob. *d.* Fol. 39^v. Commentary on הקטרת פיתום, by David Qamḥi. *e.* Fol. 56^v. 1. על היהודים המתעוררים על התלמוד; 2. סליחות על המלשינין ועל המסירות; 3. על האסורים; 4. אוחילה קירות לבי, beg. על ספרי הקדש שנגנבו; 5. אויה לי; 6. על האותות וסימנים הנגזרין על הציבור; 7. והיושבים במצור; 8. על עצירת גשמים; 9. על לקיית מאורות; 10. על רבוי החולים; 11. על הצלת ישראל; 12. חטאנו על המאורע; 13. ודוים. *f.* Fol. 77^v. סדר ענין ארבע ערכים. *g.* Fol. 80. ספר המנהגות, by Asher of Lunel. *h.* Fol. 112^v. Commentary on Abōth, by R. Samson (printed *Maḥzōr Vitri*, p. 461). *i.* Fol. 288. דינים, and drafts of legal documents. *j.* Fol. 310. Calendar rules. *k.* Two grammatical treatises, 1. Moses Qamḥi's מהלך (printed); 2. ראשית הללך, by Samuel b. Jacob.

Censors: Marchion, who erased many passages, writing his name against them on the margin (ff. 162, 296^v, &c.). The erasures have been re-written by a later hand; Fra Luigi da Bologna, 1599; Camillo Jagel, 1613; Frater Renatus da Modena, 1636.

Owners: Samuel F . . . , S. D. Luzatto.

Vellum, Franco-German squ. char., vowel-points, fourteenth century, occasional pen and ink sketches, small fol., ff. 339 [H. No. 69].

218. Maḥzōr, Roman rite, corresponding to the preceding, though not quite so full; yet it contains several Piyyūtīm not to be found in the former.

A. a. Day of Atonement אבן מעמסה; *b.* Tabernacles יה שמך; *c.* Shem. Aṣ. אשר נאספו; *d.* Simḥ. Tōrah למרום; *e.* Hatān יפרו וירבו.

B. a. Fol. 222. Calendar rules; *b.* Fol. 241. Selihōth.

Written by Jacob b. Gershōn hak-Kōhēn Ashkenazi of Neustadt, and finished Monday, 13 Kislev, 5171 (Nov. 10, 1410), on behalf of Solomon b. Daniel of גוור ריאה (fol. 237^v).

Censors: Alessandro Scipione, 1593; Domenico Ierosolimitano, 1597; Clemente Carretto, 1617.

Vellum, German squ. char., ff. 238 sqq., later and more cursive char., vowel-points, 4to, ff. 256 [No. 514].

219. Maḥzōr, ed. Sabbionetta, 1560, with MS. notes at the beginning, in the middle, and at the end. The last two portions contain Selihōth.

German curs. char., 4to, ff. 43 [No. 501].

יולד אשר יולד בסוד ; 26. שמחו אב ויולדתו . 25. ; בסימן טוב ;
 27. אמונה עלי תולע . 29. ; אמנם שבע כריתות . 28. ; ויהי הכל במאמר ;
 30. אחרי לצור עולמים Qaddish ; 31. ; שירו לאל הנקדש .

Vellum, Greek Rabb. char. with vowel-points; fifteenth cent.; after
 ff. 121 and 186 lacunae; 4to, ff. 280 [H. No. 353].

SPANISH-ORIENTAL RITE.

221. A. Common prayers, Spanish-Oriental rite, compiled by Ḥayyim Kōhēn of Aleppo, beginning with the compiler's introduction, and accompanied by ritual regulations, and a cabbalistic Commentary.

B. Fol. 124. Morning service for the New Moon.

C. Fol. 143. Evening prayers.

Orient. Rabb. char., No. 2 different hand, 12mo, ff. 146 [H. No. 35].

222. סדר זמירות ישראל, Sefarādic rite of Ferrara, compiled by Phineas Ashkenazi for a certain Benjamin Solomon. At the end a short Piyyūt of six strophes, beginning להפתח רצון שיערי.

Modern squ. char., 8vo, ff. 55 [H. No. 151].

223. Grace after meals, benedictions and night prayers, according to the Spanish rite. The title-page is also in Italian translation. The volume is richly illuminated with miniatures in water colours.

Vellum, splendid small squ. char., 32mo, ff. 22 [No. 466].

RITE OF YEMEN.

224. Siddūr, according to the rite of Yemen, beginning ברכי יהודה (Judah Hallēvi). Many headings and directions are written in Arabic. A short cabbalistic note on the fly-leaf is signed Ḥayyim b. David al-Abrash.

Orient. squ. (Yemenian) char., with vowel-points, 4to, ff. 83 [H. No. 380].

225. Fragment of a Siddūr, according to the rite of Yemen.

Fol. 2^v. והוא קול לאברהם בן עזרא וצ"ל פי נטאם עבודת יום כפורים .
 ונאב דלך בעד אן יתם ש"ץ צלוה מוסף . The introduction beginning אזכירה סדר עבודה is written in alphabetical order, but is evidently of much later date. The Abōdāh itself begins לבב הבינו (see No. 129, 7).

Orient. squ. (Yemen.) char., fol., ff. 5 [No. 581].

PASSOVER HAGGĀDĀH.

226. 1. Passover Haggādāh, Spanish rite, with Commentary, ends פְּדוּיִם לְצִיּוֹן בְּרִנָּה.

2. *a.* Fol. 38. Jacob Weil's הלכות שחיטה; *b.* Fol. 45^v. הלכות בריקות (printed).

3. Fol. 57. עֲבֵרֵינוּת, Calendar rules by Issachar b. Mordecai Ber Miklosz in Prague; colophon, Wednesday (*read* Tuesday), 17 Tēbēth, 5458 (Dec. 31, 1698).

4. Fol. 71. Prayer before the blowing of the Shōfār.

5. Fol. 72. תְּשׁוּבַת הַמִּינִים, by the author of No. 3. The end is missing.

German Rabb. char., 4to, ff. 103 [No. 449].

227. *a.* Haggādāh, according to German rite; *b.* Fol. 16. יִצְרָוֹת and זִלְתָּוֹת for distinguished Sabbaths; *c.* Fol. 48. Prayers for New Year and the Day of Atonement; *d.* Fol. 60^v. Hōshanōth and Simḥath Tōrāh; *e.* Fol. 90^v. Wedding ceremonial; *f.* Fol. 92. Circumcision; *g.* Fol. 96. Pirqē Abōth, with Rashi's Commentary on the first and part of the second chapter; *h.* Fol. 138^v. Piyyūtīm, 1. Passover nights; 2. Pentecost; 3. Shemīni Aṣereth.

The following notices are to be found on fol. 106^v: אֲנִי עֹדְלִין בַּת הַר"ר מֹשֶׁה שְׁלִי"ט אֹלְמָה פֶּה אוֹנֶשְׁפּוֹרֵג בִּשְׁנַת חֲמִשׁ אֲלָפִים וָאַרְבַּע מֵאוֹת לְבְרִיּוֹת (sic) עוֹלָם (1640). . . הַיּוֹם יוֹם ג' ה' חֲשׁוֹן ת"א הָדָר בִּק"ק פֶּפֶרֶשָׁא לַעֵת הַזֹּאת בְּאוֹנֶשְׁפּוֹרֵג הַבִּירָה מִלַּחֲמָה אֲנִי מִצְאָתִי חֲתִימָה שֶׁל הַרְבֵּנִית שְׂרָה בַּת הַר"ר אֱלִיעֶזֶר אֹלְמָה אֲנִי גַם חֲתֻמָּתִי בִּזְהַר הַסֶּפֶר מִשּׁוֹם זִכְרוֹן עֹדְלִין בַּת הַר"ר מֹשֶׁה אֹלְמָה הַנֶּעֱרָה.

Underneath, in a different hand: וּבֵאתִי לַע' פֶּרֶאג ע"י בְּעָלִי מֵהַר"ר: שִׁמְעוֹן שִׁי[חִיה] ר"ח נִסָּן ת"ה.

Owner: Zunz (No. 32).

Vellum, German Rabb. char., catch-words at the end of quires, pen and ink drawings, 8vo, ff. 162 [No. 439].

228. Haggādāh, Spanish rite; fol. 32^v, Two Hymns: 1. פֶּסַח מִצְרִים; 2. מִבֵּית אֵין, edited in דְּבָרֵי חֶפֶץ by H. Edelman, fol. 15.

Written by Mordecai פְּרִיצוֹלִין, Nisān, 5245 (1485).

Owner: [Israel?] גּוֹרִיקוֹ (?) b. Eliezer Ḥayyim גּוֹרִיקוֹ [5]429 (1669).

Censors: Domenico Ierosolimitano; Gio[vanni] Domenico Carretto, 1618.

Vellum, large squ. char., 12mo, ff. 35 [H. No. 393].

PIYYŪTĪM AND SELĪḤŌTH.

229. Collection of Piyyūtīm by the following poets: Aaron, Aaron Elijah, Abbās, Abraham, Abraham עמירה, Abtalion, David Abbās, Elijah, Elijah Walid, Ḥayyim, Isaac Amigo, Israel, Jacob עמרן¹, Judah Abbās, Mordecai, Moses Abbās, Qaifi (קייפי), Shabbethai, Shammāsh, Solomon, Toledo, Zerahyah hal-Lēvi. Beginning and end are missing. Fol. 101, Piyyūt in Turkish, but in Hebrew characters.

Owner: Ḥayyim Pardo (fol. 12).

Modern Orient. curs. char., various hands, 8vo, ff. 182 [H. No. 215].

230. Piyyūtīm, many by unknown poets, beginning and end wanting.

A. 1. שיש ושמחי יונתי תמתי; 2. פדה יפרה עם באן; 3. מה חולת; 4. נפשי עלי תהמה ליונה (Moses b. Ezra); 5. נעמו דודך יונתי מה לך (Israel); 6. צירי נדוד אחוזני (Halfōn); 7. אהבה אני מבורך שבת (Maimūn); 8. מה טוב יום שבת (the same); 9. שבת כאישון בת עין (Moses b. Jacob); 10. שבת כאישון בת עין (Samson b. Lābi); 11. שומר שבת (Moses Sultān); 12. סדרי בראשית (Sa'adyāh); 13. שומר שבת (Moses); 14. ביום שבת ארנן (Isaac); 15. יום אל הוא (Farajī); 16. ליום זה שירי (Manṣūr); 17. חשבת אין כמוהו (Judah); 18. שער הרחמים לעם בך בוטח (Eliezer); 19. אשר בחר בנו אליכם נאמני אזכרה (Abraham); 20. אליו מי הוקשה ויושלם (Ḥayyim); 21. מי כמוך ארון עולם (Mordecai); 22. לנועם אודה למדו נדעה (the same); 23. יה יוצר נותי (Jacob); 24. לאל לבב (Samuel); 25. טוב להודות (Farajī); 26. אגדלך אלוה (Abraham).

B. Fol. 15. Pizmōnim for the Ḥātān: 1. ימינך אל נגלת (Qalonymos); 2. ירננו צדיקים (Josef); 3. תנו שיר (Isaac); 4. יעלת אהבים (Judah); 5. ילדי אהובי (the same); 6. ירוחם בך (Judah); 7. יום פדותי (Josef); 8. יום פדותי (Abraham); 9. פי יענה (Farajī); 10. אפתחה לברך (Aaron); 11. אשחשע (Abraham); 12. ידך תחיש (Isaac Gayāth); 13. יר ציה (the same); 14. זכור יה (Zerahyāh); 15. זיו כבודך (the same); 16. יוסף לקנות מקנה (Isaac Lēvi); 17. יושב תהלות (Judah Halleli).

C. Fol. 33. 1. ירועי חלאים (Judah); 2. שור אהבה (Moses);

¹ See Steinschneider, *J. Q. R.*, XI, p. 487.

אל. *g. Hātān Tōrāh*, 1. אל רם מתנשא; 2. אשאל מאל עליון נורא; 3. *Hāth. Ber.* מה; 5. קום חתן יכהן פאר; 4. אהלה פני אל ראשון; 6. נכבד היום חתן זה לחתן ששמו *Headed*; 7. שירו ידידים שירה; 8. *Headed* יעקב ששמו *beg.*; יזכור אל לעמו, אברהם או יצחק; 9. *Headed* ישום האל שלום, *beg.* ששמו משה; 10. *Headed* כי יבוא כי יבואו; 11. ינעם בפי כל איש, *beg.* ששמו יוסף; 12. *Headed* ישירו שפתי, *beg.* ששמו רפאל ישמעאל ישראל ומיכאל; 13. *Headed* בומירות לאל; 14. *Headed* ואשירה נא, *beg.* ששמו דוד; 15. בואי נא כלה נעימה, *beg.* לכלה חתן; 16. מי ומי בלתיך יוצר; 17. נעים עלה החתן; 18. קום חתן לקרוא; 19. ישמח חתני בקהל אמוני; 20. חיה יחיה; 21. *Before grace* ובראנו; 22. אל אדיר מרום וקדוש, *beg.* אמן אמן אמן; 23. מן שנה פורייה; 24. *Headed* בלשון קדש וישמעאל, *but is in Hebrew and Turkish, beg.* ארון עולם ישועתי; 25. *Headed* ממעונות; 26. בקשה מספר מובח יעקב לאומרה בתקון חצות אריות. *h. Tabernacles*, 1. וימם וגם לילה; 2. וידידים נצבו; 3. אודה שוכן; 4. *Shem. Aṣ.* השם ירחם; 5. אדיר אל נעלה; 6. *Simḥ. Tōrāh* שוכן בפי (not identical with *g. 19*); 7. אהלל לצור קדושי; 8. חתן שנות; 9. ישמח חתני וישיש כנבור; 10. חתן כבוד לשוכן מעונים; 11. שירו ידידים; 12. חתן חיים; 13. יפז דודיך; 14. יעלת המור; 15. ארננה בהנין; 16. יצו אל ברכתו; 17. יוצר יצר *First day, Sukkōth*; 18. מה נכבד היום חתן; 19. נעימה ארוממן; 20. אברך שמך; 21. מלכי מצד פעולותיו; 22. *Headed* כל שומרני כאישון עין; 23. יהי נא חסדך אל עליון, *beg.* לסיום דשיבת שלום; 24. שיר שבח; 25. הטה אזנו לי; 26. דודי צח ואדום; 27. יי עושה כל שיר שבח; 28. יונה שובי שובי; 29. מרום הוא על כל מרומים; 30. יה רכובו עבים; 31. ואני ברוב חסדך; 32. ואזכירה לך; 33. יהלל פי בשירים; 34. אשתחוה אפים; 35. תשים לצאנך רועה; 36. *Seventh day of Passover* מאיר כל חשך; 37. דודי אל חי; 38. *Cf. No. 19*; 39. אוו רעיוני לבי; 40. יום יום רעיוני ידרושון; 41. יקרבתו; 42. אהובתי בין הבנות; 43. גדול יי ומהולל; 44. תעלם מעבדיך; 45. ביום; 46. מתוק דבר תורה *Sabbath*; 47. קומו ברנה עדת המוני; 48. יי שבת קודש. *i. 1. Circumcision* יהי שלום בחילנו; 2. תורות אתן שם; 3. ירושה נחלה; 4. *unfinished.* נורא

Owner: Zunz (37).

Nos. 1 and 3, Franco-German Rabb. char.; No. 2, Ital. curs. char.; No. 4 (originally separate volume), squ. headings, Orient. Rabb. char., 4to, ff. 70 [No. 441].

232. Piyyūtīm and Selihōth, rite of Saxony, preceded by an (incomplete) index.

I. *a.* Fol. 8. Sabb. Ber. לבעל התפארת. *b.* Sabb. and New Moon, 1. משרתיו עומדים; 2. אלהינו אלהים אמת; 3. לך אים אלפי. *c.* Selihōth שני חמשי ושני. *d.* Second Sabb. and Hanukkāh, 1. אום קרואה חבצלת; 2. כבודו אופנים מנשאים. *e.* Fast of Tēbēth, 1. אודה עלי פשעי; 2. שמע עליון; 3. אדברה וירוח לבי. *f.* Sabb. בשלח; 1. אמונים; 2. מחוללת; 3. לולי יי; 4. יום ליבשה. *g.* Sabb. חזק עמי; 1. חלק יי עמו; 2. אודה יוצר חסד; 3. יתרו. *h.* Fast of Esther, 1. אבשרה בקהל; 2. אתה האל עושה פלא; 3. רחמים. *i.* Second Hafsāqāh, אדם בקום עליו בהזדמנם; 4. מעשה ידן; 3. רב. *j.* Sabb. Haggādōl, 1. בירור קדושה; 2. אאמיר; 3. אורות מאופל. *k.* (fol. 105) Passover, 1. עיוון אדירירון; 2. אשרי הכלה. *l.* First Sabb. after Passover, 1. ידועי שם; 2. Last day ויושע אל אמונה. *m.* Sabb., 25 Sivān, 1. זולתך אין אל (Eliezer); 2. אהבתך; 3. יום אחרי נמכר. *n.* Sabb. after Pentecost, 1. אותך כל היום קיינו; 2. מצע קצר. *o.* Sabb. אין זולתך; 2. אדיר ונאה. *p.* Fast of Tammūz, 1. אראנ מחטאתי; 2. אור ישורון (fol. 166) חקת. *q.* Sabb. אבותי כרבת ריבם; 3. אפפוני; 4. את קשתי. *r.* Sabb. נחמו אסירי התקה; עקב. *s.* Sabb. ארוממך (fol. 178). *t.* Simḥath Tōrāh, אל לבבני נשיב; 2. אור עולם קראו; 1. שובה. עד כאן יסד רבנא משה בר שמואל בב' אבשלום ו'ל מכאן ואילך, 1. תוספת היה שהוסיף הרב ר' חסדאי הנשיא אשריך; 2. אשריך ישראל; 3. אל עיר גבורים; 4. אום קדוש.

II. *a.* Fol. 218. The Book of Job; *b.* Jer. ii. 29—x. 14 (הוביש). At the end various prayers for the Precentor on New Year and the Day of Atonement.

Owners: Josef b. Judah, Simon b. Moses Auerbach, Zunz (No. 29).

German Rabb. char., 12mo, ff. 275 [No. 443].

233. *a.* Piyyūtīm by Solomon b. Moses אלשקר, Samuel (תורות אל), Abraham b. Ezrā, Isaac השניירי, Mattathias b. Isaac of Bologna; *b.* Fol. 8. הטבת חלום להרמב"ם (attributed); *c.* Fol. 10. Wedding hymns; *d.* Fol. 12. שיר לפורים, beginning גלות בור גלות; *e.* Fol. 14^v. Hymns introducing the reading of the Pirqē Abōth; *f.* Fol. 15^v. Hymns by Jacob ביק on the student of the Torāh; *g.* Fol. 16. Funeral song by Bārūkh Sinai on Elishā קצינין; *h.* Ibid.^v Dirge by Josef באקי on the death of the two martyrs Daniel hal-Lēvi and

Emanuel Lattes in Piedmont; *i.* Fol. 17. Dirge on the death of Isaac Lattes, born in קני, died in Nizza in Provence in the month of Kislēv, 5409 (1648). The poem is signed טרייט, and was written in Turin; *j.* Fol. 18. Two dirges on the death of Jacob Sinai in Turin, 1659; *k.* Fol. 18^v. סדר ברכת התורה, by Menahem Azaryah of Fano; *l.* Fol. 19^v. Poem by טרייט on Mordecai Falk; *m.* Fol. 21^v. Poem sent to Jacob Joshua of the family Bārūkh, on the day of his marriage with Malkāh, the daughter of Emanuel Montalzano, on the 14th Marḥeshwān, 5417 (1656); *n.* Fol. 22. Wedding song in honour of Mattathias Segre and Rebecca, the daughter of Gershōn Segre; *o.* Ibid.^v Wedding song in honour of Reuben Israel b. Nathan Samuel and Vittoria, daughter of Gabriel Rumilian.

Owner: Jacob Joshua Bārūkh in Nizza.

Ital. curs. char., 4to, ff. 22 [H. No. 368].

234. *a.* Collection of Piyyūtīm, most of which are unknown; fol. 7, Aramaic Piyyūt, beg. לית אלה בר מינך עור; fol. 14, Spanish Piyyūt, beg. טוקי איסטאש און לאש אלטורום; fol. 16, headed שיר לשלמה, שיר החדש לאל הנקדש.

b. Fol. 82. Appendix containing more Piyyūtīm: 1. אשכול הכופר; *לי דודי*; 2. Piyyūt for Shemīnī Aṣereth and Sabbath by Isaac b. Josef Norzi, beg. ארנן נא ואודה אל; 3. Pentecost (or other festivals), beg. יחיד יסוד עולם; 4. (fol. 83^v) *צור משלו* in rhymed Aramaic version; 5. (fol. 85^v) Pentecost, by David, beg. דת אש; 6. אסנוד תמיד; 7. New Moon of Tēbēth, by Simḥā Kalimani, and sung in the German synagogue at Venice, 1771, beg. נשיר זמרה; 8. (fol. 87^v) Italian letter, signed S. Dafano.

c. Fol. 92. Kind of syllabus for the study of Bible and Mishnāh. Owners: Stella Dafano, Abrom Maestro in Venice.

Orient. Rabb. char., seventeenth cent., many pages elaborately ornamented with pen and ink sketches, 8vo, ff. 97 [H. No. 355].

235. Piyyūtīm for various occasions; fol. 11 sq., by Moses Zakkuth; fol. 17^v, Spanish Piyyūt.

Owner: Moise Baruk Caranaglio.

Squ. char., ff. 18-21, Span. curs. char.; many leaves seem to have originally belonged to a different volume, and are numbered; ff. 4 and 5 should be placed after 13; ff. 57-60, inverted; 12mo, ff. 63 [H. No. 267].

236. Hymns: *a.* Weddings, rite of Corfu; fol. 29, Meir b. Isaac Rothenburg (Wednesday, 4 Tēbēth, 5466 (1706)). *b.* Fol. 30.

1. אלהים צבאות; 2. אדיר שוכן (Isaac); 3. אדיר שוכן (Abraham); 4. אלהים צבאות (Eliezer); 5. יעוף חלומי. *c.* Fol. 33. Circum-

cision, 1. נולד בן ; 2. שיר ירדים ; 3. ירושה נחלה (Joshua); 4. משיח
 וגם אלה. *d.* Fol. 38. Hymns for distinguished Sabbaths and
 Festivals. The last two in Greek. *e.* Fol. 70. Sabbath prayers.
f. Fol. 78^v. אומר שיר (Abraham זפרנא). *g.* Fol. 101^v. ויהי בימי
 מלך אחשורש (Elijah). *h.* Fol. 120. Sabb. before Pentecost;
 כך נזרי (Benjamin b. Samuel).

On the fly-leaf, notices of the death of Jacob Tedesco Ashkenazi,
 Feb. 27, 1804; of Annetta Ester, Feb. 25, 1837, at the age of 27;
 of Jacob Tedesco, June 25, 1834, at the age of 88; and of Isaac
 b. Elijah Ashkenazi, 28 Iyyār.

Owners: Shabbethai b. Judah Ashkenazi, Mordecai Hayyim
 b. Elijah of Mordo.

Squ. char., 4to, ff. 185 [H. No. 354].

237. 1. Hymns, many of which are not known; fol. 35, Acrostic;
 Reuben Modena.

2. Fol. 52. Glosses on various passages of Talmud and Bible,
 beginning with Ḥagigāh, fol. 27^v, ת"ה אין אור של ניהנם שולטת בו.
 The author quotes several times the ספר לקט שושנים [by Meir Lēvi],
 כפר באר עשק (fol. 55^v), and Elijah Mizrāḥi's Supercommentary to
 Rashi.

Owner: Moses דוייב (fol. 10).

No. 1 large modern squ. char., and the leaves numbered; No. 2,
 Maghribine curs. char., 4to, ff. 66 [H. No. 394].

238. *a.* ספר פזמונים. Three hundred and fifty hymns for various
 occasions, collected by David Silva b. Abraham Harōfē in Venice,
 1650. Many pieces are not known; fol. 73, Hebrew and Italian;

Fol. 207^v. Synopsis of the tunes for various prayers and hymns,
 followed by an index. Compiler's autograph.

Small squ. char., ff. 138–207 blanks; 32mo, ff. 237 [H. No. 358].

239. 1. ספר פזמונים, numbering one hundred and five pieces.

2. Fol. 20. Other liturgical compositions.

3. Fol. 22^v. Poems.

4. Fol. 27. Various accounts in Italian, signed E. de Paz.

5. Fol. 76. Index to No. 1.

Squ. and Ital. curs. char., many blanks, 8vo, ff. 78 [H. No. 395].

240. *a.* סתר (ספר הפזמונים). Collection of hymns written on
 behalf of Dame Mazzāl סרוריו, wife of Efraim Naḥmāni b. Abtalīon
 b. Abraham Solomon טיליו in Modena 5578 (1818); *b.* Fol. 18–21^v.
 Italian poem; *c.* Fol. 24^v. פורים פורים פורים; Fol. 30–32, Index.

Large squ. char., 4to, ff. 32 [H. No. 363].

241. *a.* Selihōth, German rite, consisting of two hundred and twelve pieces, but Nos. 1–61 are missing; No. 62 הורית דרך השובה. Many pieces do not exist in print; *b.* Fol. 115 תחנונות, 16 Nos. The end is wanting. An additional leaf contains lists of Selihōth to be recited on certain days.

Vellum, large German squ. char., vowel-points and Rāfehs; many leaves damaged by cuts; catch-words at end of quires ornamented with pen and ink sketches, beginnings in red ink; fol., ff. 126 [H. No. 392].

242. Selihōth, appended to a printed edition of סליחות Venice 1600 fol., and comprising twenty-six pieces.

Owners: Heyum Hirsch in Harburg near Donauwörth, Isaias Heyum Hirsch, Zunz.

Germ. Rabb. char., fol., ff. 10 [No. 422].

243. Selihōth, appended to a printed edition of סליחות Cracow 1584, and comprising sixty-four pieces. Index at end.

Owners: Leiser דייביש b. Abraham b. Simon Oppenheim, Zunz (No. 65).

German curs. char., fol., ff. 32 [No. 423].

244. Selihōth: *a.* Before morning prayers, Spanish rite with variations (fol. 11) תכלה ממנו אפך וחמתך. *b.* Fol. 17^v. Day of Atonement, 1. שופט כל הארץ; 2. יערב חין ערכנו; 3. ביום עשור; 4. ביום הלבין; 5. בני ציון היקרים (Benjamin); 6. שחר קמתי; 7. יצו האל לדל שואל (Benjamin); 8. ישן אל תרדם (Judah); 9. ביום כפרת עוני; 10. יה צור עולמים; 11. ידירי אל ברכותו; 12. שרי קדש היום; 13. מולך מוני; 14. יציין מחרכי; 15. יום שבת וכפורים (On Sabbath); 16. אל נכספתי לראותך; 17. בליל על משכבי; 18. אל נכספתי לראותך; 19. יום שבת וכפורים; 20. אל נכספתי לראותך; 21. בליל על משכבי; 22. יום שבת וכפורים; 23. יום שבת וכפורים; 24. יום שבת וכפורים; 25. יום שבת וכפורים; 26. יום שבת וכפורים; 27. יום שבת וכפורים; 28. יום שבת וכפורים; 29. יום שבת וכפורים; 30. יום שבת וכפורים; 31. יום שבת וכפורים; 32. יום שבת וכפורים; 33. יום שבת וכפורים; 34. יום שבת וכפורים; 35. יום שבת וכפורים; 36. יום שבת וכפורים; 37. יום שבת וכפורים; 38. יום שבת וכפורים; 39. יום שבת וכפורים; 40. יום שבת וכפורים; 41. יום שבת וכפורים; 42. יום שבת וכפורים; 43. יום שבת וכפורים; 44. יום שבת וכפורים; 45. יום שבת וכפורים. *c.* Arbīth, 1. כל נדרים; 2. אהבת צדק; 3. ישראל בחירי; 4. יום יעלה נקראה; 5. דלתיך הלילה; 6. יעלה תחנונו; 7. אל ירצה עם אביון; 8. יה אשר נאה; 9. אל אביעה כחם עוני; 10. בטקדש אל והיכליו; 11. בת עמי לא תחשה; 12. יהיו נא אמרי פי; 13. אלקים דר מעוניך; 14. בטרם יבא שמש; 15. Ne'ilah, 1. יהיו נא אמרי פי; 2. אלקים דר מעוניך; 3. בטרם יבא שמש; 4. יהיו נא אמרי פי; 5. אלקים דר מעוניך; 6. בטרם יבא שמש; 7. יהיו נא אמרי פי; 8. אלקים דר מעוניך; 9. בטרם יבא שמש; 10. יהיו נא אמרי פי; 11. אלקים דר מעוניך; 12. בטרם יבא שמש; 13. יהיו נא אמרי פי; 14. אלקים דר מעוניך; 15. בטרם יבא שמש; 16. יהיו נא אמרי פי; 17. אלקים דר מעוניך; 18. בטרם יבא שמש; 19. יהיו נא אמרי פי; 20. אלקים דר מעוניך; 21. בטרם יבא שמש; 22. יהיו נא אמרי פי; 23. אלקים דר מעוניך; 24. בטרם יבא שמש; 25. יהיו נא אמרי פי; 26. אלקים דר מעוניך; 27. בטרם יבא שמש; 28. יהיו נא אמרי פי; 29. אלקים דר מעוניך; 30. בטרם יבא שמש; 31. יהיו נא אמרי פי; 32. אלקים דר מעוניך; 33. בטרם יבא שמש; 34. יהיו נא אמרי פי; 35. אלקים דר מעוניך; 36. בטרם יבא שמש; 37. יהיו נא אמרי פי; 38. אלקים דר מעוניך; 39. בטרם יבא שמש; 40. יהיו נא אמרי פי; 41. אלקים דר מעוניך; 42. בטרם יבא שמש; 43. יהיו נא אמרי פי; 44. אלקים דר מעוניך; 45. בטרם יבא שמש; 46. יהיו נא אמרי פי; 47. אלקים דר מעוניך; 48. בטרם יבא שמש; 49. יהיו נא אמרי פי; 50. אלקים דר מעוניך; 51. בטרם יבא שמש; 52. יהיו נא אמרי פי; 53. אלקים דר מעוניך; 54. בטרם יבא שמש; 55. יהיו נא אמרי פי; 56. אלקים דר מעוניך; 57. בטרם יבא שמש; 58. יהיו נא אמרי פי; 59. אלקים דר מעוניך; 60. בטרם יבא שמש; 61. יהיו נא אמרי פי; 62. אלקים דר מעוניך; 63. בטרם יבא שמש; 64. יהיו נא אמרי פי; 65. אלקים דר מעוניך; 66. בטרם יבא שמש; 67. יהיו נא אמרי פי; 68. אלקים דר מעוניך; 69. בטרם יבא שמש; 70. יהיו נא אמרי פי; 71. אלקים דר מעוניך; 72. בטרם יבא שמש; 73. יהיו נא אמרי פי; 74. אלקים דר מעוניך; 75. בטרם יבא שמש; 76. יהיו נא אמרי פי; 77. אלקים דר מעוניך; 78. בטרם יבא שמש; 79. יהיו נא אמרי פי; 80. אלקים דר מעוניך; 81. בטרם יבא שמש; 82. יהיו נא אמרי פי; 83. אלקים דר מעוניך; 84. בטרם יבא שמש; 85. יהיו נא אמרי פי; 86. אלקים דר מעוניך; 87. בטרם יבא שמש; 88. יהיו נא אמרי פי; 89. אלקים דר מעוניך; 90. בטרם יבא שמש; 91. יהיו נא אמרי פי; 92. אלקים דר מעוניך; 93. בטרם יבא שמש; 94. יהיו נא אמרי פי; 95. אלקים דר מעוניך; 96. בטרם יבא שמש; 97. יהיו נא אמרי פי; 98. אלקים דר מעוניך; 99. בטרם יבא שמש; 100. יהיו נא אמרי פי; 101. אלקים דר מעוניך; 102. בטרם יבא שמש; 103. יהיו נא אמרי פי; 104. אלקים דר מעוניך; 105. בטרם יבא שמש; 106. יהיו נא אמרי פי; 107. אלקים דר מעוניך; 108. בטרם יבא שמש; 109. יהיו נא אמרי פי; 110. אלקים דר מעוניך; 111. בטרם יבא שמש; 112. יהיו נא אמרי פי; 113. אלקים דר מעוניך; 114. בטרם יבא שמש; 115. יהיו נא אמרי פי; 116. אלקים דר מעוניך; 117. בטרם יבא שמש; 118. יהיו נא אמרי פי; 119. אלקים דר מעוניך; 120. בטרם יבא שמש; 121. יהיו נא אמרי פי; 122. אלקים דר מעוניך; 123. בטרם יבא שמש; 124. יהיו נא אמרי פי; 125. אלקים דר מעוניך; 126. בטרם יבא שמש; 127. יהיו נא אמרי פי; 128. אלקים דר מעוניך; 129. בטרם יבא שמש; 130. יהיו נא אמרי פי; 131. אלקים דר מעוניך; 132. בטרם יבא שמש; 133. יהיו נא אמרי פי; 134. אלקים דר מעוניך; 135. בטרם יבא שמש; 136. יהיו נא אמרי פי; 137. אלקים דר מעוניך; 138. בטרם יבא שמש; 139. יהיו נא אמרי פי; 140. אלקים דר מעוניך; 141. בטרם יבא שמש; 142. יהיו נא אמרי פי; 143. אלקים דר מעוניך; 144. בטרם יבא שמש; 145. יהיו נא אמרי פי; 146. אלקים דר מעוניך; 147. בטרם יבא שמש; 148. יהיו נא אמרי פי; 149. אלקים דר מעוניך; 150. בטרם יבא שמש; 151. יהיו נא אמרי פי; 152. אלקים דר מעוניך; 153. בטרם יבא שמש; 154. יהיו נא אמרי פי; 155. אלקים דר מעוניך; 156. בטרם יבא שמש; 157. יהיו נא אמרי פי; 158. אלקים דר מעוניך; 159. בטרם יבא שמש; 160. יהיו נא אמרי פי; 161. אלקים דר מעוניך; 162. בטרם יבא שמש; 163. יהיו נא אמרי פי; 164. אלקים דר מעוניך; 165. בטרם יבא שמש; 166. יהיו נא אמרי פי; 167. אלקים דר מעוניך; 168. בטרם יבא שמש; 169. יהיו נא אמרי פי; 170. אלקים דר מעוניך; 171. בטרם יבא שמש; 172. יהיו נא אמרי פי; 173. אלקים דר מעוניך; 174. בטרם יבא שמש; 175. יהיו נא אמרי פי; 176. אלקים דר מעוניך; 177. בטרם יבא שמש; 178. יהיו נא אמרי פי; 179. אלקים דר מעוניך; 180. בטרם יבא שמש; 181. יהיו נא אמרי פי; 182. אלקים דר מעוניך; 183. בטרם יבא שמש; 184. יהיו נא אמרי פי; 185. אלקים דר מעוניך; 186. בטרם יבא שמש; 187. יהיו נא אמרי פי; 188. אלקים דר מעוניך; 189. בטרם יבא שמש; 190. יהיו נא אמרי פי; 191. אלקים דר מעוניך; 192. בטרם יבא שמש; 193. יהיו נא אמרי פי; 194. אלקים דר מעוניך; 195. בטרם יבא שמש; 196. יהיו נא אמרי פי; 197. אלקים דר מעוניך; 198. בטרם יבא שמש; 199. יהיו נא אמרי פי; 200. אלקים דר מעוניך.

4. עב קל ממרומיך ; 5. בת צון עם כל חילה ; 6. בטרם שמש בחדרו ; 7. עת שערי דצון ; 8. אבינו אשר כפיו. *f.* 1. Fol. 50. R. Bahyāh's תוכחה, beginning בפשי ; 2. R. Nissim's ודוי for Minhāh, beg. במה אקדם ; 4. Prayer for the eves of New Year and Day of Atonement, beg. אנא יי אלקי ישראל. On fly-leaf, Index.

Owner : Josef ראינים.

Papal Ital. curs. char., small 8vo, ff. 59 [H. No. 370].

245. דשנת 3. יום זה מכובד ; 2. כי אשמרה ; 1. זמירות for Sabbath, בשמן, with Italian translation ; fol. 7^v, Italian translation of שוכני בתי חומר. Illuminated and arranged for home use.

Squ. char., 4to, ff. 8 [H. No. 365].

246. Selihōth, rite of Šan'ā, 1. ואני ברוב חסדך ; 2. בשם אלהי ; 3. אברהם ; 4. יעלו לאלף (acrost. Jehūdāh) ; 5. רומה ; 6. מנומם בעת קומם ; 7. בליל זה ראש השנה ; 8. אלהים ; 9. יום זה למול מלך (Israel) ; 10. ישראל בחירי (Jehūdāh) ; 11. יה למתי צפנת (id.) ; 12. ילוד יעקב (id.) ; 13. ירושלים למוניך (id.) ; 14. יונה נשאתה (id.) ; 15. ירושלים האנחי (id.) ; 16. אלהי קדם (id.) ; 17. ימינך נושא (Jehūdāh) ; 18. יה מלאך (id.) ; 19. יוני צוחתינו (id.) ; 20. ישראל בחירי ; 21. לאט האל (Lēvi) ; 22. דרכי שבועה (Daniel) ; 23. אשמעה (acr. Šālih b. Yaḥyā).

Yemen. squ. char., 8vo, ff. 11 [H. No. 384].

247. 1. *a.* Prayer attributed to Abraham b. Ezra ; *b.* Fol. 8. בקשה לאחר התפלה ; *c.* Fol. 9^v גדולה תפלה Cabbalistic prayer, end wanting.

2. *a.* Fol. 13. Chapter IV of Jacob Tam's ספר הישר, beg. נזכיר מצאתי ברברי חכמים ז"ל (printed) ; *b.* Fol. 17. בו אופני העבודה Moral sayings.

3. Fol. 20^v. ייחוד poem, beginning אלהי לך צדק אלהי 16 lines.

4. *a.* Fol. 21. בקשה by Ibn Qapril, beginning באור בקר אהודך ; *b.* Rhymed prayer by Josef b. Naḥmīās, beg. מבורך אתה ; *c.* Fol. 21^v. ייחוד ובקשה by Moses Naḥmāni ; *d.* Fol. 25. בקשה אחרת.

5. Fol. 27. דברי חכמים זצ"ל ומוסריהם אשר מסרו לבניהם, beginning הוזהר שלא תסמוך בלבך ושמע עצה וקבל מוסר ותהיה זריו לעשות כל מה שהוטל עליך ומה שצוית, consists of a hundred and three short admonitions, each beginning with אל.

6. Fol. 33. תפלת הים.

7. Fol. 34. *a.* A Maqāma in Al Ḥarīzī's style, beginning נאם ; *b.* Maq. xix of the Taḥkemōni,

abridged; *c.* Fol. 37^v. The first Ghazel of Maq. xlii הנרבה אמת כי הנרבה, one of Maq. 1 נדיב הלב, and the following two lines which are not to be found in the editions:—

מתת נדיבי עם כטל תול ולא ידע אנוש מתי ולא מאין
אכן דבר נבל בקול רעם וקול רעש וקול רוח וגשם אין

d. Fol. 38. The letter of Maq. viii with the rhymes attached to it, and two more Ghazels not to be found in the editions; *e.* Fol. 39^v. Maq. xxvi abridged, ending with the following rhymes:—

בין איש בטח על צורך יום צירך כי בו יעפים ימצאו מנוח
הבוטחים על ריק לריק יגעו אבל קווי יי יחליפו כח

8. *a.* Fol. 41. תפלה קדושה Cabbalistic prayers; *b.* Fol. 43^v. תפלה and other prayers; *c.* Fol. 48^v. בקשה לדרך.

9. Fol. 49^v. הנהגת הבריאות Hygienic advice relating to the diet suitable for each month, attributed to Abraham b. Ezra.

10. Fol. 51. Ashēr b. Jehiēl's Ethical Will, headed הנהגת בריאות הנפש.

11. *a.* Fol. 57. תפלת הדרך; *b.* Another, attributed to Moses Nahmāni; *c.* Fol. 59. Prayer, attributed to Saadyāh; *d.* Fol. 62. Ps. cxix–cxxxiv, followed by more prayers.

Fol. 1–70, vellum, Orient. Rabb. char. with vowel-points; the rest, which originally belonged to a different volume, paper of different makes; different Or. hands, 12mo, ff. 97 [H. No. 317].

248. Various Prayers, headed ספר תפלת אברהם.

a. Fol. 2. Prayer by Menaḥem Azariah of Fano.

b. Fol. 12^v. תפלת השחר, attributed to Saadyāh.

c. Fol. 45^v. וריו by Nahum Foa.

Owners: Jehiēl Josef, Isaiah Leon Jona (Jorea?).

Ital. curs. char., 32mo, ff. 133 [H. No. 57].

249. 1. סדר ברית מילה.

2. Fol. 8^v. Draft of document of sale, dated נהרי קוריו דעל נהרי, נמיליאו ופלו, Sunday, 25 Iyyar, 5212 (May 14, 1452).

3. Fol. 12. סדר חתנים to which is attached a hymn, acrost. El'āzar.

4. Fol. 22. Letter of marriage between Judah b. Elhānān of Ascolo and Stella, daughter of Solomon b. Abraham of Mantua.

5. Fol. 25^v. *a.* סדר ענין מתים; *b.* Fol. 35^v. ברכת אבלים; *c.* Fol. 38. סדר [ה]טבת חלום.

6. Fol. 40^v. Josef Ezōbī's קערת כסף (printed).

7. Fol. 59^v. Prayer by Moses Latif, composed for Joab Immanuel Finzi of ארייז.

Vellum, Nos. 1-6, German Rabb. ; No. 7, squ. char. ; ff. 11^v and 12^v, coloured illustrations of bride and bridegroom in the costumes of the time, 16mo., ff. 61 [H. No. 333].

250. 1. אדרת אליה, by Elijah Hayy b. Moses Nahmu, abridged from כסא דאליה.

2. Fol. 17. Sundry prayers.

3. Fol. 19. Three sonnets.

The volume ends נאם הצעיר אליאז חי נחמו, and is probably the author's autograph ; see also title-page.

Ital. curs. char., 4to, ff. 19 [H. No. 82].

251. Prayers and hymns by Abraham b. Daniel, many of them bearing upon events in the author's life. In one prayer, fol. 61^v, he mentions the following places : Mantua, Forli [פורלי], Rivaroli [ריוארולי], Modena, Scandiano [סקנדיאנו], מונטקיי, ארייז, בוטריו [Buttrio] ; fol. 80. Hymn giving a kind of autobiography, and ending with the statement, that the author was in his sixty-first year in 1571 ; fol. 101. אזהרות in rhymed verse ; fol. 112. Prayer with reference to a false accusation of the Jews in Rome, which, however, ended favourably in Iyyār, 1555 (see עמק הבכה, ed. Letteris, p. 115) ; fol. 132^v. The author's wife Virtuosa mentioned ; fol. 141^v. A series of vows, among which one of writing of scroll of the Law. According to a later notice, written between the lines, this was finished 17 Tammūz, 1573, in the presence of Judah Kōhēn b. Eliāqim ; fol. 152. Prayer for the Jews of Bologna ; fol. 392. The author nominated Rabbi and preacher ; fol. 394^v. Prayer for his elder brother Nāhūm in Mantua and his daughters ; fol. 418. Death of his wife, 25 Iyyār, 1574 ; fol. 424. Author states having written his prayers in two volumes, and composed a ספר הילקוט ; fol. 456^v. Began to write a prayer, each word of which begins with מ (Tuesday, 7 Schebat, 1575). According to a remark on fol. 223, the author composed altogether five thousand prayers.

Ital. curs. char., 16mo, after fol. 277, one leaf missing ; ff. 467 [H. No. 360].

252. שיר לכבוד התורה, קול השירים, also entitled נה שלום in Alessandria della Palia in 1810.

Ital. curs. char., 8vo, ff. 6 [H. No. 402].

253. A. Prayers and hymns collected by Benjamin Kōhēn, pupil of Moses Zakkuth : a. Fol. 8. 1. לך אערק, by Judah Hallēvi ;

2. האדרת והאמונה; *b.* Fol. 9. ספר הליקוטים; *c.* Fol. 10^v. 1. תיקן ז'; באדר; 2. Short prayer by Naḥmāni; *d.* Fol. 12. Various prayers; *e.* Fol. 16. Daily prayers with cabbalistic Commentary; *f.* Fol. 52. קצור כוונת ימי השבוע, by Menaḥem Azariah of Fano; *g.* Fol. 53. Amulets; *h.* Fol. 71. Autograph letter by Menaḥem Azariah of Fano; *i.* Fol. 76. Cabbalistic prescriptions; *j.* Fol. 83^v. Riddles on the Thirteen Articles of Faith; *k.* Fol. 85. List of books sent to Leghorn.

B. Fol. 85. אל מלך יושב, with cabbalistic Commentary.

Owner: Reuben Josef מונדווי.

Ital. curs. char., 4to, ff. 92 [H. No. 29].

254. ס' תהלות ותפלות ווריון. *a.* Fol. 2. Prayer attributed to Saadyah Gāōn; *b.* Fol. 13^v. תוכחות ואזהרות ובקשות, by R. Jehūdah, beg. ה' אתה אברך; *c.* Fol. 15^v. בצרה קראתי; *d.* Fol. 16^v. אזהרה, beg. ה' שמעתי; *e.* Fol. 17^v. כוונה; *f.* Fol. 18. עמידה, beg. ה' שמעתי; *g.* Ibid. השתחויה, beg. בורא; *h.* Ibid. מכתתר, beg. אל מכתתר; *i.* Fol. 20. ליום הכסא, beg. ודוי ליום הכסא; *j.* Fol. 22. נשמות, beg. טרם אענה; *k.* Fol. 23^v. נפילת אפים, beg. נפילת אפים; *l.* Fol. 24^v. תחינה ובקשה, beg. וכן מצא.

Owners: Samuel Ḥayyim Cohen Belinfante, Elijah Camerino; Benjamin Consolo; Barukh of פירמי; Moses of פירמי; Judah קארקוסא; Josef Hayy Mondolfo; Moses Cohen Belinfante, Meir Cohen Belinfante.

Ital. curs. char., small 4to, ff. 28 [H. No. 208].

255. שניין שמשון. Prayer consisting of three hundred words, each beginning with ש, by Samson Kōhēn Modon, 1703.

German squ. char., 8vo, ff. 3 [H. No. 381].

256. Cabbalistic prayer and תפלת הדרך. On the fly-leaf (verso), form of a marriage letter, but nearly illegible.

Vellum, Span. Rabb. char., ff. 18 [H. No. 146].

257. Mordecai Isbān's penitential prayer (ורוי), printed.

Ital. curs. char., 8vo, ff. 42 [H. No. 33].

258. 1. Menaḥem b. Solomon Mēiri's treatise on repentance during the penitential season, on fast days, and on days of mourning. it is divided into two parts: *a.* משיב נשף two sections with twelve and thirteen chapters; *b.* שבר נאון with seven and twelve chapters.

2. Fol. 230. Fragment of a work containing glosses on Maimūni's Mōrēh (see Shēm Tōb Palqērā's מורה מורה, p. 159 sqq.).

Writer: Abner . . ., who finished this copy, 20 Adar, 5231 [Feb. 11, 1471].

Owner: Eliezer גרנייזי.

Span. Rabb. char., 4to, after fol. 200 lacuna; fol. 215 misplaced and should be read after fol. 226, several leaves missing, ff. 231 [H. No. 221].

259. 1. מצות זמניות, ספר, Hebrew translation of R. Israel's Commentary on the Prayer-book.

2. Fol. 8. אזהרות for the Great Sabbath by Judah Hallēvi, beginning הקבצו ושמעו אשאלה רשיון.

3. Fol. 18. Italian sermon in memory of Abraham Reggio.

4. Fol. 19. Permutations of the letters of the word בראשית, and other Nōtariqōns on Biblical words.

5. Fol. 25^v. Two short Italian addresses, headed ביום פורים לנערים.

6. Fol. 27. Extracts from Ben Sirah, copied from the Hebrew translation of Ismael Menaḥem פיראריסי.

7. *a.* Fol. 31. Poems written and set to music by Solomon de Rossi (מהארומים) of Mantua on behalf of Pietro and Lorenzo Bragadini, Venice, 1563; *b.* Fol. 32 in honour of Moses סלם in Mantua; *c.* Fol. 33. Recommendation and a responsum by Leon of Modena on the singing of prayers, supported by Ben Šiōn Šarfāthi, Leb Sarwāl, Ezra of Fano; *d.* Fol. 39. Document signed by Isaac Gershōn, Moses Kōhēn of פורט, Leon of Modena, and Simḥa Luzatto, prohibiting the infringement of copyright of Solomon de Rossi's compositions.

8. Fol. 44. List of sermons with their dates, beginning with the funeral sermons on Moses Hefes, 11 Sīvān, 1798.

No. 1 copied for Mordecai Samuel Ghirondi from a MS. belonging to Abraham Reggio of Gorizia.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 44 [H. No. 263].

260. I. עבורת בית ה'. Cabbalistic commentary of the Abōdāh כוננת, אתה, beginning missing.

II. פזמונים. 1. עזו ונאון חובש; 2. ברוך יושב בסתר; 3. אתודה אליכם אקרא זרע אמוני; 4. אאדיר אאמיר; 5. אשמתי (Selihā); 6. ברוך אשר ישקול; 7. יראו רבים ישמחו; 8. על רוממו שמע עליון; 9. מכין תבל יושב קדם, רשות לנשמת לש"ץ.

III. *a.* Fol. 58. List of corrections; *b.* Fol. 61. Text of Abōdāh.

Maghribine curs. char., 8vo, ff. 67 [H. No. 259].

COMMENTARIES.

261. Eliezer b. Nāthān's (ראב"ן, twelfth century) Commentary on the German Maḥzōr for New Year, Day of Atonement, Sukkōth, Shem. Aṣēreth, Simḥath Torāh; Sabbath שובה, Sabbath before Sukkōth, Hōshānōth; fol. 1, missing. The following names are mentioned: Aaron Kōhēn? (הרא"ך), אבי"ה (fol. 37^v), perhaps R. Eliezer b. Isaac, quoted by Rashi on Ps. lxxvi. 11 (cf. Zunz, *Zur Gesch.*, p. 63); Azriel b. Nāthān, El'azar Qallir, El'azar of Worms, Gershōm, Isaac דילטרו, Jacob (?); Jacob of Coucy (called חותנו של רש"י, and not identical with the one mentioned by Zunz, *ibid.*, p. 50); Jacob b. Judah hal-Lēvi; Jacob Nāzīr, Judah b. Moses Haddarshān; fol. 41, marg. יוני הלבלר (Joigny); Jonathan, Meir, the Precentor (Zunz, *ibid.*, p. 47); Menaḥem of Hēlbō; Menaḥem b. Sarūq; Meshullām; Solomon b. Isaac (Rashi); Samuel b. Isaac hal-Lēvi; Simon b. Isaac; Solomon hab-Bablī. Of older authorities are quoted Josippon, מדרש השכם, and ספר מולות; fol. 53, שמעתי מרש"י. Fol. 46, against the word עגור (Isa. xxxviii. 14), marg. לש' אש' קרענן (*Kranich*); fol. 53, against יהוייד, marg. וירט גפינגרט (*wird gefingert*).

Passages struck out by censor, ff. 16, 20^v, 28, 31^v, 37, but without signatures.

Vellum, Franco-German Rabb. char., 2 cols., large fol., ff. 89 [H. No. 71].

262. 1. Josef b. Naḥmīās' Commentary on the Abōdāh אתה כוננת.

2. Fol. 9. Meir Crescas' query addressed to Profet Durān.

3. *Ibid.*^v Profet Durān's letter to Shealtiel Gracian, beg. כבוד חכמים והדר זקנים.

Modern copy, 4to, ff. 10 [H. No. 147].

263. Isaac b. Todros' Commentary on Solomon b. Gabirol's אזהרות.

Copied by B. Goldberg from Cod. Paris.

German curs. char., 8vo, ff. 54 [H. No. 121].

IV.

PHILOSOPHY.

264. a. (שער הבטחון) קיצור חובות הללכות; b. Fol. 96. Poem on the contents of the tenth chapter of the same work; c. Fol. 97. Bahyāh's תוכחה addressed to the human soul.

Owner: Isaac of Modena.

Vellum, small squ. char., 32mo, ff. 100 [H. No. 138].

265. Solomon b. Gabirol's ספר מבחר הפנינים, with the (printed) Commentary. The work is preceded by a preface and two poems by the copyist Solomon b. Isaac b. Moses משיש. Fol. 43, Letter of dedication to Isaac קונישו; *ibid.*^v Arabic poems headed שיר הספרים, accompanied by a Hebrew paraphrasis in verse, and other poems by the copyist; fol. 46^v, Poem of three lines with reference to Samuel Ḥagīz.

Finished in Algiers, Friday, 9 Tammūz, 5353 (July 9, 1593).

Maghribine char., 4to, ff. 46 [H. No. 408].

266. 1. ספר מבחר הפנינים, with the Commentary on the margins, and preceded by a Table of Contents.

2. Fol. 27^v. ספר עלילות דברים, with the Commentary of Josef b. Meshullām, without the poem which precedes the printed edition אוצר נחמד IV, p. 179 sqq. (see also *HB.*, VII, 26, and החלוץ I, p. 160). From the words (fol. 39^v) ער היום הזה לנו אלה ות' שנה (ed. בערוך, we can gather that the work was written in 1468 (see also the colophon).

Finished Tuesday, 13 Nisān, 5228 (April 5, 1468). Are the author and commentator one and the same person?

3. Fol. 53. רוח חן, attributed to either Judah or Samuel b. Tabbōn (printed). Finished 3rd Sivān, 5228 (1468).

4. Fol. 59^v. יסוד היסודות ועמוד החכמות. Commentary on the first four chapters of Maimūni's התורה. Finished in מרין, 9 Tēbēth, 5231 (Dec. 2, 1470).

5. Fol. 62^v. Metaphysical definitions in the style of the Mōrēh. At the end the words: אמר החכם הפילוסוף האשה היא סבת חערך הקנינים. מרכב סמאל מלאכת שמנים. חוצבת רהב מחוללת תנינים.

Written probably by the commentator (and author?) of No. 2.

Owners: Marco di Dona Luzzza[tto?]; Samuel.

German Rabb. char., various sizes, 4to, ff. 63 [H. No. 117].

267. Judah b. Tabbōn's Hebrew translation of Judah hal-Lēvi's Kitāb al-Khazari. At the beginning the following rhymes:—

בשם עוז התעורר	ובנבורה נעור	יהי לבי נאור	להעתיק הכוזר
ויקם ניב גור	לעם בור נפור	ומאתו נגור	ובין אכור כהור
ויערה שש משור	לבוש ברי מנור	אשר עתה מור	צפיע אלעור

The MS. is incomplete and ends III, § 63 (see *Das Buch al-Chazari*, ed. Hirschfeld, p. vii).

Writer: Elāzar (see the poem).

Ff. 10, 24, 25, 36, 37, 42, 48, 49 vellum, Span. squ. char., 4to, ff. 54 [H. No. 139].

268. בית יעקב, Jacob b. Ḥayyim Farissöl's Commentary on the Kitāb al-Khazari, written 1422. The author frequently quotes explanations of his teacher Frat. Maimon. At the end the following rhymes:—

אשים אשר להם דבר כוזב בור כי על מקום קדש שועלים הלכו
להם ודומיהם תשובתם בצד סולו פנו דרך בית יעקב לנו

Span. Rabb. char., large 8vo, ff. 179 [H. No. 214].

269. ספר עדות לישראל, Nathanael Kaspi's Commentary on the Kitāb al-Khazari.

Written by Menahem b. Elijah de Rossi (מן האדומים), and finished Thursday, 12 Tammūz, 5240 (July 1, 1480). See *HB.*, XVI, p. 127.

German curs. char., 4to, ff. 84 [H. No. 1].

270. Commentary by Hillēl b. Eliezer of Verona on the Five and Twenty Theses of the Second Book of Maimūni's Mōrēh.

Modern copy, 4to, ff. 5 [No. 413].

271. Abbā Māri's מנחת קנאות, with variations from and additions to the printed edition (see Neubauer, *Rabbins français*, p. 655 sqq.). The beginning is missing.

Written by Mordecai b. Abīgedōr, and finished in סירמיני, 6 Tammūz, 5128 (June 8, 1458).

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 162 [H. No. 194].

272. Shēm Tōb Palqera's Treatise ראשית חכמה in three sections. It begins with a poem, headed

אל מעלות נפש אשר חכמה אם לעלות יש נפשך חכמה
אם מפרי בן לאכול תתאו הנה לך ראשית פרי חכמה

The introduction ends: *read* (בימי) הבחרות עם
ספר המעלות ורוב דברי בו בחכמות הם דברי ראש הפילוסופים ובקיאיהם
כי לא דרשתים אני מעצמי אלא שקבצתי מהספרים שהם מפוזרים שם
וחלקתיו לשלשה חלקים החלק הראשון ממעלות היציריות וצריך למבקש
בחכמה אליהם החלק השני ממספר החכמות וצריך המבקש החכמה לדעת
מספרו והתועלת שתגיענה לו בידיעה והחלק השלישי בביאור כי הפילוסופיה
הכרחית בהשיג ההצלחה האמתית.

At the end the writer added the poem introducing the ספר המעלות.

Owner: Zunz (No. 12).

German curs. char., modern copy from an original which had been finished June 22, 1552, fol., ff. 56 [No. 420].

273. 1. Shēm Tōb b. Josef b. Palqera's ספר בחכמת הנפש, in twenty chapters, to which is added, as ch. xxi, ביריעת הפילוסופים

[בשלמות האנושי]ת, not to be found in the printed edition (Lemberg, 1835).

2. Fol. 28. פירוש על ארבעה פרקים של מדע, Commentary on the first four chapters of Maimūni's התורה, הלכות יסודי התורה, beginning יסוד והא לך זה, fol. 34, היסודות של בינה ואמנה שהם יסודות לקיום המצות; הפירוש אשר הועתק מלשון הערב, with a space left (fol. 35^v) for an astronomical figure. Attached are some short poems, published by Dukes, *Orient.*, 1847, p. 405.

3. Fol. 38. Queries and answers on medical topics, headed התחלתו בספר רפואות שהביא; fol. 43, headed שאלות בענייני החכמות ר' חיים.

Owners: Heidenheim (רשימת הספרים, p. 41, No. 42); Zunz (No. 6).

Span. Rabb. char., 4to, ff. 43 [No. 442].

274. 1. ספר האמונה הרמה. Philosophical treatise by Abraham ha-Lēvi b. Dāwud (דאוד) in three sections, translated by Solomon b. Lābi. The translation is headed by a poem of eight lines. Colophon (fol. 68) like *NCat.*, No. 1227 (minus the last four words). The work ends after ch. i of section 3. Fol. 69 gives a table of contents, which ends as follows: הפרק השני איננו לא בהעתקה הזאת אשר היא לר' שלמה בן לביא ולא בהעתקה האחרת הנמצאת במנטובה והיא לר' שמואל מוטוט ותוכן כוונת הפרק השני הזה החסר היה בתוספת ביאורים ומשלים בחליים הנפשיים ואופני רפואתם וחבל על דאברין ולא משתכחין הספר הנכבד הזה כתבו הראב"ד הראשון הוא החסיד בעל ס' הקבלה בשנת דתתק"ך כאשר יובן מדף נ"ב והיא שנת 1160 למנינם והיתה תחלת חבורו בלשון ערבי ונעשו ממנו שתי העתקות בלה"ק האחת מלאכת ר' שמואל מוטוט לבקשת ריב"ש ונקרא אמונה נשאה ואחרת מלאכת ר' שלמה בן לביא והיא הכתובה בספר הזה ונקראת אמונה רמה והיא בלשון צה ומדוייק הרבה יותר מן הראשונה. The fly-leaf, written by a later hand, gives the beginning and end of a translation ascribed to Samuel b. Mōṭōṭ, which was finished Adār 2, 1392.

2. Fol. 73. Commentary on the above-mentioned work by Solomon b. Lābi, ending sect. 3, ch. i.

3. Fol. 121^v. Ch. v of a philosophical treatise, beginning הרבור בעצם ובנשמות העצם קודם לכל סוג במציאות וביריעה. The author frequently refers to the Talmud and various Midrāshim, and quotes also Ibn Sina, Ibn Ezra (fol. 133), and Maimūni's Mōrēh (fol. 122). The work ends תהלה החמשי השער דברינו מן השער הששי לאל ועתה יבא השער הששי.

Span. Rabb. char., No. 1 has many marginal notes, 4to, ff. 135 [H. No. 222].

275. 1. ספר רב פעלים, by Isaac b. al-Latif (printed in כוכבי יצחק, vol. XXV).

2. Fol. 6. צורת עולם, by the same (printed, cf. קבוצת חכמים, ed. Warnheim).

Ital. curs. char., 4to, ff. 26 [H. No. 161].

276. Isaac b. al-Latif's שער השמים, without the table of contents (see *NCat.*, No. 1277^d).

Written by Hezekiah Rafael b. Hayyim.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 98 [H. No. 167].

277. המלך והנזיר, translated by Abraham hal-Lēvi b. Hisdai; fol. 93 rewritten by a later hand.

Written, Mantua, 1548 (same hand as 522).

Span. Rabb. char., verses vocalized, 8vo, ff. 98 [No. 523].

278. 1. Translations by Judah b. Moses b. Daniel Romano; *a.* Abstract from Thomas of Aquino's Commentary on Aristotle's *De Demonstratione* (ס' המופת), ii, ch. 21, cf. Steinschneider, *Uebers.*, p. 493; *b.* מאמר ההמשלים, the same philosopher's treatise *De Ideologia*, see Steinsch., *ibid.*, p. 483; *c.* Fol. 6. מאמר הנמצא והמציאות, Aegidius de Colonna's *De Esse et Essentia*, cf. Steinsch., *ibid.*, p. 491; *d.* Fol. 12^v. מאמר האחד והאחרות of Boetius' (בואיציון) *De Uno*, cf. Steinsch., *ibid.*, p. 467.

2. Fol. 15. *a.* שער, by Judah b. Moses b. Daniel Romano, also styled פתיחות והקרמות אל ביאור ספרי הנבואה, comprising sixty-six שער, cf. Steinsch., *ibid.*, p. 491; *b.* Fol. 27. Gloss on Aegidius, Alexander the Minorite, Thomas, Angelus, and Albertus Magnus, cf. Steinsch., *ibid.*

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 42 [H. No. 409].

279. 1. ספר משובב נתיבות, by Samuel b. Mōtōt, Commentary on the ספר יצירה (partly printed). According to a note at the end, the work was written in Wādi-l-Hijāra in 1370. The text of the ספר יצירה is annexed (see *HB.*, XV, p. 15).

2. Fol. 20. מגלת אשורש, Commentary on Esther, by Anselmo Astruc (see *Mag.*, VII, p. 115).

3. Fol. 23^v. Josef b. Kaspi's Ethical Will, addressed to his son Solomon (printed), dated Valencia, Ellul, 5092 (but see Renan-Neubauer, *Écrivains juifs franç.*, p. 143).

4. *a.* Fol. 27. Twenty-four סודות; *b.* Fol. 32. שער הכונה; *c.* *Ibid.*^v. שער הצדק, in six chapters (the end wanting) with introductory rhymes by Todros hal-Lēvi (printed).

5. Fol. 38. Abraham b. Ezra's אגרת השבת (printed).

6. Fol. 41^v. Commencement of a dictionary of foreign words.

7. Fol. 44. Agādā, beginning ת"ר כשברא הקב"ה את האלנות נאו ונבהו עד למאד.

8. *a.* Fol. 45^v. ענין עשרה הרוגי מלכות; *b.* Fol. 47^v. The Book of Judith; *c.* Fol. 49. Megillath Antiochus in Aramaic; *d.* Fol. 51. הימים שאירעו צרות לישראל; *e.* Fol. 52. Short tales, some of which are taken from מדרש ויושע. At the end, two short poems; fol. 67^v, Pseudo-Ben Sirā (printed).

Ital. curs. char., 4to, ff. 71 [H. No. 219].

280. עין חיים, Theological treatise by Aaron b. Elijah, the Qaraite (printed).

Owner: Zunz (No. 24).

Late German curs. char., 4to, ff. 118 [No. 429].

281. אור ה', by Hisdai Crescas b. Jūdāh (fol. 5), beginning with table of contents (ff. 1-2). According to a note on fol. 159^v, the author finished the work in Saragossa in 1410 (year of his death). It is therefore probable that the MS. is the autograph of the author. Many variations from the printed editions.

Span. Rabb. char., ff. 48 and 72 written by a later hand; 4to, ff. 159 [H. No. 4].

282. Samuel Šaršāh's מכלל יופי. The beginning is missing (see *NCat.*, Nos. 1296 and 1297).

Censor: Camillo Jaghel, 1611.

Span. Rabb. char., after ff. 32 and 42 lacunae; fol., ff. 218 [H. No. 411].

283. 1. ספר העזר (עזר הדת in the colophon), by Moses Kōhēn Tordesillas, written in 5139 (1379), as stated in the heading of fol. 1. The work was translated from the author's original (בלשון לעז) into Hebrew by Meir b. Jacob, and contains seven chapters (see *NCat.*, No. 1796⁴).

2. Fol. 10^v. ספר עזר האמונה, a polemical treatise by the same author, written 5135. The MS. only contains the preface and part of the table of contents.

Ital. curs. char., 4to, ff. 11 [H. No. 187].

284. Another (complete) copy of the ספר האמונה.

Ital. squ. char., 4to, ff. 76 [H. No. 191].

285. Isaac Pulgār's עזר הדת (partly printed in טעם זקנים).

Owners: Abraham פרינצלי (Proselyte), Livorno.

Span. Rabb. char., ff. 20 and 21 misplaced, 8vo, ff. 91 [H. No. 94].

286. Shēm Tōb b. Isaac Shafrūt's אבן בתן, a polemical treatise against Christianity; slightly defective at the end.

Orient. Rabb. char., eighteenth century, fol., ff. 88 [H. No. 160].

287. Josef b. Shēm Tōb's עקרי הנוצרים בטול, translated from the Spanish original of *Ḥisdāi Crescas* (printed).

Modern copy (by B. Goldberg?).

German curs. char., 4to, ff. 8 [H. No. 362].

288. ספר מאויבי תחכמי, identical with *Ḥisdāi Crescas'* בטול עקרי הנוצרים (see *HB.*, VI, p. 2 sq.). The last leaves are slightly damaged.

Ital. curs. char., 4to, ff. 21 [H. No. 193].

289. ספר דרך אמונה, by Abraham Bibago, beginning ס' האמונה הקצר והוא ח"ב מהילקוט הקטן והוא הדרך הקצר ונתיב הסלול לבוא עד תכלית השארת נפשו שכרו אתו באמונתו לפניו יבוא פעולתו אשר בעזרת ה' ית"ש העתקתיו וקצרתיו וסדרתיו מ"ס דרך האמונה הגדול להפילוסוף האלהי מו"ה אברהם ביבאגו שהיה מורה דרך להחכם הפילוסוף (sic) האלהי מו"ה יצחק עראמה בעהמ"ה ה"ס בעל עקידה.

Underneath is written

אם תמות באמונתך

תחי' ————— במותך

ואם לא חייד קבורתך

German curs. char., 4to, ff. 46 [H. No. 3].

290. מנן דוד, by David b. Judah Messer Leon (printed), a cabbalistic philosophical treatise.

Owners: Amrām, David Meldola, Moses Judah b. Israel (fol. 5); David b. Rafael Meldola, who received it from Safed in the year 1836.

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 178 [No. 465].

291. אגרת העשיריה, by Abraham b. Meir de Balmes, metaphysical treatise based on the number Ten, as conceived in the יצירה, ספר פרקי דר' אליעזר. At the beginning stands the following poem:

אשלח ברכת רעיוני ה	חדרים משלהבת יה
דורש ברבר לפידיה	מלבת שואל העשויה
על יחוד נוף ספיריה	שובר מיני השטיה
על עשרה ספורים	קול שאון מעיר ושאהיה
ובכן איש תם תקראהה	אגרת העשיריה
יואל אל תשמע עליה	בעגל עוד בה עשיריה

The date given at the end, 26 Nissan, 5269 (April 16, 1509), implies that the MS. is in autograph.

Ital. curs. char., 4to, ff. 112 [H. No. 105].

292. 1. Al-Farābī's ספר התחלות הנמצאות, according to the colophon translated by Moses b. Samuel b. Tabbon (printed).

2. Fol. 47. Al-Ghazālī's treatise on logic, כוונת הפילוסופים. The translator's preface is missing. The work begins אמר אבן חמר אלנזאלי הטויתי תהלה.

Owner of No. 1: Josef b. Halfōn.

The copy was finished 5 Tēbēth, 1320, by Moses of Tortosa in Venice.

No. 1, Orient. squ. char.; No. 2, Orient. Rabb. char., 4to, ff. 74 [No. 426].

293. Al-Farābī's מאמר במספר החכמות. Copied for S. D. Luzatto from a MS. in the possession of the Brothers מריוויש in Padua (cf. אוצר נחמד, II, p. 13).

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 25 [H. No. 207].

294. 1. Al-Farābī's ס' ההתחלות, translated by Moses b. Tabbōn (cf. *SCat.*, col. 2001, printed).

2. Fol. 16v. Some observations on the constellations and the number of stars belonging to each.

3. Fol. 19v. סוד הטעמים, by Ben Ashēr (printed).

4. Fol. 23v. שער האלכסונוט והמרובעים, with mathematical figures.

5. ספר אלפרנאני. Compendium of the *Almagest*, translated by Jacob Anatoli, ends with ch. xxvii (cf. *Oṣar Nehmād*, IV, 14).

Span. curs. char., 8vo, ff. 56 [H. No. 133].

295. ספר השמים והעולם, Solomon b. Ayyūb has-Sefarādi's Hebrew translation of Ibn Roshd's medium Commentary on Aristotle's *De Coelo* (see *SU.*, p. 128).

German curs. char., 4to, ff. 108 [No. 438].

296. Abraham Nahmias b. Josef's translation of Thomas of Aquino's Commentary on Aristotle's *Metaphysics* (cf. *SU.*, p. 485). The preface was edited by S. Sachs, *Ker. Chem.*, VIII, 110-11.

Finished 22 Shebat, 5251 (Feb. 2, 1491).

Writer שלום בן יסוד.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 303 [No. 431].

297. 1. Moses b. Tabbōn's Commentary on Solomon b. Gabirōl's אוהרות (printed).

2. Fol. 49v. Josef b. Kaspi's Commentary on Esther, written at Majorca, 1331, beginning רוח אל עשתי ורוח יי נשאתני פה העיר הגדולה מיורקא אב שנת צ"א לפרט האלף הששי ואשב פה ששה חרשים שמח בחברת חנכבר החכם הררפא דן אלעזר אבן ארדון ירחמנו עושהו.

3. Fol. 55v. בתי הנפש. Solomon b. Immanuel da Pieira's

translation of Mūsā b. Tūbī's philosophical poem אלסבעינייה (ed. Hirschfeld, *Report of Montefiore College, Ramsgate*, 1894). Attached are several epigrams by Abraham b. Ezra.

4. Fol. 69. Samuel b. Tabbōn's preface and translation of Maimūni's Commentary on Abōth and the 'Eight Chapters.'

5. Fol. 110. Samuel b. Tabbōn's translation of Maimūni's מאמר תחיית המתים.

6. Fol. 121. Al-Ḥarīzi's translation of Maimūni's Commentary on פרק חלק (see *HCat.*, p. 31).

Span. Rabb. char., after fol. 84 lacuna, large 8vo, ff. 132 [H. No. 205].

298. Previsiones divinas contra la vana idolatria de las gentes, by Ishac Orobio de Castro, libro primero. The author lived in the seventeenth century.

4to, ff. 453 [No. 525].

299. Spanish translation by Christoval de la Torre of Ishac Orobio de Castro's Certamen philosophicum . . . adv. J. Bredenburgii principia (Amsterdam, 1684). The translation is dated April 8, 1721.

8vo, pp. 144 [No. 532].

300. כתב תמים, by Moses Taqū. The inverted part of the MS. begins p. 70, l. 2 from the bottom of the printed text (Kirchheim in אוצר נחמד, III, pp. 58-99).

Modern copy from Cod. Paris A. F. No. 280, by B. Goldberg.

German curs. char., 4to, ff. 24 [H. No. 20].

301. 1. זכות אדם, Theological treatise by David of Rocca Martino (printed).

2. Fol. 27. Joshua al-Lorqī's polemical letter to Don Solomon hal-Lēvi כשנשתמד במדינת בורגוש דון שלמה הנזכר ונקרא שמו אחרי כן (with variations from and additions to the printed edition).

3. Fol. 35. Letter, headed ז"ל יום מאישטרי ראמוך (sic) יהוטופם. המיר דתו עפרא ללחוק ומתורת משה חשק חשוק.

4. Fol. 40^v. Profet Dūrān's letter תהי כאבותיך (printed).

5. Fol. 47^v. Aqibā b. al-Sākh b. Judah י"ג רהוטה מיוסדת על דרך י"ג אתה יי אלהי ארוממך אהלל מדות וי"ג עקרים שכתב הרמב"ם במושב זקנים.

6. Fol. 48^v. שאלות ששאל העברי לנוצרי והם שלשים in Ladino.

Span. curs. char., 4to, ff. 50 [H. No. 145].

302. 1. Philosophical treatise consisting of four sections (שערים), but only an epitome and part of the introduction are given.

2. *a.* Fol. 7^v. שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה, by Jōnāh of Gerona (printed), epitome only; *b.* Ibid.^v Poem, beginning אֲדֹנָי עוֹלָם אֲשֶׁר בָּרָא בְּטָרֵם כָּל תְּשׁוּבָתִי (42 ll.).

Written by Isaac b. Samuel Hezekiah.

Censor: Giovanni Dominico Carretto, 1607.

Ital. curs. char., 4to, ff. 7 [H. No. 377].

303. Compilation by a certain Eliezer b. Abraham, whose name appears in an acrostic at the beginning of the MS. Then follows an introduction with a second, and longer poem, after which the MS. contains, without revealing the title or the author's name:—

a. Samuel Mōtōt's מְשׁוּבָה נְתִיבוֹת, Book I, and beginning of Book II (see No. 279).

b. Fol. 11. סֵפֶר רוּחַ חַן, Introduction to Maimūni's Mōrēh, with a Commentary, with notes by Seligmann Bing (Oppenheim).

Style and writing are exactly the same as No. 146, so that also this MS. appears to be in autograph.

German Rabb. char., 4to, ff. 26 [H. No. 220].

304. סֵפֶר הַמוֹסֵר, by Efraim of Modena, with variations from the printed edition (Lyck, 1871).

Vellum, German Rabb. char., 4to, richly illuminated with pen and ink caricatures and arabesques, ff. 16 [H. No. 304].

305. 1. Shemaryāh of Negroponte's letter to King Robert of Anjou in defence of the belief in the creation of the world as taught in the Bible, against Aristotelian materialism. It begins והוא המאמר אשר שלח החסיד החכם הנבון הר' שמריה מניגרופונטים ע"ה אל המלך רובירטו בשנת ח"ף (1320) וכך היה כותב עליו אל החכם המעוטט בפטרת החכמה המרומם והמזהיר מלך רובירטו אשר האירו ברקיו תבל מאת החכם הישראלי תושב ניגרופונטים ינתן.

2. Fol. 9. *a.* Short Commentary on the Thirteen divine attributes; *b.* On יששכר with two ש, according to Simhā b. Solomon of Germany; *c.* מטטרון שר הפנים; *d.* On the word דעה in the fourth of the eighteen Benedictions; *e.* אמ אין דעת אין בינה (Abōth, III, 17); *f.* On 1 Chron. xxix. 11; *g.* On ואל תהי רשע (Abōth, II, 14); *h.* אלן עשרה מילי דחסידותא והוה נהיג בהון רב.

3. Fol. 13. Dissertation on the creation of the world, beginning בשם אלהים חיים אשר הוית המציאות לכל הנמצאים ושרש הויתם ועקר המצאם לאשור נפשו.

4. Fol. 15^v. Isaac Israēli's (the Elder) Book of Definitions (חבור), translated from the Arabic original by Nissim b. Solomon (ed. Hirschfeld, *Steinschneider-Jubelschrift*, p. 233).

5. Fol. 29. הנקרא טראקטא (ק"ן), Treatise on logic (see *NCat.*, No. 1318^b).

6. Petrus Hispanus' *Summula*, beginning בעזרת האל שאין לו דמיון אחר. The translation is by Abraham Abigedōr (see *SU.*, p. 471).

7. Fol. 66. Philosophical figures called 'Trees.'

Vellum and paper, Span. Rabb. char., 4to, ff. 72 [H. No. 361].

306. Naftali Hirsch Goslar's *אגרת מוכר*, a philosophical treatise in the form of a dialogue with commentary at the end.

Owner: Carmoly (No. 245).

German curs. char., after fol. 49 lacuna; 8vo, ff. 90 [H. No. 320].

307. The three last dialogues of David Nieto's *מטה דן*, translated into English by E. H. Lindo (the translation of Dialogues I and II, by Dr. L. Loewe, was published in 1853). Appended are: 1. A table showing the differences between Passover and Easter Sunday of the Latin and Greek Churches up till 1900; 2. A dedicatory poem to Sir Moses Montefiore, dated April 20, 5616 (1856).

4to, pp. 257 [No. 527].

308. החכמה השלשית מחכמת מה שאחר הטבע והיא חכמת הנפש חלק ראשון. Hirz Ullmann's work on Psychology (chaps. 451 to 711).

Large German curs. char., 4to, ff. 240 [H. No. 85].

309. *ספר המשביל*, by Tobias Isaac Baruch of Nizza-Monferrato, discussed between the good and evil imaginations.

Author's autograph, dated 1783.

Ital. curs. char., 4to, ff. 52 [H. No. 398].

310. *ספר מועדי שחר*. Hebrew translation of Moses Mendelssohn's *Morgenstunden*, by Josef Herzberg of Mohilew, with dedicatory letter to Sir Moses Montefiore, dated February 25, 1843. The translation ends (fol. 119) with a poem and an appendix (fol. 131) by the translator.

8vo, ff. 6 and 144 [No. 464].

311. *ספר רחמי האב על הבן*. Moral teachings, chiefly with regard to sexual intercourse. The work is appended to a printed copy of *פירוש על המוסרות*, Amsterdam, 1650.

Ital. curs. char., 4to, ff. 9 [No. 455].

V.

QABBALAH.

312. Commentary on ספר יצירה, by Judah b. Barzillāi of Barcelona (ed. Halberstam, Berlin, 1885). Appended are many loose sheets, containing the editor's annotations.

Modern copy from Cod. Padua.

4to, ff. 168 [H. No. 305].

313. Commentary on the ספר יצירה, attributed to Isaac b. Abraham of Posquières, surnamed the Blind.

Modern copy by Benjamin Wolf Schoenblum, finished Friday, 9 Nisān, 5614 (1854), in Lemberg.

German curs. char., 4to, ff. 25 [H. No. 174].

314. Commentary on ספר יצירה, attributed to Isaac the Blind, but not identical with the preceding work.

Span. Rabb. char., ff. 21^r sqq.; Ital. curs. char.; many diagrams, 4to, ff. 23 [H. No. 54].

315. a. Commentary on the ספר יצירה, by Samuel Portaleone (שער אריה), styled בן אלישע (after the author's father); **b.** Fol. 17. Another Commentary על נסחא אחרת, styled בן רחל (after the author's mother); **c.** Fol. 34. A third Commentary על נסחא אחרת, styled שמואל לזכרון לפני יי.

Owner: Menaḥem Sinai.

Ital. curs. char., 4to, ff. 48 [H. No. 165].

316. 1. אור השכל, by Abraham Abulāfia.

2. Fol. 25. פירוש ספר העין, attributed to R. Hammāi Gāon.

3. Fol. 29. סוד התמונה, attributed to R. Ismael b. Elishā.

4. Fol. 30. Fragment of ספר יצירה (ch. i, 1-6).

5. Fol. 31. Commentary on סוד התמונה.

Written by Ezrā b. Isaac b. Ezrā b. Isaac of Fano, called Gajo צונפר, and finished 1555.

Ital. curs. char., 4to, ff. 154 [H. No. 8].

317. שער הרזים, by Todros ha-Levi [Abulāfia], Cabbalistic Commentary on Ps. xix, beginning with a poem of six lines. The two end rhymes, giving the name of the author, are reproduced in אוצר הספרים.

Ital. curs. char., 4to, ff. 29 [H. No. 123].

318. **צירור החיים**, by Josef b. Abraham b. Šiyāh, a Commentary on **אוצר הכבוד** of Todros hal-Lēvi Abulāfia, and written at the request of Abraham Castro. The introduction concludes with an acrostic: **אני יוסף בן אברהם ציאח**.

Owners: Levi **לאנוילרו** (?); Abraham **ההייאני** (?); Ḥayyim **חכה**.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 88 [H. No. 75].

319. 1. **לוח לחכמת הקבלה**, Cabbalistic treatise by Josef Chiqatilla on the Sefirot, beg. **הביטו אנשים בעין החכמה ב' ספירות בלי מה**; **הספירה הראשונה כתר עליון מוכתרה מכל צדדיה מחשוף הלבן**; fol. 4, **כלל אחר מענין הקבלה**, fol. 8, **קבלה מפוארת יפה יתברך שם הבורא**; **אודיעך כלל הדברים שהיו מתנהנים בו בעלי המרכבה**.

2. Fol. 19. **שער השמים**, attributed to the same author, beginning with six lines of poetry. The work itself is addressed to a friend (**ידיד נפשי**), and treats on the same subject as No. 1, but more in detail. An epilogue (fol. 97^v) ends with seven lines of poetry (fol. 98^v), beginning **עשר המה יסוד עולם**, which is followed by a kind of homily on the Tetragram. The margins are covered with notes in Latin.

No. 1, written by Shabbethai Kōhēn of **מונפיראטו**; No. 2 is written in the same hand.

Ital. Rabb. char., 12mo, ff. 14-18 blank (the leaves of No. 2 are independently marked, but both treatises originally belonged to a larger volume, since fol. 1 is marked 373), ff. 106 [H. No. 122].

320. 1. **שערי אורה**, by Josef Chiqatilla (printed).

2. Fol. 149. **שערי צדק**, by the same (printed).

Censors: Bernard Huescas¹; Fra Luigi da Bologna, 1599; Hippolite of Ferrara.

Ital. curs. char., 4to, ff. 235 [H. No. 335].

321. Commentary on **ספר האורה** (identical with **שערי האורה**) of Josef Chiqatilla, beg. **ידוע הוא ומפורסם לכל אנשי דורינו ורבותינו בעלי**; **הקבלה כי החכם הזה קנה לו חכמות הרבה וייסד את הספר הזה על עמוד הזהר שהוא נקרא מדרשו של ר' שמעון בן יוחאי ע"ה וקרא אותו ספר האורה על שם שהאיר בו עיני חכמים**.

Written by **יצחק ניגרי**, and finished Iyyār, 5300 (1540).

Owners: Abraham b. Moses **ניגרי**, Isaac b. Moses.

Span. Rabb. char., after fol. 16 lacuna, 4to, ff. 44 [H. No. 25].

¹ Popper, *The Censorship of Hebrew Books*, p. 143, reads his name Heuesas (?).

322. 1. Abraham Abulāfiā's **הבא** (*sic*) **ספר חיי עולם**, Cabbalistic treatise on the name of God (cf. Jellinek, *Philosophie u. Kabbala*, p. vii sq.). The final poem is defective in the middle.

2. Fol. 49. **ס' שארית יוסף** (printed). Of three parchment fly-leaves, the first gives the name of Mordecai **סרונ**, probably owner of a MS. other than the above. The second gives the dates of the birth of eight children of a certain Jehiel b. Moses: 1. **קירוצולה**, born on the eve of Passover, 5092 (1332), died 14 Kislev, 5162 (1402, addition by a later hand); 2. Mattathias, born 18 Shebāt, 5093; 3. Dulcinea, born 11 Ab, 5094 (died last Ellul, 5108); 4. Solomon, born 2 Marḥeshwān, 5097; 5. Shōshannā, born in **לפייבי**, Monday, 19 Marḥeshwān, 5099; 6. Nathan, born Wednesday night, Rosh Hōdesh Kislev, 5101, in the same town, but died at the age of 62 days; 7. **יש** ····, called **שמילוצה**, born in the same town, 3 Tēbēth, 5102 (Dec. 13, 1342); 8. Shabbethai, born 1st day of Pentecost, 5105. The last fly-leaf gives the birthdays of four children of Solomon Jedidyāh, probably a lineal descendant of the above: 1. Yehiel, born Mōlad Ab, 5238 (died August 15, 5241); 2. **שרילה**, born Tuesday, 5242 (month omitted); 3. **פריך הכא**, born Thursday, Jan. 15, 5244; 4. Lucinia, Sabbath Hānukkāh night (28 Kislev), 5206. A note on the verso gives the name of a later owner, Aaron Benjamin Ibn Nehemiah **כלאן**, 1640.

No. 1, Orient. Rabb. char.; No. 2, Ital. curs. char., 4to, ff. 87 [H. No. 128].

323. 1. Introduction to Isaac b. Samuel's (of Acco, see *NCat.*, No. 1691¹) treatise **מאירת עינים**. The author mentions Abraham b. Daud, Solomon b. Addereth, Nahmanides, and gives a quotation from the writings of the last named, made by **החסיד רבי'ט** (R. Jacob b. Todros). He also mentions R. Mordecai Ashkenazi (fol. 7^v, col. 1), and R. Azriel (fol. 7^v, col. 2).

2. Fol. 10. **תפלת הייחוד לר' נחוניא בן הקנה** (see *NCat.*, No. 1925³).

3. Fol. 12. **סוד שמע ישראל**.

4. Fol. 12^v. Agādīc Commentary on the Pentateuch by Efraim b. Samson (see *NCat.*, No. 2105²), as stated on the margin by a reader of the name of Samuel. Elāzar of Worms, on whose teaching the work is based, is mentioned fol. 96^v.

5. Fol. 162^v. Some Cabbalistic matter.

Written by Nissim b. Abdul Rahmān **סערי** b. Solomon b. Hazzān **שססו**, and finished 19 Sivān, 5324 (May 30, 1564) in Sefāth.

Colophon: הכותב עונו ימח הנוגב שמו ימח
השומע כשושנה יפרח הקורא לבו ישמח

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 162 [H. No. 83].

324. 1. Moses Corduero's אור נערב (printed).

2. Fol. 31. ספר מראות אלהים, by Hanōkh b. Solomon al-Qustantīnī. The introductory distich, incompletely reproduced by Steinschneider, *HB.*, XII, p. 108, runs thus:—

מבקשים מעלות חזיון נבואות ואיך שומרים נבואים על נבואים
קחו ספר ראו את אור דבריו באורו תחזו מראות אלהים

Ch. I, המאמר האחד במרכבה הראשונה והיא השנת ישעיהו; ch. II, המאמר השני במרכבת המושנה והיא השנת יחזקאל הע"ה; ch. III, המראה השלישית במנורת זכריה.

3. Fol. 52v. David Qamhi's Commentary on Ezekiel i (מעשה מרכבה), incomplete.

No. 1, Ital. curs.; Nos. 2 and 3, Orient. Rabb. char., 4to, ff. 61 [H. No. 235].

325. 1. Fol. 3. Life of Isaac Loria, by a certain Şemah.

2. Fol. 15. Cabbalistic homilies, by Hayyim Vital.

3. Fol. 52. ס' זכירה, by Zechariah Plongian (printed).

4. Fol. 96. אוצר החיים. Letter written by the physician Abraham Zakkuto to וסיטאט.

5. Fol. 99v. נוטריקון. Abbreviations and initials, alphabetically arranged by Joshua b. Bāruch.

6. Fol. 136. ספר מגיד מישרים, by Josef Karo, copied from ed. Venice (1654).

7. Fol. 145. ספר הנקוד. Cabbalistic treatise; fol. 166v, the ספר חיי העולם הבא quoted.

8. a. Fol. 168. מיפרקי המרכבה; b. Fol. 168v. ביאור מאמר מדרש ר' וישב המתחיל ר' יודאי הוה קמיה דר' רות בקצרה המובא בריקאנטו פ' עזריה.

9. Fol. 171v. Responsum, by Solomon al-Qabīs to Josef Karo.

10. Fol. 183. Introduction to the ספר שערי אורה, copied from ed. Offenbach (1715).

11. Fol. 168. The hymn מעון צור ישעתי; *ibid.*v Index.

Written by Joshua Barūch Isaiah Aryeh b. Jehiel Josef Jonah אבריה, and finished 7 Iyyār, 5551 (1791). On the fly-leaves (ff. 1-2) several incidents of the copyist's life.

Ital. curs. char., fol., ff. 190 [H. No. 131].

326. ספר הכוונות, according to the teachings of Isaac Loria, by Hayyim Vital (cf. fol. 17). Several portions are not to be found in the printed edition.

Orient. Rabb. char., fol., ff. 258 [No. 425].

327. 1. ספר הגלגולים, by Isaac Loria.

2. Fol. 117. Menaḥem Azariah of Fano's עניני הגלגולים.

3. Fol. 173. לקוטים כללים, by Hayyim Vital.

4. Fol. 189. סוד המרגלא, by Isaac Loria.

Ital. curs. char., 4to, ff. 210 [H. No. 12].

328. 1. השער הז' שער מטי ולא מטי, by Isaac Loria, a fragment.

2. Fol. 6. ספר אוצרות חיים, by Hayyim Vital (printed).

Written by Isaac b. Josef b. Hayyim in Morocco, and finished Thursday (*read* Tuesday), 24 Tammūz (July 19), 1740.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 218, much dilapidated at the end [No. 499].

329. ספרא רצניעותא (attributed to the Patriarch Jacob), with Isaac Loria's Commentary (printed); the beginning is missing, and the last two leaves are damaged.

German curs. char., 4to, ff. 28 [H. No. 251].

330. Menaḥem Ṣiyyūni's Cabbalistic Commentary on the Pentateuch, with variations from the printed edition.

German Rabb. char., fol., ff. 116 [H. No. 405].

331. *a.* ס' מאורות נתן. Glosses on the התפלות of Isaac Loria, by Nathan Spiro of Jerusalem; *b.* Fol. 54. Abstracts from the Novellae of Hayyim Vital (with diagrams of phylacteries); *c.* Fol. 183. Abstracts from the writings of Menaḥem di Lonzano on liturgical matters.

Owner: Isach Solomon Segre di Vercelli.

Ital. curs. char., 4to, ff. 311 [H. No. 24].

332. 1. שער השבת נתן. Second part of ס' מאורות נתן of Nathan Spiro.

2. Fol. 105. Responsa of Isaac Loria.

3. Fol. 108. שער ראש חדש.

Ital. curs. char., 4to, ff. 159 [H. No. 41].

333. 1. Meir Poppers' (פאפרש) Commentary on Isaac Loria's מאמר הוהר on the Pentateuch; abstracts from the work of R. Judah (שען), and especially from Hayyim Vital's writings.

2. Fol. 128. ספר נוף עץ חיים, by the same author, containing Glosses on the writings of Isaac Loria in 132 chapters.

3. Fol. 136. Commentary on Isaac Loria's תיקונים, by the same.

[Autograph?]

Owner: Zunz (No. 8).

German curs. char., 4to, ff. 315 [No. 433].

334. 1. Cabbalistic treatise by Solomon al-Qabīs on the Ten Sefiroth, beginning פירוש מאמר א' מסת' פרשת בראשית (cf. *NCat.*, 1663, 6).

2. Fol. 27. ליקוטי הקרמות לחכמת הקבלה, attributed to the same.

3. Fol. 57. Homily on כי ציד בפיו (Gen. xxv. 28).

Ital. curs. char., 4to, ff. 70 [H. No. 13].

335. 1. ספר האור, by Judah b. Jacob Honein, Cabbalistic treatise on the consonants, vowel-signs, accents, and *Taggīn*. The work is divided into four chapters. The introduction ends with the following rhymes:—

בהתחילי לכתוב ספר	אמרי יושר ודברי שפר
ירפא אלי כל חולי ושבר	וימלא לי תאותי עם כל שבר
בהשלימי עקרי ורמוי האור	כלא יועץ אל גיבור
ידריכני אל בדרך הולך ואור	כי נר מצוה ותורה אור

2. Fol. 43. סוד כ"ב אותיות, Cabbalistic treatise on the consonants, by Moses b. Maimūn b. al-Bāz, beg. דע לך אתה המעיין ישמרך. האל כי כל האותיות כולם עיקרם ויסודם היא חכמת אלהי

Written by Josef b. Solomon Mūsā.

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 56 [H. No. 339].

336. ספר עומר, Menaḥem b. Jacob Lonzano's Commentary on the אדרא זוטא.

Ital. curs. char., fol., ff. 55 [H. No. 21].

337. Queries by Benjamin Kōhēn, addressed to R. Moses Zaccuth.

Ital. curs. char., 4to, ff. 9 [H. No. 42].

338. Several treatises by Menaḥem Azariah of Fano.

1. a. אמ"ע הקונטרס הראשון הזה לסדר מאמר גנים, beginning אמ"ע סדר המועדים שבחדש, beg. קונטרס חדש b. Fol. 6. התקיעות ועתה נבאר מה שהתחלת בענין יהי c. Fol. 15. השביעי תחלתם ראש השנה כונת יום הכפורים d. Fol. 22. כונת השופר e. Fol. 27. שם ה' מבורך breaks off before the end.

2. Fol. 29. Cabbalistic observations on the Tetragram in connexion with Abōth, IV, 1, by a pupil of Menaḥem Azariah.

Ital. curs. char., 4to, ff. 42 [No. 37].

339. Cabbalistic treatises of Menaḥem Azariah of Fano.

1. תקוני התשובה, according to the teachings of R. Isaac Loria, beginning תקוני התשובה שדרשו גורי האר"י ו'צל בשמו והוא מהדורא תניינא עם תוספות עקר.

2. Fol. 53. תקון בא ממוריא יום י"ב לחדש שבט תכ"ז לפ"ק.

3. Fol. 57. Amīdāh, Spanish rite, with additional prayers.

4. Fol. 67. מסירת המורעה and התרת נדרים.

Paper, Ital. curs. char., 12mo, ff. 69 [H. No. 43].

340. 1. לחם מן השמים, by Jacob Ṣemaḥ, beginning with Index; fol. 2^v, שמוח, composed of Num. x. 35-36, by writing the letters vertically in columns.

2. Fol. 47. ספר תולדות האר"י, Biographical sketch of Isaac Loria.

Owners: David Piazza in Ferrara, 1722; Moise Zoave of Rovigo.

Ital. curs. char., 4to, ff. 60 [H. No. 348].

341. ספר עולת התמיר, by Jacob Ṣemaḥ Ḥayyim, being based on the writings of Ḥayyim Vital. The work was commenced Tuesday, 7 Marḥeshwān, 5526 (1766) in Jerusalem. The MS. is a copy from the author's autograph.

Presented to Sir Moses Montefiore by Senior Salmōn Seniorson in Jerusalem.

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 84 [No. 452].

342. 1. ספר גלגולי הנפש, also called משיבת נפש, by Jacob b. Ṣemaḥ, headed by a poem beginning תקרא הגלגולים בסער זה. The author's preface begins עלינו לשבח לארון שמעון בר יוחאי ולתת גדולה ליוצא ראשית אמתותיו שלא היינו כעמי הארץ ולא חלקנו כהמון העם הוא הקדוש וחסיד האלקי ר' יצחק לאוריה אשר לו דומיה תהלתי בקוצר ידיעתי.

2. Fol. 50^v. Isaac Loria's ספר הגלגולים, second part, from ch. xxxvi to lxxii.

Ital. curs. char., large fol., ff. 84 [H. No. 22].

343. a. Obituary notice on R. David [Aryeh Lida] of Amsterdam, with reference to his works, probably by his son.

b. Another on the writer's mother, Miryam b. Wolf b. Josef of Lemberg.

c. Fol. 1^v. Copy of the Testament of R. Naftālī Hirsch of Lublin.

d. Elegy, beginning אריר בשחי ואהימה.

e. 1. Fol. 4. A piece headed כל דבר מצוה לומר ; תמיד כללות היחוד ; 2. קצת הנהגות בב"ה [כנסת] ; 3. Fol. 12. תקון תוכחה טובה ; 4. Fol. 18^v. סדר הלימוד באשמורת ; 5. Fol. 21. סדר הקדיש ; 6. Fol. 41. להארי ז"ל ; 7. Fol. 44. The prayer ברוך שומר (with Cabbalistic Commentary).

Modern German curs. char., 4to, ff. 49 [No. 247].

344. ספר תעלומות ומקורות החכמה, by Shabbethai Rafael, Cabbalistic (medical) treatise (printed).

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 17 [No. 519].

345. אהל יעקב (Halberstam erroneously אמת יעקב), Commentary on the אדרא רבא, by Jacob Marago of Tetuan.

Colophon: ע"כ מצאתי קונטרס אחד פה אליגורנה והעתקתי אותו וזה הפירוש עשה אותו הח' המקובל אחד מתושבי טאטאן ע"ה ושמו החכם יעקב מארגו נר"ו וקרא שמו אמת יעקב.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 64 [H. No. 23].

346. 1. שערי רצון, by Nathan Nata b. Moses Hannover, prayers with Cabbalistic interpretations (printed). Ornamental title-page. Fol. 2. Copies of הסכמות, by R. Isaac b. Abraham of Posen, Nahmān b. Meir Rapoport of Kremnitz, Samuel Schmelke b. Meir of Ostrowo-Jarotschin, Israel b. Aaron b. Isaac of Satanow.

2. Fol. 55. מגלה עמוקות, Cabbalistic treatise on ritual matters.

3. Fol. 69. סגולות, charms ; R. Menahem of London, and R. Pereš mentioned.

4. Fol. 70. Glosses on marriage ceremonies, according to Moses Zaccuto.

Writer : Abraham Samson b. Israel Levi Pobini in Turin, 1695.

Owner : Emmanuel Colonna of Turin, 1737.

Ital. curs. char., large 8vo, ff. 74 [H. No. 78].

347. ספר רזיאל, Discussions on the אוצר ראב"ה, by Elyāqim Mehlsack (המלזאני).

German curs. char., 4to, ff. 19 [H. No. 44].

348. 1. לקוטים, by Abraham Galante (1568), from the writings of Moses Corduero, Isaac Ashkenazi, Israel Saruk, Meir Cohen, Samson Cohen, and Isaac Loria.

2. Fol. 88. ספרא רצניעותא, ascribed to the Patriarch Jacob, with Commentary (see Neubauer, *Cat. Jews' Coll.*, p. 28).

Owner : Samuel Josef b. דאטאיא ?

Ital. curs. char., 4to, ff. 114 [H. No. 14].

349. 1. דרושים, by Moses Zaccuto.

2. Fol. 14. Abstracts from Ḥayyim Vital's writings.

3. Fol. 40. שער תקון הנוקבא.

4. Fol. 48. Meditation on Adam's sin.

5. Fol. 57. דרוש לכל הבתים שהם למלכות שהם שבעה.

6. Fol. 63. שער הבירור.

7. Fol. 67. דרוש הצלם.

8. Fol. 71. שער צ"א חלק ט' פ"א ; with many diagrams, and table of contents on fol. 1.

Ital. curs. char., 4to, ff. 77 [H. No. 34].

350. שמוש תהלים עם לוח המזמורים, by Gabriel b. Judah of Vitri.

Bought of Israel Goldblum in Rome, 1889.

Ital. Rabb. char., 12mo, ff. 27 [H. No. 47].

351. 1. ספר זרע אמת, Cabbalistic treatise by David Majār.

2. Fol. 57. Fragment of Ḥayyim Vital's עין חיים.

3. Fol. 67. ספר זכרון יוסף, by the copyist Josef מורדוך (see below), bibliographical notes, chiefly based on Ḥayyim Josef David Azulai ; fol. 72, List of the latter's works.

Written by Josef Murdach, who, in a note on fol. 17, states that he found the work mentioned under No. 1, in the house of Daniel בורלה in Salonica. The copy was commenced on Purim, 5575 (1715).

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 107 [H. No. 197].

352. Cabbalistic prescriptions in alphabetical order with explanations in (Jewish) German. On colophon, draft of a letter to R. אורי.

German curs. char., small 8vo, ff. 21 [No. 440].

353. מסגרת טפה, Cabbalistic commentary on [a printed edition, and pasted round the leaves of] ספר תקון השלחן (Reggio, 1806), by Samuel Isaac b. Moses Ḥayy Finzi. The introduction is dated Ferrara, 28 Ab, 5605 (1845). On the last page there is a poem beg. עת שערי מזון להפתח.

Ital. curs. char., 4to, ff. 46 [H. No. 36].

354. 1. Cabbalistic treatise, beginning הייחוד, commentary on the Sefirōth. Fol. 197, are mentioned R. David, and his son Abraham, further Isaac the Blind and his pupils: a. Ezra, who wrote Cabbalistic commentaries on Canticles and obscure Agādās

of the Talmud; *b.* Azriel, פירוש רבות בחכמה זו ומאלו, השנים פשטה חכמה זו כי למדוה לרבים ועיקר מעין חכמה זו בעיר ירונא (Gerona) ושם היה הרמב"ן ז"ל ונתחכם בדבר וכסה הדברים בפרשו החומש ורמזם בסודותיו.

2. Fol. 20. פירוש התפלות, by R. Azriel; fol. 22^v, Jacob Nāzir mentioned.

3. Fol. 26^v. פירוש מרכבת יחזקאל, Cabbalistic commentary on Ezekiel, ch. i.

Owner: Mordecai.

Orient. Rabb. char., ff. 81-86 inverted, fol. 86 much injured, 4to, ff. 86 [H. No. 388].

355. פירוש השם המפורש ושמו חיי עולם הבא וסוד מספר אותיות ירושלים, Cabbalistic commentary on the Tetragram. The introduction begins פירוש שם בו ארבעים ושתים אותיות. The work itself begins (fol. 2) שם המפורש (acrost. שלח יד ברואה להשיג גבואה, Poem, beginning and Tetragram); fol. 7, Selihōth, beg. וראו בשמו הוא; fol. 8, וזהו רוח חכמה הוד מלמד; fol. 79^v, Poem, beginning שם בן ע"ב אותיות בעלי מדע.

Vellum, Franco-German Rabb. char., 4to, ff. 80 [No. 459].

356. Cabbalistic notes and observations by Nathan Aryeh b. David Zimmer, dedicated to Sir Moses Montefiore at the completion of his centenary (1885).

4to, ff. 91 [No. 417].

357. Collectanea: *a.* Fol. 2^v. ממשנת חסידים סדר עריכת הקערה; *b.* Fol. 3^v. פירוש ההגדה; *c.* Fol. 12^v. שער חק המצות; *d.* Fol. 17^v. שער ספירת העומר; *e.* Fol. 29^v. שער חג השבועות; *f.* Fol. 31^v. סוד חבלי משיח (Moses Zaccuto); *g.* Fol. 36^v. סוד חבלי משיח (Moses Zaccuto); *h.* Fol. 41. זה שער עין חיים ה"ב משם החסידים להר"ם; *i.* Fol. 44^v. לזכירה מהרב ר'; *j.* Fol. 44^v. בגארה ולהרי' ארון ולהר' יונה זלה"ה; *k.* Fol. 59. משה הכהן; *l.* Fol. 73. סוד השופר; *m.* Fol. 80. מצות שביעית; *n.* Fol. 87^v. הלכות ציצית; *o.* Fol. 95^v. Abstract from ס' חמדת הימים.

Ital. curs. char., 4to, ff. 99 [H. No. 39].

358. Cabbalistic treatises and prescriptions: *a.* Fol. 1^v. Directions and sketch of an amulet to be given to an insane woman; *b.* Fol. 2. Table of contents of remedies described; *c.* Fol. 79^v. Observations on Ps. cxix; *d.* Fol. 92. Prayer; *e.* Fol. 100. Com-

ועשיתי על החכם ר' fol. 5, בדמשק כשנסע משהבר יוסף הרופא לחמת ואלה עשיתי לקבר אדוני, ibid.v, ; יוסף המערבי • בנוסעי אל ארץ הצבי ואלה עשיתי על אדוני עזרא • הסופר, ibid., ; יחזקאל • מכובד חטאו לחקל ; ואלה עשיתי על המתפאר על הר"ם ז"ל בהגיוניו, fol. 6, ; למצוא כפרה ; ibid., (Maimonides) ואלה עשיתם • לר"ם ולספרד שלחתי, ibid. ואלה עשיתם לר' מנחם בר יצחק דיין מצרים • אין ; (Tahkem., Maq., L) ועשיתי על הראש ר' נסים ז"ל ושלחתי, ibid.v, ; כמוהו נדיב ידים ונקי כפים ועשיתי על הנשיא ר', (Tahkem., L), fol. 7^v (not identical with Tahkem., L) ; אליו ועשיתי לאיש מן החשובים • הנדיבים ושמו, fol. 8, ; יוסף ב' שושן כשנפטר ואלה עשיתי בבית אדוננו עזרא • ע"ה והנם חקוקים בקירות, ibid., ; ירוחם ועשיתי בחדש תענית דישמעאלים כששמעתי משכימים בשחר, ibid.v, ; הבית עשיתי על הנשיא ר' ששת שהיה ראש נדיבי עולם ואוצר, ibid., ; ואוכלים וכתבתי לר' יוסף מקור התושיה • בן השר המצרי ר', ibid., ; החמודים כולם ובהיותי, ibid., ; ועשיתי על קהל לוניאל • ישמרם האל, fol. 9, ; עובדיה ז"ל בלוניאל בקש ממני ר' יהונתן הכהן להעתיק לו סדר זרעים • לר' משה אביר refers evidently to Maimūni's Commentary on the Mishnāh ; ibid., ; והעתקתי בספרד, ibid., ; ספר מורה הנבוכים מלשון ערב אל לשון הקדש לא' מהנסיכים ושמו יוסף • ועשיתי בארצות, ibid.v, ; והיה לראותו כוסף ושלחתיהו לו עם אלה השירים ועשיתי בדמשק על ר' צדקיה, fol. 10, ; מערב לאיש טפסר • ללמדו דרך מוסר ועשיתי באשור על ענין הקהלות אשר חזיתי, ibid.v, ; הדיין לסבה ולענין ועשיתי על הנשיא ר' מכיר • אותו לטוב, fol. 11, ; ובארצות מורה ראתי אזכיר. With many variations from the printed editions.

II. Fol. 14. Moses b. Ezra, headed על היין עופר, beg. סוב תחזה עופר. ibid., ; (2 ll.) ; ibid., ; שתה אחי והשקני עדי כי, (2 ll.) ; ibid., ; (2 ll.), followed by a piece in rhymed prose, beginning בטוליטולה על פטירת החסיד הנעלה דון, ibid.v, ; בשער העזרה הנקרא שער התשועה לאיש ושמו אברהם אשר הרים מנכסיו, ibid., ; יוסף באן בנשת זלה"ה בתים עשה אנזרק בונפת fol. 15^v, headed תרומה לה' ספר תורה אחד ; ibid., ; נ"ע כאשר השלים לכתוב ס' בחינת עולם לה"ר ידעיה הפניני ז"ל חרות בעט ברזל ועופרת על, fol. 16, ; עצה טובה מספר בן המלך והגזיר מצבת החכם ר' דוד בעל ספר לשון למורים וספר תבונת בן שלמה בן דוד בן שלמה בן הדב של ספרד המרומם דון דוד הנקבר בטוליטולה בין מצבת הרא"ש ז"ל ובין מצבת הר' מנחם בן זרח ז"ל בעל ספר צידה לדרך והוא היה בן דון גדליה הזקן בן שלמה הראשון בן החכם המופלא אבי המשוררים המובהק בכל התלמוד הרב ר' יוסף זקנו של החכם יוסף בן יחיאל ז"ל אשר קונן הקרחה על הרשב"א ז"ל והוא היה תלמיד חבר להרשב"א הנז' הנקבר באראען בן יהודה בן הנשיא דון יחיאל ז' יחיאל זלה"ה ראש המשפחה הקדומה מופת הדור והדרו ויראת[יי] ; ibid., ; של בני יחיאל ישצ"ו ויגן בעדם אמן

היא אוצרו ה'ה הרב השלם ר' דוד נ' יחייא נצב"ה נתבקש בישיבה של מעלה
את זה *ibid.* v, headed הרס"ד (1504) בעיר הגדולה קושטאנמינה
ועור, fol. 17, מצאתי כתוב בשבח קד הקמח שחבר הרב רבינו בחיי הדין
מצאתי שיר אחר מרובע ופשוט אשד שורר כותב הספר לעצמו יוסף ב"ר
ילרי ימים חשו *ibid.*, beg. דוסא ז"ל וחתם שמו בראש הבתים וכה אמר
ibid., (10 ll.); fol. 18, beg. זמן הקור כצל ברח ונשמו (20 ll.); לצבוא
fol. 19, קינה היא וקוננוה על הרב אבון זלה"ה *ibid.* v, headed אל מי אשא
שיר שולח להר מאיר נ"ע בשבח שירתו ושמחת המשורר השולח *ibid.* v, headed
fol. 20, חידה על המכתב *ibid.* v, headed שירתו זאת אליו בקבלתה
כתב התרעומת איש א' על חברו כנדבו והוא הלך נא ונר בארץ *ibid.* v, headed
שיר שלוח לרב וגדול, fol. 21, ודורש שלמו וטובתו מקצה הארץ ועד קצהו
הנה מתרעם מתהפוכות הזמן ודברי תנחומין על פטירת ס' נ"ע ובסוף
ibid. v, Prose השירה יחלה פריי להשיב לו דבר בה יתנחם מעצבון הפרידה
piece beg. (15 ll.); fol. 23, beg. לנטע השכל ינצר היושר
ibid. v, beg. שיר נאה לשני רעים אהובים נפרד, (4 ll.); *ibid.*, רדו אל נן
מהם פלוני אוהבם . . . ועל פרידתם מתרעמים וישאו משלם זוה מילולם
שיר, fol. 25, (28 ll.); fol. 24^v, beg. יונים בניהם נשאו אלינו (28 ll.);
שלוח בסוף הכתב מהאבירים כתבו לו פעמים שלש ואין קול ואין עונה
(40 ll.); *ibid.* v, beginning מות (11 ll.); ואין קשב
יודע משורר לאהוב הנפרד כי מיום הפרד מעל אחיו לא מצא, fol. 26^v,
(13 ll.); איש נבון וחכם יארח עמו לחברה רק בנערים בעם וכה אמר
ibid., שיר ידידות מאוהב לאהבה, fol. 27, beg. (12 ll.);
שיר שלוח לא' מן המשוררים להר' יאשיה נ"ע באמור, *ibid.*, (8 ll.); עליהם
אליו כי הדין עמו לבכות אמו כי היא היתה אם לבינה והתחיל שירו כאלו
שלוח להר' יאשיה הנ' לנחמו על פטירת, *ibid.* v, (24 ll.); להחכים בדבר
fol. 29, (32 ll.); הלעד הזמן ידו הנטויה *ibid.*, beg. (20 ll.); אמו
Piece in prose beg. לגביר דעות וחסן ישועות, fol. 31^v,
Poem beg. (32 ll.); fol. 32, headed לבבי יהמה לזמן שאפו
ibid. v, beg. (13 ll.); ורע אשר ימיו קומטו בלא עת בארץ נכריה
לזמן בוגר *ibid.* v, beg. (35 ll.); קינה מפוארת לאשה כבודה וגברת
(42 ll.); fol. 33^v, headed five epigrams, על הקערה, fol. 37^v, (56 ll.); אליכם אמונים
fol. 35, beg. (2 ll.); *ibid.*, headed שלא לשחות מים אחר אכילת דגים
(25 ll.); fol. 38, headed שיר נאה לא' מהמשוררים בהפרדו מעל אחיו ושמו יהוסף
ובמר שיחו הרבה כמעט אשורי הידידים *ibid.*, beg. תלונותיו על הזמן
וירבה הילולים על חבירו הנ' (22 ll.); *ibid.* v, beg. (37 ll.); נמו
(16 ll.); לעץ נחמד אשר צמח בנן אל *ibid.* v, beg. (40 ll.);
(15 ll.); נרו ימי השחרות *ibid.* v, beg. (25 ll.); אילת אהבים
fol. 41, (15 ll.); נתנה לאוהביה מתן בסתר ויריבו עליה יודעיה וא' מאוהביה שמע הרבר וישא
M. b. E. (55 ll.); אש קדחו אוריו *ibid.*, beg. (2 ll.); משלו ויאמר

III. Fol. 42. Solomon b. Gabirol, beg. ישלם הסתיו נדרו (17 ll.); ibid.^v, beg. אוי בסעפי חלום (18 ll.); fol. 43, beg. לבי שמח (21 ll.); fol. 44, beg. היחיה איש (3 ll.); beg. עבי שחקים (8 ll.); ibid.^v, beg. Eleazar hak-Kōhēn (8 ll.); fol. 45, beg. לנחל בין ממולא (33 ll.); ibid.^v, beg. נפשי לבית אל נכספה גם כלחה (6 ll.); fol. 46, beg. לך נפשי תספר (14 ll.); ibid., beg. ימיננו בתוך קוצר עצורה (46 ll.); fol. 47, beg. אנוש אנוש ענוש מות וקצפו (54 ll.); fol. 48, beg. הנפשי (20 ll.); ibid.^v, beg. אמת עיני זממך פקוחות (10 ll.); fol. 50, beg. מות אהה נברא (48 ll.); ibid., beg. מרתיה (15 ll.); fol. 51, beg. עיני ועפעפי בדם (44 ll.); fol. 52, beg. נמצא כתוב (10 ll.); ibid.^v, beg. בכתב יד החכם המופלג הר' יוסף ו' גליל דבר נפלא וז'ל אמר יוסף נכנסתי בעיר פאם שנת מ'ז (1287) ובקרתי למרדכי ו' זכרי והוא מוטל על ערש דוי החולי שנפטר בו והיה מדבר עמי עד שהודיעני מה שאני מספר והוא שאמר לי שאירע בואת המדינה שכהן א' גירש את אשתו ולבסוף רצה להחזירה מה שאין הדבר ראוי לו מן הדין ועמדתי על הגט ההוא והוא חתום בשני עדים אלא שהעד הא' הוא קרוב לכהן הנז' והתירתי לו להחזירה אחר שעיינתי בענין ומנעתי אותו מלהחזירה עד ששלחתי שאלות למר יהודא גיאן נ"ע למרקאש (Morocco) ולמר יצחק ו' עאטאר לסיבתא (Ceuta) והגיעוני תשובתם שהכהן הנז' אינו יכול להחזירה עם היות שהעד קרוב ושלחתי שאלה להרב המופלא הרשב"א ז"ל וספרתי לו כל המעשה ובעודי ממתיין התשובה follows poem beg. ראיני בחלומי שהיה הרמב"ם ז"ל בונה לי אלו הבתים after which he goes on as follows: וכשנתעוררתי משנתי כתבתים ושמחתי בהם ולא היו ימים מועטים עד שהגיעני מברצלונה שולם והביא תשובת שאלה מהרב הנז' כמו שהודיתי בהחזרת האיש הכהן את אשתו וכך נזרו הבתים הנזכרים ונשארתי מתפלל מהבתים האלו ממשקלם ומאמרם ועם היות שמלאכת השיר אינה מטבעי ולא הורגלתי בה מעולם ולא שמעתי בתים אלו מעולם זהו מה שספר לי וראיתי להעלותו על ספר עד כאן לשונו.

IV. Fol. 54. Judah Hallēvi אם לאלהיך (see Luzatto, *Diwān*, fol. 12^r); ibid., beg. יום נכספה (3 ll.); ibid., beg. רועד בלב ימים (4 ll.); ibid., beg. הציקתני (16 ll.); fol. 55, beg. וכתב לצאחב אל שורטה (30 ll.); fol. 56, beg. עמדו עמודי (40 ll.); ibid.^v, beg. לא הענינים הם אשר נבקעו (5 ll.); fol. 57^v, beg. זמ

VI. Fol. 82. Headed בקצת היריעה ועוד לו (?) beg. מי לא ידע קצור, beg. קצרה rhymed prose; *ibid.*, Several epigrams of Abraham b. Ezra; *ibid.*^v, קנה בושם, beg. יזהר לספר בשבח החכם ואפשר יהיו בו קצת נגזרות (11 ll.); fol. 84, להר' רפאל הרופא, beg. גביר זה בידו (4 ll.); *ibid.*^v, headed שירים ששלח הר' יצחק נ' אלהר' (sic) ז' לה' ר' זכריה (sic) נ' (11 ll.); *ibid.*^v, headed והשיבו ר' זכריה (sic) על, *ibid.*, מלאכת שיר נתונה לי, beg. כאבון זלה"ה; ואיך תלחם, beg. והשיבו ר' יצחק, *ibid.*, ואם השיר, beg. פי חרוזי ומשקלי ידי האל, beg. בתוך זה נפטר ר' זכריה וכתב הר' יצחק זה על קברו, *ibid.*, להר' שלמה נ' גבירול על פטירת רב האיי ז' (4 ll., cf. Shirē Shl.); fol. 86^v, headed ר' יהושע ז' הוציא דבת ארץ הצבי תוב"ב כמה שלחו לו זה השיר, beg. לא האמין אמן, beg. fol. 88^v, Solom. b. Gab., להר' וידאל נ' לאבי בשתוף מלת (10 ll.); fol. 89^v, headed להר' שמעון בר צמח ה"ה (6 ll.); fol. 90^v, דוד צח כלי חמדה, beg. חקק, fol. 92^v, קח מאמר חמץ ותשאנו, beg. בסוף ס' התשב"ץ אשר לו (93, fol. 93, אבן; על מצבת היקרה דונה שמחה אשת הר' משה אלמושנינו ז' על מצבת גדרת מהללים להר', *ibid.*, על מצבת הר' שלמה קאציש נ"ע הראב"ע ז' נכנס לבית הכנסת והיה שם עשיר אחד, *ibid.*^v, סעדיה לוננו עם הארץ ולרב נאותו וגאווה לא חלק לו כבוד בקימה . . . בה היר יי אז עלה עשן באף הראב"ע ז' וכה אמר.

VII. Fol. 94. Moses b. Ezra, epigrams; *ibid.*^v, לאיש היה שמו, fol. 95, אם יעלת חן, beg. יצחק וקוראים אותו הלועזים יצחק וישא משלו, נמצא באחד אין צורה, beg. י"ג עקרים להרמב"ם ז' (attrib. b. Ezra), *ibid.*, headed במורה תמורה, beg. בשבח הרב המורה ועל שרפת ספרו, *ibid.*, והנגיד הרב ר' יהודה נ' יחייא זלה"ה נשא משלו, fol. 103^v, עלי עין ודשא כאשר ישב החכם הר' יעקב, fol. 104^v, headed נחמיאש ז' על כסא כבוד בק"ק בעלי תשובה והעמידוהו וקבלוהו למרביץ תורה ולהורות להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו אז ישיר, *ibid.*, (4 ll.), fol. 105, והר' שמואל בן פרחיה הכהן ז' הביא גם הוא מנחת שיחת זמירו ויהי שירו בחתימת הכתבים להחכם הנעלה, *ibid.*^v, (5 ll.), beg. כמה גדליה בן האלוף הישיש ונעלה דון משה נ' יחייא זלה"ה וזאת אשר לו; וזה להר' שלמה לבית הלוי נ", *ibid.*, החכם הנעלה כה' שלמה נ' פורת; וזה אשר עשה הר' גדליה לו, *ibid.*, וזה לגיסו הר' יהוסף נ' יחייא נ", *ibid.*, (3 ll.). Here the MS. breaks off.

Span. curs. char., 4to, ff. 105 [H. No. 318].

363. Letters and poems, by Benveniste b. Labi, Solomon Bonfed, Solomon Dafeira; fol. 76, Letters, by Bāruch Almosnino; fol. 100,

תוכחה, by Solomon Carcassoni; fol. 101^v, Letters, by Solomon b. Josef חמיץ to his master Solomon b. Josef Zakkūth; fol. 103, שאלה, by a later hand, see *HCat.*, p. 42.

Span. curs. char., 4to, ff. 108 [H. No. 242].

364. 1. ספר מוסר השכל, Hāi Gāōn's ethical poem, beg. ירא האל בני (printed).

2. Fol. 7. ספר קערת כסף, by Josef Ezōbi, copied from the edition (Venice), 1578.

3. Fol. 12. a. Poems, by Meir אוזנבוט (acrostic, fol. 14), 1816; b. Fol. 16^v. Poem, by Ibn Ezra, beg. אני הוא המקום.

4. Fol. 20^v. Novellae on Megillah, Pesāhim.

5. Fol. 42. More poems. After fol. 48 seven leaves have been torn out; ff. 49–95, blanks; fol. 96, Notice about the death of the writer's father, 10 Sivān, 5539 (1779), of Josef Gedaliah, the 24th of the same month, and of Hayyim Gedaliah, 1806.

Modern Orient. curs. char., 12mo, ff. 106 [H. No. 268].

365. 1. מסכה פורים, by Qalonymos b. Qalonymos (printed).

2. Fol. 11^v. מנחת יהודה שונא הנשים, by Judah b. Shabbethai, begins with the poem (printed).

3. Fol. 23. שטאנצי על הנשים, Poems in Hebrew and Italian.

4. Fol. 26. Poem, beginning קרח שמח עלה קרח איני שכור כי אם שמח עלה קרח עלה קרח.

Ital. curs. char., 4to, ff. 26 [H. No. 373].

366. Secular poems by an unknown poet. The beginning is missing.

I. Fol. 1. Headed שיר תלונות (see *J. Q. R.*, vol. XII, p. 138); fol. 2^v, לעובדיה אשר לו, שיר ליחיאל ההולך לראות היעלה (3 ll.); *ibid.*, שיר יחזק, שיר יחזק (2 ll.); fol. 3, שיר אל דודי (7 ll.); *ibid.*, המשורר לקחת הנשים אלמנות ולמאום היעלות הבתולות (4 ll.); fol. 4, לרעים החשובים יחיאל ועובדים (?) (4 ll.); *ibid.*, סדר תתנים (11 ll.); *ibid.*, לשתי עפרות (5 ll.); fol. 6, קינת המהר"ר יוסף, שיר לעורך תמרורים נהי ומספר אמרים מרים (26 ll.); fol. 7, אחר בדרך הראשון לא יטה ימין ושמאל (4 ll.); *ibid.*, הלצת הענינים אשר גרו אל, מנחם (4 ll., verses 3–5 acrost. משה); *ibid.*, למשה איש האלקי, המשורר בני רעיוניו על ספר אמרי שפר (4 ll.); fol. 10, קינות ותלונות כקול יענים ותורת אל נווית החסידה אשר (26 ll.); *ibid.*, בחשיכה מבכה על הזמן אשר דכא לבבו בהסירו מלפניו מחמד עיניו ותלך אל (4 ll.); *ibid.*, ארץ אחרת בין גורי העירות וישא משלו כי שדי המר לו (4 ll.); *ibid.*, תוכחה, in prose with four lines of poetry in the middle; fol. 15, headed זאת

הקינה הארוכה לחרבן בית אלהינו (17 ll.); *ibid.*, headed קומה ברית אהים שיר אל פ"א אשר עצמו הקריב לחרחר ריב (4 ll.); fol. 16, headed הועצה היעוצה ואליה תוכחת מסותרת (3 ll.); fol. 17, headed קחי שיחי (9 ll.); fol. 18, headed בתיים הערבים אל הסבה (Prato) יללתה ואל הכהנים הנאנחים קינה לספור לצרה ולבכותה בעיר פראטו (18 ll.); fol. 18^v, Poem in vindication of the study, directed against Solomon b. Addereth (printed *J. Q. R.*, l.c.); fol. 20, שיר לימי חנכה, *ibid.*; fol. 21, שיר אל האיש הנקרא שמו ישראל אשר שר (7 ll.); fol. 22, אל כל יושבי תבל בחולי ובמדוה וכאב מר ולב דוה אנושה מכתו ואין צרי למחלתו כי המערכת רדפו ורגליו נרפות במות לפני הופכו חשך מאור אשר פי שר *beginning*, יום ליפיו ושמשו לא יתנהו השב רוחו וזה שירו קינה על פיורנצא העיר רבתי עם אשר זעם ה' יפול שם (19 ll.); fol. 22, שיר אל הנעלה כר' ישמעאל (6 ll.), referring to a plague which raged in Florence in 1539; fol. 23, headed מריאטה אשר נפל למשכב... (4 ll.); *ibid.*, headed שיר אל האיש הלזה אשר שמו בישראל דניאל וכו' (8 ll.); fol. 24, שיר אל שלמה מפונציפונציאה אשר קבר פתוח (11 ll.); *ibid.*, headed גרוננו וכל מומותיו לאכול ועל כן בקרבו להב הקדחת לאכול כלב הארי וכו' (2 ll.); fol. 30, שיר בשבח האיש הנקרא בישראל יהוסף (2 ll.); fol. 30^v, שיר על הנבון יצחק הכהן (*acrost.*).

II. Fol. 32. Headed תשובה אל שיר אברהם *beginning* ביום אראה שמעו תשובה נכונה, *ibid.*; fol. 32, הדור מראה צפי אח ננידי שיר.

A later copy of the poem, fol. 18 (inverted) is to be found at the end of the volume.

Ital. curs. char., 16mo, ff. 40 [H. No. 178].

367. ספר ניב שפתים תאוו לעינים, Letters and poems, by Josef b. Judah זארק, in Ferrara, collected by his son Shealtiel. At the head the following poem:—

נלעג לשון מבטא שפתים	בינה הגני תאוו לעינים
שפתי רננות בו וקול ענות	ולדל ואיש נעקש דרכים
ולכל רצון גבר פרט וכלל	הולך נטוי גרון וידים
ותנה לטוב דרכו וכן ערכן	תודה לבורא ניב שפתים

This is followed by a short introduction by the compiler. The work is divided into five sections:

I. Fol. 5. Letters to Benjamin b. Jequthiel of Corinaldo; various

letters and invitations, signed אַנקונטנילע, to R. Isaiah b. Nissim, and Mordecai b. Mordecai; fol. 22, Letter, written at אריא (Oria?), to Benjamin Corinaldo on the occasion of the marriage of the latter's daughter Abigail; fol. 23, Poem, beginning על כל כבוד חפה, beginning אחות כלה הקשיבה, לליל היחוד; ibid.^v, בפני אשמיע; fol. 24, Wedding poems in honour of his relatives Isaac b. Zerahyāh Zark; Menahem b. Moses מאשישי, son-in-law of R. Nathan, called Bonvino; Mordecai of Monselice b. Judah Nehemiah (fol. 26); Solomon b. Isaac of למאסה; his pupil Jequthiel b. Isaac Finzi; fol. 31, Poem in honour of the circumcision of Benjamin b. Mordecai מהעשירילי; Poem sent to Josef b. Judah פרייר (Ferrer) in Ancona.

II. Fol. 39. Headed לינון ואנחה, Letters of condolence to Jacob b. Moses and his brother Judah; Solomon b. Josef עגול; Josef b. Josef Kōhēn; Jōāb; Menahem b. Judah of Jerusalem; his son Shealtiel; epitaphs on פירנינה, the wife of Abigedōr of the family עשירים; Donna, the daughter of Solomon Hisdai; Maledictory distich on the death of טרלואלייה (טמ"א) מרדכי אנילה, who had caused a conflagration in Ancona, as follows:—

טמ"א השם אשר חטא ואשם . בברכת שם ואל זכר כמודה
שמו מלאך אבל היה מחבל ומזיק אשמראי מלכא דשדי

Fol. 53. Dirge on the death of Moses b. Eliezer; of Stella Finzi, at the request of Mordecai Finzi, in order to give comfort to her son David b. Jequthiel; on Dulcinea (דולסין), mother of his daughter-in-law; on מקיירוצה, wife of Obadiah and mother of Sarah, written on behalf of פירנה, wife of Jequthiel b. Natanāel; fol. 58, In memory of R. Hayyim b. Jōhānan; of R. Samuel הרופא Marsiniano, who died on the road between נונארה and וילמפינטא; on Menahem b. Abigedōr.

III. Fol. 62. Headed והשלשית פתוחה ופשוטה להולכי ארחי' ומקבלי, Recommendations for Jacob Usque (אשקאיו הנר), dated Iyyār, 5198 (April, 1438); a certain Meir (1436), and several women to the communities of Mantua, and to a certain Isaac b. Isaac in Recanate; Meshullam b. Menahem; a certain Moses; Aaron b. Moses (fol. 79); Jehiel b. Nathanāel; Josef b. Mordecai of העשירילי.

IV. Fol. 89. Headed והרביעית דרושה לאהבה ואהוה ומשא ומתן, Poetic addresses (verse and rhymed prose) to the author's brother-in-law Judah קזא;

Isaac b. Solomon of Bologna; Isaac b. Elijah and Samuel of עמניאטו; Jehiel b. Mattathias of Pisa; by Shēm Tōb of ספורן, sent to Josef Zarq from Bologna to Ferrara; to Samuel ב. כוכב Josef on his arrival from עמניאטו, near Pisa, Passover, 5175 (1415); Jacob b. Solomon b. Mattathias; Joshua of מונטילין, composed during a journey from Ancona to Recanate; Josef b. Judah Ferrer; Enlubel Gracian; Jonathan b. Joshua of מונטילין; Solomon b. Josef; Dame Encontinella (אנקונטנילה); Judah b. Benjamin; Elijah b. Menaḥem; Mordecai Finzi; Solomon b. Samuel, and Jacob b. Jeqūthiel, of Toscanella; Poem, by Vidal b. Benveniste in Saragossa:—

עברה אחות כימה ובת שמש
 אור זהרה תסתור בבגדי שש
 על רצפת עיש ברגליה
 תרקע מקום בהט ואבני שש
 וימין יי כוננה אך לא
 בלה מלאכתו בימים שש

followed by various imitations by the author; to Mordecai Finzi with a present; to Josef Hezekiah b. Moses; on behalf of Isaac Finzi to his brother-in-law, Menaḥem of Corinaldo, accompanying a gift of phylacteries; to En Mas'ūd b. Janāḥ in Ferrara; to Isaac Latīf in Modena; Exchange of ditties with Jacob of Toscanella; Elijah b. Menaḥem; Leon; Judah הרופא b. Benjamin of Legnano; Letter to his brother Shealtiel, and the latter's son Astruc Shealtiel, sent through another nephew, called Judah b. Zeraḥyāh; to Josef b. Josef Kōhēn; on behalf of Nathan, called Bonvino, sent to Mordecai of Celone on the occasion of the marriage of his daughter to Josef b. Ḥayyim; to his son Isaac in Ancona; Letter by Menaḥem of Judah in Jerusalem; to Benjamin Nathanāel b. Mordecai הרופא; to David b. Abraham (the martyr, הצדיק הקרוי); Short poem to his sons Isaac and Judah; to David b. Abraham, when leaving Recanate for סורינו; בונם (Bonhomme) Josef Benveniste איש היל; Judah b. Solomon Hisdai; his brother Isaac b. Zeraḥyāh; his pupil Jeqūthiel b. Isaac Finzi, followed by a quatrain by the latter; Letter to Benjamin b. Solomon of Pesaro in Legnano; to Jōāb b. Jehiel of Modena; (fol. 150) Benjamin b. Menaḥem Finzi; Solomon called זלמן, followed by various other letters and addresses. The end is wanting. The author wrote between the years 1419 and 1456 in Padua, Cinto, Recanate, and Mantua. Fol. 59, by a later

371. Letters and poems, beginning (25 leaves) missing.

I. *a.* The author of the first group was probably called David, as may be gathered from a poem (fol. 1^v), which is preceded by the words שיר מזמור לדרור. This is followed by letters to Josef and Judah Benveniste; *b.* Fol. 2^v. Letters by Judah Zarqō to Josef b. Jaḥyā, Josef Hallēvi, Ḥayyim אלפואל, Josef המון, Josef Benveniste; *c.* Fol. 10. Ḥayyim אלפואל to Judah Ṣarfāthi, and the latter's reply; *d.* Fol. 11. Eliezer Shimeōni to Meir Kapsāli; *e.* Fol. 12. Josef Taitaṣāq to Meir Benveniste and Isaac Abravanel; *f.* Fol. 13. Judah אלפאקי to Samuel ענאל; *g.* Fol. 14^v. Solomon Hallēvi to Solomon b. Yaḥyā; *h.* Fol. 15. Benjamin Hallēvi to Josef b. Lēb; *i.* Fol. 15^v. Elijah Obadiah to Jacob Benveniste; *j.* Fol. 16^v. Letters by Solomon b. פורת (Halberstam, פירה), (fol. 19^v) to Isaac Abravanel.

II. Fol. 24. *a.* Letters by Solomon Dafeira; *b.* Fol. 27. By Isaac b. Shēsheth; *c.* Fol. 28. מליצה, by Mordecai Jishāqi, sent to Judah Benveniste; *d.* Fol. 31. Solomon Dafeira to Meir אלודים and R. Jōḥanan, and various poems sent to Shēm Tōb המשורר; *e.* Fol. 38^v. Letters and poems by Abraham איצק Hallēvi, to Crescas b. Shēsheth; *f.* Fol. 50^v. מליצה, by Solomon Lēvi, sent to הישיש Don Solomon (Dafeira?), to Josef Hallēvi; *g.* Fol. 55^v. Letters by Judah (Zarqō) to Josef Yaḥyā and Josef Hallēvi, identical with I, *b*; *h.* Fol. 59. Poems by Solomon Dafeira; *i.* Fol. 73. מליצה, by Vidal b. Lābi, sent to Zeraḥyāh Hallēvi; dirges on the death of Moses Yaḥyā and other persons; poem sent to Shēm Tōb ארדוטיל; *k.* Fol. 88. Josef Benveniste to David b. Al Tabīb (see fol. 7^v); *l.* Fol. 89. Letters by Benveniste b. Lābi.

III. Fol. 98. *a.* Continuation of above; *b.* Fol. 106. Letters by Solomon b. Reuben Bonfed to נאקו אלבלג (?), warning him against the writings of a certain ישועה. This is followed by a poem on the same subject; *c.* Fol. 111^r. Letters and poems by Solomon Benveniste; *d.* Fol. 111^v. Letters by Benveniste b. Lābi; *e.* Fol. 124. Poems by Vidal Benveniste; *f.* Fol. 129. Poems by Moses ברוואו.

IV. Fol. 136. Fragment of a Commentary on Gen., ch. xli. For many pieces of II and III, see No. 363.

Span. curs. char., ff. 136, 137, later hand, ff. 21-33, blanks, after fol. 6r, lacuna; ff. 137 [H. No. 243].

372. Simḥa Qalonymus' poem תוכחת מנולה in form of a dialogue between כלכל and דררע in four parts, 1. אנרופה של חנופה; 2. חנף; 3. חכם בעיניו; 4. הבל בני אדם; 5. ומרע.

Modern squ. char., 4to, ff. 26 [H. No. 177].

373. Poems by Menaḥem קצינן, 1. Sonnet beginning לולא מנחם הסובבים, עליון תתן קול לעני חילו (fol. 2) headed beg. בארוחת ירק ; 2. (fol. 2) headed מליץ מכפה אף וגורר פרץ מעתיר (fol. 2^v) headed beg. כסאי מליצי נושר ; 3. (fol. 2^v) headed אך טוב לישראל ונוצר חסד, beg. עלי עמו להרחיק קרין פוקד עון אבות על, beg. בבני אלקים קם להתיצב מסטין מעורר דין כמתעצב מליץ ונרגן החרישו, beg. רוכב ערבות ממכון שבתו הדין יחידיו הוא ואין בלתו קנוא ונוקם, beg. הן קול ואין עונה כסל שוננה (ibid.^v) headed דומו ; 7. (ibid.^v) headed רופא כל, beg. קול סניגר דוחה מגור (ibid.) headed ; 8. (ibid.) headed מקטרג ומלות בדעתם משונים (fol. 5) headed ; 9. (fol. 5) headed בשר צרי תכנת ; 10. (ibid.^v) headed דברים אחרים משיבים ועונים ; 11. (fol. 6) headed לולא מאור תורה עטרת כתר, beg. אחד בעולמו מוחל לכל עמו ; 12. (ibid.) headed מליץ נוהן, beg. לאום יושב בצל שרי ; 13. (ibid.) headed הסכת מעורר דין הלא תשנית (?), beg. ידו אל העומד נגדו.

Ital. curs. char., 8vo, ff. 6 [H. No. 206].

374. היהודים, G. E. Lessing's Drama *Die Juden*, translated into Hebrew, by Zebi Eliezer Teller in וואסלוי. With dedication to Sir Moses Montefiore.

Written 1874.

German curs. char., small 8vo, ff. 57 [No. 496].

375. קשר בן נתניה, Hebrew translation of L. Philipsohn's tragedy, *Die Entthronten*, by Zebi Eliezer Teller in Botushan. With dedication to Sir Moses Montefiore (printed).

German curs. char., small 8vo, ff. 128 [No. 494].

376. תשועת ישראל על ידי יהודית, "La Betulia liberata, opera drammatica de s^r Pietro Malatesta," translated into Hebrew by David חפשי (Franco) Mendez. Preface dated 1791. Fol. 8, הסכמות, by Daniel d' Asivido, Leb מיכרן, David Meldola, after which follows a poem with a poetic reply, and by Ḥayyim Binger. The Hebrew version of the drama is written on alternate leaves with the Italian original.

Large modern curs. char., 12mo, ff. 65 [H. No. 84].

377. 1. קונטרס פק בשיר, Treatise on the art of poetry by Joshua b. Israel Benveniste, composed at the request of Abraham b. Josef ha-Levi in Constantinople in the year 5395 (1635).

2. Fol. 21. Jacob Roman's list of metres, styled קצב ומאזני משקל. The author counts fifty-one different metres (Steinschneider, *Jew. Lit.*, p. 152, ascribes to him fifty-two), each of which is illustrated by a quotation. A list of Hebrew, Arabic, and Italian technical terms is added.

At the end the copyist calls attention to the same author's work
מאזני משקל.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 25 [H. No. 119].

378. Poems by Menaḥem Noveira, in honour of Judah Ḥayyim Rocca (רוקקה), Venturina Ghironi, and Isaac and Mordecai Ghironi.

Written Verona, Shebat, 5526 (1766). Autograph.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 6 [H. No. 400].

379. זבחי צדק, Two poems by Mattathias b. Mazzāl b. Elijas of Alessandria, on the occasion of bringing a Torāh scroll into the Synagogue in Casale in the year 1751 (א"ת 1751).

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 4 [H. No. 313].

380. עת הזמיר, Bridal poem by Absalom, written for the wedding of Gabriel Israel Josef Ḥayyim Triesti, also praising the house of Gabriel b. Jacob Triesti.

Ital. curs. char., 8vo, ff. 5 [No. 401].

381. כוס הנחומין, Elegy by Joshua Josef b. David Levi on the death of the Sōfēr Moses Levi מו"י in Venice, who was buried in Tēbēth, 5467 (1707). Fol. 2 gives the names of the members of the Mahamad, and other prominent persons of the Jewish Community.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 17 [H. No. 379].

382. Poems by Daniel Belilios with illuminated title-page.

Ital. squ. char., 4to, ff. 16 [H. No. 306].

383. יר הרזוים, Dictionary of rhymes by Ḥayyim מורעי in alphabetical arrangement.

Owner: S . . . b. Israel (outside cover).

Ital. curs. char., 4to, ff. 36 [H. No. 397].

384. Poems, prescriptions and aphorisms, compiled by Reuben b. (בבור) Jacob. The name occurs also in the opening poem, which begins ראו בתים משוכללים בחכמה.

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 24 [No. 457].

385. Mose, *Episches Gedicht von H. Moritz Rappoport*, in five parts.

Large 4to, ff. 84 [No. 530].

386. Poems by Moses Ḥayyim כוסקיני, commenced in Ellul, 5538 (1778); author's autograph.

Ital. curs. char., 8vo, ff. 50 [H. No. 199].

387. חולין שנעשו על מזהרת הקדש, Dramatic poems by Mattathias Nissim Tirni of Pesaro, 1770 to 1772, prefaced by Efraim Josef b. David Rimini.

4to, ff. 84 (and 39 blanks) [H. No. 203].

388. Poem by Elias Aaron Lattes, celebrating the gift of a scroll of the Law by Isaac Jonah Giron, and his son Judah Israel, to the Synagogue in Casale in the year 1820.

4to, ff. 6 [H. No. 374].

389. Wedding poem in celebration of the marriage of Moses David b. Efraim Nahmani with Rachel, daughter of Solomon Kōhēn בקרי, by Samuel b. Moses Kōhēn, Leghorn, 1821.

Large squ. char., 4to, ff. 3 [H. No. 364].

390. Poem dedicated to Sir Moses and Lady Montefiore, headed שיר תהלה לשרי מעלה, by Josef Joel Rivlin, accompanied by an autograph letter from the author. The poem is an acrostic on the names משה ויהודית מונטיפיור.

Large squ. char., 4to, ff. 11 [No. 485].

391. שיר תהלה ודרוש ענות צדק, Address and poem in memory of Sir Moses Montefiore's journeys to the East, by Judah b. David b. Aaron hal-Lēvi, called Leib Laser in Przemyśl (Galicia), 1865.

Curs. and squ. char., 8vo, ff. 19 [No. 481].

392. כליל תפארת, containing two poetic addresses to Sir Moses Montefiore, *a.* מעטה תהלה, by Isaac Aryeh Leb Gelberg (father), of Kamianka in Galicia; *b.* (fol. 11) צבי לצדיק, by Šebi Hirsch Gelberg (son), 7 Kislēv, 5630 (1870).

Large curs. char., 8vo, ff. 14 [No. 483].

393. שיר תורה, Poem in honour of Sir Moses Montefiore, composed by Mendel Lindo, and presented by the members of the congregation of Keidani and environs, 14 Iyyār, 5606 (1846). Pasted on fly-leaf, מנחת מרחשת, poem by Solomon Salmon b. Judah Leb in Wilna.

Squ. char., 4to, ff. 6 [No. 476].

394. Poem presented to Sir Moses Montefiore, by the חברה קדושה ובקור אולים, in Praga (May 19, 1846).

Curs. char., 4to, ff. 2 [No. 486].

395. תוכן עלילה, Poetic account of the Damascus blood accusation, composed by Elijah Mordecai Werbel, Professor of Hebrew in Odessa, for the hundredth anniversary of Sir Moses Montefiore's birthday, and presented by the son of the author. On the fly-leaf, German title.

German curs. char., 8vo, ff. 25 [No. 479].

396. שיר ותפלה, Poem and prayer in celebration of Sir Moses Montefiore's return from Russia, by Abraham (autograph).

Modern Orient. curs. and squ. char., 8vo, ff. 7 [No. 468].

397. Another copy of the same work (autograph).

ff. 7 [No. 469].

398. שיר תהלה, Poem in honour of Sir Moses Montefiore's visit to Jerusalem in the year 1875, by Israel Simmon Schajin. Many letters gilt, and the pages with coloured borders.

Large Orient. curs. char., 16mo, ff. 10 [No. 484].

399. שיה יצחק ומשאת בנימין, Poem celebrating the return of Sir Moses and Lady Montefiore from Damascus, by Isaac Benjamin Wolf Alschwanger, in Tauroggen, 1846.

Modern German squ. char., 8vo, ff. 17 [No. 493].

400. בנף רננים, Poems by Jacob Hallēvi Sappir in Jerusalem, in honour of Sir Moses and Lady Montefiore.

4to, ff. 13 [No. 490].

401. למעליה משה מאנטיפיורא, שיר, Poem, accompanied by an English letter, and the pen and ink etching of a tree, by Moses Sachs of Meiningen in Jerusalem.

8vo, ff. 5 [No. 542].

402. אנלי דמעות, Elegy on the death of Lady Montefiore, by Jōmtōb Spitz in Prague.

4to, ff. 2 [No. 491].

403. למנצח על השמניה, Poem by Aaron Masliāh b. Jeremiah Romanini, in honour of Sir Moses Montefiore, 1857.

4to, ff. 25 [No. 489].

VII.

GRAMMAR AND LEXICOGRAPHY.

GRAMMAR.

404. יסוד דקרוק, by Abraham b. Ezra, beginning with a rhymed riddle of nine lines. The solution of the latter is given on the fly-leaf by Simḥāh Pinsker (copyist?), who also provided the collation with other MSS. on the margin.

German curs. char., 4to, ff. 17 [H. No. 316].

405. Profet Dūrān's מעשה אפוד (printed), modern copy by B. Goldberg, finished 6 Shebāt, 5614 (1854), in Paris.

German curs. char., 4to, ff. 50 [H. No. 2].

406. 1. קצת טעמי מקרא, Treatise on the accents by Judah b. Bal'am (printed, see Bacher, *Monatsschr.*, 1885, p. 468).

2. Fol. 10. שיערי נקוד, Treatise on Phonology, ending טעמי סליקו ומשרתיהם.

3. Fol. 21. Jacob Tām's poem on the accents (printed).

Span. Rabb. char., 4to, ff. 23 [H. No. 180].

407. 1. לשון למודים, Grammatical treatise by Solomon b. Abbā Māri Jarḥi (see *NCat.*, No. 1486, and *HB.*, VIII, p. 27). Italian words used occasionally.

2. Fol. 17^v. Benjamin b. Judah's *Introduction into the Study of Grammar* (printed, cf. Moses Qamḥi's מהלך).

Owner: S. D. Luzatto (No. 86).

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 20 [H. No. 181].

408. ספר הנקדן, by Moses han-Naḡdān of London (printed).

German curs. char., 8vo, ff. 21 [H. No. 102].

409. Grammatical work, beginning with the words פתח דברי. The printed editions (Constantinople, 1515, and Venice, 1548) are minus the rhymes which divide the chapters. On the other hand, the chapter on מלות מורכבות (ed. Ven., fol. 117^v) is not to be found in the MS., neither are the rhymes, *ibid.*, fol. 128^v, and all that follows after them. On the cover the work is erroneously styled לשון למודים של הקדש. The author's name seems to have been David (see No. 410³).

Finished 16 Tammūz, 5231 (July 4, 1471), in the seventy-sixth year of the writer, whose name is, however, not disclosed.

Owners: Eliezer, ריקיטי.

Censor: Luigi del ordine de S. Dominico, 1599.

Ital. curs. char., 4to, ff. 39 [H. No. 124].

410. 1. מבווא הדקדוק, by a certain Benjamin. The work is headed by an acrostic on the author's name, which is mentioned a second time immediately afterwards in some lines of rhymed prose. The author wrote his book for the benefit of his brothers, chiefly his brother Aaron (fol. 10).

2. Fol. 12^v. Glosses on part of Genesis, with constant reference to Rashi, Hezekiah b. Mānōah (חזקוני), and once to Elyāqim שלשן (fol. 13^v).

3. Fol. 16. Grammatical treatise by Meir b. Solomon b. David haq-Qātōn, divided into seven chapters. In the preface the author refers to his grandfather, the author of פתח דברי (see previous No.).

4. Fol. 18^v. Extracts from Solomon Parḥōn's lexicographical work, with additions.

5. Fol. 21. Remnants of analysis of verbal forms.

6. Fol. 21^v. Josef Qamḥi's ספר הזכרון (Berlin, 1888, is based on this MS.).

7. Fol. 46^v. מהדקוק והבנינים, Grammatical definitions and rules.

8. Paradigm of verb with Italian translation.

The codex originally consisted of two separate MSS., the first comprising Nos. 1-5.

Owner [of Part II]: Eliezer b. Isaac (fol. 21^v).

German curs. char., different hands; last page, Ital. curs. char., ff. 48 and 49, pasted together; 4to, ff. 49 [H. No. 157].

411. אוצר לשון הקדש הקצר, based on Qamḥi's and David b. Jaḥyā's לשון למודים. The work consists of four chapters; ch. IV gives a list of nominal forms.

Ital. curs. char., 16mo, ff. 62 [H. No. 460].

412. משפט לשון הקדש, Grammatical work by Solomon Hena (Hanau). Some corrections on the fly-leaf.

German curs. char., 4to, ff. 64 [H. No. 72].

413. 1. Māsōretic notes, according to Qamḥi's מכלול.

2. Fol. 3. Composition embodying the various forms of roots with ש.

3. Fol. 17. ספר הדקדוק, by R. Eliezer, in six chapters. The technical terms are in Italian, but written in Hebrew characters, on the margin.

4. Fol. 20. ספר לשון זהב, Grammatical compendium. The headings of the chapters, however, correspond to the preceding work.

5. Fol. 58. Treatise on the Thirteen exegetical rules.

6. Fol. 61. Methodology of the Māsōrāh.

7. Fol. 64. Compendium of Logic and Psychology, styled ספר הגיון. Technical terms as in No. 3.

8. Fol. 109. אופן המדידה, Rules of measuring a Miqweh.

9. Fol. 115. כללים על הסדרים, Encyclopaedic notes on the Mishnah.

10. Fol. 118^v. ספקות על שתא אלפי שני דעלמא.

11. Fol. 126. Poem by Solomon al-Qabīs.

12. Fol. 127. *a.* The hymn יגדל; *b.* Josef Albō's objections to Maimūnī's Thirteen Articles of the Creed, in seventeen paragraphs.

Writer: Jāir b. Shabbethai, 14 Shebāṭ, 5327 Jan. 24, 1567).

Ital. curs. char., 8vo, ff. 131 [H. No. 229].

414. a. "*Der Sammler*," *Deutsch-hebräische Grammatik verfasst von M. Sachs*, preceded by a Hebrew letter to Sir Moses Montefiore, dated Neulengbach, 5 Shebāt, 5618 (1858).

b. לשון צרופה, Hebrew Dictionary by the same author.

Large 4to, pp. 136 and 121 [No. 528].

LEXICOGRAPHY.

415. Nathan b. Jehi'el's ספר הערוך (see Kohut's edition, vol. I, p. 1). On the fly-leaf a poem headed על מצות סוכה שיר נאה ומשובח. Finished Tuesday, 6 Adar I, 5176 (Feb. 4, 1416).

Writer: Moses b. Elias.

Owner: Isaac b. Gershōn טרייבט, who sold it to Josef of מונצלץ, in Modena, Wednesday, April 4, 5266 (1506).

German Rabb. char.; headings and catch-words squ. char., the poem Ital. curs. char., 4to, ff. 385 [H. No. 90].

416. 1. Annotations to the Talmud vocabulary, chiefly in reference to the Arūkh. The author also mentions Rashi and Maimūni, and quotes Greek and Latin words.

2. Fol. 89. Metaphysical essay on Gen., ch. i, with reference to the Sefer Ješirāh. Rashi, Maimūni, Nahmanides, and Levi b. Gershōn are repeatedly quoted. This is followed by some observations on other verses of Genesis.

3. Fol. 99. Mathematical definitions and problems.

4. Fol. 105. Compendium on Psychology, according to the Arab Aristotelians.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 113, many blanks [H. No. 158].

417. 1. ספר עץ חיים, Hebrew-German glossary.

2. Fol. 36^v. Moral observations in Hebrew and [Jewish] German.

3. Fol. 43. Treatise on the miracles performed for the Patriarchs and Prophets.

4. Fol. 48. לוח הזמנים, Chronological tables from Moses to the expulsion of the Ten Tribes.

Written 1766.

German curs. char., 4to, ff. 49 [No. 512].

418. 1. מרפא לשון [appended to a printed copy of וזכר רב, by Benjamin Musafia, Berlin, 1766], Hebrew-German glossary, not identical with the preceding No., although by the same author, but without explanations.

2. Fol. 68. Table of verbal forms.

3. Fol. 72. שער הבחינה, Grammatical treatise in five chapters.
4. Fol. 76. מרפא לנפש, but the work is in reality Moses b. Ḥabīb's elementary Hebrew Grammar לשון מרפא, and ends תם ספר מרפא לשון (printed).
5. Fol. 80. ספר ההרכבה, by Elias Levita (printed).
6. Fol. 84. ביאור סבות השתנות נקודות השמות, with tables appended, showing the inflexions of nouns.
German curs. char., after fol. 83 many blanks, 4to, ff. 91 [No. 513].

VIII.

MATHEMATICS, ASTRONOMY, ASTROLOGY, MAGIC.

419. 1. Abraham b. Ezra's arithmetical treatise ספר המספר, with a supplementary problem (fol. 44^v), not to be found in the printed edition (Frankfort-on-the-Main, 1895). This problem is headed אם ישאל השואל שלשה שהלכו בשוק שער הרגים, and begins לקנות דג אמרו לו למוכר בכמה תתן הדג אמר בכך וכך.

2. Fol. 45^v. חכמת המספר, by the same, on the art of reckoning with ciphers, beginning האותיות האלה תקנו אנשי הודו לצורך החשבון והראשונה עולה אחת והשניה שנים והשלשית שלשה וכן כלם עד תשעה.

The fly-leaves are occupied by various accounts, anecdotes, and tables of mōlāds and ciphers.

Owner: Samuel David Luzatto (1541).

Span. Rabb. char., 8vo, ff. 56 [H. No. 126].

420. Abraham b. Ezra's ספר העבור (printed).

Writer: B. Goldberg.

German curs. char., 4to, ff. 61 [H. No. 171].

421. *a.* ספר מונה מספר, Treatise on arithmetic by Saadyāh b. Elijah שוראקי, in seven chapters. The work is preceded by an acrostic on the author's name; *b.* Fol. 60. Glosses on Maimūni's הלכות מליחה; *c.* Fol. 79. Explanations on some terms used by Maimūni; *d.* Fol. 82. Glosses on Maimūni's משנת ערוגה (Kil'āim, ch. iii); *e.* Fol. 88^v. Glosses on מקואות. At the end a long poem.

Author's autograph; finished Tuesday, 24 Tēbēth, 5444 (1684).

Maghribine Rabb. char., 4to, ff. 109 [H. No. 343].

422. Abraham b. Ḥiyyā's ספר חשבון המהלכת (printed). The introduction and table of contents, as far as ch. xiv, are missing,

but replaced by a later hand. Fol. 87, Lunar eclipses in 1135, 1136, 1138, and 1139; solar eclipses in 1139 and 1140. Fol. 93, Rules for finding the Tequfōth.

Colophon (fol. 85) הנשלם הספר הזה והוא חשבון המהלך לנשיאנו הנדול אברהם צאחב אל שנמא זק"ל בן הנשיא ר' חייא זצ"ל במדינת ברנלונה שנת התצ"ו כ"ב לעומר יום ו' במחצת היום והוא עשירי לאפריל מחדשי החמה (7 Iyyār, 4896 = April 10, 1136).

Syr. Rabb. char., fol. 84^v, portion missing; 8vo, ff. 96 [H. No. 110].

423. 1. *צורת הארץ*, by Abraham b. Ḥiyyā (printed). The first four chapters and a portion of the fifth are missing; ff. 1-4 are misplaced.

2. Fol. 67. *קיצור צורת הארץ*, by Judah han-Nāsi; compendium of the preceding work.

3. Fol. 79. Commentary on Immanuel b. Jacob's astronomical treatise *שש כנפים* (written 1415, see fol. 81), followed by the work itself with the tables and marginal notes.

4. Fol. 131. Treatise on the astrolabe, according to Ptolemy, beg. *שער הראשון בזכרון כלי האצטרלב והשואת הטבלים*. It ends *תם ונשלם ספר האצטרלב לבטלמיום החכם בריך רחמנא דסייע לי נאום הכן יצחק*.

5. Fol. 145. Purbach's *Theorica*, beginning with a dedication to Solomon *קבלייר*; it ends *תם ונשלם תכונת הגלגל השמיני*. After this follow the mathematical figures (see *HB.*, XI, p. 124).

6. Fol. 196. *כלי הנחשת*, by Abraham b. Ezra (incomplete).

Syr. Rabb. char., fol. 75 damaged; 4to, ff. 200 [H. No. 134].

424. 1. *ספר מראה האופנים*, Sacrobosco's astronomical work, translated by Solomon b. Abraham Abigedōr (printed); finished Tēbēth, 5186 (1426).

2. Fol. 12. *רוח חן*, A kind of introduction to Maimūni's *Moreh* (printed). The author is uncertain.

Owner: Maṣṣiah Finzi.

German curs. char., 4to, ff. 20 [H. No. 244].

425. 1. *ביאור מעשה כלי האצטרלאב*, Instructions for making an astrolabe.

2. Fol. 8^v. Some observations on the stars of the Zodiac, by Levi b. Gershōm, taken in 1325.

3. Fol. 8^v. Tables showing the latitudes and longitudes of stars of the first and second magnitudes.

4. Fol. 9^v. Tables showing the latitudes and longitudes of important towns in Asia, Africa, and Europe.

5. Fol. 12. **שבע כוכבי לכת**, Various astrological and meteorological rules.

6. Fol. 14. Jacob b. Mākhīr's Hebrew translation (from an Arabic original) of a treatise on the astrolabe in forty chapters.

Colophon : **נשלם ספר פירוש האצטורלב והעתיקו החכם הגדול הנכבד ר' יעקב יצ"ו בן כבוד החכם ר' מכור זצ"ל מלשון הגרי אל לשון עברי**.

7. Fol. 32. Jacob b. Mākhīr's (Profet Tabbōn) treatise on the Quadrant (**כלי הקדרן**) in sixteen chapters.

8. Fol. 45^v. Fragment of a treatise on the stations of the moon.

9. Fol. 46. Treatise on the astrolabe by Judah b. Eliezer.

[Owner : Samuel David Luzatto.]

Vellum and paper, Span. Rabb. char., No. 2 later ; on ff. 10, 13, 68, and 70, diagrams of spherical figures and astrolabes ; 8vo, ff. 70 [H. No. 127].

426. 1. **ספר התכונה**, Ḥayyim Vital's astronomical work in four parts, copied from the author's autograph (Pt. I printed). The work, which was written 1521 (cf. fol. 38), refers several times to the tables of Abraham Zaccuto (see below), the **אורח סלולה** of Isaac b. **אלהרוב** (fol. 44^v), and to Ibn Ezra's astrological treatise **ראשית חכמה**.

2. Fol. 53. Abraham Zaccuto's *Astronomical Tables*. Tab. XIX, Eclipses of the moon according to Jacob Pōel.

3. Fol. 71^v. **קיצור אלפראנאני**, Compendium of al-Farghānī's compendium of the *Almagest* in seven chapters. Copied from Ḥayyim Vital's copy.

4. Fol. 75. **סדר נורל החול**, Treatise on geomancy, beg. **רע כי עוד מצאתי למחבר ספר א'**, fol. 81, **יש מסדרין תפלה זו קודם שישליכוהו**; fol. 82, Horoscope (**משפט**) set by Abraham Zaccuto, in Damascus, Monday, 26 Shebat, 5275 (*read* Sunday, 11 February, 1515); *ibid.*^v, Charm against toothache.

5. Fol. 83. Ḥayyim Vital's Cabbalistical work **ספר הליקוטים**, according to the teachings of Isaac Loria. Ff. 115 to 132 (after fol. 32 of this work) are occupied by a commentary on the **אדרא** **אדרת האינו**, styled **זוטא**.

Writer of No. 5 : David **נמקויו אבריש**, who gave it to Mordecai **בושבילא** (Buschweiler?).

Owner : Josef hak-Kōhēn.

Span. Rabb. char., various hands, 4to, ff. 217 [H. No. 241].

427. **ספר ארובות השמים**, by Israel b. Moses Samosc, a work on astronomy. The end is wanting.

Owner : Zunz (No. 25).

German curs. char., fol., ff. 79 [No. 421].

428. 1. הימים, by Menahem Samsōn Basila, rules of calendar making, and astronomical tables.

2. Fol. 81. Jacob b. David b. Jōm Tōb Pōēl's Tables.

3. Fol. 113. Mordecai Finzi's Tables (printed).

4. Fol. 125. הנהגה על הביסמטילי, beginning כתב חכם אחד אשר (Andreas Argulus), נקרא שמו אנדריאס ארגולוס Pan-dosion Sphericum. On fol. 126^v the year 5456 (1696) is given.

5. Fol. 131. Calendar rules.

6. Fol. 164. Similar rules in Italian.

Ital. curs. char., different hands, fol., ff. 164 [No. 416].

429. יסוד העבור, based on the work of Judah Hazzān of Treves (טרויש) and Uri b. Simon, with tables.

See *HB.*, XVIII, p. 67 sq. [but read חרש].

Owner: E. Carmoly (No. 274).

Orient. Rabb. char., 16mo, ff. 28 [H. No. 321].

430. B. Goldberg, *Tables according to the Teqūfōth of R. Adā*, accompanied by a gloss on Tōsefōth to Rōsh Hashshānah.

German curs. char., 32mo, ff. 41 [H. No. 26].

431. 1. Calendar Tables, beginning 5205 (1444), ending נאום צדיק; fol. 4^v, the rhymes—

אדם עצב אל תאנה אחר טרחא יבא אתנה

אל תתהדר אנוש נביר אחר דרגא יבא תביר

2. Fol. 5. Rhymed conundrums and epigrams.

3. Fol. 5^v. Beg. ביריעת המולד מהחדש הנעלם, rules for the calculation of moon eclipses, illustrated by the Mōlād of Nisān, 5104 (1344).

4. Fol. 7^v. Letter by [the name is erased, but Steinschneider suggests "Maimonides," cf. *Zur pseudépigr. Lit.*, p. 26 sq.] to a pupil of his [לתלמיד הנון]. The copyist adds: ואני יצחק המעתיק מצאתי זאת בספר מדויק מלא מחכמות התלמיד החשוב כי משמרי את האהבה ורצוני וכונתי להועילך עד מאד אודיעך דבר נפלא הוצאתיו מספר גדול לבטלמיום ונסיתיו astrological character. Maimonides is evidently not the author.

5. Fol. 10^v. Rhymed rules for pairing the sections of the Pentateuch, with commentary.

6. Fol. 11. Poem, beginning אלי כל יודעי עתים (see Letterbode, VII, p. 169), with commentary.

7. Fol. 12^v. Tables by Isaac b. Solomon צדיק (see above), called בן אלהרב ספרדי, dated Palermo, in Sicily, Kislēv, 5187 (1426).

8. Fol. 15^v. Letter of פורפיט מפייריניא (Profet Dūrān) to the physician Bonet המשיחי, beg. ראיתי מנלה עפה, one page only, and incomplete.

9. *a.* Fol. 17^v. Table of תקופות; *b.* Fol. 17^v. מעמל מנני פעם אחת שאל אנחסראי קרשקש לעשות לו מראות מכתובת ידי והמראות היו אלו הבחור. Underneath is written—

מראות תוי	מראות נביא	נקרא בזוי עבר שרי
וכתב עטי	תלין עתי	אם מאן ש או אחז די

10. Fol. 19. פסחא כיון דאין נותנין for Passover, beginning האש מבפנים.

11. *a.* Fol. 20. Qalonymos' Nāsī's Azhārōth for the Great Sabbath, beginning יי את מוערי (see Zunz, *Lit. syn. P.*, p. 479); *b.* Fol. 22. Zerahyāh hal-Lēvi Gerundi b. Isaac's Azhārōth for the same day, beg. אמרת יי צרופה (see l. c., p. 461); *c.* Fol. 24. Mordecai b. Hōnein's [Zunz, l. c., p. 580, *Chanin*] וזלת for Simḥath Tōrah, beg. או מראש מקדמי ארץ.

12. Fol. 25^v (l. 7). Beg. נוחנין בכל מקומות שלא לישא אשה בין פסח לשבועות. This is followed by various Minhāgim for Passover, the agenda of the Seder nights, explanation of the term שבת הגדול (fol. 27^v), rules concerning the Passover liturgy, and the Haggadah.

13. Fol. 30. Commentary on Canticles (specimens of which have been published by H. Saalfeld, *Mag.*, VI, p. 180).

14. *a.* Fol. 35. Beg. מצות עשה לידע שיש אלוה בעולם; *b.* Ibid. וזה סוד עזאול; *c.* Fol. 36. Commentary on the Thirteen Articles of the Creed.

15. *a.* Fol. 38. מדרש ויסעו; *b.* Fol. 39^v. אמר ד' יצחק בן פרנך כל שנותיו של אדם חקוקין לו על אחד מאיבריו.

16. *a.* Fol. 41. סוד שלשה המה מטיבי לכת; *b.* Ibid. v. סוד גדול יש גן עדן בארץ במקום ידוע.

17. Fol. 42. ספר הפאר, Cabbalistic essay on the Phylacteries, by Shēm Tōb b. Gāōn, prefaced by the two poems. Introduction only (see *SCat.*, col. 2527).

18. *a.* Fol. 53. ספר מורה דעה, Moral teachings, aphorisms and anecdotes, beg. ואמרתי מתתי אותה לאיש אחר טוב תתי את המורה לצדקה; *b.* Fol. 60. Short homily on the Ethrōg; *c.* Fol. 60^v. בשם הרב ר' שם טוב דיפארו אמרו (see *HB.*, IX, p. 22); *d.* Fol. 61. שאלה מפני מה מילה בשמונה; *e.* Ibid. סוד דוד כהן צבי, incomplete.

19. Fol. 63. Treatise on שחיטה. The author quotes Solomon

b. Addereth, Meir (of Rothenburg), Isaac of Corbeil, and Judah b. Benjamin. The end is wanting.

20. Fol. 69^v. Some records in connexion with the weekly portions, and accounts in Italian.

21. *a.* Fol. 71. Sheḥitāh rules in rhymes. The first seven strophes give the acrostic **הכהן חזק**; *b.* Ibid.^v. Another poem on the same subject. The strophes are alphabetically arranged, and end with the acrostic **כהן בן מר ביבם חזק**; *c.* Fol. 72^v. **שער הפירות**, Interpretation of dreams and suggestions for each day of the month; *d.* Fol. 75^v. **אילו ימים שמחענים בהם**; *e.* Fol. 76. Piyyut for a wedding banquet; *f.* Fol. 76^v. **דרכן של תלמידי חכמים** (from **דרך ארץ זוטא**); *g.* Fol. 79. Various **דינים**.

22. *a.* Fol. 83. **סדר ירידת גשמים**, Weather forecasts; *b.* Ibid. **אילו ימים קשים לכל מלאכה**; *c.* Ibid.^v. **ימים להקזה**, Time table for bleeding; see also fol. 90 in Italian.

23. Fol. 85. Short encyclopaedical notes in twenty-three chapters (ch. I missing).

24. Fol. 91. Interpretations of dreams.

Owners: Isaac b. Elijah Hārōfē, Abraham b. Mahalalēl Azīz, in Ancona, R. Nissim Fermio, Abram Landadio.

Nos. 1-9, Ital. Rabb. char.; Nos. 10-14 and 23, Span. Rabb. char., various hands; Nos. 15-22, Ital. Rabb. char., various hands; ff. 73 sqq., slightly damaged, 4to, ff. 91 [H. No. 188].

432. Calendar rules and calculations, beginning **אמר שמואל** **כשעלו בני יששכר לרקיע קבעו תחר"ף חלקים בשעה משום חשבון המולדות**; fol. 7, **מולד מב"ר** [ריאת] **ע[ולם]**; fol. 16, **לידע התקופות**; fol. 24, **פ' על לוח היר**; fol. 28, **על ה' שער**; fol. 33, Table of Christian Festivals.

Written 1797 (see fol. 8).

German curs. char., 4to, ff. 36 [H. No. 183].

433. 1. **ספר היסודות** (by Josef, see *NC.*, 1330), a meteorological treatise in *nine* chapters. The introduction begins **בהיותי מתאבק בתלמידי חכמי תורתנו ושותה בצמא את דבריהם**.

2. Fol. 7. Judah al-Ḥarīzī's translation of **אגרת המוסר**, attributed to Aristoteles (printed).

Span. Rabb. char., 4to, ff. 8 [H. No. 81].

434. Berakhyaḥ Naqdān's **דורי ונכרי**, copied from Cod. Monac. No. 42².

German curs. char., 4to, ff. 40 [H. No. 250].

ASTROLOGY.

435. ספר גורלות חדש, beginning with diagram of a sun disc, emitting twelve rays, with directions for the use of the same in divination; fol. 4, צורה להחכם עשאה הרמב"ן ז"ל; *ibid.*v, מצאתי בספר ר' קלונימוס וזה לשונו מצאתי כתוב בספר אחד נעשה בשנת תצ"א (1731) מחכם א' שמו אנטניאו ארקאטו מעיר פירארה שמזל טלה מושל על עיר טיפולי (Tivoli) פיורנצא פאיניצא (Venice) שור על סיינה (Siena) וירונה וכו'.

Ital. curs. char., 4to, ff. 15 [H. No. 38].

436. גורלות, Treatise on astrology and geomancy, attributed to Ibn Ezra, beg. משפט הגורל ומעשהו; fol. 20, הוא לך משפטי הגורל; fol. 55, לדעת מחשבות, מועתק בכל צדדיו מספר בעל החמה ויודעה השואל.

Ital. curs. char., 4to, ff. 74 [H. No. 396].

437. Treatise on astrology, beginning missing.

Colophon: 20 Iyyār,

Writer: Šebi b. . . .

Maghribine curs. char., 4to, ff. 54 [No. 435].

438. 1. גורלות, Fragment of a work on geomancy.

2. Fol. 23^v. Fifty moral teachings in Arabic, each paragraph beginning with יא בנאדם.

3. Fol. 29. Magic cures in Hebrew and Arabic, with diagrams of amulets.

Maghribine curs. char., 4to, ff. 55 [No. 432].

IX.

MEDICINE.

439. 1. (פרקי משה), Hebrew translation of Moses Maimūni's medical work, beginning with ch. X, with variations from the printed edition.

2. Fol. 26. Hebrew translation, by Maestro Solomon of Narbonne, of an Arabic medical work in fifty-one chapters (see Steinschneider, *Uebers.*, p. 752 sq.). The work is incomplete, ending in the middle of ch. X.

3. Fol. 46. Headed **ביאור הלוחות**, Jacob b. David b. Jōm Tōb Pōēl's Tables, beginning with the year 1361.

Owners: Luzatto, Steinschneider (No. 23).

Span. Rabb. char., 4to, ff. 79 [H. No. 148].

440. Various medical treatises. The MS. has been described at great length by Steinschneider, *Mag.*, X, pp. 102-12.

1. On haemorrhoides, by Solomon b. Ayyūb.

2. Fol. 15^v. On diseases of the womb.

3. Fol. 24. Notes and prescriptions.

4. Fol. 25^v. **ספר התולדת**, in form of a dialogue between Dinālī and her father, probably to serve as a compendium of midwifery.

5. Fol. 53^v. **ספר האם**, Hebrew version of Galenus' work on the womb, styled *Gynaecaeas*.

Paper and vellum, Span. Rabb. char., 4to, ff. 62 [H. No. 253].

441. 1. Fol. 2. Medical treatise by Gentilis of Foligno (ינטילי) **מפולינו**, see Steinschneider, *Mag.*, X, p. 160 sqq.). The work contains 592 (St. 292, misprint) prescriptions, the numbers of which are given on the margin. The work ends **נשלמו רפואות הפיסיקן** "Finished are the prescriptions of the physician."

2. *a*. Fol. 54. **זהו מעשה צירוגיאה ומעשה תחבושת מדינו**, Treatise on surgery and bandaging by Dinus [de Gersho, see Steinschneider, l. c., p. 162], containing 118 paragraphs. It ends **תמו דברי דינו** **אבק טוב ומופלג מפי מ'ש** (Francesco, surgeon of Perugia); *b*. Fol. 62, par. 119 to 140 **דפיזורינצה**; *c*. Fol. 62^v. Prescription by the compiler; *d*. Fol. 65^v, Appendix containing some more prescriptions; *e*. Fol. 66. Index to Nos. 1 to 29.

3. *a*. Fol. 69. **מבוא במלאכה**, Treatise in forty-one chapters by ברנט אלברט (Bernart Alberti) on the prescriptions contained in Ibn Sīnā's Canon, ch. iv. The Hebrew translation is by Abraham Abigedōr, whose introduction has been edited by Steinschneider, l. c., p. 165; *b*. Fol. 84^v. **מפתח הסודות**, Prescriptions. The parchment covers and fol. 1 are also covered with prescriptions, one of them being in the name of Abraham **מלאקנילא**.

Vellum and paper, French Rabb. char., different hands; 4to, ff. 84 [H. No. 406].

442. **ספר רפואות**, Prescriptions and cures. Fol. 27^v, the (anonymous) author relates how he fell ill in **ברשילו**, and was cured by a barber of the name of Messer **דאווידן**; fol. 54, **Jōēl**,

physician to Pope Leon, mentioned; *ibid.*, כפי מה שסידר ר"ג ז"ל, וב"ד מ"ש אנקינו ששמו ר' יצחק הרופא מהדוכוס אבירגונייא בעת התעסקו ברפואת הקונטי מארמניאקה, cf. fol. 55; *ibid.*, Benjamin, physician to the duke מונלינה, who treated Messer Filipo Viscontò. On the verso, this Benjamin is described משער אריה (of Portaleone); fol. 54^v, Jacob ריקטו; fol. 80^v, ארזילאטו quoted.

The work contains 487 paragraphs, of which an index is given at the beginning. Several illegible notices on the parchment binding.

Ital. curs. char., ff. 69-73 in Italian, 12mo, ff. 121 [H. No. 369].

443. Medical treatise, beginning אמר לפי שהיה מחדר הבורא יתע' להמציא זה מציאות השפל על היותר שלם. On the margin, quotation from the work of Nathan b. Jōēl Palqērā. Fol. 3, Definitions of the healing art, according to Aristotle, Isaac Isrāēli and Ibn Sīnā. At the end, list of drugs and their application, in alphabetical arrangement. The MS. is probably the author's autograph, and seems to date from the twelfth century.

Vellum, German Rabb. char., marginal notes written by the same hand, 4to, ff. 18 [No. 524].

444. ספר מקיין נדרמים.

a. Medical treatise by Meir al-Guadez, translated from the Spanish original by Josef b. Joshua hak-Kōhēn. To each prescription a Latin version is added. Three Latin epigrams are to be found underneath the title (fol. 8). Fol. 9, Translator's introduction; fol. 22, תמו דברי דון מאיר אלגואדז, What follows is the translation by Josef Rōfē, pupil of Meir al-Guadez, in גינובה (Genoa), 1546. Many prescriptions are headed אמ' יוסף הכהן, and therefore probably added by the translator.

b. Fol. 71. Josef hak-Kōhēn's Supplement to the preceding work in the same arrangement. Fol. 89, ננעי חולי צרפתי; fol. 97, לסרטן הוא קאנקיר; fol. 100^v, Prescriptions in Hebrew only [except one, fol. 102^v], and in a different hand; fol. 105^r, Italian notice referring to Dottore . . . di Castro di Verona; fol. 105^v, Various Italian and Hebrew prescriptions for ointments and powders.

Owners: Abraham [of] Nizza, Judah לבית ל'צרפתי, נירבורי, David Jonah, together with his (not named) brother; Israel Jeremias of Nizza, Kislēv, 5369 (1608). Another owner gives (fol. 2), in consequence of a dream, descriptions of the courses illnesses are supposed to follow, which attack people on certain

days of the month. Many particulars of this MS. have been given by Steinschneider, *Mag.*, X, p. 166 sqq.

Span. curs. char., 4to, ff. 110 [H. No. 407].

445. Joshua b. Hārōfē Ibn Vivas al-Lorqi's treatise גרם המעלות. The work was composed in Arabic at the request of Benvenist b. Solomon hal-Lēvi de la Cavalleria, and translated into Hebrew by Josef, Benvenist's son (see Steinschn., *Uebers.*, p. 762, giving the date 1411).

Colophon: כאן נשלם מה שכווננו אותו בואת האגרת הנקרא [ת] גרם המעלות מענייני הסמים הראשונים והמורכבים והשבח לאל לכבו (?) והיתה השלמת חבורם יום שני לשבוע ראשון לחדש אדר ראשון משנת חמשת אלפים ומאה וששים ושמונה לבריאת עולם (Jan. 30, 1408) במקום אלקאניים.

Owner: S. D. Luzatto.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 54 [H. No. 132].

X.

POLEMICS.

446. 1. Profēt Dūrān's letter אל תהי כאבותיך, with Josef b. Shēm Tōb's Commentary, and Isaac Aqrīsh's preface (printed).

2. Fol. 46v. Maestro Astruc Remōkh's (Francesco Corni) letter to En Shealtiel Bonafoux, with Solomon Bonfed's reply (see *HB.*, XII, p. 59).

3. Fol. 53. בקשה, Poetic prayer in alphabetical arrangement.

4. Fol. 54. בקשה, by Isaac Tarfōn.

5. Fol. 55. מליצה, sent by Solomon b. Semah to Nāthān Najjār, in Constantinople, followed by the latter's reply.

6. Fol. 58. Hymn by Josef b. Shēsheth b. Latimi, beginning ארני אאמיר את ארני (see *NCat.*, No. 1402⁵).

Ital. curs. char., 16mo, ff. 62 [H. No. 338].

447. ספר כלימת הנוים, Polemical treatise by Profēt Dūrān (cf. Renan, *Les Écrivains juifs*, p. 403 sq.). The name of the author is not mentioned in the preface, which is otherwise complete. The year in which the treatise was composed is indicated by the letters מ"ה חר"י הא"ף הגדול (Deut. xxx. 23) = [1]397 (see also

NCat., Nos. 2153-55). At the end a later hand has added the following verses, taken from a different MS. :—

אני חיל וחומה	לנוצרי דת תמה	משיבי מלחמה	בחוצות ושערים
לגלות מסתרים	במימי הזרים	בהבלי שוא שומרים	כפי מאמר אומרים
יעל דברי ר[י]בות	אליהם מכאובות	ולחם לתשובות	אניה רבות צורים
וישובו בורים	כונכות האודים	ויכלמו זדים	וילדי העורים
(var. הנכרים)			
ללב נחה חכמה	לחוציא תעלומה	ובנין לנקמה	כנגד הסותרים
יצוה אל חסדו	לחדש את חלדו	ואמר ברוב חסדו	לכהן באורים

Ital. curs. char. (except the verses which are in Rabb. char.), 4to, ff. 22 [H. No. 192].

448. *מכתב לחזקיהו*, by Hezekiah b. Isaac b. Bāqūdāh, in Constantinople, being a refutation of Christianity and Islām in fifteen chapters. The work is preceded by the copies of letters from Abraham Monsōn, Jehiel Bassano, and Josef of Trani; further by a poem of thirty lines, each line beginning with מ, and ending with a paragraph in prose of which each word begins with the same letter. This is followed by two more poems of five, and twenty lines respectively, by Jōm Tōb b. יעיר.

The work was finished in Nisān, 5377 (1617), and is in autograph. On fol. 53^v, two short glosses on סופה and מגילה.

Span. curs. char., 4to, ff. 53 [H. No. 314].

449. *תולדות ישו הנוצרי*, Life of Jesus, translated from Jacob Huldrika's (see *SBodl.*, col. 646) Latin work (Leyden, 1705), by Jacob Sobels of Wladislavow. Title-page by a later hand.

German curs. char., 8vo, ff. 28 [H. No. 141].

450. 1. Life of Jesus, beginning בומן המלכה הלינה בימי ויהי בית שני.

2. Fol. 16. Responsum by Moses Sōfēr, on the study of the Tōrāh on certain nights.

Modern German curs. char., 4to, ff. 16 [H. No. 190].

451. 1. Moses Naḥmānides' controversy with Fra Paulus (printed).

2. Fol. 11. ספר אלרד הרני, Copied from printed editions.

3. Fol. 22. Several homilies.

4. Fol. 30^v. תקנות of R. Gershōm.

5. Fol. 32^v. משלי חכמים וחרותם, Fables, beginning לו חכם אחד, and ending with a poem of seven lines.

6. Fol. 35. הלכות נדה, by Hillel de la Torre, in nine chapters.

Finished 24 Ab, 5592 (1832).

Squ. char., 4to, ff. 44 [H. No. 246].

452. Aaron Pontremoli's refutation of the attacks of a Christian antagonist.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 6 [H. No. 376].

453. ספר אשם תלוי, by Joshua Segre of Casale, in refutation of Christianity. The preface is preceded by a sonnet. At the end, two parodies, the hymn יגדל, the second being by Samson מורון.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 40 [H. No. 324].

454. פלפול על זמן זמנים וזמניהם, Polemical treatise against the Christian faith in the form of a parody of the Passover Haggādāh (cf. Steinschneider, *HB.*, VIII, p. 150), by an anonymous author. At the end a short historical notice by the copyist.

Written by Josef Menaḥem Treves (טרייבס), begun in Turin, and finished 26 Iyyār (April 29), 1790, in Vercelli.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 28, without title-page [H. No. 234].

455. 1. Leon of Modena's שאנת אריה (printed under the title ארי נהם).

2. Fol. 38. בן רוד, by the same author (see *NCat.*, No. 2185).

Ital. curs. char., 4to, ff. 44 [H. No. 97].

456. מאמר מן וצנה, i.e. Leon of Modena's אנרת תשובת המינים, translated back into Hebrew from an Italian version, by Isaac b. Asher Pacifico in פירן (Verona), cf. *HB.*, VI, p. 23 (Geiger). Fol. 63, Sonnet by the translator.

Paper, Ital. curs. char., 12mo, ff. 64 [H. No. 45].

457. Hartwig Wessely's translation of Moses Mendelssohn's reply to Lavater, with a Commentary.

German curs. char., 8vo, ff. 8 [H. No. 172].

458. 1. מנחת יהודה, also styled שונא נשים, by Judah hal-Lēvi b. Isaac b. Shabbethai (printed in זקנים).

2. Fol. 25. עורת נשים, Refutation of the preceding work by Isaac . . .

Vellum and paper, Span. Rabb. char., the last two leaves considerably damaged, 4to, ff. 38 [H. No. 163].

459. מִגַּן אֶהָרֵן [by Aaron Berekhyāh of Modena], a polemical treatise against Isaac b. Mattathias Alterino's כִּנְפֵי רִנָּיִם. The author speaks (fol. 3^v) of his works אִשְׁמוּרַת הַבֶּקֶר and מַעֲבַר יְבוּק, but without disclosing his name. The work begins: מִמֵּאמְרוֹת טְהוֹרוֹת צְרוּפוֹת וּמִבְחִנּוֹת אֲשֶׁר יִבְיִנוּ וְיִכְיִנוּ מִפְּרִשֵׁי ע"ב(?) לְאַחוֹ בִּכְנֻפּוֹת רֹבֵי דְבָרֵי סֵפֶר כִּנְפֵי רִנָּיִם אֲשֶׁר הוּעֵלַם אֵב רֵם חֲסִידָה וְנוֹצָה. The following names are mentioned: Moses of Liliān, Liliān Cazes, Baruch Gallidao, Elhānān David Foa, Hezekiah Foa in Castelnovo, Eliezer Foa in Burgo, Hananiah Munzilzi, Abraham Sferno.

The writer's name, Isaac Shushān b. חַת, was erroneously regarded by Halberstam as that of the author.

Ital. curs. char., 4to, ff. 44 [H. No. 89].

XI.

LETTERS.

460. חֲשֵׁן מִשְׁפָּט, Three letters by Don Dūrān de Lunel [Simeon b. Josef]: *a.* To Don Vidal Solomon in Perpignan; *b.* Fol. 21. To Solomon b. Addereth; *c.* Fol. 23^v. To his relatives in Perpignan. Copied from Cod. Bodl., No. 2218, 2 *d* (col. 763).

Modern curs. char., 4to, ff. 26 [H. No. 347].

461. Letters.

A. 1. *a.* Letter against Maimūni, sent by R. Meir Hallēvi to Lunel (see *NCat.*, No. 2218, 2 *w*); *b.* Fol. 3. Letter sent by R. Aaron b. Meshullām of Lunel to R. Meir Hallēvi; *c.* Fol. 4. Reply by the last-named (printed).

2. Fol. 5. Letter by Moses b. Naḥmān, beginning טָרַם אֶעֱנָה אֲנִי (printed).

B. Fol. 12. *a.* חֶרֶם, of David Nāsi (printed); *b.* Letter headed נוֹסַח הַכֶּתֶב שֶׁשֶׁלַח אֲדוֹנֵנוּ נִזְרְנוּ וְכַתְּרָנוּ וּמֵאוֹר עֵינֵינוּ ר' שְׁמוּאֵל הַכֹּהֵן רֹאשׁ הַיִּשִּׁיבָה בֶּן רִבִּינוּ דִּנְיָאֵל רֹאשׁ הַיִּשִּׁיבָה שֶׁלַּחוּ לַחֲכָמֵי עַמּוֹ וּלְבָנֵי דּוֹד בֶּן הָרֵב ר' אֲבִרְהָם נ"ע (printed).

German curs. char., different hands, No. 1, 4to, Nos. 2 and 3, fol., ff. 17 [H. No. 154].

462. כְּתָבִים וּמֵרְאוֹת, Compiled by a certain Isaac. The beginning is missing.

I. כְּתָבִים, Letters: Josef Rabbino to Judah Monte Santo in סִירְמִנִי; Isaac to Ismael חֹק in Cinto; Josef Rabbino to Jacob

Rabbino in Modena; fol. 5, Mattathias and his brother Ben Šiōn to Aaron b. Abraham Carpi; Isaiah Rabbino to his father Samuel in Ferrara; Isaac to Leon b. Solomon Rabbino; to Mordecai Dato; David of Fano, the compiler's pupil, to his father Josef in Ferrara; the same to his mother Hannah of Fano, and to his grandmother וירטורוסה in Ferrara; Moses de Castro, attendant of Rafael of Forlì, to Ben Šiōn of Norzi in Ferrara; fol. 20, Isaac to his father-in-law Israel Samuel in Piedmont (פייאמונטא), referring to גזרות חדשות נתחדשו על היהודים מפה מהדוכוס מסאווינו; fol. 31^v, David of Fano to his grandmother לאודינינו; fol. 34, Samuel רייניאנו to his uncle Aaron of רביירה in Modena; Laura, wife of Jeqūthiel of רביירה, to Virturosa, wife of David of Senegalliano; Mahalēl רייניאנו to his grandson Hananēl in Modena; Abraham de Rossi (מהאדומים), precentor in Lugo, to Josef in Fano; fol. 48, Judah מהטוב of Ravenna to his two brothers.

II. Fol. 54. מראות, Aphorisms, and religious and moral teachings by the same author, written for the benefit of two brothers, Samuel and Josef (called Moses), the sons of Mahalalēl; fol. 66^v, Judah b. Jeqūthiel of רביירה. After fol. 69^v, the מראות take the form of short homiletic notes on the weekly portions of the Pentateuch.

III. Fol. 99^v. Commentary on the accents.

IV. Fol. 100^v. הקדמה לר"ח אלול (dated 1587); מנהגים of Ferrara.

V. Fol. 102. מראות, written for David in Ferrara.

VI. Fol. 109^v. Note on תפלין, likewise written for David.

Owner: Samuel Beer.

Ital. curs. char., 4to, ff. 109 [H. No. 140].

463. 1. Letters and documents: *a*. Document of sale; *b*. Fol. 2. Letter by Judah Zarqo to the physician Josef המון on his wedding day; *c*. Fol. 3. Another by the same to the same; *d*. Drafts of various kinds of legal documents, as פקדון, אירוסין, שדוכין, פשרה, כתובה מהיבם, מוכת עץ באופן נאות, חליצה, גט, הוראת בית דין, תנאי, צואת שכיב מרע, חוב, מתנה, מכירה, הטפסה, אפטרופא דבי דינא, חלוקת קרקעות ונכסים, שובר, גובינא, פסיקא, בירורין הנקרא קומפרומיס, הפקעת קדושין.

2. Fol. 21. Texts for Sabbath sermons, Winter term, 5358 (1598).

3. Fol. 22. כתובה, beginning damaged.

Ital. curs. char., 16mo, ff. 22 [H. No. 156].

464. Copies of letters, names, as a rule, omitted: fol. 20, Addressed to Jacob Reiner in Mantua; fol. 22^v, To Gershōm b. Qalonymos; fol. 23, Dated 1 Ab, 5354 (July 18, 1594); fol. 24, Signed *הצעיר ממשפחת זובי*; fol. 25, Signed Benjamin b. Azriel; fol. 27, Samuel Judah Katzenellenbogen; fol. 28 [v. fol. 36^v], Jacob *הלפרון*; fol. 32^v, To Gershōm Kōhēn in Padua; fol. 36, To the same; ff. 37, 38, Letters by Samuel Archevolti; fol. 44, By Mordecai Kōhēn; fol. 46, To Judah Lēb b. Moses Meir of Jesnitz; *ibid.*^v, By Lēb *שייברלן*; fol. 54^v, By Samuel Archevolti; fol. 59, To Leon al-Gustantin; fol. 63, By Simon *סנ"ל*; fol. 68, By Nāthān Ottolenghi; fol. 69, By Gershōm Kōhēn and Mordecai Kōhēn; fol. 73, Samuel Archevolti to Mordecai Bassano (*באשן*) in Verona; fol. 74, To David Nurlingen, 14 Tēbēth, 5361 (Dec. 19, 1600). More letters by Samuel Archevolti.

German curs. char., 4to, ff. 90, many blanks [H. No. 390].

465. *אגרות רחמנות*, Letters written on behalf of the poor in various Spanish and Portuguese places to: fol. 1, Zikri b. Šahl in Gibraltar, 1356; fol. 2^v, Don Jacob *פרטלון*; fol. 3^v, Isaac b. Moses *מרקוש*; fol. 6^v, Saragossa, 1 Tammūz, on behalf of Abraham *מיגאנקאש*; fol. 8, Judah b. Josef, 1310; fol. 11^v, Josef b. Eliezer b. אבה, Saragossa, 1301; fol. 12^v, Moses *סרקסניאל*, Saragossa, Ab, 1348; fol. 13^r, Simon b. Zerahyāh, 1333; fol. 13^v, The women *שולאורי* and *בכליטה*, 1309; fol. 15, Moses of Lisbon, Saragossa, Iyyār, 1410; fol. 15^v, Josef b. Isaac *שוקראן*, Saragossa, 1403; fol. 16^r, Samuel *בירפה* in *מורביטרה*, and Isaac *אילי* in Portugal; fol. 17^v, Jōm Tōb Lēvi and his daughter *מוראה* in Saragossa, 12 Adar I, 1303; fol. 19^v, Jacob b. Judah Astruc, 1333; fol. 21^v, Uzziel b. Hīyyā; fol. 22 sqq. Remarks by the compiler, Solomon b. Solomon, dated 1410, mentioning (fol. 23^v) the names Samuel b. Jacob Šarfāthi and Isaac b. Solomon *מרקוש*; Copy of letter by Meir hal-Lēvi b. Todros in Burgos, mentioning Bonfed in Barcelona, dated Saragossa, 1406; fol. 40^v, *על השר החכם*, 1306. At the end several poems and a Maqāma.

Owner: Ashkenazi b. Eliezer.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 43 [H. No. 196].

466. 1. *a.* Drafts of letters and short essays; *b.* Fol. 14. Drafts of documents: 1. *טופס משמוש ומעשה ב"ד*; 2. *נוסח הרשאה בקצור*;

sent to Tunis, Tetuan, Cairo, and Smyrna; *g.* Fol. 30. Receipt of Samuel Nunez Da Costa, for having received from Josef Franco some jewellery belonging to Solomon Laniado; *h.* Document concerning a money transaction between Abraham נאבישן and the heirs of Jacob תמסית in Algiers, dated Leghorn, 1756; *i.* Fol. 33. Letter addressed to David b. Rafael Meldola and Judah Lēb Susman, dated Leghorn, 1700(?).

Orient. Rabb. char., various hands, 4to, ff. 33 [No. 456].

468. 1. Letters; beginning missing. No. 1, Signed Menaḥem of רוביק b. Israel, mentions the names of Mordecai Finz, Judah of Rhodos (מרודס), and Abraham Kōhēn, "who are men of influence at the courts of the Pope and the King of France"; No. 2, Signed Elijah b. Abraham; No. 3, Signed Eliezer חמי; No. 4, Signed Jacob Israel of Ancona b. Moses; No. 5, וסדרתי להעשות טיכטו, signed El. חמי in Parma; No. 6, Mentions Josef of Logo and Maleachi Finz; No. 7, Addressed to Solomon Finz, and refers to Isaac Finz, grandfather of addressee, Jeqūthiēl, his father, פירנא, his mother, and David, his grand-uncle; No. 8, Mentions the addressee's daughter Graciosa; No. 12, Abraham Kōhēn Hārōfē, Josef Kolon; No. 13, Samuel Finz; No. 16, Josef Finz; No. 18, Shabbethai of לוטרנו; No. 20, Signed Elijah b. Abraham, 4 Ellul, 5225 (Aug. 26, 1465).

2. Fol. 13. Commentary on Gen. xlii. 9 to xlvii. 5.

3. Fol. 15. ספר הנקרא אגור (cf. *Cat.*, Neubauer, No. 1319⁴), but it breaks off in the middle of ch. iii.

Ital. curs. char., No. 3, different hand, 16mo, ff. 19 [H. No. 404].

469. 1. Correspondence regarding the Ḥayyūn affair, many letters being written in Italian.

2. Fol. 43. Nehemiah H. Ḥayyūn's ספר שלהבתיה.

3. Fol. 63. מורע הרבה, Letters from the Rabbis of Smyrna and Jerusalem.

4. Fol. 105. Letter from R. Gabriel of Nikolsburg, 1 Ellul, 1703.

5. Ff. 123-6. Letters from Joshua Moses Murpurgo and Naftālī Kōhēn.

Different Ital. curs. hands, 4to, ff. 174 [H. No. 32].

470. Thirty-three letters by Ḥayyim Josef David Azulai.

Span. Rabb. char., 8vo, ff. 15 [No. 458].

471. 1. Letters addressed to Ḥayyim Benveniste, Solomon al-Gāzi, Solomon b. Abraham Hakkōhen, and הר"י די אלבה, concerning the Shabbethai Šebi movement.

2. Fol. 13. The same in different hand.
3. Fol. 22. Letters, prayers, &c.
4. Fol. 76. כוונות, dated 1675.
5. Fol. 90. דרוש התנינים, Copied at Jerusalem, Marḥeshwān, 1695.
6. Fol. 105. רזא דמהימוותא לאמיר"ה, by the compiler's father.
7. Fol. 116^v. Piyyut.
8. Fol. 117. Letter to R. Herschel in Wilna, 1691, by Benjamin Kōhēn in Reggio.
9. Ff. 120-6. Letter from Abraham Cardozo in Tripoli.
Various (chiefly Ital. curs.) hands, 4to, ff. 135 [H. No. 40].

XII.

HISTORY.

472. *a*. סדר עולם בקצור, כללי סדר, Four-and-twenty chapters, beginning ועד המבול אלה תרנ"ו שנה.

b. Fol. 7^v. Chronological tables, headed סדר זמנים לקבלה אמתית עולם, from the creation of the world to the conquest of Palestine.

Ital. curs. char., 4to, ff. 9 [H. No. 341].

473. *a*. עולם הפוך, Account of the plague in Padua in 1631, by Abraham Catalano.

b. Fol. 10. Poem on the same event by the author's son Moses in Corti (16 strophes).

Ital. curs. char., 4to, ff. 11 [H. No. 399].

474. 1. Jēshūa b. Josef's ספר הליכות עולם (printed).

2. Fol. 38. Samuel han-Nāgīd's מבוא התלמוד (printed), with *a* postscript by Judah b. Josef has-Sefarādi of Estella in Navarra.

3. Fol. 41. Abraham b. Daud's (the elder) ספר הקבלה (printed).

4. Fol. 56. Gloss on a passage in Josippon.

5. Fol. 58. Isaac Abravanel's Commentary on Isaiah lii. 13.

6. Fol. 68. Gloss on Isaiah, ch. v, by the same (end missing).

Ital. curs. char., 4to, ff. 70 [H. No. 372].

475. 1. קונטרס גזירות תתנ"ו, History of the persecutions in 1096 and 1146, by Eliezer b. Nathan (printed).

2. Fol. 5. גזירות תתק"ו, by Efraim b. Jacob of Bonn, with notes by E. Carmoly.

3. Fol. 12^v. Names of martyrs in Francfort-on-the-Main in 1241, 13 Sivān. Attached is an autograph letter by Abbé Bargès to Isidore Goldblum. Copied by R. Kirchheim (see also *Ltbl. d. Orients*, 1845, No. 47).

German Rabb. char., 4to, ff. 12 [H. No. 249].

476. Samuel Algāzi b. Isaac's תולדות אדם (printed), with various ritual decisions.

German curs. char., 16mo, ff. 13 [H. No. 112].

477. Mordecai Samuel Ghirondi's תולדות גדולי ישראל ובפרט נאוני איטליא ורבני פאדובה זכרון ימי חייהם שמות חבוריהם וציוני ל, being the author's autograph on which the printed edition (Trieste, 1853) is based. The work is preceded by an autobiographical sketch of the author.

4to, pp. 217 [H. No. 301].

478. ספר זכרונות, List of circumcisions performed by Michael of Siena, Mōhel in the Ghetto of Rome, commencing 7 Kislēv, 5494 (Nov. 4, 1733), ending 5 Iyyār, 5506 (April 9, 1746).

Ital. curs. char., 12mo, ff. 55 [H. No. 28].

XIII.

MISCELLANEOUS MSS.

479. Vol. I of Collectanea compiled by Abraham Josef Solomon b. Mordecai Graziano of Pesaro, later on in Modena.

1. Fol. 2. ספר פתרון, Hebrew-Italian glossary of philosophic terms, copied from the collections of Aaron Berekyāh b. Moses of Modena and Samuel Portaleone b. Elishā, with marginal notes by the copyist.

2. Fol. 12. ספר אמרי בינה, Commentary on the Zōhār by Issachar Baer b. Moses Petahyāh (printed).

3. Fol. 54. Explanation of Aramaic words in the Zōhār.

4. Fol. 63. רוי תורה, Cabbalistic Commentary on the Old Testament by Jacob פייטו of Asti, copied from the author's autograph.

5. Fol. 118. חרושי ונמוקי תורה נביאים וכתובים, Grammatical glosses on the Old Testament by Jacob b. Isaac Hallēvi Finzi of

23. Fol. 265. פירוש על סוד פרה אדומה.

24. Fol. 272^v. *a.* ודוי, with חטא על and other prayers; *b.* פירוש איסור כולל ואיסור מוסף; *c.* Miscellaneous notes; *d.* Enigma beginning לגלים יש לא השקר; *e.* Poem beginning לקוני; *f.* Elegy on the death of Josef Fatto by Rafael Josef Treves of Ferrara, beg. איש תם נאסף, copied from the ספר הזכרון of a certain R. Ishmael.

25. Fol. 286. *a.* The Hebrew alphabet in various arrangements with reference to Talmud Sabbath, fol. 104^r; *b.* Biblical measures and coins; *c.* Accents; *d.* Prayers; *e.* ידעו כל קהלות הקדש כי יום ד' אחר ט"ב באב היה נביא אמת דורש בעליית הר"ר מנחם הורדימסי אשרי יולדתו והרבנים יושבים לפניו המר' יעקב מפדובינש והר"ר יצחק מגשר אנרמינו והר"ר מנחם ורבנים אחרים הרר' אברהם בר ר' שמואל והרר' אברהם בר יצחק והרר' קרשביטו העתקה זו באה מפאריש הח'ר שמואל (Evreux) בח'ר יהודה מאייברויש.

26. Fol. 295. *a.* שיר על הזמן הבוגד; *b.* Poem by Rafael Josef Treves (cf. above, No. 24), in honour of the wife and children of R. Judah יעלה of Cologne; *c.* Another poem by the same; *d.* Short poem found in a copy of Moses Qamhi's מהלך; *e.* Sections of the Talmud, in rhymes, by Benjamin Nehemiah; *f.* Poem by Azriel Graziano, son of Johānān Gallico, son-in-law of R. Azriel ניפום in Ascoli.

27. Fol. 298^v. *a.* לקוטי אורות, Abstracts from Samuel b. Tabbon's introduction to Maimūni's Commentary on Abōth, and from the latter, accompanied by Italian translation of philosophical terms by Isaac b. David Rafael of Ventura Porto; *b.* Fol. 304. Glosses on the Prayer-book, Passover Haggādah, and the Italian Maḥzor; *c.* Fol. 316. Glosses on the same subject by Nehemiah of רוביאירה in מארטינו; *d.* Glosses on Solomon b. Gabirōl's Azhārōth; *e.* Calendar notes copied from the notes of Elijah מולי in Mantua; *f.* סדר כוונת על שם הכתוב משמנה עשרה, Cabbalistic expositions; *g.* Copy from the Siddur of Meir הרופא, containing שמות, abstracted from the "Seventy-two Verses"; *h.* Fol. 410. Commentary on the יוצר of Sabbath Hanukkāh by Samuel Portaleone b. Elisha.

Ital. curs. char., after fol. 133 one leaf missing; 4to, ff. 414 [H. No. 227].

480. Vol. II of the preceding work (ff. 415 to 564).

1. Responsa by Abraham Menaḥem Porto hak-Kōhēn in Cremona.

2. Fol. 60. Responsa by other Italian Rabbis: Nathan b. Menahem, Meir b. Isaac of Venice, Moses Basula b. Abraham of Bologna, Meir of Padua, Meir b. Isaac Katzenellenbogen, Josef Finzi, Kuzi of Mantua, Aaron b. Samuel Nurlingen, Jōhānān Treves, Jacob Corinaldi, Calman of Mantua, Jacob Qalonymos b. Eliezer of מונטינס, Semah b. Menahem, Azriel טרבוט of Ascoli, b. Jehiel, Samuel Del Vecchio of Ferrara, Solomon b. Israel of למרקה, Levi b. Elijah טריבוט, Aaron b. Israel Finzi of אריי, Benjamin b. Efraim Finzi of אריי, Isaac b. Josef of מינצילצי (?), Samuel Judah Katzenellenbogen, Jacob b. Abraham Solomon hak-Kōhēn, Abigedōr b. Samson צירדאל, Ishmael Hānīnā וולמונט in Ferrara, Moses b. Israel Finzi of אריי, Elijah Menahem Hālfōn in Venice, dated 21 Kislēv, 5295 (1535), Abraham b. Moses hak-Kōhēn, Isaac b. Abraham of Viterbo, Barūch b. Jōāb, Jehiel b. Moses hak-Kōhēn of נוסקריי, Isaac b. Emanuel de Lattes of Carpentras, 14 . . . , 343 (1583), Judah b. Shabbethai, Michael b. Shabbethai, Solomon b. Shemāyāh, Abraham b. Isaac Šarfāthi, Abraham b. Aaron of Rome, Abraham of Rovigo, Moses b. Abraham Šarfāthi in Ancona, Moses b. Mordecai Provençal, Samuel b. Solomon Isaac, Judah Hāsīd b. Leon Sinai of Cologne, David b. Eliezer Portaleone (משער אריה), the Physician, Eliezer b. Solomon of Estella.

3. Fol. 141. Glosses on the Shulḥan Arūkh, and short biographical notice on Nahmanides.

4. Fol. 141v. Glosses on Al Fāsi by Samuel Portaleone.

Ital. curs. char., 4to, ff. 150 [H. No. 228].

481. 1. זכרון מרדכי, Responsa and letters by Mordecai Samuel Ghirondi.

2. Fol. 36 (invertedly bound). Short verses in alphabetical order on the contents of the weekly portions וישב to בראשית. [This is repeated and continued, fol. 84, with a poem by Isaac Hāyyim Romanin, headed שיר חדשה על פרשיות התורה.]

3. Fol. 38 (inverted). Wedding song on the marriage of Rachel, daughter of Rafael Luzatti with a certain Solomon . . .

4. Fol. 39. Moses Maimonides' letter מנלה עמוקה (printed under the title מנלת סחרים).

5. Fol. 58 (inverted). קנל ששון, Poems by Mordecai Samuel Ghirondi.

6. Fol. 88. Alphabetic poem on חזאת הברכה.

8vo, ff. 88 [H. No. 288].

482. 1. עפר יעקב, Compilation of Responsa by Nathanael b. Aaron Jacob Segre, many of which are printed in שמש צדקה, and

Isaac Lampronti's **יצחק פתח**; fol. 10, Responsa by Isaac Levi and Samuel Aboliāb; fol. 15, Declarations by the Rabbinical authorities of Ferrara and Mantua; fol. 100, Table of contents.

2. Fol. 131. **פומון**, beginning **נא שערי רצון**.

3. Fol. 132^v. Two recipes.

Colophon: Finished 1686 in Cinto (fol. 131).

Owners: Abraham Firmicino and his brothers Rafael and Josef, sons of Gershon Firmicino, and the latter's brother Moses; Pelegrin Padoua.

Ital. curs. char., 4to, ff. 132 [H. No. 31].

483. 1. Abstracts (**לקוטים**) from *a*. Isaac Latif's philosophical work **שער השמים**; *b*. Fol. 1^v. The **חרם** of David Nāsī (cf. *Orient.*, 1845, p. 739, printed **חמשה קונטרסים**, fol. 109^v sq.); *c*. Fol. 2^r. **ארבע כתין איתעבירו בני מילי דיוושע**; *d*. Fol. 3. **ישראל קד הוו קיימין על ימא דסוף**; *e*. Fol. 3^v. Family and historical notices copied from the colophon of a MS. (**מבחר הפנינים**); *f*. Fol. 4^v. Abstracts from **הנהות סמ"ק**; *g*. Fol. 6. Some historical notices. All these abstracts are accompanied by notes and comments in German.

2. Fol. 7. Poem headed **על בריאת העולם בששת ימי המעשה הקדמונים**.

3. Fol. 9. Copy of letter by R. Šebi Hirsch, Rabbi of Berlin.

4. Fol. 10. Poem beginning **שתי אחיות תאומות אחת בתולה ואחת בעולה**.

5. Fol. 11. Various letters.

6. Fol. 21. Letter of recommendation of Gumpel (?) **מליינן**, signature illegible; on the back the words **חבר נתן מר' יהושע מקראקא אב"ד מ"ץ אל ר' צדוק זקנו של הבחור צוירי אשר מה בברלין התקצ"ג**.

7. Fol. 22. Comical **קרוש** composed of incoherent verses.

8. Fol. 23. Abstract from **ס' אוצר נחמד**, Cabbalistic work by R. Tobias.

9. Fol. 24. Contents of Saadyāh's **ספר האמונות**, copied from a MS. written 1540 by a certain Isaac.

10. Fol. 25. Abstract from Samuel b. Mōtōt's **ס' משובב נתיבות**.

11. Fol. 26. Queries addressed by Jacob Hirz Ber (**באר**), President of the Berlin community, to Jacob Hayy Recanati in Verona; answer dated 21 Nov. 1816, and attested by Dr. Marco Cuzzen, Secretary to the Congregation.

12. Fol. 30. Rules to be observed with reference to a dying person and treatment of the corpse.

13. Fol. 32. Horace, *Epp.*, I, 7, in Hebrew.
 14. Fol. 33^r. Acrostic on Frederic, King of Prussia, by Reuben Gumpertz, Rabbiner in Breslau; *ibid.*^v List of translations of the Bible in European languages.
 15. Fol. 34. Short abstracts from ספר הראב"י.
 16. Fol. 35. Letter to Josef Jossmann Levi by Jacob Adler, dated Schleswig, 9 Nisān, 5583 (1823).
 17. *a.* Fol. 36. Poems by Louis Levi; *b.* Fol. 37. By בר"ש, addressed to Zunz, 10 Ab, 1840; *c.* Fol. 38. Letter to the same by Josef Walsikanski, Apr. 28, 1841; *d.* Letter to the same by Baruch Schoenfeld.
 18. Fol. 41. Hebrew translation of Zunz's sermon, *Die Einheit Gottes*, by Solomon חפץ in Padua.
 19. Fol. 43. Notes to Zunz's *Gottesdienstliche Vorträge* in Jewish German.
 20. Fol. 44^v. Note on the time of R. Simon had-Darshān by S. Rappoport (Hebrew).
 21. Fol. 47. MS. of the monthly ישרון, No. 1 (1799).
 22. Ff. 53-4. Gleim's poem, *Die Tugend*, with Hebrew version by S. M. Ehrenberg.
 23. Fol. 54. Copies of gravestones.
 24. Fol. 56. Two letters by Aaron Chorin to Zunz.
 25. Fol. 60. Letters by Ḥayyim Baruch Maestro to Michael Simon and Solomon Winzinhausen in Cassel.
 26. Fol. 67. Aḥasverus' circular letters, Mordecai's and Esther's prayers.
 27. Fol. 69. הכשרון, Poem by Samuel Gumpertz, written at the age of eighteen (1787).
 28. Fol. 71. Poem with the name יחיאל מיכל גוטל in large letters.
 29. Fol. 72. רעיוני שחר, Various Hebrew poems.
 30. Fol. 82. Letter by S. Silberberg, Hanover, 1820.
 31. Poem in honour of the wedding of Dr. Jacobsohn with Miss Cohen in Hanover, Jan. 19, 1820. The MS. was compiled by Zunz, who added many notes.
- 4to, ff. 83 [No. 419].
484. 1. Abraham b. Ezra's grammatical treatise שפת יתר (printed), to which the copyist added an index of the verses quoted.
 2. *a.* Fol. 11. יער לבנון [by Josef Solomon of Candia], philoso-

phical exposition of the Holy Ark, Table, and Candlestick (incomplete); *b.* Fol. 18^v. Three short notes of philosophic character; *c.* Fol. 20^v. Elegy on the death of his (the copyist's?) wife צילה (incomplete).

3. *a.* Fragment of Isaac Abravanēl's ראש אמנה (ed. Altona, fol. 17); *b.* Fol. 23^v. Homiletic fragments.

4. Fol. 25. Fragment of Talmud Babli פסחים, ch. II, with Commentary.

5. *a.* Fol. 27. Solomon b. Addereth's חידושי אנדות on ברכות; *b.* Fol. 29. Fragmentary anecdote concerning a sudden summons received by Maimūni to appear before a prince (שר אחד), while engaged in astronomical pursuits; *c.* Ibid. Note on Kōheleth i. 8.

6. Fol. 30. Astronomical treatise ascribed to Levi b. Gershōn, headed מציאתי בתכונה חדשה לר' לוי בן גרשון בפ' שלשים ואחד. The author is, however, Levi b. Abraham b. Ḥayyim, author of בתי הנפש והלחשים, which work is quoted fol. 32^r. The work, interrupted in the middle, is resumed fol. 44^v, and ends fol. 50^v with the words נשלם המאמר בחכמת התכונה ת"ל לר' לוי בר גרשון.

7. *a.* Fol. 37. Letter by Abraham b. Ḥiyya to Judah b. Barzillai of Barcelona; *b.* Fol. 38. Moses b. Samuel b. Tabbōn's translation of Maimūni's Commentary on פאה, I, 1.

8. Fol. 39. Metaphysical treatise, beginning missing. At the end of the introduction the words are to be read ואנוכי הצעיר בריה ואבא משה בר נחמן.

9. Fol. 41^v. Abstract from Nissim b. Jacob's מנחת סתרים (see *SCat.*, col. 2067).

Owner: Abraham Josef Solomon Graziano.

Vellum and paper; No. 1, Ital. curs. char., 16mo; No. 2, the same, but by a different hand; Nos. 3, 4, Orient. Rabb. char., 4to; Nos. 5-9, Span. Rabb. char., 4to, ff. 50 [No. 448].

485. קופת הרובלים, Collective title of a volume containing the following items:—

a. Commentary on פרק חלק by Isaiah b. Elijah.

b. Fol. 6^v. David Qamḥi's Commentary on מעשה בראשית.

c. Fol. 14. Homily attributed to Moses Naḥmāni, beginning אנה ה' זכר נא העיר אשר אמרת.

d. Fol. 16. Prayer by Solomon b. Addereth, beginning תפלה לעני כי יעטוף.

e. Fol. 24. Responsa by R. Efraim on the lungs of slaughtered animals.

f. Fol. 24^v. פרה אדומה. טעם ענין לב, beg. יהוא לי שהוא להכניע גאון לב, טעם ענין פרה אדומה. האדם.

g. Fol. 26. סוד לולב, by Isaac Todros, beginning מהראוי לך עד כאן לשונו הרב ר' אהרן, לדעת כי הוא סוד היחוד האמתי השלם כהן ברצלוני.

The table of contents on fol. 1 is written in the same handwriting as the text, but the supplement, written by the former owner, Mordecai Samuel Ghironi in Padua, refers to No. 451, which originally formed one volume with this.

Squ. char., 4to, ff. 27 [H. No. 245].

486. 1. ספר מתוק לנפש, by Abraham Zaccuto, a work on eschatology (printed).

2. Fol. 38. משלי סנדבר, Bidpai's Fables (printed).

3. Fol. 57^v. הדרת זקנים, Aristes' letter concerning the Greek translation of the Bible.

4. Fol. 105. אנרת מספרת יחסותא דצדיקי דארעא דישראל, Description of Palestine, chiefly with regard to the graves of distinguished Jews.

5. Fol. 113. ספר של גורלות, attributed to Abraham b. Ezra.

6. Fol. 140. מעשה גדול ונורא, Josef דילהריינה.

7. Fol. 149^v. ספר תולדות האריאל, Biography of Isaac b. Solomon Loria.

Written by Abraham David b. Samuel Abraham, Tammūz, 5518 (1758), in Ancona.

Ital. curs. char., 12mo, ff. 100 [H. No. 185].

487. Collectanea.

1. שער השמים, by Jacob b. Shēsheth of Gerona. The beginning is much damaged.

2. Fol. 16. Commentary on the Thirteen Divine Attributes, by Judah b. יקר, in which is embodied a Commentary on the Eighteen Benedictions.

3. *a.* Fol. 28^v. Prayer; *b.* Fol. 31. Two cabbalistic prayers attributed to Saadyah; *c.* Fol. 41^v. סוד קרית שמע על הנסתר.

4. *a.* Fol. 52. שאלות ותשובות על עשר ספירות, by R. Pereš hak-Kōhēn; *b.* Fol. 59. Commentary on קריש, by R. Pereš hak-Kōhēn; *c.* Fol. 61. Commentary on (כתר) קדושה; *d.* Fol. 62. סוד הברכות, attributed to R. Azriel; *e.* Fol. 78. ביאור תפלות ראש השנה על דרך האמת; *f.* Fol. 82. Diagrams of cups, headed יוסף מה"ר; *g.* Fol. 83. סמני רפואות מה"ר יוסף באור התפלה על דרך האמת.

5. *a.* Fol. 91. Commentary on the Ten Sefirōth by R. Azriel;

b. Fol. 91^a. Commentary on the Thirteen Divine Attributes by Asher b. David b. Abraham b. David (see *אוצר נחמד*, IV, p. 37);
c. Fol. 96. תפלת היחוד לר' נחוניא בן הקנה.

6. Fol. 100. כתר שם טוב, by Shēm Tōb b. Abraham b. Joshua b. Saul b. Moses b. Abraham b. Gāōn, Supercommentary on Nahmānides' Commentary (printed).

7. Fol. 156^v. Biblical chronology up to 5092 (1332).

8. Fol. 177. Commentary on Canticles by Abraham b. Isaac hal-Lēvi (printed).

According to an earlier marking of the leaves in Hebrew letters, ff. 174–220 are missing. Fol. 99^v, Short Hebrew and Arabic notice by a later hand.

Vellum, Span. Rabb. char., fol. 90, two cabbalistic diagrams, 4to, ff. 211 [H. No. 53].

488. Miscellanies, compiled by a pupil of Moses of Korfu (see fol. 3), beginning with preface.

- a. Poem headed ספר חמשי במה שכלל אותו ספר חמאמרות (לארסטו עם הבטה אל השלמות הרלב"ג זצ"ל וזה הקצר מפשרי לנו (?))
b. Fol. 2^v. הלצה עשה אברהם מסארטיאנו (Sartirana?) לתפארת.
c. Fol. 3^r. השיר הראשון שחברתי בימי ילדותי בלומדי עם.
ד. Fol. 3^v. Elegy on the death of Eliezer b. Jōhānān מורי ואלופי הנאון כמהרר' משה מקורפו י"ץ אשר אמן עצמו במלאכת השיר ואלופי הנאון כמהרר' משה מקורפו י"ץ אשר אמן עצמו במלאכת השיר וזה החלי בעזר צורי וגואלי.
e. Fol. 12. Medical prescriptions;
f. Ibid.^v Epigrams;
g. Fol. 13. תפלה למשה מריאטי ז"ל ושמה מעון השואל.
h. Fol. 15. Humilies and Contemplations;
i. Fol. 21^v. Copies of letters: to Josef אורא, by Don Benveniste, one of which is addressed to the latter's son אבניראל, and by Daniel of Bologna;
k. Fol. 23^v. Dissertations and letters of contemplative character;
l. Fol. 49^v. Letter by Isaac Abravanel;
m. Fol. 50. קינה, by Judah Minz;
n. Fol. 53. Letter by Isaac מפים;
o. Fol. 60. Elegy on the death of Jacob, surnamed הטוב, in Bologna;
p. Fol. 61. Letter by Jōhānān Judah אלטריני;
q. Fol. 62^v. Moses Rieti's יער לבנון;
r. Fol. 64. Poems by the same (printed, see מקדש מעט).

Ital. curs. char., fol., ff. 68 [H. No. 104].

489. 1. מעשה נסים, by Solomon Eliezer Ghirondi, relating to an incident which took place in Venice, Sunday, 10 Ellul, 5444 (1684), the author being an eye-witness.

2. Fol. 6^v. Poems, 1. מה נעמו אלי זמיריך (14 ll.); 2. עת בשחק בשם משה קראתיהו (2 ll.); 3. ידיד בין בני החן (3 ll.); 4. אראה ערך

אם רחוק ארצות. 6. (2 ll.); 2. אחבר את מליצתי בחכמה. 5. (3 ll.); למען
ומן הרע תכונת איש יגרע. 7. (5 ll.); מכירותינו

3. Fol. 7^v. הגוף, ויכוח בין הנפש ובין הגוף, attributed to Ibn Ezra; beg.
עמדו נא שרים וראו.

4. Fol. 11. Al Farābī's חכמות קריאת בסוד אנרת (see *SUebers.*,
p. 294).

[Owner: Mor. Sam. Ghironi (38).]

Ital. curs. char., different hands, 8vo, ff. 22 [H. No. 233].

490. 1. Poem styled ספר התרוץ על ספר איוב, by Zerah in
France. According to the colophon the poem was written 5212
(1452), but towards the end of the text the date of its composition
is stated to have been 5124 (1364).

2. Fol. 9. שירי תולדות, *Hymns and Cantiques* for festival days
and distinguished Sabbaths, &c., for the community of Brussels,
by H. Sommerhausen, Ph.D., in 1836 [as to the author see *SCat.*,
col. 2648].

3. Fol. 23. אורח צדיקים, by the Qaraite Simḥālī Isaac b. Moses,
on the difference between Rabbanites and Qaraites (printed).

4. Fol. 34. Catalogue of books.

Owner: Zunz (No. 14).

Nos. 1 (copied from Cod. Paris, No. 110, 8) and 2 modern squ. char.;
No. 3, curs. char., 4to, ff. 56 [No. 434].

491. a. Alphabetical list of names of persons, male and female,
contained in letters of marriage and divorce, and copied from the
records of the Secretary to the Jewish Community of Modena, esp.
on behalf of R. Josef Kōhēn (מהרי"ך).

b. Fol. 46. Directions for writing letters of marriage and Haliṣāh.
The names are given in Hebrew and Italian spellings. The
following cities are mentioned: Ancona, Orbino, Ostiano, Bozzolo
(בוזולו), Bologna, Brescello (בריסילו), Gazzolo (נאזולו), Guastella,
Vignola, Mantua, Milano, Montrielli, Modena, נווילארא (Novellara),
ניזינא, Nizza (Provence), סאליצינו (village near Modena), San
Giacomo, סרמירי, Scandiano, Sapuolo, San Agnese, San Faustino,
Savagna, San Martino, Finale, Florence, Pesaro, Padua, פריטו
(village near Modena), Parma, Firenzuola, Cinto, Cittanuova,
Correggio, Carpi, Corte Maggiore, Catarina, Guartirolo (village
near Carpi), Revere (פּו רייורי) = on the Po, according to R. Moses
Senigaglia, Reggio, Rovigo.

Late Ital. curs. char., 8vo, ff. 47 [H. No. 367].

492. 1. סימנים ורשימות כתבי הקברות, Records on (alleged) graves

of Biblical persons and Talmudical authorities in Palestine, by a certain Jacob, on behalf of R. Jehiel of Paris.

2. Fol. 15. Fairy tale, beg. מעשה בציר שצד עוף אחד שיודע לשון בני אדם.

3. Fol. 17. Itinerarium from Paris to Akko.

4. Fol. 19. Royal edict, countersigned by the Rabbis of Narbonne for the Jews of [Northern] France, Anjou, Poitou, and Normandy, concerning the dowry of a married woman, who died within the first year of her marriage; signed Jacob b. Meir, Isaac b. Baruch, Abraham b. Peres.

5. Fol. 22. Jacob Tam's חרם, beg. צץ המטה.

6. Fol. 28. Responsum by Solomon b. Isaac (Rashi, printed, see Carmoly, *Itinéraire*, p. 175).

Vellum, French curs. char., 32mo, ff. 29 [H. No. 378].

493. 1. Solomon Pappenheim's ארבע כוסות (printed).

2. Fol. 17. Moses Maimūni's אגרת חיון (printed).

3. Fol. 29. תפלה לעצירת גשמים, composed Leghorn, 1565.

4. Fol. 32. Abraham Maimūni's letter אגרת מלחמת ה' (printed).

5. a. Fol. 44. Abstracts from Georgius Amira's *Grammatica Syriaca*, Rome, 1596, pp. 43, 44, four lines; b. Fol. 45. Efraim Syrus' alphabetical hymns on learning, Syriac in Hebrew square characters (see Lamy, *Ephraimi Syri Carmina et Sermones*).

6. Fol. 49. Piyyutim: 1. ציון הלא תשאל (Judah Hallēvi); 2. שחר אבקשך (Solomon b. Gabirol); 3. יה שמך (Jeh. Hall.); 4. אשחר עדתי; 5. יצו האל (Jeh. Hall.); 6. יצרי ראשית צרי (the same); 7. יקר יום שבת (the same); 8. אשיר במישרים (Abr. b. Ezra).

7. a. Fol. 56. Poem beg. בן אדם יום יום עד בא יומך, by R. שאראחל, sent to R. Nieto in Amsterdam in response to a sermon preached by the latter; b. Poem by Abraham of Cologne, beg. התרוממי בת שיר; c. Poem by David Sīnzheim on Elijah Aaron Latas in Venice.

8. Fol. 58. Hāi Gāōn's ethical poem, beg. ירא האל בני.

German Rabb. char., small 4to, ff. 59 [H. No. 230].

494. 1. Poem by Simon Ṣemah Dūrān.

2. Fol. 4. רקוד התישים והעזים, Treatise against dancing by Solomon Ḥazzān עבי.

3. Fol. 10. חרוזי זכרון, Title only, with the following rhymes:—

אקרא בנרון	חרוזי זכרון
בעל זכרון	אני אהרן

and the date Amsterdam ת"ק ור"ם (1784).

4. Poem headed על בני אדם אשר שלחו ידם למלאכת השיר והם לא ידעו מה היא [אלהוראב] to Zerahyāh b. Danon. The name Zerahyāh appears as acrostic in the last portion of the poem.

[Owner: Carmoly, No. 242.]

German Rabb. and curs. char., 8vo, ff. 11 [H. No. 319].

495. 1. טעמי תהלים, one page only.

2. Fol. 5. Solomon b. Mushullam Dafieiria's (דפיאיריאה) dictionary of rhymes, styled נואש.

3. Fol. 84. פריין נפש, according to Nahmanides, prayers for sick persons.

4. Fol. 89. Abstract from יד חרוזים of Gershūm Hefes (printed, Venice, 1709).

5. Fol. 97. Fragment of an address, ending with a poem beg. אני היום עובר (6 ll.).

Ital. curs. char., 4to, ff. 97, many blanks [H. No. 308].

496. Dictionary of rhymes and quotations in alphabetical order. Sentences of the Talmud are accompanied by an indication of their places. Fol. 17^v, Quotations beginning with אין; fol. 18, אמרי אינשי.

Span. Rabb. char., fol., ff. 275 [No. 424].

497. 1. Moses Nahmanides' שער הנמול (printed).

2. Fol. 55^v. ספר בן תעודות, by Jacob b. Eleazar, cf. Steinschneider, ZDMG., XXVII, 555, who has however omitted to remark that ff. 51-68 ought to be placed before fol. 34.

3. Fol. 39. ספר הישר, Religious and moral essays attributed to Jacob b. Meir Tām (printed), last chapter missing.

4. Fol. 107. עתה אשוב לפרש הנכתר. מפי' ר' דוד קמחי ז"ל. אשר מפסוק ויצר "אלהים עד זה ספר תולדות האדם.

5. Fol. 118^v. Medical hints in Ladino, Spanish, and Hebrew.

6. Fol. 124. Single leaf, probably belonging to No. 7.

7. Fol. 125. Fragment of some work on the names of angels.

Span. Rabb. char., after fol. 15 lacuna; ff. 122, 123 blanks; 4to, ff. 125 [H. No. 152].

498. פרדס ראבי"ה חלק שלישי, Continuation of Eljāqim Mehlsack's מכתב ג' מאת שלמה יהודה ראפפורט הכהן כולל ראביא"ה. התנצלות על האגרת שבכרם חמד קובץ ראשון מכתב כ"ג. The work contains eight chapters.

German Rabb. char., 4to, ff. 12 [H. No. 387].

499. נעמי מודע, Four essays by students of the Talmud Tōrā in Trieste, containing eulogistic references to Sir Moses Montefiore: *a.* Discussion on the sending of messengers from Palestine for the purpose of collecting money, by Isaac מאיוניקא; *b.* Address to Zion, by Isaac קסטיליונו; *c.* Short account of the Damascus affair, by Josef מעובריה; *d.* Discourse on the conquest of Jerusalem by Titus, by Rafael Kōhēn.

Large curs. char., 4to, ff. 10 [No. 488].

500. משלי סנרבאר, The travels of Sindbād (printed).

Late German curs. char., 12mo, ff. 12 [H. No. 113].

501. ספר כלילא ורמנא, Jacob b. Elazar's Hebrew translation, copied from Cod. Paris 1282² by Alexander Goldberg, with corrections by Ber Goldberg.

German curs. char., 4to, ff. 91 [H. No. 50].

502. Berekhyah b. Naṭrōnai han-Naqdān's ס' משלי שועלים; beginning of introduction missing. The heading of No. 13 is placed above the text of No. 14. Ff. 69 and 70 after 72. The index given at the beginning is inaccurate, and does not tally with the arrangement in the body of the codex. Many pages are almost illegible. The MS. seems to be later than ed. Mantua, 1557.

Orient. squ. char., ff. 80 [No. 522].

503. (Mattathias b. Moses' ?) ספר אחיטוב וצלמון, religious controversy, beginning missing; beg. ויקם אחד מן האנשים.

German curs. char., 4to, ff. 23 [H. No. 129].

504. 1. *a.* Rhymed conundrums, headed שלהה הרבנית מצרפת; *b.* Six lines of poetry on the calendar rule להר' פרץ נ"ע.

2. Fol. 2. *a.* Glosses on various topics, as מטטרון (1 Chron. xxix. 11) with reference to the יצירה ס'; אמ אין דעת אין בינה ס' יצירה (ibid. iii. 16); ענין פרה אדומה; *b.* ביאור יין המשמר בענין מששת ימי בראשית; *c.* Glosses on מוזה; 2 Kings ii. 11; Zech. iii. 7; Exod. xxxiii. 22; Job xi. 15; 2 Kings ii. 9, followed by some lexicographical remarks; *e.* Some philosophical definitions in which R. Zerahya is mentioned; *f.* שאל אפלטון למה השכל והמושכל דבר אחד, followed by a discourse in fifty rhymed strophes, between three and six lines each. Str. xiv runs thus: שלום רב ר' שבתי השת' איפתך צדק והין צדק: כל יודעי סודך אמת יודו: כי במציאות שבתי צדק of str. li the MS. ends.

Vellum and paper, Franco-German curs. char., 4to, ff. 15 [H. No. 307].

3. Fol. 32. Translation of the elegy on the death of King Josiah by [?] of Cologne, printed in *L'Israélite à Français*, 1817.

4. Fol. 39. Accounts of expenses in Jerusalem.

12mo, ff. 48, many blanks [H. No. 403].

512. List of Jewish inhabitants of Jerusalem from Hungary, Bohemia and Moravia in 1875, written by Dr. L[ouis] Loewe.

4to, ff. 16 [No. 418].

513. Memorandum in connexion with "The Establishment of Jewish Colonies in Palestine by Lieutenant-Colonel Gawler," presented to the Earl of Aberdeen with the pamphlet on the 26th June, 1845.

4to, ff. 11 [No. 539].

514. Syllabus of study in the Bēth Hamidrāsh of R. Josef Blumenthal in Jerusalem in 1866; containing also the names of overseers, teachers, and pupils.

8vo, ff. 6 [No. 500].

515. גמילות חסד, Statutes of the society גמילות חסד in Jerusalem, 1870. Dedicated to Sir Moses Montefiore on the occasion of this seventh visit to the Holy City.

4to, ff. 5 [No. 487].

516. Catalogue of printed books and MSS. of David Oppenheimer's Library (printed, Hamburg, 1782).

Owner: M. J. Bresslau, who presented it to Zunz [No. 11].

Squ. and German curs. char., 4to, ff. 1-12 and 26-33 missing; ff. 122 [No. 428].

517. 1. Catalogue of books belonging to Isaac and Jacob טריניס in Venice.

2. Fol. 2. מדבר תהפוכות, by Isaac Levi b. Jacob. Account of quarrels and persecutions in various Italian communities between 1648 and 1651; fol. 10^v, Manifesto relating to the persecution of Simḥa Luzatto in Venice.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 18 [H. No. 262].

518. מנחת יהודה, Casuistic treatise in forty-three chapters, with references to Sir Moses Montefiore, Adolf Crémieux and the Rothschild family, by Solomon Ḥayy Al Qal'i (אל קלעי), Reader in Semlin.

Rabb. curs. char., 8vo, ff. 28 [No. 474].

519. Diary of Elisha b. Moses of Rieti, containing letters and memoranda; fol. 9^v, Glosses on the Zohar; fol. 27, על התפלה;

fol. 30, על השבת; fol. 31, פירוש פסוקים; fol. 45^v, Proverbs in Hebrew and Latin.

Ital. curs. char., fol., ff. 45 [H. No. 310].

MONTEFIORIANA.

520. Collectanea.

1. Glory to Moses, or "Tablet of Testimony."
2. Fol. 12. Translation of the Hebrew Tablet in the Soldiers' Synagogue at St. Petersburg, by Jonas Gurland.
3. Fol. 21. מנחת תורה, Poem by Meir Rabbiniowicz in Suez, in honour of Sir Moses Montefiore.
4. Fol. 31. קול רנה, Poem by Meir Jacob Margoliouth, in honour of Sir Moses and Lady Montefiore.
- [5. Hirsch Fleischer, *Selbstunterricht im Ausadern des Hintertheiles vom Viehfleische*, Budapest, 1879 (printed pamphlet).]
6. Fol. 37. שמש צדקה, An account of Sir Moses and Lady Montefiore's last visit to Damascus and the Holy Land, by Jacob Hallēvi Sappir in Jerusalem, 1849.
- [ניח חזיון, by Jacob Sappir Hallēvi, Jerusalem, 1855, pamphlet, with dedication by the author to Sir Moses Montefiore.]
7. Fol. 48. עת לרבר, Paper by Davidson, London, 1843.
8. Fol. 56. Hebrew prayer with interlinear English translation, before undertaking a journey to the Holy Land.
9. Fol. 60. Frühlings-Gedicht by L. B. Germaise, in honour of Sir Moses Montefiore; written in Wilna, 1846.
10. Fol. 69. Fest-Geschenk zu den heiligen Pfingsttagen der Israeliten, 5617 [1857], verfasst und herausgegeben von F. M. Friedmann.
11. Fol. 75. מנחת מוכרת עני, Hebrew poem by Josef Kohen Büchner, presented to Sir Moses and Lady Montefiore for the New Year, 5618.
12. Fol. 79. The same as No. 8, but without the English translation, and excellently written on vellum.
13. Fol. 83. Viaggio di Gerusalemme eseguito da Sabato Isache Ambrou e Amadio Abbina.
14. Fol. 96. Italian sonnet by B. P. Sanguinetti, addressed to Sir Moses Montefiore.
15. Fol. 97. Sermon by Israel Moses ב. חַיִּים in Premysl, Sabbath נחמו, 5624 (1564).

16. Fol. 110. שיר ותהלה, Hebrew address composed by Abraham Pārūch Piperno, on behalf of the Jewish Corporation of Leghorn, to celebrate the deliverance of the Jews in Damascus and Rhodes, and presented to Sir Moses Montefiore. At the end mention is made of Crémieux, Dr. Loewe, and Dr. S. Munk.

Vellum and paper, 4to and 8vo, various hands, ff. 113 [No. 531].

521. שיר זמרה, Poem sent to Sir Moses Montefiore, together with the third scroll of the Pentateuch, written for him by Zebi Hirsch in Wilna, 1845.

Splendid squ. char., 8vo, ff. 4 [No. 472].

522. שירה, Poem in honour of Lady Montefiore, by Abraham Bārūch Piperno, Leghorn, 1825.

Large squ. char., fol. 6 curs. char., small 4to, ff. 6 [No. 467].

523. משאת משה, Prayer recited and sermon delivered in the synagogue תפארת ישראל in Jerusalem, in honour of Sir Moses Montefiore and Dr. L. Loewe, by Elijah Sarasohn, 11th Marḥeshwān, 5635 (1875).

8vo, ff. 13 [No. 470].

524. תהלה למשה, Poem in honour of Sir Moses Montefiore's seventh journey to Jerusalem at the age of ninety-one, Sunday, 1st Tammūz, 5635 (1875), by Abraham M. Lunz. Richly illuminated. There is also an English title and preface.

8vo, ff. 11 [No. 473].

525. ספר דרכיו למשה, Lecture delivered in celebration of Sir Moses Montefiore's visit in Smyrna, by Ḥayyim פאלאני, on Friday, 2nd Kislev, 5601 (1841).

Orient. curs. char., small 4to, ff. 27 [No. 471].

526. מנחת תורה, Lecture in honour of Sir Moses Montefiore, by Solomon Salmon Wolf b. Ezekiel Feiwei in Wilna.

Splendid squ. char., 8vo, ff. 16 [No. 478].

527. העתך פנקס של החברה לינת צדק, Pamphlet containing the laws of the society לינת צדק in Jerusalem, list of the members and the committee for 1875, a dedication to Sir Moses Montefiore and a prayer for him.

Written by Israel Simon Schajin.

Ornamental writing, many letters gilt, 8vo, ff. 11 [No. 498].

528-557. Statistical accounts of the Holy Land [beginning 1839], collected by Sir Moses and Lady Montefiore.

30 vols., fol. [No. 550-579].

558. The earnest prayer of an humble servant of God, the minister of Moses. Hebrew and English.

4to, ff. 10 [No. 475].

559. Sermon by P. Segura, Haham Bashi of Smyrna, delivered at the great synagogue on the arrival of Sir Moses and Lady Montefiore, 1841. English title-page, the sermon being in Hebrew.

Rabb. char., 4to, ff. 8 [No. 480].

560. Address to Sir Moses Montefiore on the occasion of his beginning to write a scroll of the Tora in Wilna, by Salmon Wolf b. Ezekiel Feivel.

4to, ff. 5 [No. 482].

561. 1. חמת דמשק, An account of the Damascus affair, and the mission of Sir Moses Montefiore and Adolphe Crémieux, by Mordecai Aaron Ginzburg (printed).

2. *a.* Fol. 59. קקיון, Criticism on the work מניד אמת (Leipzig, 1843); *b.* Fol. 67. תורה אחת, Glosses on various passages of Bible and Talmud.

8vo, ff. 70 [No. 495].

562. שערי לוי, Quotations from the Bible with English translation, concluding with a Hebrew prayer by Abraham Belais.

4to, ff. 5 [No. 534].

563. ספר ההלל והשמחה, Prayers and hymns in honour of Sir Moses and Lady Montefiore, composed and translated into English by Abraham Belais. Enclosed two letters, dated 18 Ellul, 5609.

8vo, ff. 17 [No. 535⁹].

564. The water supply of Jerusalem, by Henry Lumley, Jerusalem, 1871; fol. 27, Report on Sir Moses Montefiore's garden at Jaffa.

4to, ff. 28 [No. 536].

565. "The Providence of God with Israel," sermon delivered at the synagogue of the Spanish and Portuguese Jewish Congregation in Bevis Marks, by D. A. de Sola, 15 Adar, 5601 (March 8, 1841). Preceded by a dedicatory letter to Sir Moses Montefiore.

4to, ff. 19 [No. 537].

566. Another copy of the same, preceded by a dedicatory letter to Lady Montefiore.

4to, ff. 21 [No. 537^a].

567. Lady Montefiore's Journal, Nov. 11, 1827 to Feb. 20, 1828. A Hebrew poem of three strophes is pasted over the inside of the left-hand cover.

4to, pp. 111 [No. 526].

568. Remembrance for future generations, and detailed description of the solemn decoration, the gold medal of merit to the Rev. Chief Rabbi of Great Kanisza, Hirsch B. Fassel, Apr. 15, 1863.

4to, ff. 71 [No. 533].

569. *a.* List of the members of Jewish families who emigrated from Austria and settled in Sefath; arranged for Sir Moses Montefiore; *b.* Fol. 37. Similar list of the Austrian Jews in Tiberias.

4to, ff. 37 [No. 497].

570. Sermon by Bärüch b. Abraham, presented to Sir Moses Montefiore.

4to, ff. 16 [No. 540].

571. ספר לזית חן צדה לדרך, Prayers and verses of the Bible with English translation, collected by Abraham Belais, in honour of Sir Moses and Lady Montefiore's journey to Jerusalem in the year 1849.

Embossed paper, 8vo, ff. 11 [No. 541].

572. Similar work by the same author in celebration of the return of Sir Moses and Lady Montefiore in 1850.

8vo, ff. 13 [No. 535].

573. Sermon by Emmuel Hyims (*sic*), delivered on the tenth anniversary of the dedication of Sir Moses and Lady Montefiore's Synagogue, 27 June, 5603 (1873).

8vo, ff. 22 [No. 543].

574. Letters and petitions received by Sir Moses and Lady Montefiore, in the Holy Land in the year 5599 (1839); ff. 1-6, Index by Dr. L. Loewe.

Fol., ff. 90 [No. 546].

575. Vol. II, 1839.

Ff. 96 [No. 547].

576. Vol. III, for the year 1849, containing many loose letters.

Ff. 91 [No. 548].

577. Vol. IV, 1849, containing many loose letters.

Ff. 91 [No. 549].

578. Diary of a journey through England, Holland, and Germany, giving the names of the towns visited, expenses incurred, and chief incidents.

4to, pp. 108 [No. 529].

579. The Qorān in Arabic, many letters in gold and red. At the end several prayers.

Maghribine char., 4to, ff. 112 [No. 507].

580. 1. Appel adressé aux coreligionnaires charitables par plusieurs directeurs des hôpitaux pour des pauvres Israélites à Jérusalem. Hebrew and French.

4to, ff. 5.

2. ס' קורות האבות, Dramatic poem on Isaac and Rebecca, dedicated to Sir Moses Montefiore.

8vo, ff. 21.

3. Appeal to the Jews of England on behalf of the Rothschild Hospital.

fol., pp. 2 [No. 545].

INDEX

A. AUTHORS AND TRANSLATORS.

[SEE ALSO No. 108.]

The numbers refer to the numbers of the MSS.

- Aaron (18th c.?). פיוט, 229.
 — David b. Aaron Nurlingen (1607). Responsa, 114, 97; פנקס, 94, 4 b.
 — Berekhyah of Modena (17th c.). פנקס, 459; see also פתרון, 479, 1.
 — Chorin (1766–1844). Letters, 483, 24.
 — b. Elijah, the Qaraite (14th c.). פתרון, 280.
 — Elijah (16–17th c.). פיוט, 229.
 — b. Israel Finzi (16th c., Nepi 9). Resp., 480, 2.
 — Hakkohen of (Lunel?) Majorca, (14th c.). אורחות חיים, 103, 3 b; 131.
 — Masliah Romanini (1857). Poem, 403.
 — b. Meshullam (1200). Letter, 461, A b.
 — Pontremoli (18th c.). Refutation of Christian antagonist, 452.
 — b. Samuel Nurlingen (16th c.). Resp., 480, 2.
 Abbā Māri b. Moses b. Joseph (1300). מכתב קטן, 271; Letter, 116 mm.
 Abbās (18th c.?). פיוט, 229.
 Abīgedor b. Samson. צויראל (1590). Resp., 480, 2.
 Abraham (19th c.). Poems, 396, 397.
 — (18th c.?). פיוט, 229.
 — עמירה (18th c.?). פיוט, 229.
 — Abīgedōr (14th c.). Translation of מכתב במלכות, 441, 3 a.
 — Abulāfia (13th c.). חיי עולם הבא, 322, 1; אור השל, 316, 1.
 — of Jerusalem (17th c.). Resp., 116 c.
 Abraham Bibago (1446–1471). דרך אמונה, 289.
 — of Bologna (1518). Resp., 480, 2.
 — of Brisk (18th c.). Resp., 109.
 — Broda (17–18th c.). חורשי הגאונים, 87, 153.
 — Cardozo (17–18th c.). Letter, 471, 9.
 — Catalano (17th c.). עולם הפך, 473 a.
 — of Cologne. בחר שם טוב, 13, 1; Poem, 493, 7 b.
 — b. Daniel (16th c.). Prayers and hymns, 251.
 — b. David, sen. (1160). ח' הקבלה, 474, 3; האמונה הרמה, 274, 1.
 — b. David, jun., of Porquières (died 1198). Glosses to הורד, 96.
 — b. David (14th c.). Note on צומת, 216, II h.
 — b. David Provinciale, grandson of Moses b. Abr. Pr. (16th c.). Responsa and letters, 114; Poem, 94, 3.
 — b. Ezra (1093–1168). Commentaries: Pentateuch, 10, 11; Isaiah, 33, 1; Minor Prophets, 34; Five Scrolls, 40. Grammar: סוד דקדוק, 404; שפת יהר, 484, 1. Theology: אגדה, 279, 5. Liturgy: 17, 2; 129, 5 c; 196, 203, 225, 233, 245, 493, 6. Poetry: 297, 3; 362, VI; 479, 21. Mathematics and Astronomy: ח' הדיבור, 423, 6; 420; ח' המספר, 419, 1; חכמת המספר, 419, 2. Attributed: Prayer, 247; ההנהגה, 247, 9; נורחות, 436; 486, 5; Poem, 362, VII; ויכוח, 489, 3.
 — Fassel (18th c.). Novellae, 153.

- Abraham Fontanella. Abstracts from, 182.
 — Galante (16th c.). לקושים, 348, 1.
 — Hakkōhen of Tunis (19th c.). Resp., 144.
 — Hazzān Gironi (13th c.). פיוט, 203, viii b.
 — b. Hisdai (1235–1240). בן הכסף והזוהר, *transl.* 277.
 — b. Hiyya (12th c.). חשבון המהלכה, 422; צורה הארץ, 423, 1; Letter, 484, 7 a.
 — b. Isaac of Constantinople (16th c.). Glosses on Pentat., 62, 14.
 — b. Isaac Hāsīd. Elegy, 368 a, 3.
 — b. Isaac (אִיזַק) Hallēvi (died 1393). Commentary on Canticles, 487, 8; Letters and Poems, 371, II e.
 — b. Isaac Šarfāhi (16th c.). Resp., 480, 2.
 — b. Jacob (13th c.?). פיוט, 214, A.
 — Jonah (1813). Letter, 111 r.
 — b. Meir de Balmes (1509). אגדה והעשרה, 291.
 — Mendel (17th c.). Query 109.
 — Monson (16th c.). Resp., 116 n, 448.
 — b. Mordecai Ankawa (1858). קונטרס, אפרכסי מאכוא, 144.
 — Josef Solomon b. Mordecai Graziano (17th c.). Collectanea, 479, 480.
 — b. Moses Hakkōhen. Resp., 480, 2.
 — b. Moses Maimūni (13th c.). Respp., 103, 4 b; Letters, 100 a; 130, 10; 493, 4.
 — b. Nathan (1304). הכנה, 103, 2 m.
 — Naḥmias b. Josef (15th c.). Translation of Thomas of Aquino's Commentary on Aristotle's *Metaphysics*, 296.
 — Menahem Porto (16th c.). Resp., 480, 1.
 — Reggio (18th c.). Letters, 161, 164, 173, 176, 183; Sermon in memory of, 259, 3.
 — (16th c.). Gloss, 116 n.
 — of Sartirano. הלצה, 488 b.
 — Segre de Casale (17–18th c.). טעמי אמת, 479, 7 e.
 — Solomon of Jerusalem (19th c.). Letter, 162, 1.
 — Zaccuto (15–16th c.). מרחק לנפש, 486, 1; אופק ההיים, 325, 4; Horoscope, 426, 4; Astronom. Tables, 426, 2.
 Absalom. Poem, 380.
 Abtalion (18th c.?). פיוט, 229.
 Alschwanger Isaac Benjamin Wolf, (1846). Poem, 399.
 Amrām Gaon (9th c.). Quotation from סדר, 103, 3 c.
 Amrām Ammār (17th c.). מליצות, 119, 2 a.
 Anselmo Astruc (14th c.). מגלה אפרכס, 279, 2.
 Aqibā b. al Sākh b. Judah (15–16th c.). Poem, 301, 5.
 Aristēas. Letter [הדרה וקנים], 486, 3.
 Aryeh Ascoli (19th c.). Letters, 164, 176.
 Ashēr b. David b. Abraham b. David. Comm. on 13 Attr., 487, 5 b.
 — b. Jēhiel (14th c.). חרופי דרא"ש, 68; 74; 85; 129, 9 b; Respp., 100 b; 102, 1 b; 103, 2 c; 130, 9 c; Homily, 14, 5; Ethical Will, 247, 10; Glosses to, 107.
 — of Lunel (12th c.). ה' המהמה, 217 g.
 Astruc Remokh (13th c.). Letters, 301, 3; 446, 2.
 Austerlitz, Wolf (18th c.). Gloss, 153.
 Azaryāh de Rossi (died 1577). Respp., 114, 64.
 — Hayyim Sangrinetti (19th c., Ghironi, 284); Letter, 164.
 — b. Efraim Figo (1610). גידולי חרובה, 147.
 Azriel b. Jēhiel (16th c.). Resp., 480, 2.
 — Graziano. Poem, 479, 26 f.
 — b. Solomon (?) (13th c.). Commentary on Ten Sefiroth, 487, 5 a; פירוש ההפלות, 354, 2; attrib. סוד הברכות, 487, 5 a.
 Bahyā (18th c.). ששן ושכחה, Comm. on Esther, 42.
 — b. Josef (b. Baqūda, 11th c.). חוכמה, 244 f; 264 c.
 Barges (Abbé, 17th c.). Autograph letter, 475, 3.
 Baruch b. Abraham. Sermon, 570.
 — Almosnino (15th c.?). Letters, 363.
 — b. Jacob. Resp., 480, 2.
 — b. Samuel (12–13th c.). Resp., 130, 3.
 — Sinai (17th c.). Elegy, 233 g.
 Behayy b. Ashēr. כר הקמה, 505.
 Belais Abraham (born 1773). ששן לרחוק, 562; ההלל והשכחה, 563; לרחוק, 571.
 Belilios Daniel (18–19th c.). Poems, 382.

- Ben Ashēr (ob. 1000). סדר השמיים, 294, 3.
- Ben Siōn Aryēh Ghironi (Padua, 1764-1817). Letters, 161, 162.
- Ben Sirah (Pseudo), 279, 8 e.
- Benjamin (17th c.). מנחת הדורות, 410, 1.
- b. Abraham (14th c.). Calendar rules, 216, II e.
- Anaw (13-14th c.). סליחה, 214, C. i. 16.
- b. Azriel (16th c.). Letter, 464.
- b. Isaiah Bassano (18th c.). Letter, 148 e.
- b. Judah (18-19th c.). Introduction to the study of Grammar, 407, 2.
- b. Ephraim Finzi (16th c.). Resp., 480, 2.
- Hallēvi (16th c.). Letter, 371, I h.
- Kōhēn (17th c.). Collection of prayers, 253; Queries, 337.
- b. Samuel (18th c.). Hymn, 236 h.
- Nehemiah. Sections of the Talmud in rhymes, 479, 26.
- Wolf of Schidlow (18th c.). Letter, 111 b.
- Benveniste, Don (18th c.). Letters, 488.
- b. Labi. See Vidal Benveniste. Letters and Poems, 363; 371, II l, III d; 488 i.
- Berekhyāh Hannaqdān (13th c.). רורי, 434; משלי שוטים, 502.
- Bernart Alberti (14th c.). מנחה, 441, 3.
- Beṣalēl (17th c.). Talmudical discourse, 153.
- Bidpai. משלי סבורא, 486, 2; 500.
- Blumenthal, J. (19th c.). Syllabus of study in Beth Hammidrāsh in Jerusalem, 514.
- Böhm, Samuel (16th c.). Note, 60, 1.
- Brasch (17th c.). Poem, 483, 17 b.
- Büchner, Josef (19th c.). Poem, 520, 11.
- Calman of Mantua (16th c.). Resp., 480, 2.
- Castro. See Jacob.
- Cazès. See Samuel.
- Christobal de la Torre (1721). See Isaac Orobio, 299.
- Crescas Vidal (14th c.). Novellae, 89.
- Dafano S[tella] (18th c.). Ital. letter, 234 b, 8.
- Daniel b. Solomon Harōfē (1448). Commentary on Pentateuch, 15.
- David (16th c.). Letters and poems, 371, I a.
- פתח רברי. See David Qamhi.
- Piyyut, 234, b 5.
- of Modena (19th c.). Autograph letter, 181.
- Abbās. Piyyut, 229.
- Silva b. Abraham Hārōfē (1650). ס' פומרים, 238 a.
- David Hayyim b. Abraham Samuel (19th c.). Letters, 161, 185.
- [b. Aryeh Lida] of Amsterdam (18th c.). Obituary notice on, 343 a.
- בונסל. Novellae on שנינו, 82, 2.
- b. Eliezer Portaleone (16th c.). Resp., 480, 2.
- b. Hodāyāh (13th c.). דור, 130, 17.
- b. Josef b. Yaḥyā (1497). Poem, 362, V (fol. 68).
- b. Judah Messer Leon (15th c.). מנח דור, 290.
- Hayyim b. Judah Moses (19th c.). Letter, 111 a.
- b. Levi (12th c.). Commentary on פסחים, 71.
- Zakkuth b. Mazzāl Tōb (19th c.). Letter, 164.
- of מייא (1762). Resp., 148 b.
- Franco. See Mendez.
- Nāsi (16th c.). דור, 461, B 1; 483 b; Preface to דורא בעל דין, 182.
- Nieto. See Nieto.
- b. Qalonymos (14th c.). דקוה, 130, 15 a.
- Qamhi (13th c.). Commentaries, Gen. ch. i. 485 b; Ezekiel, ch. i. 324, 3; Haftārōth, 27, 1; on פסחים, 217 d; Abstracts from מנח דור, 413, 1; 409.
- פומרי (18th c.). Letter, 148 d.
- Quirinale (18th c.). Resp., 111, s.
- b. Rafael Meldola (1832). ליקוטי דור, 120; מצוות דור, 507; Sermon, 508.
- of Rocca Martino (14th c.). דור, 301, 1.
- b. Samuel Aboab (18th c.). Letter, 111 e.
- b. Abi Zimrā (16th c.). Respp., 105; 116 ad.
- Majar (18th c.). דורא, 351, 1.
- Sinzheim. See Sinzheim.
- Davidson (1843). דור לור, 520, 7.
- Dinus de Gerscho (died 1327). Surgery, 441, 2.

- Duran of Lunel (Simeon b. Josef, 1300). *חשן משוש*, 460.
- Efraim. Respp., 485 *e*.
- Josef b. David Rimini (1770). See Mattathias b. Nissim.
- b. Isaac (1160). Resp., 115.
- b. Jacob (12th c.). *גוררת התק"ו*, 475, 2.
- Hakköhen (1726). 111 *v*.
- Joshua Luzatto (18th c.). *קצור דילתו שרפה*, 142, 1.
- of Modena (Nepi 21, died 1809). *המסר*, *כ'*, 304.
- Syrus (died 373). Hymn on learning (in Syriac), 493, 5 *b*.
- b. Samson (13th c.). Commentary on Pentateuch, 323, 4.
- Ehrenberg, S. M. (1773–1853). Hebrew translation of Gleim's *Die Tugend*, 483, 22.
- El'azar (13–14th c.?). Poem, 267.
- of Colin (17–18th c.). Gloss on *שירים*, 153.
- Hakköhen (16th c.?). Poem, 362, III (fol. 44).
- of Worms (13th c.). *שירים*, 139, 1; Commentary on Psalms 62, 8, *attrib.* Prayer, 214, A.
- Eldād Haddāni (about 900). *ס' אלדד*, 451, 2.
- Elhānān b. Isaac (died 1184). *תורשמו*, 65.
- Eliezer (18th c.). *ס' הרקוק*, 413, 3.
- b. Abraham (15th c.). Poems, 303.
- Abulāfia of Tiberias (19th c.). Letter, 162.
- Ashkenazi (died 1586). Letter, 114, 66.
- Azaryēh of צולשרא (1490). Elegy, 124, 5 *a*.
- חמי (15th c.). Letter, 468, 1.
- b. Isaac (11th c.). Glosses, 101 *d*.
- b. Jacob Nāhūm (18th c.). Comm. on *ורצים*, 70.
- b. Joel Hallēvi (13th c.). *ס' ראב"ה*, 115; Respp., 100 *b*; 130, 2, 9 *d*; 130, 2, 9 *d*; quoted, 128.
- b. Judah (13th c.). Resp., 130, 9 *d*; *חקנה*, 130, 15 *a*.
- Provinziale (17th c.). Notes, 114.
- b. Nāthān (12th c.). *אב"ן הראשה*, 101 *b*; 103, 2 *b*. Comm. on *ספור*, 261; *קונטרס גזירות התק"ו*, 475, 1.
- b. Samuel (14th c.). *חקנה*, 130, 15 *a*.
- Eliezer Shimeōni (16th c.). Letter, 371, 1 *d*.
- b. Simon (14th c.). *חקנה*, 130, 15 *a*.
- b. Solomon (16th c.). Resp., 480, 2.
- Sopino (14–15th c.). *טעם צופים*, 45.
- Elijah Aaron Lattes (1834). Letter, 176; Poem, 388.
- b. Abraham (15th c.); Letters, 468, 1.
- b. Abraham Mizrāhi (16th c.). Resp., 106; Letter, 116 *oo*.
- [b. Asher] Levita (died 1549). *ס' ההרכבה*, 418, 5.
- Köhēn of Höchheim (18th c.). Glosses on *מציצת*, 153.
- b. Hayyim (16th c.). Resp., 116, *x, z, pp*.
- Hallēvi, *פיט*, 368 *c*.
- Menahem Halfōn (1535). Resp., 480, 2.
- b. Isaac of Carcassonne (14th c.). *ס' האספנות*, 134.
- of Mantua. Calendar notes, 479, 28 *e*.
- Hayy b. Moses Nāhūm (18th c.). *אורח אליהו*, 250, 1.
- נאנאשו (8th c.). Resp., 111 *t*.
- Obadiah (15th c.). Letter, 371, 1 *i*.
- Walid (18th c.?). *פיט*, 229.
- Mordecai Werbel (19th c.). *חקן עליה*, 395.
- Hazzāqēn (about 1050). *סדר המשיכה*, 211, 214, A.
- Elisha Gallico (16th c.). Letter, 479, 17 *a*.
- b. Moses Rieti. Diary, 519.
- Elyākīm Mehlsack (19th c.). *אוצר פירוש ראב"ה*, 347; *ראב"ה*, 498.
- Emanuel Hyims (19th c.). Sermon, 573.
- En Bonet Abram. See Jedāyah Hap-penini.
- Ezekiel Landan (died 1783). Talmu-dical discourse, 153.
- Eliezer. Abulāfia of Tiberias (19th c.). Letters, 164, 173.
- Al Farābi (9–10th c.). *ס' ההתחלות*, 292, 1, 294, 1; *מספר החכמות*, 293; *אגרות בסדר קריאת החכמות*, 489, 4.
- Al-Farghāni (9th c.). Compendium of the *Almagest*, 294, 5; 426, 3.
- Fassel, Hirsch (1863). Remembrance of, 568.
- Figo. See Azaryāh.

Finzi. See Aaron, Benjamin, Hezekiah, Isaac Rafael, Israel, Jacob, Jequthiel, Josef, Mordecai, Moses, Samuel Isaac.

Fischel of ביאדנר (18th c.). Gloss, 153.

Friedmann, F. M. (1857). 'Fest-Geschenk,' 520, 10.

Gabriel b. Judah of Vitri (18-19th c.). שמואל, 350.

— of Nikolsburg (1703). Letter, 469, 4.

Galenus. מ' האם, 440, 5.

Gawler, Col. Establishment of Jewish Colonies in Palestine, 513.

Gedaliah Cazes. Letter, 175.

— b. Moses Yahyā, Poem, 362, VII.

Gelberg, Isaac Aryeh (19th c.). מעשה חלה, 392 a.

— Sebi Hirsch (1870). צבי לצדיק, 392 b.

Gentilis of Foligno (died 1348). Medical treatise, 441, 1.

Georgius Amira (1596). *Grammatica Syriaca*, 493, 5.

Germaise, L. B. (1846). *Frühlings-gedicht*, 520, 9.

Gerschön b. Judah Meor Haggolah (11th c.). Commentary on רמיה, 73; Respp., 100; תקנות, 130, 9 e, 16 b; 451, 4.

Gershöm. קינה, 194 a.

— Hefes (died 1700). יד חרוים, 495, 4.

— Köhen (17th c.). Letter, 464.

Al-Ghazali (12th c.). כונת הפילוסופים, 292, 2.

Ghirondi. See Mordecai.

Ginzburg, Mordecai Aaron (19th c.). דומה ומשק, 561, 1.

Goldberg, B. (19th c.). Tables, 430.

Goslar. See Naftali Hirsch.

Gumpertz, Reuben (18th c.). Poem, 483, 14.

— Samuel (1787). הכשרון, 483, 27.

Gurland, Jonas (19th c.). Translation of Hebrew Tablet, 520, 2.

Hai Gāōn (969-1038). מישר השכל, 130, 34; 364, 1; 493, 8; Resp., 101 d; ציריך לדורו, 62, 6.

Hammāi Gāōn. Attrib. העיק, 316, 2.

Hananēl (died 1050). Resp., 128.

Hanōkh b. Solomon (14th c.). מראות אלהים, 324, 2.

Hayyim. פיש, 229.

— Baruch Maestro (18-19th c.). Letters, 483, 25.

Hayyim David Al Abrash (17-18th c.). Cabbalistic note, 224.

— Eliezer b. Isaac (13th c.). Respp., 104, 3.

— Falagi (19th c.). Letters, 162, 164; רדני ומשה, 525.

— Al Fawwāl (16th c.). Letters, 371, I b, c.

— Josef David Azulai (died 1807). Letters, 470.

— Köhēn (17th c.). Abstr. from שור פורה, 182; Prayer-book, 221.

— מורדי (18th c.). יד חרוים, 383.

— Samuel Köhēn of Tiberias (19th c.). Letter, 162.

— Vital (1543-1620). *Astron.*: מ' החכמה, 426, 1; *Qabbalah*: אוצרות חיים, 328, 2; הליקושים, 327, 3; 426, 5; הכוונה, מ' הכוונה, 326; דרוש העגולים, 359, 1; שער ציור העולמות, 359, 2; סדר ההגדה, 359, 4; סדר המרגל, 327, 4; עץ חיים (abstr.), 351, 2; סוד חבלי משיח, 357 g; Abstracts, 331 b; 333, 1; 349, 2.

Herzberg, Josef. See Moses Mendelssohn.

Hezekiah b. Isaac b. Bāqūdāh (1617). מכרח לזקקו, 448.

— Finzi (16th c.). Query, 114, 114.

— b. Manōah (1260). Referred to, 410, 2.

— b. Reuben (14th c.). תקנות, 130, 15 a.

Hilāi Gāōn. Resp., 101 d.

Hillel b. Eliezer of Verona. Commentary on Maimūni's twenty-five Theses, 270.

Hillel of Modena (16th c.). Letter, 114, 139.

— de la Torre (19th c.). הלכות נדה, 451, 6.

Hirsch, חיה ('Chajes,' 19th c.). Letters, 164, 174.

Hisdai Crescas (1410). אור ה', 281; באורי החכמי, 288.

— Nāsi (see Zunz, *Lit. Syn. P.*, p. 345). פיוט, 232, I, 1.

Hiyya b. Solomon b. Ḥabīb (13-14th c.). מ' השלח, 133.

Hyims, Emmanuel (19th c.). Sermon, 573.

Ibn Qapril. בקשה, 247, 4 a.

— Roshd. מ' השמים והעולם, 295.

Immanuel b. Isaac b. Šiōn Ricchi (1706). כנה הברוך, 154, 1; כינה בכורה, 154, 2.

— b. Jacob (1415). שש נשים, 423, 3.

- Immanuel b. Solomon (1320). מחברת, 370.
- Isaac (17th c.). כתבים ומראות, 462.
- Isaac (13th c.?). צורה נשים, 458, 2.
- Respp., 152, 3 b.
- of לוונא (16th c.?). Letter, 116 gg.
- חון (19th c.). Letter, 164.
- (19th c.). נעמי מודע, 499.
- of Modena (18th c.). Query, 111 f.
- פיוטים, 233 a.
- פרוטוליני. Poem, 182.
- b. Abraham "the Blind" (1200). (Attrib.) Commentaries on יצירה, 313, 314.
- — of Posen. Letter, 346, 1.
- — of Viterbo (16th c.). Resp., 480, 2.
- Abravanēl (15–16th c.). Glosses on Isaiah, 474, 5, 6; ראש אמנה, 484, 3 a; Letter, 488 l.
- Amigo. פיוט, 229.
- b. Ashēr Pacifico (died 1746). Letters and Respp., 110, 111.
- Ashkenazi (16th c.). Abstracts from, 348, 1.
- Hezekiah Bassano (18th c.). Letter, 111 u.
- Castiglione (19th c.). Address to Zion, 499 b.
- of Corbeil (13th c.). צמחי הגולה, 122, 123; תקנות הדש, 124, 7.
- b. David Rafael of Ventura Porto, לקושי אורח, 479, 27 a.
- of Duren (1320). ששיירורא (אסוריהיתר) 135; 152, 2; 216, II n; ריני נרה, 130, 5.
- Rafael b. Elisha Michael Finzi Shōhēt's Certificate, 138, 3.
- b. Ghayāth (11th c.). פיוטים, 196, 203, 230.
- al Fāsi (died 1103). Glosses on, 90, 1; 94, 1.
- Ghironi (1834). Letter, 176.
- Al Hādib (15–16th c.?). Poem, 262, VI, VII; 494, 4.
- b. Immanuel de Lattes (1583). Resp., 480, 2.
- b. Israel (13th c.). יורי, 190, C g.
- al Isrā'ili, the elder (10th c.). דבור (Book of Definitions), 305, 4.
- Isrā'eli, the younger (14th c.). Extract from יסור שלים, 130, 7.
- b. Jacob Lēvi of Ingelheim [or Angoulême?] (15th c.). On documents, 156, 3.
- b. Jacob Hakkōhēn (16th c.). Poem, 362, V (fol. 73 v).
- Isaac Marwān b. Jacob השני (16th c.). Resp. 116 gg.
- b. Josef מונצילני (16th c.). Resp., 480, 2.
- b. Josef Norzi (17th c.). פיוט, 234 b 2.
- b. Judah (13th c.). Resp., 136 d.
- b. al Latif (13th c.). רב פעלים, 275, 1; שער השמים, 276, 483, 1 a; צורה, 275, 2.
- Lēvi (17th c.?). Resp., 482, 1.
- Lēvi b. Jacob (about 1650). מהפכות, 517, 2.
- Luzatto (19th c.). Letter, 173.
- מאונקא (19th c.). נעמי מודע, 499.
- b. Meir (12th c.). חיסמה, 65; רינים, 136 f.
- b. Meshullam Hallevi (17th c.). תקנות, 130, 15 a.
- b. Mordecai (Maestro Petit, 14th c.). מודורה, 194 b, 5.
- Noveira (17–18th c.). Supercommentary to Ibn Ezra, 52, 53, 3, 4; Diagrams, 53, 2.
- (Ishac) Orobio de Castro (died 1687). Prevenciones, 298; Certamen philosoph., 299.
- Pulgar (about 1300). צור הרח, 285.
- Köhen Rappoport (17–18th c.). Glosses on חסן משוש, 119, 1 b.
- Hayyim Romanin (died 1783). Poem, 481, 2.
- b. Saddiq b. Lēb (16th c.). Resp., 116 ee.
- b. Samuel (14th c.). מאירת עינים, Introd., 323, 1.
- b. Shēsheth (died 1406). Elegy, 368, 1 a; Letter, 371, II b.
- b. Solomon (14th c.). תקנות, 130, 15 a.
- b. Solomon Loria (1534–1572). ספרא, 327, 1; 342, 2; דביעורה, 329; Respp., 332, 2; כוללים, 348, 1; לקושים, 327, 4; המרגלא, 359, 6; השער ה' מצי לא מש; 328, 1; תקונים, 333, 3; Biography, 325, 1; 340, 2; 486, 7.
- b. Solomon b. Saddiq (15th c.). Calendar Tables, 431, 1, 7.
- Tarfōn. בקשה, 446, 4.
- b. Todros (14th c.). Commentary on Ibn Gabirol's מודורה, 263; סור לרב, 485 g.
- Treves (17th c.). Catalogue of books, 517, 1.
- אורבלי. Resp., 101 d.

- Isaac of Urbino (18th c.). Letter, 111 v.
- Viva Voghero (17th c.). Letter, 111 h.
- Isaiah b. Elijah de Trani, the elder, (13th c.). ס' המכרס, 132; Glosses, 72.
- — —, the younger (13th c.). פסקי הלכות, 92, 1; Comment. on פרק חלק, 485 a.
- Hurwitz. Glosses on מדרכי, 91.
- Ismael b. Elishā. *Attrib.* סדר התמונה, 316, 3; Prayer, 359, 3.
- Hanināh (16th c.). Resp., 480, 2.
- Menahem פירארי. Extracts from Ben Sirah, 259, 6.
- Israel. פירוש, 229.
- [Israeli b. Josef]. מצות ומצוות, 259, 11.
- b. Aaron b. Isaac of Satanow (17th c.). הסכמה, 346, 1.
- b. Abraham of Poland (18th c.). Letter, 110.
- (Jacob?) Al Ghāzi (18th c.). Glosses on שור אבן העזר, 119, 1 a.
- of Modena (17th c.?). חרושי דרושי, 479, 17 b.
- Moses סוביל (1864). Sermon, 520, 15.
- b. Moses Samosc (died 1772). אגרות שמים, 427.
- Sarūk (10th c.). Abstracts from, 348.
- Simon Schajin (1875). שיר תהלה, 398.
- Issachar Baer b. Moses Petahyāh (17th c.). אמרי בינה, 479, 2.
- Issachar b. Mordecai Ber Miklosz (1698). Calendar rules, 226, 3; תשובה המינים, 226, 5.
- Jacob (Patriarch). *Attrib.* ספרא דצניעותא, 329, 348, 2.
- Commentary on the thirteen divine attributes, 217 c.
- (14th c.?). Responsa, 98 b.
- (13th c.). סמנים ורשימות כתבי הקברות, 492, 1.
- חוק of Padua (died 1782). Letters, 111 g.
- יקר (17th c.?). Hymns, 233 f.
- פירוש, 229.
- Treves (17th c.). Catalogue, 517, 1.
- Abohāb (18th c.). Letter, 111 v.
- b. Abraham Solomon (16th c.). Resp., 480, 2.
- b. Abraham נאבשיין (17th c.). Historical notice and poems, 190 A.
- Jacob Adler (1823). Letter, 483, 16.
- Anatoli (13th c.). ס' אלפונטי, 294, 5.
- b. Ashēr (14th c.). Commentary on Pentateuch, 12; ס' הרמזים, 103, 2 i; תקנות, 130, 15 a.
- of Asti (16th c.). רוי תורה, 479, 4.
- Hirz Beer (1816). Queries, 483, 11.
- Berab (15–16th c.). Resp., 101, 116, g and bb.
- Bodek of Lemberg (19th c.). Letter, 174.
- Castro (16th c.). Resp., 116 i–l.
- of Corbeil (died 1233). Resp., 100.
- Corinaldi (16th c.). Resp., 480, 2.
- b. David Pōel (14th c.). Tables, 428, 2; 439, 3.
- b. Elāzar (13th c.). גן העדנות, 497, 2; כלילא דרמא, 501.
- Qalonymos b. Eliezer (16th c.). Resp., 480, 2.
- b. Isaac Hallevi Finzi (17th c.). חרושי ומקוי ה"ך, 479, 5; Glosses, 479, 6, 8; Letter, 479, 7.
- Forti (18th c.). Letter, 111 i.
- Hāi Luzatto (18th c.). Letter, 111 k.
- Hayyim Vidal Farissol (1422). בית יעקב, 268.
- Huldrika (18th c.). Life of Jesus, 449.
- b. Isaac Al Fandari (18th c.). Letter, 111 w.
- b. Isaac Hallēvi (14th c.). תקנות, 130, 15, 9; Resp., 101.
- Lombroso (17th c.). מלאכת נוח, 479, 6.
- b. Mākhir (13–14th c.). On the Astrolabe, 425, 6; On the Quadrant, 425, 7.
- Marago. אמת ליעקב, 345.
- b. Meir Tam (12th c.). תקנה, 130, 16; דרם, 130, 18; 492, 5; Resp., 65, 136 f; *Attrib.* ס' הישר, 247, 2; 497, 3; דיבור, 92, 2.
- Musafia. חשיבות הגאונים, 99.
- Israel b. Rafael Finzi (16th c.). Resp., 113.
- Reifmann (19th c.). Letter, 174.
- Roman (17th c.). Hebr. Prosody, 377, 2.
- Hallēvi Sappir (1849). נקף רניים, 500; שבש צדקה, 520, 6.
- Jacob Semah. לחם מן השמים, 340; גוגלי הנש, 341; עולה החמיר, 342.

- Jacob b. Shēsheth (13th c.). ש"ר
השמים, 487, 1.
— Sobels (18th c.). See Jacob Huldrika.
— Weil (15th c.). הלכות שחיטה,
138, 2; 226, 2.
Jedāyāh Happenini (13th c.). Com-
mentary on ברייתא שלם, 124, 20;
אגרת הדת-הגולה, 231, 2; *Mēm prayer*,
129, 8 d.
Jehiel Bassano (16th c.). *Resp.*,
116, b, d.
— Castellan (16th c.). *Note*, 116 n.
— Jehiel Melli (17th c.). ס' הנמוקים,
479, 12.
— b. Moses Kōhēn (16th c.). *Resp.*,
480, 2.
Jerōham (14th c.). ס' האדם, 103, 2 k.
Jēshūa b. Josef (15th c.). הליכות שלם,
474, 1.
Jōāb b. Jehiel (14th c.?). פיוט, 213,
1 j. 5.
Jōel b. Nāthān Kōhēn (14th c.).
הקדמה, 130, 15 a.
Jōhānān Judah Alatrini (16th c.).
Letter, 488, p.
— of Girōn. הנהגות מהר"ן, 118, 1.
— b. Mattathias Šarfāthi, *Resp.*,
124, 9.
— Treves (1510). *Resp.*, 480, 2.
Jōm Tōb b. Abraham of Sevilla
(1342). *Novellae*, 86.
— — Spitz (19th c.). אנלי ומצות,
402.
Jonah Gerondi (died 1263). עליית ר',
82, 1; שירת השוהב, 302, 2 a; חיי שלם,
129, 2.
Jonathan Eibenschütz (1690–1764).
הפארה ישראל, 143; *Novellae*, 153.
Josef b. Rilehrieh. מנשה גרול וטרא.
486, 6.
— (19th c.). Damascus affair,
499 c.
— Hayyim b. Aaron Strasburg
(15th c.). *Respp.*, 124, 11.
— b. Abi Thaur ('Abitur,' 10th c.).
הושענא, 194, c 3.
— b. Abraham Almosnino. *Elegy*,
368, a 2.
— b. Abraham Šiyāh. ציור החיים,
318.
— Gāōn b. Abraham. Drafts of
documents, 156, 1.
— Albo (15th c.). On Maimūni's
Thirteen Articles of Creed, 413,
12 b.
— Ashkenāzi (19th c.). *Letters*,
161, 162.
- Josef [b. Azarijah?] (14th c.). צדה
לדרך, 129, 130.
— Bāqi (17th c.). *Elegy*, 233 h.
— b. Benvenist (1411). See Joshua
Al Lorqi.
— Benveniste (16th c.). *Letter*,
371, II k.
— Kōhēn Büchner (19th c.). מנחה
מבורה עני, 520, 11.
— Solomon of Candia. ישר לנגן,
2 a.
— Chiqatilla (13th c.). עקרי האמונה,
129, 3 b; Various cabbalistic
treatises, 319 to 321.
— Ezōbi (13th c.). קשרה כסף, 249, 6;
364, 2.
— Finzi (16th c.). *Respp.*, 480, 2.
— b. Gorion. Gloss on 474, 4.
— Herzberg. מועדי שחר. See Moses
Mendelssohn.
— b. Jahyā (14th c.). Poem, 362,
VII.
— b. Jalil (1287). Historical note,
363, III.
— b. Joshua Hakkōhēn (15–16th c.).
Quotation from his "Chronicles,"
181.
— — (16th c.). מקץ טרמים, 444 a;
Supplement, *ibid.* b.
— b. Jūdah. כללי המשנה וההלכות,
159.
— — Zarko (15th c.). גיב ששחים,
367; פיוט, 100.
— Karo (died 1575). מנחם משרים,
325, 6; *Respp.*, 116, o, r.
— Kaspi (1279–1330?). Commentary
on Esther, 297, 2; Ethical Will,
279, 3.
— Kōhēn (17–18th c.). Drafts of
Documents, 491 a.
— Kolon (died 1480). *Letter of*
divorce, 156, 3.
— Liberles (17–18th c.). *Novellae*,
153.
— b. Meshullām (1468). עלילות וברים
and Commentary, 266, 2.
— b. Jacob Montefiore. See Monte-
fiore.
— Motro of Hebron (19th c.). *Letter*,
162.
— Murdach (1715). וברך יוסף, 351, 3.
— Nahmias (14th c.). Commentary
on Abōdāh, 50, 2; 262, 7; Prayer,
247, 4 b.
— Nāsi. See David Nāsi. הוראה
בגל רץ, 182.
— b. Othniel (14th c.). הקדמה, 130,
15 a.
— Qamhi (12th c.). ס' הורבין, 410, 6.

- Josef Joel Rivlin (19th c.). Poem, 390.
- Sefarādi. Resp., 101 *d*.
- b. Shēm Tōb (15th c.). עין הקורא, 61, 1; בשול עקר הנוצרים, 287.
- b. Shēsheth b. Latimi (14th c.). Hymn, 446, 6.
- Gershōn b. Solomon. Resp., 124, 12.
- Taitaşāq (16th c.). Letter, 371, I *e*.
- de Trani (16-17th c.). Letter, 116 *hh*.
- b. Verga (16th c.). שארית יוסף, 322, 2.
- Walsikanski (1841). Letter, 483, 17 *c*.
- Zamiro (19th c.). Letter, 161.
- Joshua b. Barūkh. נושריקן, 325, 5.
- Josef b. David Levi (18th c.). כוס הנחמין, 381.
- b. Israel Benveniste (1635). קונטרסים, 377, 1.
- b. Josef (died 1648). פני יהושע, 109.
- Al Lorqi (15th c.). Letter, 301, 2; גירסא המעולה, 445.
- Moses Marpurgo (18th c.). Letter, 469, 5.
- b. Shoeib (14th c.). Homilies, 60, 1 [*attrib.* Commentary on Psalms, 37].
- Segre (died 1806). אשם הלוי, 453; שר המבואים, 138, 1.
- b. Sīōn Segre (19th c.). Letter, 179, 6.
- Judah. Prayers, 254 *b*.
- Abbās (12th c.). כבא כבוד, 64; פיוט, 229.
- Anaw (13th c.). הלכות שרפות, 216, II *g*.
- Abravanel (16th c.). Poems, 362, V (fol. 69).
- b. Bal'am (11th c.). קצת טעמי מקרא, 406, 1.
- b. Barzillāi (12th c.). ס' העצים, 126; Comm. on יצירה, 312.
- Briel (died 1722). On שרפות, 142, 5.
- of Corbeil (12th c.). Resp., 130, 9 *f*.
- b. David b. Aaron Hallēvi (19th c.). שיר הדהל, 391.
- b. Elāzar Al Madāri (13th c.). Commentary on Al Fāsi, 75.
- b. Eliezer. On the Astrolabe, 425, 9.
- Hamu (16th c.). Resp., 116 *h*.
- Al Harizi (12-13th c.). Extracts from החכמי, 247, 7 *b-d*; Poems, 362, 1; Transl. of Maimūni's Comment. on פיק הלק, 297, 6; אנרה המוסר, 433, 2.
- Judah Hāsīd (12-13th c.). Ethical Will, 92, 3; 130, 16 *c*.
- b. Isaac of ברנא (12-13th c.). תוספות, 65; [Resp., 135 *b?*].
- Levi b. Isaac Shabbethāi (1214). מנחה יהודה שונה נשים, 365, 2; 458, 1.
- b. Jacob Honein (Ghir. 212). ס' האור, 335, 1.
- b. Jahyā. Poems, 362, V, VII.
- b. Jāqār. Comm. on the Thirteen Divine Attributes, 487, 2.
- Aryeh b. Josef Peres (18th c.). אמרי שפר, 193.
- hal-Lābān. יומא תוספות, 66.
- [b. Isaac] Sir Leon (1166-1227). תוספות ע"י, 67.
- Hallēvi (12th c.). *Philosophy*: ס' החכמי, 267; Commentaries on, 268, 269. *Liturgy*: אודות, 259, 2; פיוטים, 253 A. *a*; 493, 6. *Poetry*: 362, IV.
- Hāsīd b. Levi Sinai (16th c.). Resp., 480, 2.
- b. Meir Hakkōhēn. Resp., 101 *d*.
- Minz (died 1508). Elegy, 488 *m*.
- b. Moses Mosconi. Supercomm. on Ibn Ezra, 49.
- b. Moses b. Daniel Romano (13-14th c.). Translations, 278, 1; שירים, 278, 2.
- (?) בשקן. Abstracts from his cabalistic works, 333, 1.
- Hannāsi. קיצור צורת הארץ, 423, 2.
- b. Nathan (12th c.). Talmudical Glosses, 90, 4.
- Nathan Provençal. Glosses on Lamentations, 14, 7 (Ghir. 134).
- אלשאקי (16th c.). Letter, 371, I *f*.
- b. Qalonymos (13-14th c.). Query, 130, 3.
- Sarfāthi (16th c.?). Letter, 371, I *c*.
- b. Shabbathāi (16th c.). Resp., 480, 2.
- b. Simon (14th c.). תקנות, 130, 15 *a*.
- Leb b. Simon (1659). Comment. on Pentateuch, 30.
- b. Tabbōn (12th c.). ס' החכמי, 267; *attrib.* רוח הין, 266, 3; 303 *b*.
- Zarqō (16th c.). Letters, 371, I *b*, II *g*; 463, 1 *b*.
- Kalman (14th c.). Glosses on Jacob b. Ashēr's Comm. on the Pentateuch, 12.

- Kaufmann Metz (18th c.). *Novellae*, 153.
- Kuzi of Mantua (16th c.). *Resp.*, 480, 2.
- Lämmel Eisenstadt (18th c.). *Novellae*, 153.
- Lattes. See Elijah Aaron.
- Leḥ of Modena (16th c.). *Letter*, 464.
- Leon of Modena (1571-1648). ארי מאמר, 455, 1; בן דוד, 455, 2; מכתב, 455, 1; *Resp.*, 259, 7; *Abstr.*, 182.
- Lessing. See Teller.
- Levi b. Abraham b. Hayyim. *Astronomical treatise*, 484, 6.
- b. Elijah (16th c.). *Resp.*, 480, 2.
- b. Gershōn (13-14th c.). *Commentaries*: *Pentateuch*, 15, 22, 23; *Psalms*, 38; *Astronomy*, 425, 2; *Passage of ה'*, 114, 1.
- b. Habib (16th c.). *Commentary on the פתוחה to the Agādā of Esther*, 14, 3.
- Louis (19th c.). *Poems*, 483, 17.
- Lindo (Mendel), (1846). *Poem*, 393.
- Loewe, A. *Sermon* (transl.), 510.
- Louis (1808-1887). *Lists of Jewish inhabitants of Jerusalem*, 512.
- Loria. See Isaac b. Solomon and Solomon.
- Lumley, H. (1871). *Water Supply in Jerusalem*, 564.
- Luncz, Abraham M. (1875). הרהל למשה, 524.
- Luzatto. See Jacob Ḥai and Simḥah.
- Malatesta, Pietro. See Mendez.
- Mattathias, Gāōn. *Resp.*, 101.
- Isaac of Bologna (17th c.). פירוש, 233 a.
- b. Mazzāl (1751). נודי צדק, 379.
- b. Moses (14th c.). אדמונד וצלמון, 503.
- b. Nissim Tirni (1770). חולין שגשגו על מדבר דקדוש, 387.
- b. Reuben (14th c.). תקטור, 130, 15 a.
- Mazzāl (1818). ס' השמונים, 240 a.
- Mehlsack. See Elyākīm.
- Meir, Al Guadez (15th c.). מיקץ נרמים, 444 a.
- Meir, Arama (15-16th c.). *Commentary on Pentateuch*, 141.
- Aryeh Horwitz (18th c.). *Novellae*, 153.
- Barbari (18th c.). *Novellae*, 153.
- Meir b. Baruch Rothenburg (died 1293). *Respp.*, 101 c; 104, 1; 128.
- Crescas (1327). פירוש, 194 c, 14; *Query*, 262, 2.
- Harōfē. שמיח, 479, 27 g.
- b. Isaac Al Dabi, פירוש, 129, 3 b.
- b. Isaac Katzenellenbogen (16th c.). *Letter*, 94, 2 e; *Resp.*, 480, 2.
- b. Isaac Rothenburg (1706). *Hymn*, 236.
- b. Isaac of Venice (16th c.). *Resp.*, 480, 2.
- b. Jāir (16th c.). ס' דוקדוק, 479, 10.
- b. Jōel (14th c.). תקנת, 130, 15 a.
- b. Josef אהרונס. *Poems*, 364, 3.
- Kōhēn (14th c.). הנהגות מיימיות, 95; *Cabbal.*, 348.
- Hallēvi (13th c.). *Letters*, 461, 1; *Resp.*, 101.
- Jacob Margoliouth (19th c.). קל יצחק, 520, 4.
- of Padua. See M. b. Isaac Katzenellenbogen.
- Poppers (17th c.). *Cabbalistic writings*, 333.
- Rabbinowicz (19th c.). מכתב דוד, 520, 3.
- b. Samuel (14th c.). תקטור, 130, 15 a.
- b. Solomon b. David (13th c.). *Treatise on Grammar*, 410, 3.
- Meldola. See David b. Rafael.
- Menahem Azaryāh of Fano (died 1620), 253 f; 327, 2; *Cabbalistic treatises*, 338, 1; 339; *Autograph letter*, 253 h; סדר נרמח דוד, 233 k.
- Azaryah Meir (19th c.). *Letters*, 161, 185.
- b. Judah of Jerusalem (15th c.). *Letter*, 367, IV.
- of London [see p. 24, 13th c.]. טלוח, 346, 3.
- Lonzano (1572-1619). ס' שמו, 336.
- קצין. *Poems*, 373.
- רוביקי (15th c.). *Letter*, 468, 1.
- b. Solom. Meiri (13-14th c.). *Treatise on repentance*, 258, 1.
- Mendel Mohr (19th c.). *Query*, 164.
- Noveira (1766). *Poems*, 378.
- Samson Basila (17th c.). ניר הימים, 428, 1.
- Siyyūni (15th c.). צירי, 330.
- Mendel. See Abraham.

- Mendelssohn, Moses (1729-1786), *Morgenstunden*, Hebr. version, 310; Reply to Lavater, 457.
- Mendez, David Franco (18th c.). תשובה ישראל על ידי יהודה, 376.
- Michael b. Shabbethai (16th c.). Resp., 480, 2.
- Michael of Siena (18th c.). מ' וברונה, 478.
- Miriam b. Wolf b. Josef (18th c.). Obituary notice on, 343 b.
- Moise di Lazzano (18th c.). Letter, 111 a.
- Montefiore, Josef Jacob (18th c.). Writings, 59.
- Lady (19th c.). Journal, 567.
- Moses (1789-1885). Statistical accounts, 528-557; Letters and petitions to, 574-577.
- Mordecai. Query, 130, 3; פיש, 229, 230, A 21.
- Finzi (15th c.). Tables, 428, 3.
- Samuel Ghironi (died 1852). Autograph works, 56-58, 160-188, 477; וברון מררי, 481; קל ששן, 481, 5.
- Aaron Ginzburg (19th c.). חמה רמז, 561, 1.
- b. Honein. פיש, 431, 11 c.
- b. Isaac b. Qamhi (16-17th c.). Letter, 116 ll.
- Isbān (18th c.). ורי, 257.
- Jishāqi (15th c.?). Poems, 371, II c.
- Kōhēn (16-17th c.). Letter, 464.
- Hallēvi (17-18th c.). Glosses 119, 1 g; On synonyms, 119, 2 c.
- Moses ... in Florence (15th c.). משה ... in Florence, 17, 1 a; ררשה, 17, 1 b.
- Abbās. פיש, 229.
- b. Abraham Catalano (17th c.). Poem, 473 b.
- b. Abraham Provinciale (died 1575). Responsa and Letters, 114.
- b. Abraham Sarfāthi, Resp., 480, 2.
- Al Ashqar (18th c.). Letter, 111.
- Ashkenazi (14th c.?). Cabbalistic notes on behalf of, 358 e.
- Basula b. Abraham (Ghir., 248, 16th c.). Resp., 580, 2.
- ברווא (15th c.?). Poems, 371, III f.
- of Brussels. קודש החנוכה, 103, 2 c.
- of Bunzlau (18th c.). Novellae, 153.
- Corduero (16th c.). אור נערב, 324, 1; Abstracts from, 348, 1.
- Moses of Coucy (13th c.). ספר משה, הנהגה, 121; Glosses on, 103, 2 d; 124, 1 [see also 108].
- Hakkōhen b. Crispin. Abstr. from מ' כל חי, 103, 2 g.
- b. Eliezer Hallēvi (16th c.?). Query, 114.
- b. Eliezer Hayy (18th c.). Letter, 111 a.
- b. Ezra (12th c.). פיש, 190, C c; 196 b; Poems, 362, II, VII.
- b. Isaac Halayo (16th c.). Commentaries on Canticles and Ruth, 39.
- b. Israel Finzi (16th c.). Resp., 480, 2.
- b. Judah Benjamin Has-Sefarādi, (14th c.?). תפלה היחוד, 214, A.
- b. Judah ben Shimon (14th c.). Supercomm. to Ibn Ezra, 10, 47.
- b. Josef de Trani (16th c.). Resp., 109.
- Kōhēn Tordesillas (14th c.). מ' דור, 283; עור האמונה, ibid., 2; 284.
- Latif (15th c.). Prayer, 249, 7.
- de Leon (13th c.). הסוורה, מ', Abstr., 124, 17.
- Hal Lēvi (13th c.). [מ' מצות] Compilation of ritual rules, 136.
- Meshullām hal-Lēvi (16-17th c.). Resp., 116 u.
- Hayyim Luzatto (1707-1747). Prayer, 185.
- Bonito Provinciale (16th c.). Horoscope, 124, 15.
- Maimonides (1135-1204). משה Index to Books XII-XIV, 156, 2; Abstracts from משה הורה, 103, 2 f; from Comm. on Mishnāh, ibid., 1; פשה, 484, 7 b; Respp., 97; 103, 4 a; אגדה הימן, 493, 2; מילה עמוקה, 481, 4; Medical, פרקי משה, 439, 1; Anecdote on, 484, 5 b; Comm. on משה הורה, 95; 266, 4; 273, 2; Attributed: Letter, 431, 4; Poem, 368, d 2; השבעה הלוח, 233 b.
- b. Maimun Al Bāz (16th c.). סור כ"ב אחרית, 335, 2.
- Mendelssohn. See Mendelssohn.
- b. Mordecai (14th c.?). Resp., 130, 3.
- b. Mordecai Provençal (16th c.). Resp., 480, 2.
- Al-Mosnino (16th c.). Poem, 362, VII.
- b. Mūsā. Comm. on the Thirteen Rules, 158, 1 a; כללי דרכי ההלמוד, ibid. b.

- Moses Nahmanides (13th c.). Comm. on Pentateuch, 13, 2; on Isaiah lii. 13, 33, 2; Novellae, 80, 81, 83 b; Respp., 100 b; 103, 2 a; 124, 13; Letter, 461, A 2; Prayers, 247, 4 c; 253, A c; 495, 3; Philos., ש"ס, הגמול, 497, 1; Polemical, ויכוח, 451, 1; Supercomm., 54, 55, 130, 11; attrib. Homily, 485 c.
- Hannaqdān (13th c.). ס' הנקדן, 408.
- b. Nāthān הדואג (16–17th c.). Resp., 116 qq.
- Padubeno (18th c.). Query, 111 l.
- Qamhi (13th c.). מלהך, 217 א, 1.
- Rapp (18th c.). Novellae, 153.
- Hayy Recanati (17–18th c.), 111 p.
- Rieti (14th c.). Poems, 124, 5 e; 488 r; שיר השואלים, 124, 5 f; אגדה, יער לבנון, 488 q.
- Sachs (1858). שיר למעלות, 401; Der Sammler and לשון צרופה, 414.
- Al Shēkh (16th c.). Resp., 116 kk.
- Samḥūn (19th c.). Letters, 164, 183.
- b. Samuel. פיוטים, 232 l.
- b. Senior. על הכל, 150, 2.
- Söfer (1758). Resp., 148 a; 450, 2.
- Hayyim סוסקין (1778). Autogr. Poems, 386.
- b. Tabbōn (13th c.). Transl. of Maimūni's Comm. on שמע, 484, 7 b; Comm. on Ibn Gabirōl's אגרות, 297, 1; ס' ההרחקות, 294, 1.
- Taqū. כתב המים, 300.
- Vernon (16th c.). Letter, 116 p.
- Zaccuto (17th c.). שרשי השמות, 361; סדר השופר, ש' הרמ"ו, 357 f; ibid. l; רורשים, 349, 1; Marriage ceremony according to, 346, 4; פיוטים, 235.
- Mūsa b. Tūbi (13th c.). See Sol. b. Immanuel Dafieira.
- Muscato, Leon (died 1573). Resp., 114.
- Naftali. Gloss, 153.
- Hirsch Goslar (18th c.). אגדה מיכור, 306.
- of Lublin. Will, 343 c.
- Nahmān b. Meir Rappoport (18th c.). הסכמה, 346.
- Nāhūm Foa. חיי, 248 c.
- Nāthān (17th c.?). Respp., 109.
- b. Isaac (14th c.). תקנה, 130, 15 a.
- b. Jehiel (11–12th c.). ס' הערך, 415.
- Nāthān Marāgi (19th c.). Letters, 161, 173.
- b. Menahem (16th c.). Resp., 480, 2.
- of Aigre (15th c.). Letter, 156, 3.
- b. Moses Hannover (17th c.). שער רצון, 346, 1.
- Ottolenghi (16th c.). Letter, 464.
- b. Simon (14th c.). תקנה, 130, 15 a.
- Spiro (died 1662). מאורות נתן, 331 a; 332; Glosses on the סורים, 117, 1, 4.
- Nathanael b. Aaron Jacob Segre (died 1691). דפוס יעקב, 482, 1.
- Kaspi (15th c.). דעות לישראל, 269.
- hal-Levi (1727). Certificate, 111 c.
- Neḥemiah of רוביאייר. Liturgical Glosses, 479, 27 c.
- Hayyūn (18th c.). Letters, 469.
- Nehunyāh b. Haqqāneh. תחלת הייחוד, 323, 2.
- Nessim, S. (19th c.). Letter, 183.
- Nieto, David (1654–1728). משה דן, 307.
- Nissim b. Jacob (11th c.). מגילת סתרים, 484, 9; וירי, 244 f.
- b. Reuben. Autogr. Commentary on Genesis 20; Novellae and Resp. 90, 4; 93, 94, 1; 101.
- Nurlingen. See Aaron David.
- Obadiah Sforzo (16th c.). Commentary on Psalms, 35, 1.
- Oppenheim, David (18th c.). Catalogue of books, 516.
- Paltavai Gaon. Resp., 101.
- Paz (E. de). Accounts, 239, 4.
- Peres b. Elijah (14th c.?). תוספות, 69; Glosses, 101 c; 104, 1; 130, 22; addition rules, 130, 13; 152, 1; גז, 156, 1.
- Peres hak-Kōhēn. Commentary on קריש, 487, 4; סטעות, 346, 3.
- Petrus Hispanus (13th c.). Summula, 305, 6.
- Philipson. See Teller.
- Phineas Ashkenazi (18–19th c.). קיצור פיוטים, 142, 5; ומיירות ישראל, 222.
- b. Josef ורפלים (19th c.). Letter, 176.
- Piperno, Abraham Baruch (19th c.). Poems, 520, 16; 522.
- Poppers. See Meir.
- Profet Dūrān (14–15th c.). מנשה אגדה, 405; נלימת הגוים, 447; אגדה, אל חיי כנעוניהך, 301, 4; 446, 1; Letters, 262, 3; 431, 8.

- Purbach (1423-1461). *Theorica*, 423, 5.
- Qaifi. פיט, 229.
- Qalonymos b. Gershōm (14th c.). Query, 130, 3.
- Nasi (13th c.). אגדה, 431, 11.
- b. Qalonymos (13-14th c.). מכתב, פורים, 365, 1.
- Ibn Qapril. בקשה, 247, 4.
- Rabbinowicz, Meir (19th c.). מכתב, תורה, 520, 3.
- Rafael Baruch b. Abraham (1810). קול השיר, 252.
- Birdogo. קצור ריני שחיטה, 141, 2.
- Kōhēn (19th c.). Discourse, 499 d.
- Segre (19th c.). Letter, 174.
- Josef Treves. Poems, 479, 26 b-c. 27 b.
- Rappoport, Moritz (19th c.). Mose, 385.
- Nahmān b. Meir (17th c.). הסכמה, 346, 1.
- S. See Solomon.
- Reuben b. Jacob. Poems, 384.
- of Modena (18-19th c.). Hymns, 237, 1.
- Rivlin, Josef Jōel (19th c.). Poem, 390.
- Romanini. See Aaron Masliah.
- Rumili, Elijah and Samuel Hezekiah (16th c.). Letter, 114.
- Saadyāh Gaon (died 942). Arabic version of Pentateuch, 2, 3; אמונות, Contents, 483, 9; *Attrib.* Arabic Midrash on Decalogue, 192; דפלה, 248 b. Prayers, 247, 11 c; 254 a; 487, 3 b.
- Sa'adyāh b. Elijah. שוראקי (1684); Autograph works, 421.
- מראה, פיט, 190, A 3.
- Sabato Isache Ambrou. Viaggio, &c., 520, 13.
- Sachs. See Moses.
- Sacrobosco (1426). מראה אופנים, 424, 1.
- Salman Kitzinger (15th c.). Respp., 146 a, 153.
- Samson, Jacob b. Commentary on אבות, 217 h.
- Samson of Chiton (1310). מ' כריתות, 90, 2; 157.
- Samson b. Efraim (14th c.). הקטנה, 130, 15 a.
- b. Eliezer (14th c.). ברוך שאמר, 150, 4.
- Kohen (16th c.). לקושים, 348, 1.
- Samson of Ostropol (died 1648). Novella, 153.
- Kōhēn (1703). שנין שמעון, 255.
- b. Sādōq (13-14th c.). חשב"ץ, 130, 22; 150, 1.
- of Sens (12-13th c.). חוספוט, 67.
- Samuel, פיטרים, 233 a.
- Archevolti (died 1611). Poem, 182; Letters, 464.
- Cazes (16th c.). Query, 114.
- Hayyūn (17th c.). Letter, 116 y.
- b. יליטר (17th c.). Letter, 116 aa.
- Abohab (1646-1657). Letters and Respp., 112; 482, 1.
- [אונגרי] of Cremona (16th c.). Letter, 114.
- b. Daniel. Letter, 461, B b.
- b. Jacob (15-16th c.). ראשית הלכות, 217 k.
- Judah Katzenellenbogen (16th c.). Respp., 464; 480, 2.
- Kōhēn of Tiberias (19th c.). Letter, 164.
- Leb Goldenberg (19th c.). Letter, 174.
- Schmelke b. Meir (17th c.). הסכמה, 346, 1.
- b. Moses. Resp., 101.
- b. Moses Dlugotsch (1700). אגדה שמואל (Preface only), 182.
- Isaac b. Moses Hayy Finzi (1845). מכתב טפה, 353.
- b. Moses Kōhēn (1821). Poem, 389.
- Samuel Mōtōt (14th c.). מגלה סתרים, 10, 48; משיב נחמה, 130, 31; 279, 1; 303 a; 483, 10.
- Hannāgīd (11th c.). מנוח ההלמוד, 474, 2.
- b. Perahyāh (16th c.). Poem, 362, VII.
- Hallēvi b. Sa'adyāh (16 c.). Resp., 116 cc.
- Portaleone. Commentary on יצירה, 315 a; מ' פירוק, 479, 1; Commentary on יוצר for Sabb. Han. 479, 27 h; Letter, 479, 16 b; Glosses on Al-Fāsi, 480, 4.
- b. Šarṣa (14th c.). מכלול יופי, 282.
- of Genoa (1757). Letter, 148 c.
- Schlettstadt (17th c.). מורכי קטן, 129, 9 a.
- b. Solomon Isaac (16th c.). Resp., 480, 2.
- b. Tabbōn (13th c.). לקושי אורח, 213, II; 297, 4; 479, 27 a; כאמר המרים, transl. 297, 5.

- Samuel Taqū (16th c.). Resp., 116 a.
 — de Vechio (16th c.). Resp., 480, 2.
 — Pardo (19th c.). Letter, 176.
 — Warburg b. Jacob Manspach (1783). לקט שמיאל, 16.
 Sandor Nemtez (17th cent.). Sermon, 153.
 Sanguinetti, B. P. (19th c.). Poem, 520, 14.
 Sappir, Jacob (19th c.). Poem, 400.
 Sarasohn, Elijah (1875). משאת משה, 523.
 Saul Formigini (19th c.). Letter, 173.
 — Kohen Katzenellensohn (19th c.). Letter, 164.
 Schoenfeld, Baruch (19th c.). Letters, 483, 176 d.
 Šebi Hirsch. Letter, 483, 3.
 — (1845). שיר וזמרה, 521.
 Segura, P. (1841). Sermon, 559.
 Seligmann Bing Oppenheimer (15th c.) מנהגים, 146; רוח חזק, 303 b.
 Šemah. Life of Isaac Loria, 325, 1.
 — b. Abraham (16th c.). Resp., 480, 2.
 Shabbethai. פיוט, 229.
 — שושן מסירת מורדכי (18th c.). מדווקים, 142, 2.
 — Rafael (17th c.). ... ע' העלמות, 344.
 — Elhānān Treves (19th c.). Letter, 164.
 Schajjin. See Israel.
 Shammāsh. פיוט, 229.
 Sharhēl (שחרחאל). Poem, 493, 7 a.
 Shealtiel Graziano. Prayer, 129, 8 c.
 Shem Tōb b. Abraham b. Gāṣon (14th c.). Supercom. on Nahmānides, 487, 6. בחר שם טוב, 13, 3;
 — 'ע' השאר, 431, 17.
 — Arduial (14th c.). See Israel Israeli b. Josef.
 — b. Isaac Shafrūt (14th c.). אמן ברוך, 46; צפנת פנתה.
 — b. Palqera (13th c.). ראשיה חכמה, 272; 'ע' בחכמת הנפש, 273, 1.
 Shemaryāh of Negroponte (1328). Letter, 305, 1.
 Silberberg, S. (1820). Letter, 483, 30.
 Simhāh. Isaac b. Moses (18th c.). אורה צדקים, 490, 3.
 — Kalimani (1771). פיוט, 234, b 7.
 — Luzatto (died 1663). Resp., 109.
 — Qalonymos. הוכחה מנהל, 372.
 — b. Samuel (14th c.). תקנות, 130, 15 a.
 — b. Solomon. On ישיש, 305, 2 b.
 Simmel, Wolf (18th c.). מניחה יעקב, 151.
 Simon Ashkenāzi (16–17th c.). Resp., 116 ii.
 — Levi (16 c.). Letter, 464.
 — Simon b. Šemah Dūrān (1361–1444). אגודה מן אגודה, 62, 3; Resp., 103, 2 a. Poems, 362, VI; 494, 1; שירי הכתובה, 156, 4.
 Sinzheim, David. Poem, 493, 7 c.
 Ben Sirāch. Extracts, 259, 6.
 de Sola (1841). Sermon, 565.
 Solomon. פיוט, 229.
 — b. Abbā Māri Jarḥi (14th c.). לשון למחיה, 407, 1.
 — b. Abraham Abigedor (15th c.). See Sacrobosco.
 — אבסבאן (16th c.). Letter, 116 m.
 — b. Addereth (13–14th c.). חזון Abstr. 103, 2 i; Resp., 100 b; 101 a; 102, 1; 103, 1, 3; 124, 10; 130, 1, 9 a. Commentary on Agādā, 77, 78; Novellae, 83, 84; Prayer, 485 d.
 — b. Ayyūb (13th c.). ע' השמים והשמים, 295; Medical Treatise, 440, 1.
 — Benveniste, 371, III c.
 — Bonfed, see Sol. b. Reuben.
 — Carcassoni, הוכחה, 363.
 — b. Ezekiel Feiwei (19th c.). מנחה מורה, 526; אמן בכוה, 509; Address, 560.
 — b. Gabirol (11th c.). מבחר הפנינים (?), 265, 266, 1; בחר מילות, 129, 3 a; 129, 194 b; 213, I; Poems, 362, III, VI; Glosses on אגודות, 479, 27 d.
 — Eliezer Ghironi (1684). מעשה נסים, 489, 1.
 — Hanau (18th c.). משעש לשון קרש, 412.
 — Hazzān (18th c.). רקוד החשים והעיונים, 494, 2.
 — Hēfēs. Sermon transl., 483, 18.
 — b. Immanuel Dafieira (14th c.). בתי הנפש, 297, 3.
 — b. Isaac (11–12th c.). Commentaries: Pentat., 2; Earlier Prophets, 32; Psalms, 5; אגודה 'ע' Extr. 103, 2 h; 'ע' הסדרים, 125; Resp., 128; 130, 9 b; 155; 492, 6; נקוד הנפש, 152, 3 c; 216, II m; Attributed: Commentary on אגודה, 32, 2; 76; 227 g (see Samson); Glosses, 101; Glosses on, 55.
 — b. Isaac b. Moses (1593). Poems, 265.
 — b. Israel (16th c.). Resp., 480, 2.

- Solomon b. Josef *המין*. Letters, 363.
 — b. Judah Leb (19th c.). Poem, 393.
 — b. Labi (14th c.). Comm. on 'ס' האמינה הרמה, 274, 2.
 — Levi. Poems, 362, VII; 371, 1g; II f.
 — Loria (died 1573). Resp., 116 ff; Glosses on *שירים*, 117, 2, 4; ג'ס, 117, 6; 107 (?).
 — Salmon Meir of Lemberg (18th c.). Letter, 111 m.
 — b. Meshullam Dafeira Diwān, 369; Letters and Poems, 363; 371, II h; אמרי נואם, 495, 2.
 — b. Moses Al-Ashkar. פ' *מים*, 233 a.
 — of Narbonne. Medical work, 439, 2.
 — Nissim (19th c.). Letter, 164.
 — Oliveira (18th c.). שלהן ברור, 145.
 — Pappenheim (1740-1814). ארבע נוסח, 493, 1.
 — Parhōn (12th c.). Dictionary (Abstr.), 410, 4.
 — b. פירה. Letter, 371, 1j.
 — Al-Qabis (16th c.). Comm. on the פתירה to Esther, 14; Resp., 325, 9; Cabbalistic treatises, 334, 1, 2; Prayer, 59, 1; Poem, 413, 11.
 — Al Qalāī (19th c.). מנחה יהודה, 518.
 — Rappoport (18-19th c.). Letter, 176; Historical note, 483, 20.
 — b. Reuben Bonfed (1400). Poems, 363; Letters, 369 b; 371, III b.
 — de Rossi (1563). Music, 259, 7.
 — b. Şemah (Dürān, 16th c.). מליצה, 446, 5.
 — b. Shemāyāh (16th c.). Resp., 480, 2.
 — b. Simon b. Şemah (15th c.). Resp., 101.
 — Gottlieb Stern (19th c.). Supercomm. on Ibn Ezra, 51.
 — Jedidyāh Troki (1710). Writings, 189.
 — b. Verga (16th c.). שבש יהודה, 160, 2.
 — Zarqā (19th c.). קונטרס אפרושי, 144.
 Sommerhausen, H. (19th c.). שירי הרלה, 490, 2.
 Spitz, Jōm Tōb. אנלי דמצות, 402.
 Susmann (15th c.). אישור ודחור, 137.
 Teller, Zebi Eliezer (19th c.). היהודים, 374; קשר בן נחמה, 375.
 Tirni, Matth. Nissim (1770-1772). 387. חולין שגשגו ע' מדרה הקדש
 Tobias. אוצר נחמד (Abstr.), 483, 8.
 — b. Eliezer (11-12th c.). פירוש ההורה, 103, 2 n.
 — Isaac Baruch (1783). ס' המשביל, 309.
 Todros Hallēvi (13th c.). Poem, 279, 4 c; שיר הרים, 317.
 Toledo. פירוש, 229.
 Treves (1648). Poem, 233 i, l.
 — Josef (16th c.). Letter, 114.
 Ullmann, Hirz (18th c.). חכמה הנפש, 308.
 Vidal Benveniste (15th c.). Poem (Vidal b. Lābi), 362, VI; 367, IV; 371, II i; III e.
 Vitta Volterra (18th c.). Letter, 111 r.
 Walsikanski, Josef (1841). Letter, 483, 17.
 Weil of Karlsruhe (18th c.). Novella, 153.
 Werbel Elijah Mordecai (19th c.). Poem, 395.
 Wessely, Hartwig (1725-1805). See Mendelssohn.
 Wolf Austerlitz. See Austerlitz.
 Zanvil of Cremona (16th c.). Resp., 114.
 Zechariah Plongian (18th c.). ס' זכירה, 325, 3.
 — b. Sarūq (15-16th c.). Commentary on Esther, 43.
 Zedekiah b. Abraham Anaw (13th c.). שכלי הלש, 127, 128.
 Zerah in France (1452). ס' ההורו על, 490, 1.
 Zerahyāh Hallevi Gerundi (12th c.). אזהרות, 431, 11 b; פירוש, 229.
 Zimmer Nathan Aryeh b. David (1885). Cabbalistic work, 356.
 Zunz, Leopold (1794-1885). Sermon 483, 18; Notes on *Gottesdienstliche Vorträge*, 483, 19.

B. TITLES.

- אבי העזרי, by Eliezer b. Jōel Hallēvi, 115, 130, 2, 9 d.
אבן בהן, by Shēm Tōb b. Isaac Shafrūt, 286.
אבן העזר, by Judah Leon b. Moses Mosconi, 49.
אבלי רמזיה, by Jōm Tōb Spitz, 402.
אגור, 468, 3.
אגרות רחמנו, 465.
אגרה אל הדי באבוחיק, by Profet Dūrān, 446, 1.
אגרה בשר קריאה החכמה, by Al-Farābī, 489, 4.
אגרה ההתנחלה, by Jedāyāh Happenīni, 231, 2.
אגרה המוסר, transl. by Judah al-Harīzi, 433, 2.
אגרה מוסר, by Naftālī Hirsch Goslar, 306.
אגרה מלחמה ה', by Abraham Maimūni, 493, 4.
אגרה מספרת יחזקה רציקי דאועא ישראל, 486, 4.
אגרה הנשייה, by Abraham b. Meir de Balmes, 291.
אגרה השבת, by Abraham b. Ezra, 279, 5.
אגרה הימן, by Maimūni, 493, 2.
אגרה הזכות המינים, by Leon of Modena, 456.
אגרה אלהי, by Elijah Hayy b. Moses Nāhmū, 250, 1.
אגון הדירה, 413, 8.
אוצר ההיים, by Abraham Zakkuto, 325, 4.
אוצר לשון הקדש הקצר, 411.
אוצר נחמד, by Tobias, 483, 8.
אוצר ראב"ה, by Elyāqim Mehlsack, 347.
אוצרות היים, by Hayyim Vital, 328, 2.
אור ה', by Hisdai Crescas, 281.
אור נעיר, by Moses Corduero, 324, 1.
א' האור, by Judah b. Jacob Honein, 335, 1.
אור השכל, by Abraham Abulāfia, 316, 1.
אורה צדיקים, by the Qaraite Simḥah Isaac b. Moses, 490, 3.
אזהרות, by Qalonymos Nāsi, 431, 11 a.
אזהרות, by Zerahiah Halleḇi b. Isaac, 431, 11 b.
— by Solomon b. Gabirol with Comm., 297, 1.
אחיזחב וצלמון, by Mattathias b. Moses, 503.
אלרד הרני, 451, 2.
אלה רברי הבריה, Supercomm. on Rashi, 44, 1.
אלק בנה, by Solomon Wolf Feiwel, 509.
א' האם, by Galenus, 440, 5.
א' האמונה הרמה, by Abraham b. Daud, 274, 1.
א' האמונות (contents), by Saadyah, 483, 9.
אמרות מהורות, by Judah Lēb b. Simon, 30.
א' אצרי בינה, by Issachar Baer b. Moses Petaḥyāh, 479, 2.
אמרי נואש, by Solomon b. Meshullam Dafieira, 495, 2.
אמרי שפר, Maḥzor, rite of Algiers, 193.
א' אמרכל, 130, 4.
אמה ליעקב, by Jacob Marago, 345.
א' האספות, by Elijah b. Isaac Carcassoni, 134.
אמר והיה, by R. Susman, 137.
אמר והיה, by Isaac of Düren, 135.
א' אפרין, by the Qaraite Jedidyāh Troki, 189, 1.
אמצרל, by Jacob b. Mākhir, 425, 6.
— (Commentary on), 425, 7.

אורבז נוסח, by Solomon Pappenheim, 493, 1.

אורבות השמים, by Israel Samosze, 427.
ארחות חיים, Pt. II by Aaron Hakköhen, 131.

אשח' הלי, by Joshua Segre, 453.

באור הלוחות, by Jacob Pöel, 439, 3.

באור ההפלה על דרך האמה, 487, 4 g.

באור הפלה ר"ה על דרך האמה, 487, 4 e.

ביאור סבות השתנה נקודות השמות, 418, 6.

בחינה שלם, by Jedayah Happenini (Comm. on), 124, 20.

ב'חכמה הנפש', by Shēm Tōb Palqēra, 273.

בשול עקרי הנצרים, by Hisdāi Crescas, 287.

בית יעקב, Jacob b. Ḥayyim Farissol, 268.

בן אלשע, by Samuel Portaleone, 315 a.

בן דוד, by Leon of Modena, 455, 2.

בן המלך והגור, transl. by Abraham b. Hisdāi, 277.

ב'צידה', Comm. on, 315 b.

הבנינים והזרמים מהדקדוק, 410, 7.

בקשה, by Isaac Tarfōn, 446, 4.

ברוך שאמר, by Samson b. Eliezer, 150, 4.

ברי הנפש, by Solomon b. Immanuel Dafieira, 297, 3.

גורלות, attributed to Ibn Ezra, 436, 486, 5.

גורלות, 438, 1.

ג'גורלות חדש', 435.

ג'גורלות התק"ו', by Efraim b. Jacob, 475, 2.

גידולי תרומה, by Azariah b. Efraim Figo, 147.

ג'גולות הנפש', by Jacob b. Šemah, 342, 1.

ג'הגולות', by Isaac Loria, 327, 1; 342, 2.

גמילות חסד (Soc.), 515.

ג'ן פרחים', by Josef b. Jacob Montefiore, 59, 1.

ג'ן העזרות', by Jacob b. Eleāzar, 497, 2.

ג'רם המעלה, Joshua b. Vivas al-Lorqi, 445.

ג'ברי הימים', by Josef Jacob Montefiore, 59, 2.

ג'דובר שלום', by Mordecai Samuel Ghirondi, 165-177.

ג'דורי ונכרי', by Berekhyāh Hannaqlān, 434.

דיואן, Solomon b. Meshullam Defeira, 369 a.

דיני ההרה נור או שבויה, 479, 17 a.

דיני שחיטה בקיצור, 479, 16.

דינים, 150, 1, 2; 152, 3; 155; 431, 10; 136 (Moses Hallēvi); 185 (Samuel b. Mordecai Ghirondi).

ד'הדקדוק', by Eliezer, 413, 3; Meir b. Jāir, 479, 10.

דרוש, 349, 5.

דרוש הצלם, 349, 7.

דרוש התנינים, 471, 5.

דרושים, by Moses Zakutō, 349, 1.

דרך האמונה, by Abraham Bibago, 289.

דרכי למשה, by Ḥayyim Falagi, 525.

הגהה על הביסבילי, 428, 4.

הגהות, 421 b.

הגהות מימוניות, by Meir Kōhēn, 95.

ה'הגין', 413, 7.

הדרה וקנים, Aristes' letter, 486, 3.

ה'הלה והשמה', by Abraham Belais, 563.

ה'ההרכבה', by Elijah Levites, 418, 5.

ה'הליכות שלום', by Joshua b. Josef, 474, 1.

ה'הלכות', 140. See Hillel de la Torre, 451, 6; Judah Anaw, 216, II g; Mordecai Sam. Ghirondi, 186.

ה'התקן פנקס של החברה לינה צדק', 527.

ה'ההלכות הנמצאות', by al-Farābī, 292, 1; 294, 1.

ה'היחזק', by Moses Naḥmāni, 451, 1.

ה'היחזק בן הנפש ובן התקן', attrib. to Abr. b. Ezra, 489, 3.

גור, by Mattathias b. Mazzāl, 379.
 וזר (Extracts from), 124, 16.
 דם, by David of Rocca Martino, 301, 1.
 וזר, by Zachariah Plongian, 325, 3.
 הוטר, by Josef Qamhi, 410, 6.
 וטר, by Josef Murdach, 351, 3.
 וטר, by Mordecai Sam. Ghirondi, 178, 481, 1.
 וטר, by Michael of Siena, 478.
 וטר, by Mordecai Sam. Ghirondi, 58.
 וטר, by David Majār, 351, 1.
 [יצחק הישראלי], by Isaac Israeli, 305, 4.
 וטר, by Jacob b. Meir Tam, 92, 2.
 וטר, by Solomon b. Addereth, 484, 5 a.
 וטר, by Israel Modena, 479, 17 b.
 וטר, by Jacob b. Isaac Finzi, 479, 6.
 וטר, by Abraham Broda, 87.
 וטר, 231, 1 a.
 וטר, by Hayyim Vital, 331 b.
 וטר, by Mattathias Nissim Tirni, 387.
 וטר, by Joshua of Gerona, 129, 2.
 וטר, by Abraham Abulafia, 322, 1.
 וטר, by Hirz Ullmann, 308.
 וטר, by Abraham b. Ezra, 419, 2.
 וטר, by Mordecai Aaron Ginzburg, 561, 1.
 וטר, by Zerah, 490, 1.
 וטר, 494, 3.
 וטר, David Nāsi, 483, 1 b; Jacob b. Hōdājāh, 130, 17; Jacob Tam, 130, 18; 492, 5.
 וטר, by Abraham b. Hiyya, 422.
 וטר, by Duran of Lunel, 460.

וטר, 142, 2.
 וטר, 479, 7 d.
 וטר, 479, 7 c; 495, 1.
 וטר, by Petrus Hispanus (?), 305, 5, 6.
 וטר, by Gershōm Hefes, 495, 4.
 וטר, by Hayyim, 383.
 וטר, transl. Sebi Eliezer Teller, 374.
 וטר, by Abraham b. Ezra, 404.
 וטר (Comm. on), 266, 4.
 וטר, 429.
 וטר, by Isaac Israeli, Extracts, 130, 7.
 וטר, by Josef, 433, 1.
 וטר, by Josef Solomon of Candia, 484, 2 a.
 וטר, Fragm., 316, 4; Commentaries on; see Isaac b. Abraham, Isaac the Blind, Samuel Portaleone (313-315).
 וטר, attrib. to Jacob Tam, 247, 2; 497, 3.
 וטר, by Baḥyāh b. Asher, 505.
 וטר, by Immanuel b. Isaac b. Siōn Ricchi, 154, 1.
 וטר, 471, 4; Isaac Loria, 326.
 וטר, by Menaḥem Azariah b. Fano, 338 e.
 וטר, by al-Ghazālī, 292, 2.
 וטר, by Menaḥem Azariah of Fano, 338 d.
 וטר, by Judah Halleṽi, 267.
 וטר, by Joshua Josef b. David Levi, 381.
 וטר, by Abraham b. Ezra, 423, 6.
 וטר, by Jacob b. Mākhir, 425, 7.
 וטר, transl. by Jacob b. Eleazar, 501.
 וטר, by Mordecai Samuel Ghirondi, 160, 1.
 וטר, by Josef b. Judah has-Sefarādi, 159.

- בלוי סרר עילם בקינר, 472 *a*.
 כללים על הסדרים, 413, 9.
 'ט, by Profet Dūrān, 447.
 כנף רננים, by Jacob Hallēvi Sappir, 400.
 כנא כנור, by Judah Abbās, 64.
 'ט, by Samson of Chinon, 157.
 הכשרון, by Samuel Gunipertz, 483, 27.
 כתר המים, by Moses Taqu, 300.
 כתבים ומראות, by Isaac, 462.
 כתרובא כמנהג קנריא, 156, 6.
 כתרונת פסים, by Solomon Gottlieb Stern, 51.
 כתר מלכות, by Solomon b. Gabirol, 129, 3.
 כתר ש"ט פוב, by Abraham of Cologne, 13, 1.
 כתר ש"ט פוב, by Shem Tōb b. Gaon, 13, 3; 487, 6.
 לוהזה ומנים, 417, 4.
 לוח לחכמת הקבוצה, by Josef Chiqatilla, 319, 1.
 [לוהחות]. See Abraham Zakkuto, 426, 2; Jacob Poel, Mordecai Finzi, 428, 2, 3, and 431, 432.
 לוחית הן צדה לורך, by Abraham Belais, 571.
 לוח מן השמים, by Jacob Semah, 340, 1.
 לוח שמים, by the Qaraite Solomon Jedidyāh Troki, 189, 2.
 למנצח על השמינית, by Aaron Masliaḥ Romanini, 403.
 לקובי אורח, by Samuel b. Tabbōn, 479, 27 *a*.
 לקובי דוד, by David b. Rafael Meldola, 120.
 לקובי הקרמות לחכמת הקבוצה, attrib. to Solomon al-Qabīs, 334, 2.
 לקובי שושנים, by Mordecai Samuel Ghironi, 180, 181.
 לקובים, by Abraham Galante, 348, 1.
 לקובים כללים, by Hayyim Vital, 327, 3; 426, 5.
 לקש שמאל, by Samuel Warburg, 16.
 לשון וזה, 413, 4.
 לשון למידים, by Solomon b. Abba Māri Jarḥi, 407, 1.
 לשון צורפה, 414 *b*.
 מאויבי תהכמי, by Hisdāi Crescas, 288.
 מאורות נהן, by Nathan Spiro, 331 *a*; 332.
 מאירת עינים, by Isaac b. Samuel of Acco, 323, 1.
 מאמר במספר החכמות, by al-Farābi, 293.
 מאמר גנים, by Menaḥem Azariah of Fano, 338, 1 *a*.
 מאמר הדר, by Isaac Loria, 333, 1.
 מאמר קצר במלאכת השיר, 158, 2.
 'ט, מאמרים, 88.
 מבוא במלאכה, by Bernart Alberti, 441, 3.
 מבוא הרקוק, by Benjamin b. Judah, 407, 2; 410, 1.
 מבוא ההלמוד, by Samuel Hannāgīd, 474, 2.
 במספר השנים, by Solomon b. Gabirol (?), 32, 3; 265; 266, 1.
 מניד מישרים, by Josef Karo, 325, 6.
 מגידה יעקב, 151.
 מגלה צמקוק, 346, 2.
 מגלה צמקוק, by Maimūni, 481, 4.
 מגלה אהרשור, by Anselmo Astruc, 279, 2.
 מגלה סתרים, by Maimūni (see מגלה צמקוק).
 מגלה סתרים, by Nissim b. Jacob, 484, 9.
 מגלה סתרים, by Samuel Mōṭōḥ, 48.
 מן אהרן, by Aaron Berekhya of Modena, 459.
 מן דוד, by David b. Judah Messer Leon, 290.
 מדרב ההפכות, by Isaac Levi b. Jacob, 517, 2.
 מדרש הגרול, 8.
 מודעה רבה, 469, 3.
 מונה מספר, by Sa'adyah b. Elijah Shuraki, 421, 9.
 'ט, המוסר, by Efraim of Modena, 304.
 מורידי שחר, Moses Mendelssohn's *Mor-*

- genstunden*, transl. by Josef Herzberg, 310.
- מורה דעה, ע' 431, 18.
- מחברה עמנואל, by Immanuel b. Solomon, 370.
- מכה, by David Nieto, 307.
- מילי דיושע, 483, 1 d.
- מישרקי המרכבה, 325, 8 a.
- מירא דכא, by Mordecai Samuel Ghirondi, 56, 57.
- המכלול ע' (Abstr.), by David Qamhi, 479, 12.
- מכלול יוסי, by Samuel Šarša, 282.
- מ' המכרע, by Isaiah of Trani, 132.
- מכה בנחיה, by Immanuel b. Isaac b. Siōn Ricchi, 154, 2.
- מכרז לחוקיה, by Hezekiah b. Isaac Baquda, 448.
- מליך דרבנן מהלמוד ירושלמי Samuel Ghirondi, 187.
- מליצה, by Solomon b. Šemah, 446, 5.
- מליצות, by Amrām Ammār, 119, 2.
- מ' המלמד, 483, 1 c.
- מ' המנהגות, by Asher of Lunel, 217 g.
- מנהגים, 136 a; 146; 148; 149.
- מנחת יהודה, by Solomon Hayy al-Qal'i, 518.
- מנחת יהודה שונו נשים, by Judah Hallēvi b. Isaac Shabbethai, 458.
- מנחת מוכרה עני, by Josef Kōhēn, 520, 11.
- מנחת מרחשה, by Solomon b. Judah Lēb in Wilna, 393.
- מנחת קנאות, by Abbā Māri, 271.
- מנחת תורה, by Meir Rabbīnowicz, 520, 3.
- by Salmon Wolf b. Eizek Feiweil, 526.
- מ' המספר, by Abraham b. Ezrā, 419, 1.
- מסעה ההלה, by Isaac Aryeh Gelberg, 392.
- מסעה אפור, by Profet Duran, 405.
- מסעה גרול וטורא, by Josef דיליהיינע, 486, 6.
- מסעה נשים, by Solomon Eliezer Ghirondi, 489, 1.
- מסעה ציה רניאה, 441, 2.
- מצודה דור וירי דור, by David Meldola, 507.
- מ' המצוה, 136 a.
- מ' מצות הדור, by Moses of Coucy, 121; Glosses on, 124, 1.
- מ' מצות ומצוה, R. Israel, 259, 1.
- מ' מצות הקצן, Glosses on 122-4 (see צמורי הגולה).
- מ' מקין נדרמים, by Meir al-Guades, 444 a.
- מראה אופנים, by Sacrobosco, transl. by Solomon b. Abraham Abigedōr, 424, 1.
- מ' מראה אלהים, by Hanōkh b. Solomon al-Qustantini, 324, 2.
- מדרבי קצן, 129, 9.
- מרפא לשון, by Moses b. Ḥabīb, 418, 4.
- מרפא לשון, 418, 1.
- משאת משה, by Elijah Sarason, 523.
- משובב נחיות, by Samuel Mōtōt, 130, 31; 279, 1; 483, 10.
- משיבת נפש. See גיטל הנפש.
- מ' המשכיל, by Tobias b. Isaac Baruch, 309.
- משלי חכמים ודורות, 451, 5.
- משלי סנדבאר, 486, 2; 500.
- משליש עזים, by Berekhyah b. Natronai, 502.
- משינה תורה, by Maimūni, 156, 2.
- משש (Horoscope), by Abraham Zak-kuto, 426, 4.
- משש לשון חקש, by Solomon Hanau, 412.
- מ' מחוק לשש, by Abraham Zakkuto, 486, 1.
- מטריקן, by Joshua b. Baruch, 325, 5.
- נחץ עץ חיים, by Meir Poppers, 333, 2.
- נורה צופים, by Eliezer Sopino, 45.
- נייר הימים, by Menahem Samson Basila, 428, 1.
- ניקור הנשר, by Rashi, 152, 3 c; 216, II m.
- נ' הנמוקים, by Jehiel Melli, 479, 11.
- נעני מודע, Four Essays, 499.

הנקדן, by Moses Hannaqdān, 408.
הנקדן, 325, 7.

סגולה, 346, 3.

כרר בררת הת רה, by Menaḥem Azariah of Fano, 233 k.

כרר גורל החול, 426, 3.

כרר הנש צ"י השליח Ghironi, 183.

כרר ומירה ישראל, 222.

כרר ח"צה, by Mordecai Samuel Ghironi, 184, 2.

כרר כל הברכות, 129, 8.

כרר כתיבה הש, 156, 3.

כרר המצרכה, by Elijah Hazzāqēn, 211 ; 214 A.

כרר עבדה, attrib. to Ibn Ezra, 129, 7.

כרר הנאים ואמוראים, 130, 8.

כ"ה השורים, by the pupils of Rashi, 125.

כרר הברכה, attrib. to R. Azriel, 487, 4 d.

כרר השעמים, by Ben Ashēr, 294, 3.

כרר כ"ב אותיות, by Moses b. Mainūni al-Bāz, 335, 2.

כרר לולב, by Isaac Todros, 485 g.

כרר המרגלא, by Isaac Loria, 327, 4.

כרר קריה שמע על הכהן, 487, 3 c.

כרר שמע ישראל, 323, 3.

כרר התכונה, 316, 3; Commentary on, 316, 5.

כרר, 279, 4 a.

כרר הסודות (Extr.), by Moses di Leon, 124, 17.

כרר. See מצות הגדול כמ"ג.

כרר סמנים ורשימות כהני הגבורה, by Jacob, 492, 1.

כרר. See מצות קמן כמ"ק.

כרר ספקות על ששה אלפי שני דעומא, 413, 10.

כרר דרש רצינותא, attrib. to the Patriarch Jacob, 329 ; 348, 2.

כרר עבודה בית ה', 260, 1.

כרר העבור, by Abraham b. Ezra, 420.

כרר לשרא, by Nathanael Kaspi, 269.

כרר עולם השין, by Abraham Catalano, 473 a.

כרר עולה ההמיד, by Jacob Semah Ḥayyim, 341.

כרר עומר, by Menaḥem b. Jacob Lonzano, 336.

כרר העזר, by Moses Kohēn Tordesillas, 283, 1.

כרר עזר האמונה, by the same, 283, 2 ; 284.

כרר עזר הדת, by Isaac Pulgār, 285.

כרר עזרה נשים, by Isaac, 458, 2.

כרר עין הקורא, by Josef b. Shēm Tōb b. Shēm Tōb, 61, 1.

כרר עזה שושנה, by Mordecai Samuel Ghironi, 182.

כרר עזירות דברים, by Josef b. Meshullam (?), 266, 2.

כרר עמודי הגולה, by Isaac of Corbeil, 122, 123 ; 124, 1.

כרר עשרה דרומי מלכות, 279, 8 a.

כרר עיני הגלגלים, by Menaḥem Azariah of Fano, 327, 2.

כרר עשר יעקב, by Nathanael b. Aaron Segre, 482, 1.

כרר עין חיים, by Aaron b. Elijah, 280.

— by Ḥayyim Vital, 351, 2.

— by Moses . . . in Florence, 17, 1 a.

— 130, 33 ; 417, 1.

כרר הערך, by Nathan b. Jehiel, 415.

כרר עזה הומיר, by Absalom, 380.

כרר עזה לדבר, by Davidson, 520, 7.

כרר העתים, by Judah b. Barzillāi, 126.

כרר הפאר, by Shēm Tōb b. Gaōn, 431, 17.

כרר פרוק נש, by Naḥmāni, 495, 3.

כרר פומין, 482, 2.

כרר פומינים, by David Silva b. Abraham, 238 a.

כרר פירוש איכור כולל ואיכור מוסף, 479, 24.

כרר פירוש הש, 156, 5.

כרר פירוש יחזקאל, by David Qamḥi, 324, 3.

כרר פירוש הכתרונה, by Simon b. Ṣemah, 156, 4.

כרר פירוש על כרר פרה ארומה, 479, 23.

כרר פירוש ספר העיין (attrib. Ḥammāi Gaōn), 316, 2.

כרר פירוש על ד' פרקים של מ. ע, 273, 2.

- [פירוש הרא"ן] Commentary on the Mahzor, by Eliezer b. Nathān, 261.
- פירוש הששורה, by Seligmann Bing Oppenheim, 146 a.
- פליפול על זמן ומניחם, 454.
- פזקי הכות, by Isaiah b. Elijah (the younger), 92, 1.
- פ"ח אלפראנטי, transl. by Jacob Anatoli, 294, 5.
- פזרם ראבי"ה, by Elyākīm Mehlsack (contin.), 498.
- פזקי משה, by Maimūni, 439, 1.
- פחה דברי (by David Qamḥi), 409.
- פ"ח פתרון, 479, 2.
- פזבי לצירי, by Šebi Hirsch Gelberg, 392 b.
- פזרה לורך [by Josef b. Azariah], 129, 139.
- פזיחה, by Naftali Hirsch of Lublin, 343 c.
- by Judah He Ḥasid, 92, 3.
- פזורה הארץ, by Abraham b. Ḥiyya, 423, 1.
- פזורה העולם, by Isaac b. Latīf, 275, 2.
- פזפת פזנה, by Shem Tōb b. Isaac Shafīūt, 46.
- פזרור החיים, by Josef b. Abraham b. Šiyāḥ, 318.
- קבוצה, by Mordecai Samuel Ghirondi, 161–164.
- ק"ה הקבולה, by Abraham b. Daud, 474, 3.
- קול רנה, by Meir Jacob Margoliouth, 520, 4.
- קול השירים, by Rafael Baruch b. Abraham, 252.
- קול ששון, by Mordecai Samuel Ghirondi, 481, 5.
- קונטרס איפרזי, by Solomon Zarqā, 144.
- קונטרס גזירות ההנ"ז, by Eliezer b. Nathan, 475, 1.
- קונטרס פרק בשיר, by Joshua b. Israel Benveniste, 377, 1.
- קופת הרוכלים, 485.
- קורות האבות, 580, 2.
- קשרת הזמרים, by Mordecai Samuel Ghirondi, 179.
- קניה, by Jehiel, 124, 5.
- קן צפור, by Josef b. Jacob Montefiore, 59, 3.
- קשרת נכף, by Josef Ezobi, 249, 6.
- קצב ומאונן משקל השירים, by Jacob Roman, 377, 2.
- קציר דיני שחיסות ובריקות, by Rafael Birdogo, 141, 2.
- קציר הלכות טרפות, 142, 1.
- קצור חובות הלבנות [Bahyā b. Baqṭida], 264.
- קצור אלפראנטי, 426, 3.
- קצור צורה הארץ, by Judah Hannāsi, 423, 2.
- קצור דברי הוראה, by Judah Briel, 142, 5.
- קצה פזמי מקרא, by Judah b. Bal'ām, 406, 1.
- קצין, 561, 2 a.
- קשר בן נתניה (transl.), by Zebi Eliezer Teller, 375.
- ק"ה ראבי"ה, by Eliezer b. Jōel Hallēvi, 115; Abstracts, 483, 15.
- קראש אכמה, by Isaac Abravanel, 484, 3 a.
- קראשית חכמה, by Shem Tōb Palqēra, 272.
- קרב פזלים, by Israel Latīf, 275, 1.
- קרה, Judah (or Samuel) b. Tabbōn, 266, 3; 424, 2.
- קרא דמדימנה לאמירה, 471, 6.
- קרוי התורה, by Jacob Poitou, 479, 4.
- קרוי האב על הבן, 311.
- קרוי אה"ע (Glosses on Poem), 119, 1.
- קרוי שיר (Poem), 483, 29.
- ק"ה רפואות, 442.
- קרוי הבשמים יחזיק, by Solomon Ḥazzān, 494, 2.
- קראשית ארזה, by Leon of Modena, 455, 1.
- קראשית השבועה על עשר ספרות, 487, 4 a.
- קראשית יוסף, by Josef b. Virga, 322, 2.

- שבט יהודה, by Solomon b. Virga, 160, 2.
- שבלי הלשם, by Zedekiah b. Abraham Anaw, 127, 128.
- שבט כוכבי נוח, 425, 5.
- שנין שמשון, by Samsōn Kōhēn Modon, 255.
- שחיבות, by Jacob Weil, 138, 2.
- שער, 156, 3.
- שער הרשאה, 156, 3.
- שער הליצה ושער שדוכן, 142, 3.
- [שחרות], by Josef Gaon b. Abraham, 156, 1.
- שיח יצחק ומשאה בנימין, by Isaac Benjamin Alschwanger, 399.
- שיר והלה, by Abraham Baruch Piperno, 520, 16.
- שיר והפלה, by Abraham, 396.
- שיר זמרה, by Zebi Hirsch, 521.
- שיר למעלה, by Moses Sachs, 401.
- שיר על זמן הבוגר, 479, 26 a.
- שיר אלעזר בשנה השפלים, 265.
- שיר לפורים, 233 d.
- שיר הלה, Israel Simon Shajin, 398.
- Josef Rivlin, 390.
- Judah b. David b. Aaron, 391.
- שירה, by Abraham Baruch Piperno, 522.
- שירי ההלות, by H. Somnerhausen, 490, 2.
- שיר תורה, by Mendel Lindo, 393.
- שיר שלמה, 469, 2.
- שיר השלח, by Ḥiyya b. Solomon b. Ḥabīb, 133.
- שולח בבור, by Solomon Oliveira, 145.
- שולחן ערוך, Abstracts, 142, 4.
- שולחן העבודה (Abstr.), 479, 19.
- שמש יהלים, by Gabriel b. Judah Vitri, 350.
- שם השמים והזולם (transl.), by Solomon b. Ayyūb, 295.
- שמש צדקה, by Jacob Sappir, 520, 6.
- שער האלכסיונות והמרוכזים, 294, 4.
- שער הבהינה, 418, 3.
- שער הבור, 349, 6.
- שער הנמיל, by Naḥmāni, 497, 1.
- השער ה' מפי ולא מפי, by Isaac Loria, 328, 1.
- שער הכונה, 279, 4 b.
- שער ראש חדש, 332, 3.
- שער הרוים, by Todros Hallēvi Abulafia, 317.
- שער השנה [see מאורות נתן], 332, 1.
- שער השמים, by Isaac b. al-Latīf, 276, 483, 1 a.
- by Jacob b. Shesheth, 487, 1.
- by Josef Chiqatilla (attrib.), 319, 2.
- שער הקן ה:קנא, 349, 3.
- שערי ארה, by Josef Chiqatilla, 320, 1.
- 325, 10.
- שערי דורא, by Isaac of Duren, 152, 2.
- שערי לוי, by Abraham Belais, 562.
- שערי נקוד, 406, 2.
- שערי צדק, by Josef Chiqatilla, 320, 2.
- שערי הצדק, 279, 4 c.
- שערי רצון, by Nathan b. Moses Hannover, 346, 1.
- שערי השובר, by Jonah of Gerona, 302, 2 a.
- שערים, by El'āzar of Worms, 139, 1.
- by Isaac of Duren, 216, II n.
- by Judah b. Moses Daniel Romano (Translations), 278, 2 a.
- שפה יתר, by Abraham b. Ezra, 484, 1.
- שך הבהים, by Joshua Segre, 138, 1.
- ששון ושמה, by Bahyā, 42.
- שש כנפים (Comm. on Immanuel b. Jacob's astronomical work), 423, 3.
- שהלה למשה, by Abraham M. Luncz, 524.
- שוחבה מנוה, by Simḥah Qalonymos, 372.
- שורן עליה, by Elijah Mordecai Werbel, 395.
- ש' התולדות, 440, 4.
- תולדות אדם, by Samuel Al Gāzi, 476.
- תולדות הארץ, Biographies of Isaac Loria, 340, 2.
- תולדות האריאל, 486, 7.
- תולדות גורלי ישראל, by Mordecai Samuel Gliironi, 477.

הולדות ישו הנצרי, by Jacob Sobels, 449.

See also 450.

תורה אחת, 561, 2 b.

הורה הבית, by Solomon b. Addereth, 216, II i.

החכמוני, by Judah al-Ḥarizi, 247, 7.

ח' התכונה, by Ḥayyim Vital, 426, 1.

המלומות ומקורות החכמה Rafael, 344.

הפארת ישראל, by Jonathan Eibenschütz, 143.

תפלה לעצירת גשמים, 493, 3.

הפלה אליהו הנביא, 214 A.

תפלה היחור, by Moses b. Judah b. Benjamin has-Sefarādi, 214 A.

תפלה היחור לר' נחמיה בן הקנה, 323, 2; 487, 5 e.

תקוני השנה, by Menahem Azariah of Fano, 339, 1.

תקנה, by R. Gershōm, 451, 4.

תקנות הקהלות, 136 c.

תקנה הקהלות מאשכנז, 130, 15.

השב"ץ, by Samsōn b. Šādōq, 130, 22.

השובה, by Moses Safer, 450, 2.

השובה כנאוני נרבוה, 136 e.

השובות הנאונים, 98, 99.

השוועת ישראל על ידי יהודים, transl. by David Franco Mendez, 376.

C. WRITERS.

Abner, 258.

Abraham Samson b. Israel Levi Pobini in Turin, 346.

— b. Judah of אַפְרֵיכִי, 157.

— David b. Samuel Abraham in Ancona, 486.

Coronel (N. N.), 133.

David נִסְסִים אֲבִירָא, 426.

— b. מִצְדֵּר Al Qisī, 8.

— b. Nissim Hārōfē b. Vivas, 7.

Efraim b. Sebi Hirsch b. Leb, 115.

Elāzar, 267.

Elhānān Foa, 138.

Ezra b. Isaac b. Ezra b. Isaac, of Fano, 316.

Goldberg (Alexander), 501.

— (B.), 263, 287, 300, 405, 420.

Hezekiah Rafael b. Ḥayyim, 276.

Immanuel Ḥayy in אִמְנוּעֵל, 505.

Isaac b. Eliezer hak-Kōhēn, 213.

— b. Josef Ḥayyim in Morocco, 328.

— — of Portugal, 12.

— Nigre, 321.

— b. Samuel Hezekiah, 302.

— Shushān b. דָּוִד, 459.

Isaiah b. Jacob of מִצְרָאִי, 45.

Israel b. Abraham. 6.

— Simon Schajin, 527.

Jacob b. Gershon hak-Kōhēn, Ashkenazi of Neustadt, 218.

— Hajjāj, 191.

Jair b. Shabbethai, 413.

Jehiel Ashkenazi, 152.

Josef Eppensack, 87.

Josef Menaḥem Treves, 454.

— Mordach, 351.

— b. Solomon Mūsa, 335.

Joshua Baruch Isaiah Aryeh b. Jehiel

Josef Jonah of אֲבִירָא, 325.

— b. Josef David in Troki, 189.

Kirchheim (R.), 475.

Meir b. Isaac, 123.

Menaḥem, 47.

— b. Elijah de Rossi, 269.

Mishāēl, 43.

Mordecai b. Abigedōr, 271.

— פֶּרִיצְיֵן, 228.

Moses b. Elias, 415.

— b. Shem Tōb b. Habib in שְׂמֵעָה, 71.

— of Tortosa, 292.

Nathan Neta Rabbinoicz, 82.

Nathaniel b. Shabbethai דָּרְנִי in Turin, 114.

Nissim b. Abdal Raḥmān סִיסִי b. סִיסִי.

Solomon b. Hazzān שְׁמוּעַל, 323.

— מִלֵּיט b. Abraham, 68, 84.

Šālih b. Josef b. Sa'adyah אֶלְשֵׁרִי, 1.

Šamuel b. Isaac, 86.

Šebi b. . . ., 437.

— Hirsch Mordecai Brandes, 370.

Shabbethāi Kōhēn, 319, 1.

Shalōm . . . b. יִצְחָק, 296.

Shoenblum (Benjamin Wolf), 313.

Solomon b. Isaac b. Moses מִשְׁשֵׁ, 265.

— b. Rafael, 128.

Vidal Bonet Lunel, 103 c.

D. OWNERS.

- Aaron אהרן, 48.
 — Benjamin b. Nehemiah כהנא, 322, 2.
 Abendana, 112.
 Abraham אברהם (?), 318.
 — ג'ץ פרינצי, 285.
 — Firmicino, 482.
 — b. יאנה פֿאָס, 215.
 — Josef Solomon Graziano, 84, 85, 90, 128, 484.
 — Landadio, 431.
 — Leb b. Sarah, 72.
 — Maestro in Venice, 234.
 — b. Mahalel Aziz in Ancona, 431.
 — Monson, 65.
 — b. Moses Nigre, 321.
 — of Nizza, 444.
 — Sultana, 367.
 — di ? קרש, 68.
 Amram, 290.
 Angelo Salvador Raffael Luzatti, 142.
 Ashkenazi b. Eliezer, 465.

 Baruch, 205.
 — b. Josef Naftali Kōhēn, 12.
 — of פֿירי, 254.
 Bendix Marcus, 140.
 Benjamin Consolo, 254.
 — Pesaro, 47, 72.
 — Solomon, 222.
 Bresslau (M. J.), 516.

 Carmoly (E.), 306, 429, 494.

 Daniel דודא (Salonica), 351, 1.
 David Meldola, 290.
 — Melli, 83.
 — b. Nissim Hārōfe b. Vivas, 7.
 — Piazza in Ferrara, 340.
 — b. Rafael Meldola, 290.

 Edlein, daughter of Moses אַלמא in
 Augsburg, 227.
 Efraim Finzi, 88.
 El'azar (Rimini), 214.
 Elhānān b. Abraham אַלמא, 215.
 — of Portaleone b. Menaḥem, 24.
 Eliezer אַלעזר, 258.
 — b. Isaac, 410.
 — ריקי, 409.
 Elijah Camerino, 254.
 Elyakim Finzi b. Husea, 88.

 Emmanuel b. Uziel of Camerino, 215.
 — Colonna of Turin, 346.

 Firmicino : Abraham, Rafael, Josef,
 Gershōn, Moses, 482.

 Gabrielle Cesaro, 13.

 Hayyim חיים, 318.
 — Josef David Azulai, 64, 86.
 — Pardo, 229.
 Heidenheim, 273.
 Heyum Hirsch in Harburg, 242.
 Hirsch Leb Bilig, 194.
 Hisdāi b. Moses, 15.

 Isaac אִסאַך of באָסא, 216.
 Isaac b. Elijah Hārōf, 431.
 — Rafael Finzi, 134.
 — Jequthiel b. Mordecai Kaphan
 Kelheim, 12.
 — Luzatto, 100.
 — Marlow (מאַרל), 123.
 — of Modena, 264.
 — b. Moses, 321.
 — Shabbethai שַׁבֶּתַי, 32.
 — Florenzo di Benedetti, 142.
 — Israel אִסראַל, 62.
 — Zakkuto, 69.
 — Solomon Segre di Vercelli, 331.
 Isaiah Heyum Hirsch, 242.
 — Leon Jona (?), 248.
 [Israel ?] אִסראַל b. Eliezer Hayyim,
 228.
 Israel Goldblum, 350.

 Jacob b. Abraham Kōhēn, 23.
 — b. El'azar of Modena, 215.
 — Joshua Baruch in Nizza, 233.
 — Rimini, 214.
 — Roderik, 89.
 — Sinai of Cologne, 100.
 — Trabuti, 35.
 Jacobo el Comeno, 367.
 Jahya b. Aaron, 2.
 Jehiel Josef, 248.
 Jōab אַבנא, 213.
 Joël Hefes, 205.
 Josef Firmicino, 482.
 — b. Hālfōn, 292, 1.
 — hak-Kōhēn, 426.

Josef Hayy Mondolfo, 254.

— b. Judah, 232.

— Reines, 244.

— Benzikri, 127.

Judah Isaac Horca, 94.

— כ"ץ, 49.

— Samuel b. Menahem Sinai of Cologne, 100.

— קארקוסא, 254.

— Lëb b. Tobias, 15.

— Zerahyāh Azulai, 127, 128.

Lazarus Emanuel in Amsterdam, 16.

Lazzaro Lanzon Bachi, 142.

Leiser ורייז b. Abraham b. Simon Oppenheim, 243.

Leon Colonna, 100.

Levi לוי? 318.

Luzatto, S. D., 98, 134, 197, 204, 210, 217, 407, 419, 425, 439, 445.

מאליק, 200.

Marco di Dona Luza[tto], 266.

Masliāh Finzi, 424.

— כטניה, 29.

Meir Cohen Belinfante, 254.

Menahem b. יאץ b. Samson, 121.

— Sinai, 315.

[The Midrash of] Mordecai מאליק, 84.

Moise Baruch Caranaglio, 235.

— Soave, 108, 340.

Mordecai, 354.

— Hayyim b. Elijah of Mordo, 236.

— Samuel Ghironi, 29, 104, 131, 134, 138, 253, 259, 485, 489.

Moses Cohen Belinfante, 254.

— ורייז, 237.

— Firmicino, 482.

— Meir Drucker, 194.

— Judah b. Israel, 290.

— Montefiore, 341.

— b. Nahmān, 213.

— Nahmias, 88.

— of שירי, 254.

— b. Samuel אשאי, 116.

— b. Schem Tōb b. Habīh, 71.

— Senior, 20.

Nissim Fermio, 431.

Pelegrin Padoua, 482.

Pereš b. Tobias, 15.

Qalonymos b. Jacob, 208.

Rafael אריאש, 48.

— b. Gershōn Firmicino, 482.

— David Pardos, 45.

— זני, 215.

Reuben Josef מינרני, 253.

Sa'adyāh b. Josef, 1.

— Hallevi, 20.

Samson, 100.

Samuel . . ., 136, 266.

— Beer, 462.

— קרני, 149.

— אחרון, 105.

— . . ., 217.

— Hayyim Cohen Belinfante, 254.

— b. Josef אהאי, 348.

— מוצאני, 49.

— סרי . . ., 2.

Senior Salmon Seniorson, 341.

Shabbethai, 17.

— b. Judah Ashkenazi, 236.

— b. Mahlalēl Pimonto, 213.

— b. Mordecai Hallevi, 61.

— b. Aaron, 2.

Simon b. Moses Auerbach, 232.

Solomon b. Abraham Kōhēn, 23.

— — ניאיה, 215.

— Bassano, 53.

— b. David דיאד, 210.

— of Dubno, 20.

— b. Nathanael, 367.

— Senior, 20.

Steinschneider, 439.

Stella Dafano, 284.

Suleimān b. David b. Mūsa Al Damāri, 8.

Uri Levi, 193.

Yahyāh. See Jahja.

Zunz, 17, 136, 189, 190, 193, 197, 198, 199, 210, 227, 231, 232, 242, 243, 272, 273, 280, 292, 295, 296, 333, 352, 427, 443, 484, 490, 516.

E. CENSORS.

Alessandro Scipione, 48, 218.

Antonio Franc Enrique, 194.

Bernard Huescas, 320.

Camillo Jagel, 92, 122, 128, 217,
282.

Clemente Carretto, 13, 14, 218.

Domenico Ierosolimitano, 29, 34, 48,
88, 94, 218, 228, 367.

Giovanni Domenico Carretto, 76,
228, 302.

Giovanni Domenico Vistorini, 123.

— Montif, 128.

Girolamo da Durallano, 85, 128.

Hippolite of Ferrara, 320.

Laurentius Franguellus, 10, 48, 123.

Luigi da Bologna [del Ordine de
S. Domingo], 14, 128, 203, 217,
320, 409.

Marchion, 214–217.

Renatus of Modena, 122, 128, 217.

•

OXFORD : HORACE HART
PRINTER TO THE UNIVERSITY

Z London. Jews' College.
6621 Montefiore Library
L78H4 Descriptive catalogue of
 the Hebrew MSS. of the
 Montefiore Library

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY